This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital utgave av en bok som i generasjoner har vært oppbevart i bibliotekshyller før den omhyggelig ble skannet av Google som del av et prosjekt for å gjøre verdens bøker tilgjengelige på nettet.

Den har levd så lenge at opphavretten er utløpt, og boken kan legges ut på offentlig domene. En offentlig domene-bok er en bok som aldri har vært underlagt opphavsrett eller hvis juridiske opphavrettigheter har utløpt. Det kan variere fra land til land om en bok finnes på det offentlige domenet. Offentlig domene-bøker er vår port til fortiden, med et vell av historie, kultur og kunnskap som ofte er vanskelig å finne fram til.

Merker, notater og andre anmerkninger i margen som finnes i det originale eksemplaret, vises også i denne filen - en påminnelse om bokens lange ferd fra utgiver til bibiliotek, og til den ender hos deg.

Retningslinjer for bruk

Google er stolt over å kunne digitalisere offentlig domene-materiale sammen med biblioteker, og gjøre det bredt tilgjengelig. Offentlig domene-bøker tilhører offentligheten, og vi er simpelthen deres "oppsynsmenn". Dette arbeidet er imidlertid kostbart, så for å kunne opprettholde denne tjenesten, har vi tatt noen forholdsregler for å hindre misbruk av kommersielle aktører, inkludert innføring av tekniske restriksjoner på automatiske søk.

Vi ber deg også om følgende:

- Bruk bare filene til ikke-kommersielle formål
  Google Book Search er designet for bruk av enkeltpersoner, og vi ber deg om å bruke disse filene til personlige, ikke-kommersielle formål.

- Ikke bruk automatiske søk
  Ikke send automatiske søk av noe slag til Googles system. Ta kontakt med oss hvis du driver forskning innen maskinoversettelse, optisk tegngjenkjenning eller andre områder der tilgang til store mengder tekst kan være nyttig. Vi er positive til bruk av offentlig domene-materiale til slike formål, og kan være til hjelp.

- Behold henvisning
  Google-"vannmerket" som du finner i hver fil, er viktig for å informere brukere om dette prosjektet og hjelpe dem med å finne også annet materiale via Google Book Search. Vennligst ikke fjern.

- Hold deg innenfor loven
  Uansett hvordan du bruker materialet, husk at du er ansvarlig for at du opptrer innenfor loven. Du kan ikke trekke den slutningen at vår vurdering av en bok som tilhørende det offentlige domene for brukere i USA, impliserer at boken også er offentlig tilgjengelig for brukere i andre land. Det varierer fra land til land om boken fremdeles er underlagt opphavrett, og vi kan ikke gi veiledning knyttet til om en bestemt anvendelse av en bestemt bok, er tillatt. Trekk derfor ikke den slutningen at en bok som dukker opp på Google Book Search kan brukes på hvilken som helst måte, hvor som helst i verden. Erstatningsansvaret ved brudd på opphavsrettigheter kan bli ganske stort.

Om Google Book Search

Googles mål er å organisere informasjonen i verden og gjøre den universelt tilgjengelig og utnyttbar. Google Book Search hjelper leserne med å oppdage verdens bøker samtidig som vi hjelper forfattere og utgivere med å nå frem til nytt publikum. Du kan søke gjennom hele teksten i denne boken på `http://books.google.com/`

H. A. Ulich.

Tre Noveller,

tilegnet

de norske Kvinder.

Af

Marie Colban.

Christiania.
Forlagt af P. T. Mallings Boghandel.
1873.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
10409B

A. W. Brøggers Bogtrykkeri.

Indhold.

	Side.
Fra Krigen	1
I det høie Nord	114
En Modedame	291

MAI 5 - 1939.

Fra Krigen.

I.

Paa en Klippe, som snart kjærtegnes, snart piskes af Middelhavets Bølger, ligger et befæstet Slot og omkring dette nogle Dusin hvide Huse. Klippe, Slot og Huse udgjøre tilsammen Duodes-Fyrstendømmet Monaco, hvis eneste Krav paa Europas Opmærksomhed er at eie det skjønneste og mest søgte Spillehus i Verden. Efter Traditionen er Herkules Grunder af det lille Rige; ligesom Bjerget kom ned med en Mus, siges Herkules at have skabt Monaco efter at have brudt sig en Passage gjennem Alperne; en moderne Historiker gaar videre og lader den græske Civilisation først komme til Gyldighed paa denne nu saa lidet agtede Klippe, men alt saadant er blot Gisning. Det eneste, man med Vished ved, er at en Herre til Monaco stillede sit Lilleput under Carl den Stores Patronat og at Saracenerne gjorde sig til Herrer der efter denne mægtige Monarks Død, at de herjede og plyndrede alle Kyster omkring og bragte Byttet til Monaco, hvis stærke Fæstning hænger paa Klippens

Top som et Observatorium og var Piraterne et sikkert Asyl. Monacos Fæstning har ogsaa været Skuepladsen for Guelfers og Ghibeliners Kampe, og det er en Guelfe af Grimaldiernes berømte Slægt Malicio, den Fule, der har grundet det endnu regjerende Fyrstehus. Ghibelinerne okkuperede Fæstningen 1306, og medens den hele Garnison hørte Midnats-Messen Julenat, sneg Malicio forklædt som Munk sig ind i Borgen, lukkede op for Sine, forjog Ghibelinerne og gjorde sig til Herre af Fyrstendømmet, som dengang indbefattede tre smaa Stæder: Monaco, Mentone og Rocquebrune. Den nu regjerende Fyrste, der stammer i lige Linie fra Malicio, kan altsaa rose sig af Legitimiteten, om han end har mistet syv Ottendeparter af sit Rige, thi ofte forjagede, ere Grimaldiernc altid igjen komne til Magten. Europas regjerende Potentater kalde dem ogsaa „Cousins“, og der gaar neppe et Aar, hvor Slottet paa Klippen ikke modtager en eller anden kongelig Gjest, thi vi andre kunne nu le saameget, vi vil, over Fyrsterne af Guds Naade, saa le de ikke indbyrdes, og den mindste lille Prins af Guds Naade er i de fleste kongelige Øine noget ganske andet end den illegitime Hersker over det største Rige; man gjør Skrabud for det mægtige Rige, man besøger Usurpatoren, naar man maa, men man gjør blot venskabelige Visiter til sine legitime Cousins.

En December-Sommeraften 1869, da den dalende Sol just havde kastet sin blegrøde Kappe over Landskab og Hav, standsede en ung Reisende paa Pladsen foran Slottet og saa sig forundret omkring. Han

kom fra en lang Reise, havde tilbragt den foregaaende Nat i Jernbane og bildte sig ind at være træt, men den, som første Gang kommer til Monaco, glemmer snart at være træt. Monaco er for stor en Kuriositet, man maa først se Monaco, og saa sove. Gjennem hængende Haver, ligesom Semiramis's, var vor Reisende fra Jernbanestationen ved Foden af Bjerget kommen op til denne Plads paa dets Top, og stod nu og betragtede Slottet med dets imponerende Façade og sine to middelalderske Taarne; Haver, Plads og Slot syntes at melde om en anseelig Stad. Hvor var han da? Man havde sagt ham, at hele Monaco, naar det regnede, kunde gaa under en Paraply. Var han da ikke i Lilleput?

En halv Time efter nærede han ingen Tvivl mere, thi uden at have behøvet at tage Syvmilsstøvler paa, havde han i en halv Time saa omtrent seet det hele Rige, men begyndte saa forfra igjen og gav sig nu bedre Tid, thi var Riget ikke stort, saa var der saameget desto mere at se paa hver Plet af det; her bøier Palmer sig over Afgrunde, hist gro Citron og Vin paa den bare Klippe, overalt voxe Palma-Christi, Granat, underlige Kaktusarter og gigantiske Aloër ved Veikanten ligesom Ukrudt. Saa lidet som Monaco er, indeslutter det dog to Verdener, hinanden saa ulige som Nutid og Fortid, Gammelt og Nyt. En liden Bugt, et smilende Indsnit af Middelhavet, adskiller disse to Verdener. Paa den ene Side af Bugten er nogle trange, fugtige Dukkegader, der gjør det bestemteste Indtryk af Armod og Ringhed, samt et Slot, tilsyneladende

bygget for mægtige Monarker; paa den anden Side er Casino, Verdens skjønneste Syndetempel, der stolt og udfordrende skuer ud over det blaa Middelhav, der daglig sender det Dampskibe fyldte med Nysgjerrige, Spillere og endnu værre Syndere; omkring det har Spillemillionærer opført yndige Villaer og forvandlet Strandens Sand til Haver, hvor Europas og Afrikas fineste Væxter blomstre midtvinters. Naturen har her blot givet en Himmel, som altid er blaa, alt Andet har Kunsten skabt, Millioner ere her plantede bort, siden Spilletemplet opførtes og Spillerne opdagede, at det milde Klima tillod det at være aabent det hele Aar rundt, medens saagodtsom alle andre berømte Spillehuler flere Maaneder maa lade sit Lykkehjul stanse. Af Naturen er Monaco blot en ufrugtbar Klippe, og endnu er her hverken Eng eller Ager, hverken Korn eller Græsgang. Klippen producerer blot Skjønhed, her er blot Blomster, Luxusvæxter og Luxustræer; men om end Klippen af Naturen intet bærer, saa har den dog sin ganske særegne Karakter, sine fantastiske Former, og disse er det, der giver Monaco, som en Poet har kaldt „en gigantisk Havblomst“, en Skjønhed af en aparte, vild og original Art, som forbliver i Erindringen, naar alt andet, hvad man paa Reiser har seet, blegner hen. Monaco er Monaco, der ligner sig selv og intet andet i Verden.

Efterhaanden som Natten nærmede sig, fandt vor unge Reisende Himmel og Jord lifligere. Havvinden feiede alle Dunster væk, viftede i de duftende Buske og bragte deres Arom til den henrykte Vandrer, der

blev ved at irre om, indtil de hængende Havers smale, labyrinthiske Gange bleve farlige at betræde selv for den til Klippeveie vante Fod, thi Havet bruste vildt dernede under ham, og Syden, der har al anden Deilighed, har dog ikke Nordens lyse Sommernat.

Igjen stod han foran Fæstningen, hvorpaa Slottets Eiere aabenbart have anvendt alt, hvad de besad af Magt og Midler; thi i hine Tider var den Ting at eie en uindtagelig Fæstning endnu et Middel til at spille en Rolle i Verden, hvorimod man siden Krudtets Opfindelse ligesaagodt havde kunnet rasere den hele Fæstning, thi endnu uindtagelig fra Havsiden, kan en eneste Kanon paa det skaldede Bjerg, der dominerer hele Monaco, skyde Fæstningen sønder og sammen.

Vor Reisende, der for at komme til Hotel de Paris, hvor han gjennem Telegrafen havde bestilt sig Logi og hvorhen hans Tøi var bragt, maatte ned af det ene Bjerg og op af det andet, forsøgte at forkorte sig sin Vei ved at klatre ned ad Slotsbjerget just hvor han stod, men maatte strax opgive Forsøget. Ve den, der haardnakket vilde bane sig selv Vei ned ad Monacos Klippevægge, bevoxede med Figenkaktus, hvis skarpe Torne vilde stikke ham tilblods tusende Gange inden han naaede ned! Vor Vandrer maatte smukt gaa den slagne Landevei, og saaledes kom han, uden at ville det, igjen til Slottet, som var stærkt oplyst og tog sig magisk ud under den nu næsten sorte Himmel, spækket med Myriader af tindrende Diamanter. Han stansede uvilkaarlig.

Medens han saaledes stod og snart beskuede Slottet, snart denne Stjernehimmel, traadte en ung Dame ud paa Altanen, fulgt af en ældre Herre, der kastede en hvid Burnous om hendes Skuldre og med en vis Bitterhed i Stemmen sagde noget om Dans og om Sydens forræderske Sommernat, der synes saa mild, og pludselig kan bringe Feber og Død.

Den var saa stille denne bagtalte Sommernat, at Vandreren, der stod nede paa Pladsen, hørte den unge Dames Svar, som stod hun lige ved hans Side.

„Jeg forstaar Dem ikke, Greve," sagde hun leende. „De talte ved Taflet med saadan Bitterhed om Englands og Amerikas maskuline Kvinder, som De nylig har forladt. Saa maa jeg jo netop være i Deres Gunst; en ung Pige, som danser, virker jo dog i sit naturlige Kald!"

Herren talte maaske med Vilje sagtere; thi den uvilkaarlig Lyttende paa Pladsen hørte blot Slutningsordene: „At klæde sig om fire Gange om Dagen, kjøre eller ride ud med Prinsessen, er det at leve?" Svaret bares bort af en sagte Nattevind. Vandreren hørte blot en Latter saa perlende, saa lykkelig, saa lykkebringende, at han spurgte sig, om det maaske var Beskjæftigelse nok for et Liv at kunne le saaledes.

Han blev staaende paa Pladsen længe, efter at Parret var forsvundet og begav sig saa langsomt til sit Hotel, i hvis Nærhed han allerede engang havde været og som var let at gjenfinde, da det ligger lige foran Spillehuset, der lyste i Natten som et straalende Fepalads.

I Hotellet fik han den Modtagelse, som Enhver kjender, der i Europas Mønster-Hoteller har seet Vert og Tjenere strømme til, efterat ringende Klokker have bebudet en ny Gjests Ankomst, en Modtagelse, som giver dem, der finde Smag i denne Art Parade, Afsmag paa alt Privatliv.

Vor Nyankomne hørte ikke til disse; han havde reist meget og havde som oftest fundet en saadan første Aften i det prægtigste Hotel ulidelig trist, men Monaco var altfor forlokkende til, at man der skulde kunne være trist; snart pakkede han lystigt nynnende sine Toiletsager ud, snart stod han paa Balkonen og stirrede ud over Landskabet, som nu oplystes af Fuldmaanen, der kastede en lang bævende Sølvstribe over Havet; selv medens han drak sin The, maatte han flere Gange ud og stirre paa denne Herlighed, og det første, hans Øie hver Gang mødte, var det høie Slot paa det modsatte Bjerg. Hvem var vel den unge Dame paa Balkonen? I Drømme hørte han en perlende Latter, der flere Gange vækkede ham, men naar han lyttede, klang det som sagte Graad. Græd Nogen i det prægtige Hotel?

II.

Baron Carl von Rothenfels, den unge Reisende, vi en Aften saa ankomme til Monaco, havde givet efter for sin Moders indstændige Bønner at tilbringe den strengeste Del af Vinteren i Syden, efterat en Nervefeber havde rystet en Sundhed, som fra hans Fødsel

havde været kjæmpestærk. Hans Doktor priste Nizza som det Sted, hvor man snarest reiser sig igjen, thi at kjede sig lidt er sundt, paastod den Gamle, men havde dog lidet Haab om at holde den unge, begavede Mand i denne karakterløse Rede. Til sin egen Forundring havde han nu efter tre Ugers Forløb ikke været udenfor Nizza og Monaco; hvad der holdt ham fast, skrev han til Moderen, der Vinter og Sommer levede paa deres Slot ved Neckaren, skulde han sige hende, dersom han nogensinde selv fik Vished i det Punkt. Savnede han for Øieblikket Noget eller Nogen, saa var det denne Moder, der netop var sytten Aar ældre end han selv, og som i den dybeste Forstand var hans Veninde. Det var maaske mindre hendes Kjærlighed, han savnede, end hendes Selskab; vant til den løftede Atmosfære i hendes Nærhed, hvor selv Dagens ubetydeligste Tildragelser fik Interesse ved den Maade, hvorpaa hun tog alt i Livet, fandt han saagodtsom alt andet, han stødte paa, hverdagsligt. Gift sexten Aar gammel, havde Faderen, en ældre Statsmand, opdraget hende, og tidlig Enke, havde hun opdraget Sønnen; havde hun ham end ikke altid hos sig, saa havde hun forstaaet at gjøre sig til den egentlige Sjel i hans Opdragelse. Som ung Officer havde Besøgene paa Slottet ved Neckaren været Glanspunkterne i hans Liv, og to Aar, han tilbragte paa Reiser, havde blot gjort Baandet mellem dem fastere; thi for at kunne tilskrive hende de lange Reisebreve, der vare hendes eneste Glæde under hans Fraværelse, maatte han bruge Øine og Tanker, hvorved han undgik at

henfalde til den Turist-Somnambulisme, som ikke er mindre virkelig, fordi den aldrig omtales af Turisterne selv, der gjerne ville bilde sig selv og Verden ind, at de leve og nyde paa Reiser, medens deres virkelige Liv kan indbefattes i de Ord: drive, ikke arbeide, ikke tænke, løbe efter Indtryk udenfra og selv blive mere og mere ubetydelig og indholdsløs.

I Nizza, hvor Baron Carl officielt havde sit faste Opholdssted, opholdt han sig af Ugens syv Dage ofte blot nogle Timer, thi et Menneske lever dog af andet, end af Sol, sagde han, og Nizzas storartede Driveliv var ham modbydeligt, medens han i Monaco fandt en endnu mere raffineret Øienslyst og derhos Arbeide for sin Aand, thi Monaco, der har en broget Fortid, har ogsaa en broget Nutidshistorie, og i begge fordybede han sig. Den gamle Slotskapellan, til hvem han havde ladet sig give en Anbefaling fra Tyskland, aabnede ham Slotsarkivet; hvad han her forefandt, bragte ham paa Spor, som han forfulgte i Bibliotheket i Nizza, og der hengik ikke lang Tid, inden han kunde gjøre sig Rede for Fænomener, der gaa de fleste af Monacos Dagdrivere ubemærkede forbi. Han boede ikke mere i det larmende Hotel, men i et langt beskednere paa Slotspladsen, hvor han fandt den Stilhed og Ro, han tiltrængte, og hvorfra han ogsaa kunde holde et Øie med Slotsaltanen, paa hvilken det smukke Syn fra hans Ankomstaften dog ikke oftere havde vist sig.

"Intet Sted i Verden er mere skikket til et stille Studieliv end mit kjære Slotsbjerg," skrev han til Moderen. „Det danner den skarpeste Modsætning til Ca-

sino-Bjerget. Slottet med sin store øde Plads, sine høie Fæstningsværker, sin lille middelalderske Dukkeby og sin Stilhed, er den gamle Tid: fattig, krigersk og voldsom, men ogsaa nøisom og ærlig; Casino med sine herlige Terrasser og Haver, med sit fyrstelige Hotel, sin store illuminerede Plads, sine mylrende Menneskeskarer og sin vanvittige Luxus, er den nye Tid, Syndetiden; paa det ene Bjerg regjerer Monsieur Blanc, Spilleforpagteren, et dristigt Eventyrgeni; paa det andet Bjerg regjerer Monacos Enevoldsherre Charles, en født Grimaldi. Serenissimus er en dannet, behagelig Mand, der maaske ikke altid finder det let at tage den Ære for Alvor, som hans tolv hundrede Undersaatter gjøre af ham hvergang, han finder for godt at komme til sit Rige. Det er en faderlig Herre, den samme Fyrst Charles; han har forbudt Kortspil i alle Kafeer, ikke den uskyldigste Piket, man spilder blot Tiden ved at spille Piket; "vil du spille, min Søn, da gaa til Rouletten, den forstaar det, taber man noget, er det sandelig ikke sin Tid."

For at kjende Monaco, maa man kjende lidt til det lille Riges nærmeste Fortid, hvortil Spillets Historie og Rigets Nutid paa det nøieste er knyttet.

Den næstsidste Fyrste Honoré den Femte, der regjerede Monaco fra Paris, ligesom Tiberius regjerede Rom fra Capri, regjerede omtrent med samme Tiger-Blidhed. I de fem og tyve Aar, hans Regimente varede, var han blot tre Gange i sit Rige, og hvert Besøg betegnedes af en ny Grusomhed. Den første var Indførelsen af det saakaldse Prinsebrød. En Kjøb-

mand i Marseille fik Monopol paa at føde det hele Rige mod en uhyre aarlig Afgift til Fyrsten. Paa samme Maade gjorde den kjærlige Landsfader sig til eneste Bager og eneste Møller i sit Rige. Hvad enten man vilde, eller ikke, maatte man spise Prinsebrødet; under svære Bøder maatte Indfødte og Fremmede, Syge og Sunde nære sig med det samme slette Brød, bagt af havareret Korn, som indkjøbtes til Spotpris i Genua og Marseille, og som vitterligt var skadeligt for alles Sundhed og livsfarligt for mange, men det lo Tigerkatten blot af. Riget var hans, og alt, hvad der aandede i det, var blot til for at tjene ham! Ve den Skipper, der kom til Havnen og ikke havde beregnet sin Provision saa nøiagtig, at det sidste Brød var fortæret, inden han kastede Anker; at betale store Bøder, var den mindste Ulykke, der kunde hænde ham; han maatte prise sin Stjerne, naar Skib og Ladning ikke konfiskeredes. I Borgernes Huse foer man ikke lempeligere frem. Der holdtes formelig Hus-Inkvisition, og den Fader, der havde ladet et Brød komme til et sygt Barn, maatte salte det med sine Taarer. En anden af Uhyrets Udpresninger var Afgift paa Dyr. Enhver, der holdt en Ko eller en Hest, maatte betale saa og saa meget i Afgift og melde paa stemplet Papir, hvergang et Dyr fødtes eller døde paa hans Eiendom; undlod Nogen at melde et saadant Dødsfald, mulkteredes han for selv at have ædt sit Dyr. Alle Kommunens Midler, selv hvad der tilhørte Kirker og Hospitaler, ja ligetil hvad der lagdes i Fattigbøsserne, droges ind under Kronens Midler, og alt

hvad Borgerne hidtil havde overdraget Forpagtere, for Exempel Oplysning og Gadefeining, overtoges af Fyrsten, som stak de dertil anviste Penge i Fyrsteskrinet, medens han overlod det til Lysthavende at oplyse og feie. Paa denne Vis lykkedes det ham at udpresse af sine 6000 Undersaatter en Civilliste paa 300,000 Franks, som fortæredes i Paris, to hundrede Mile fra det Sted, som udplyndredes, ligesom Gribben styrter ned, griber sit Bytte, bortfører og fortærer det i det Fjerne.

Et ruineret Rige og en fortvivlet Befolkning var den traurige Arv, som Honoré den Femte efterlod sin Broder Florestan. Var han nu bedre? Han gjorde vistnok ikke selv det Onde, men han lod det gjøre. Det var en svag Mand, som blot havde en Passion: at spille Komedie. Det er vitterligt, at denne Passion drev ham som ganske ungt Menneske til at fornegte sit elskede Fyrstenavn for offentlig at spille Komedie paa Funembuletheatret i Paris, og hans Rige var maaske blevet forskaanet for ham, var han ikke atter og atter bleven udpebet af de kræsne Parisere. Hans Thronbestigelse hilstes i Monaco som Enden paa al Jammer. Prinsebrødet afskaffedes, men det var ogsaa Alt; den uhyre Civilliste bibeholdtes, thi Florestan havde en elskværdig Gemalinde, som kommanderede, regjerede og administrerede i hans Sted. Hun var opdraget i Svogerens Skole og havde profiteret deraf. Da hun havde mistet Prinsebrødet, maatte noget Andet udfindes istedet, og saa oprettede hun for egen Regning offentlige Skoler, hvori alle Børn maatte skikkes; Pri-

vatskoler forbødes, item at lade sine Børn undervise hjemme. Herved kom strax en rund Sum i hendes Kasse, thi hun forstod at skaffe sig Godtkjøbs-Lærere. Skolerne vare hende dog ikke nok; nye Udpresninger vare umulige, thi i den Retning havde Svogeren præsteret det Yderste, men Damen havde Privatformue, og den satte hun i industrielle Foretagender. Nu konkurrerede hun med sine Undersaatter i alt, hvad de foretog sig, og da hun var rig, og de fattige, var det altid hende, der gik af med Profiten. Gemalen var blot en Maske, en Skygge, der altid bifaldt hendes moderlige Forvaltning, forudsat, at hun sørgede for lidt Komedie og Musik til ham. Ligesom for at gjøre Psychologen ganske konfus, vare begge Fyrster smukke, fine Mænd, med nobelt, ridderligt Væsen, især Honoré, som ovenikjøbet var Skribent og ivrig Philantrop. Han maa vel have følt, at han var en Ravnefader for Sine, hvorfor hans store Hjerte adopterede alle dem, der led, men ikke angik ham.

Naar han lykkelig og vel havde udsultet sine Undersaatter, skrev han paa sit prægtige Slot i Normandiet Traktater om Pauperismen, hvoraf man maatte drage den Slutning, at han var sit Folks Velgjører. Der er mange ubegribelige Ting under Solen. Denne Mand, hvis Forbrydelser mod sit Folk gaa igjen i hans Land som en uhyggelig Tradition, spillede sin Dydskomedie med et saadant Mesterskab, at han tilsidst selv maa have troet paa den, thi paa sin Dødsseng, hvor man dog ikke pleier at lyve, dikterede han selv sin Gravskrift, som man kan læse i Kirken i Monaco:

Ci git qui voulut faire le·bien[1]).

Træt af fabelagtige Lidelser, baarne med Engletaalmodighed, gjorde Mentone 1847 Opstand. Rocquebrune fulgte sin Lidelsessøster, og Fyrsten blev nødt til, mod en Sum Penge at lade sine to bedste Stæder, der tjente ham som Melkekjør, gaa ind under Frankriges Krone. Monaco, Fyrstens Residens blev tro. Prinsebyen og Borgerbyerne havde altid været Rivaler. Den nøgne Klippe havde af Fyrsterne til alle Tider været favoriseret fremfor det producerende Land. Florestan med Gemalinde holdt Hof i Monaco en stor Del af Aaret, og bragte derved Penge i Omløb, medens Mentone og Rocquebrune blot havde Byrderne at bære. Af de tre Kommuner havde de to længe forbandet den tredie, som af Naturen fattig, da den fattedes Jord, blot tyngede paa dem. Monaco havde altsaa ingen Grund til at afkaste et Aag, der blot var trykkende for de producerende Steder, og beholdt sin Fyrste, der af Skytsherren, Frankrige, levnedes et Skin af Magt.

Saaledes fandt Fyrst Charles, der var opdraget i Paris, Riget efter Florestan. Absolut Monark over tolv hundrede Sjele, forefandt han et stort Slot, men Slottet var slet møbleret, thi Prinsesse Florestan var ikke en Dame paa Moden. Alt fattedes, som en Fyrste, der tillige var Modeherre, forlangte. Bibliotheket var uden Bøger, Gardesalen uden Garder, Billedgalleriet uden Billeder. Han forefandt en By uden Gas, uden

---

[1]) Her ligger Den, som vilde gjøre det Gode.

Telegraf, uden Jernbane. Alle disse gode Ting vil han gjerne give sine Undersaatter; sig selv vil han gjerne give det moderne Livs Luxus. Men hvorledes? Det er Knuden. Et fransk Selskab søger netop Tilladelse til at oprette et Spillehus i Nizza, hvor den store Fremmed-Koloni lover gylden Høst, men Nizza tilhører endnu „den ridderlige Konge," og han er for skikkelig til at tillade Oprettelsen af en Spillehule i sine Stater. Saa banker Selskabet paa i Monaco, hvor Fyrsten just pønser paa at skaffe sig Indtægter. Satan, hvis Opfindelse Spillet er, er en god Regnemester og regnede som saa: Monaco med sit herlige Klima, Monaco, beliggende midt i Fremmedstrøget, Monaco mellem de to rige Byer Genua og Marseille, ligger, efter at Damp og Elektricitet have afskaffet Afstande, saagodtsom midt i Paris. Hvad er desuden Afstand for den, der er besat af Spillets Dæmon? Fyrsten gjorde ogsaa sit lille Regnestykke og Facit var, at Selskabet gik til Monaco med sit Lykkehjul, reiste et Palads, et splendid Eldorado, hvor alt gaar til i stor Stil, og siden har Monaco levet af Spil, som det i gamle Dage levede af Krig. „Jeg er Monaco, heder det i et gammelt Ordsprog, jeg hverken saaer eller høster, og æder dog."

Fra Nizza udgik snart et formeligt Korstog mod Spillet i Monaco. Borgerne vare ikke tjente med, at deres Sønner ruinerede sig i Monaco, hvorhen Extratog hver Aften bringer dem, men Spillet begunstiges af dem, der endnu have Magten i Nizza, nemlig Jesuiterne; Spilleforpagteren strør sit Syndeguld ud til

Kirker, Hospitaler og Klostre, kort til alt, hvormed man bestikker Himlen og Jesuiter. Spillebanken har aarlig en Brutto-Indtægt af halvanden Million Franks, og en god Broderpart heraf gaar til Nizza, hvor de fleste Spillere bo og fortære, da der i Monaco ikke er Plads til dem. „Monaco er altsaa Nizzas Velgjører," raabes høit af deri Interesserede. Tyve, Røvere og Falsknere ere paa den Maade ogsaa et Lands Velgjørere, thi det er for deres Skyld, at et Land holder Politi, Dommere og Galger; Forbrydelsen føder et stort Personale; afskaffedes Forbrydelsen, vilde man flux se en Mængde ruinerede Karrierer. Læder os altsaa opmuntre Lasten, der føder saamange Munde!

Fyrsten, der ser sin Fare, gjør sit Folk til det lykkeligste i Verden. Ikke nok med, at Millioner i nogle faa Aar ere byggede og plantede bort, at Jernbane er skaaret tvert igjennem Klipperne og Monaco bedre oplyst end Paris, har han afskaffet alle Skatter i sit Land, og tyngende Borgerpligter, af hvad Art nævnes kan, ere blot kjendte af Navn. Ligesaa faderligt, som Fyrsten sørger for sine Undersaatter, sørger Spilleforpagteren for de Fremmede, Syge og Sunde. Himlen er i Kompagni med ham; den Syge springer Vinteren over i Monaco, hvor han lever som i et Drivhus, skjønt der ligger Sne paa Bjergenes Toppe; Adspredelser finder han ogsaa, netop beregnede paa hans Tilstand og paa den menneskelige Naturs medfødte Dovenskab og Overfladiskhed, for ikke at sige det, som værre er, saa han efterhaanden, som han bliver friskere, ogsaa bliver tommere og mere

Verdens Slave. De Sunde spise Ild i Monaco, og har man først Smag paa den Næring, synes enhver anden flau og smagløs, man maa have mere, mere, mere, indtil man er et udbrændt Krater. Der gives ikke en Nydelse, af hvad Navn nævnes kan, det skulde da være dem, som høre Aanden og Hjertet til, der ikke haves i Monaco; hver Time paa Dagen har sin Bestemmelse og sin Fornøielse, og Alting, Musik og Komedie, har man gratis, blot paa den lille Betingelse, at man af og til nærmer sig det grønne Bord!

III.

Der er for Øieblikket to Hoffer i Monaco, det gamle og det unge, thi Fyrst Charles's eneste Søn hjemførte for nogle faa Aar siden en ung, indtagende Brud. Det gamle Hofs Alfa og Omega er Hovmesterinden, som endnu regnes af alle for ung, skjønt hun er over de tredive; men en Dame har blot den Alder, hun synes at have, og Hovmesterinden overstraaler, især ved Aftenlys, de yngste og smukkeste. Serenissima kalder hende „blændende", og det er Ordet; men hun har intet udfordrende Fru-Venus-Blik; trods sine tredive Aar ser hun paa alle, uden Undtagelse, med to store blaa Barneøine. Ved Hoffet er hun udskregen for sin Godmodighed; selv siger hun leende, at hun i alle Ting først og fremst tænker paa sig selv, og heri har hun maaske Ret; men i ethvert Fald gjør hun det paa en elskværdig Maade, thi hun er nu engang for alle elskværdig og mener det godt

med alle Mennesker. Dem, som ikke mener det godt med hende, vender hun leende Ryggen; det er hendes mindste Sorg, om Nogen ikke kan like hende, hun ved der er nok igjen, som kan. Den stive gamle Fyrstinde havde gjort alt for at „disciplinere“ hende, som hun kaldte det, det vil sige vænne hende til gammelfranske Hofformer, men det havde vist sig at være spildt Møie; hun havde forladt Hoffet et Aarstid, men var bleven tryglet tilbage igjen; det hele Slot sov ind uden hende. Man havde først valgt hende uden at kjende hende, fordi hun bar et af Frankriges faa historiske Navne og kunde præsenteres for enhver „Cousin“, der kom i Besøg; dertil havde hun en kongelig Personlighed, naar hun vilde, og hun vilde altid, naar det var nødvendigt; men var man alene, vilde hun have sin Frihed. Og da hun anden Gang overtog sin Post, havde Serenissima modstræbende maattet lade sig overbevise om, at de to unge Hofdamer vare et mere passende Selskab end den ældre Hovmesterinde, der for at bevare sin Nimbus ved Hoffet blot havde at vise sig et vist Klokkeslet paa Dagen samt ved festlige Anledninger. Det Liv, hun førte, var et storartet Driveliv; hun fordrede af sin Dag, for at den skulde behage hende, at den maatte være absolut forskjellig fra den foregaaende. „Livet var ikke et Arbeidshus,“ sagde hun. Naar hun den ene Dag havde været omgivet af Mennesker fra Morgenen til den dybe Nat, spærrede hun sig den næste ind med Bøger og Aviser, Løst og Fast. Hun læste gjerne en god Bog, men slugte ogsaa Non-

sens, det gjaldt blot, at Appetiten var der. Den ene Dag kunde ingen af de unge Damer gjøre en Visit, thi Hovmesterinden havde Hofvognen den hele udslagne Dag; den næste var det hende en Nydelse at gaa paa sin Fod; men da hun var for kjendt til at bevæge sig tilfods udenfor Slotsparken, gik hun rundt i denne ligesom Bjørnen i sit Bur, blot seet af Hoffets graa Vogtere, Sten-Karyatiderne, og var der saa just Violer eller Anemoner at finde i de fløielsbløde Bakker, hvortil Jorden var hentet langveisfra, glemte hun Hof og Pligter, indtil hun havde Hænder og Arme fulde af Blomster. Høi, slank, gratiøs, slæbte hun sin hvide Kjole langt efter sig paa Græsvolden, selv en stolt hvid Paafugl. Da Personen var klog, fortalte hun Ingen om sine smaa Extravaganser, men lod sig nøie med at nyde dem: drive, drive, drive paa alle optænkelige Maader med Sjæl og med Legeme, med Følelse og Forstand, og hun gjorde det med en vis Genialitet. Geniet har mange Varianter, og hun var et Leve-Geni. Det var ogsaa dette, der gjorde hende uundværlig. Alt, som hun rørte ved, fik Couleur. Naar Serenissima kunde faa bevæget hende til at kjøre ud med sig, og de intet andet oplevede underveis, end at møde en Flok Høns, saa var der noget extra ved disse Høns. Luner og Forstemthed fandt intet Herberge hos hende; men om Romantik eller Lystighed var den overvèiende Side i hendes Natur, kunde den Skarpsindigste ikke udfinde. Hvad Enhver saa og vidste, var, at det var behageligt og forfriskende at komme i hendes Nærhed; thi skjønt udgangen af Verdens

enerverende Drivhus, var Alt i hende friskt, som hos en ung Vild. Hendes egentligste Rolle ved Hoffet var at forsone alle dem, som laa i Splid. Ved et Hof, det være saa mikroskopisk det vil, er altid tusinde Anledninger til at øve et saadant Talent, som hos hende ikke var noget tillært, men kom naturligt og rivende som en Strøm fra et virkelig stort Hjerte, som Verden blot havde tildækket med sine tusinde Snylteplanter. Naar en Hofdame afskyede en anden Hofdame, behøvede Hovmesterinden blot at tale nogle Gange først med den ene, saa med den anden, saa endte de med at holde af hinanden. Hun smigrede Ingen, roste Ingen overdrevent; hun forstod blot at drage frem af Enhvers inderste Dyb, hvad godt der laa skjult, og faa Personen selv til at glæde sig deri. Vorherres Børn ere saadanne Levemennesker maaske ikke, men Verdens Yndlinge ere de, og med Rette. Alt saadant, som Intriger, afskyede Hovmesterinden og lo dem ud, som betyngede sit Liv med saadanne vanskelige Ting. Saavidt det lod sig gjøre, sagde hun altid Sandheden, og hvor det ikke gik an, forstod hun til Mesterskab at tie. „Ingen, som ikke har forsøgt det, tror, hvor langt man kommer med den guddommelige Sandhed," sagde hun leende. Naar To ønskede at gjøre hinandens Bekjendtskab og bad hende indlede det paa en fin Maade, gjorde hun det, som ansees for mindst fint, men er bleven den store Finhed i vor Tid, hvor Alle ere for kloge til at kunne skuffe hinanden; hun sagde Tingen ligeud, viste den Billet frem, hvori man bad om hendes Hjælp og hvorved

den Ansøgende netop kom i det bedste Lys. Og saa i Alt. Om Livets Sorger vilde hun blot høre tale, saavidt hun kunde bringe Lindring, ellers flygtede hun selv for Tanken. Hvorledes hendes første Ungdom havde været, vidste Ingen nøiagtig, men at hendes Rygte var uplettet, forvissede Serenissima sig om, inden hun betroede hende en Ærespost. Det hed, at hun havde elsket *en* Mand og ægtet en anden. Det er den gamle Historie:

„Und wem sie just passiret,
Dem bricht das Herz entzwei,"

siger Heine. Hvormange saadanne knuste Hjerter løbe ikke ganske lystige omkring paa vor Planet? Naar et Menneske ingen Hvile eller Ro finder i sig selv, men maa lægge en Masse ydre Indhold ind i sit Liv, er det maaske et saadant knust Hjerte.

Det var vanskeligt at sige, hvis Yndling Hovmesterinden var i stærkeste Grad, Mændenes eller Kvindernes. Men naar et mandligt Væsen, det være hvem det vilde, forsøgte at gjøre Kur til hende, indbalsamerede hun sig i Flegma, og Serenissimus havde leende frabedet sig nye Præsentationer idetmindste de første ti Aar; thi man havde atter og atter gjort ham til Bærer af Ægteskabstilbud, og da Hovmesterinden, der havde Anlæg til alt andet paa Jorden, erklærede sig uden ethvert Anlæg til Ægtestanden, var det syndigt at friste flere af Adams Sønner. „Ægteskab var hende en for vanskelig Videnskab," sagde hun paa sin halv letsindige, halv dybsindige Maade. Hun var nu engang ikke en Fugl for Buret. Ingen,

hverken Mand eller Kvinde, kunde rose sig af hendes særegne Gunst; den eneste, hun elskede og ikke kunde undvære, var Niecen, Pauline de Flavigny, som Enhver vidste ikke var hendes Niece. Men var der ikke Slægtskab mellem disse To, saa var der et af disse usynlige Baand, der er stærkere end Døden selv. Paulines Fader, der faldt i den sidste italienske Krig, havde netop havt Tid til at tilskrive Hovmesterinden, hvis Gemal endnu levede, et Brev, hvori han testamenterede hende sin moderløse og nu snart ogsaa faderløse Datter og gjorde Regnskab for hendes Formue, som ikke var stor, men dog tilstrækkelig til hendes Opdragelse. Den med et saadant Tillidshverv hædrede Dame betroede aldrig Nogen, hvorfor hun i lang Tid fik Taarer i Øinene, hvergang hun saa paa den lille Pige. Forøvrigt modtog hun Arven paa sin passionerede Maade og forgudede sin Pleiedatter, som voxede op under hendes Øine og vistnok ikke fik den viseste Opdragelse. Saa blev hun Enke og modtog Hovmesterindeposten i Monaco for at have en Stilling. Hun havde nemlig ikke Formue nok til at føre et stort Hus, og at føre et lidet med Huslighed og dertil hørende Dyder, var det hun i Universet mest afskyede. Skulde Noget have kunnet bevirke det Mirakel, at faa hende til at leve med faa Penge, maatte det have været den store Lyst til at beholde sin lille Afgud hos sig. Men kloge Venner, der saa, at det egentlig var den lille Pige, der var Herre i Huset, lagde sig derimellem og fik denne sendt til et berømt tysk Institut, hvor Moderen, en tysk Dame,

ogsaa var opdragen og som stod i stor Anseelse i den Kreds, hvori den unge Enke bevægede sig.

I Monaco fik den ny Hovmesterinde den mest smigrende Modtagelse; thi da hun aldrig befattede sig med saadanne Ting som at forstille sig og blot lagde for Dagen en passende Sorg over Gemalens Død, kunde hun strax vise sit hele Arsenal af Hofegenskaber. Med Disciplinen gik det imidlertid ikke. Det viste sig, at den bedaarende Dame var en vild Fugl, der aldeles ikke lod sig tæmme; og halv i Vrede modtog Fyrstinden hendes Ansøgning om Afsked, for inden Aaret var omme at trygle hende tilbage igjen. I Nydelsen af den uhørte Frihed, hun havde vidst at forskaffe sig, var hun nu Lykken og Tilfredsheden selv.

Denne Lykke kulminerede, naar hun under enhver Høstferie i længere Tid havde sin Pleiedatter hos sig, som nu officielt kaldtes hendes Niece.

Saaledes gik nogle Aar, og da Arveprinsen nu formæledes og det gjaldt at finde en Æresdame for hans Gemalinde, foreslog Serenissimus Frøken de Flavigny, der imidlertid havde fyldt sit sextende Aar. Serenissimus sagde Ingen, at dette syntes ham det sikreste Middel til at beholde en Hovmesterinde, man aldrig var ganske vis paa at have ved Aarets Ende. Og først da han saa den unge Dame, der under sit sidste Besøg havde været en lang opskudt Pige og nu kom igjen som en Skjønhed, maatte han erkjende, at Vindingen var en dobbelt.

Der hengik ikke lang Tid, før Niecen spillede en

ligesaa stor Rolle ved det unge Hof, som Tanten ved det gamle. Men medens Hovmesterindens Elskværdighed var Troesartikel ved Hoffet, vare Meningerne om Niecen høist modsigende. Medens hun for den Ene havde slugt al tysk Visdom og var altfor lærd, var hun for den Anden mere let og overfladisk, end man i vor moderne Tid tillader en ung Pige at være det. Medens Mange, især Damer, beskyldte hende for Koketteri, ærgrede det Mændene, at en ung Pige med en saa overmodig Ligegyldighed kunde modtage deres Hyldest. Selv i sin nærmeste daglige Omgivelse maatte den unge Hoffrøken være lidet kjendt, siden den ældre Hofdame beskyldte hende for at være letsindig, og den yngre klagede over hendes Taushed, som maatte have sin Grund i Melankoli eller noget andet saadant Forbudent. Selv om hendes Skjønhed disputeredes. Ikke at jo Alle fandt hende smuk, thi hun besad denne kongelige Skjønhed, som sees af alle Øine, grove og fine; hendes Haar var blaasort som Andalusierindens, men de dertil hørende sorte Koraløine havde for Nogle et haardt Udtryk, for Andre var de drømmende, milde og dybe; men den, som disse Øine just saa paa, fandt det ofte vanskeligt nok at glemme dem. De Skarpsindigste havde den unge Hoffrøken mistænkt for at overse det hele Hof, og heri havde de forsaavidt Ret, som Hovmesterinden havde maattet anvende hele sin Veltalenhed for at gjøre hende begribeligt, at hun havde at betragte Livet paa Slottet i Monaco, som ethvert andet af en Mængde Gjæster forskjønnet Slotsliv, saaledes som det føres af rige Folk rundt om i

Europa. Den Smule Etikette, man havde at iagttage, og som hun ikke fragik undertiden kunde være trykkende, opveiedes af de høie Besøg, man ofte modtog, en Ære, som blot blive fyrstelige Huse tildel. Man kunde nu sige og tænke om Frøken de Flavigny, hvad man vilde, saa forstod hun at gjøre noget ud af sin Stilling. Hendes Prindsesse var ikke stort ældre end hun, og hvo, som havde Øine at se med, bemærkede snart, at der i den ene Fløi af Slottet førtes et ganske andet, aandigere og mere friskt og frigjort Liv, end i den gamle, hvor Fortidens Former vare blevne til Forsteninger.

Pauline de Flavigny havde netop været ved Hoffet et Aar, da den unge Fyrste leiede en Villa ved Nizza, ikke just for at bo der bestandig, men for at have et fast Aftrædelsessted under sine hyppige Besøg, maaske ogsaa for oftere og lettere at kunne unddrage sig Etikettelivet paa Slottet. Det var ikke umuligt, at den dristige Emancipationsidé udgik fra en ganske ung Hofdame, men da denne selv ikke talte derom, ignoreredes det af Alle.

Enhver, der har været i Nizza, kjender Villa Giraud, der egentlig bestaar af fem Villaer, et Stykke fra hinanden, byggede af en forvoven Spekulant, som for den ene Million, han satte deri, troede at høste det Tidobbelte, men blev saa bitterlig skuffet, at han idag er en Tigger. Villa No. 1 med sine Drivhuse, hvor man tror sig i Indien, var det Fyrsten havde leiet og hvor han snart skabte Solskin og Regn for den hele Fremmedkoloni i Nizza; thi for hver Gang,

det unge Hof aflagde et Besøg der, blev det næste Besøg et længere, og tilsidst var det de korte Besøg, som aflagdes paa Slottet, medens Villa Giraud var den faste Residens.

Juleaftens Morgen overraskedes Pauline af sin Tantes Ankomst, og de To tilbragte Dagen sammen, saaledes som de altid gjorde det, naar de kunde erobre sig lidt Frihed. Pauline var, naar hun ikke just havde sit overgivne Lune, snarere taus og indesluttet, men Hovmesterinden talte for dem begge; for hende havde Livet en stedsevarende Vexling af Dekorationer, altid bragte Dagen for hende nye Ting, nye Situationer, nye Interesser, og det kunde have været pikant nok at være den usynlige Tredie under deres endeløse Samtaler. „Naar to Damer, der hverken ere Moder og Datter, Søstre, ja ikke engang Beslægtede, foretrække hinandens Selskab for alt Andet, er det et sikkert Tegn paa, at der ikke alene er noget extra Begavet, men ogsaa noget usædvanlig Godt ved dem Begge," sagde en Dag en ældre Mand, en østerrigsk Greve, der i en Maaneds Tid havde bevæget sig i samme Kreds som de to Damer og tog megen Notis af dem begge.

„Jeg har disponeret over din Salon," sagde Hovmesterinden, da Pauline henimod Aften kom tilbage fra en Kjøretur med Prindsessen. „En ung tysk Baron er mig ganske usædvanlig varmt anbefalet af min Broder Generalen, der har reist med ham i Italien. Netop som jeg steg i Vognen imorges, modtog jeg en Billet fra Baronen, hvori han spurgte, til hvilket Klok-

keslet han turde gjøre mig sin Opvartning, og jeg har bestilt ham hid mellem fire og fem. Han bor her i Nizza. Jeg tror, det maa være den samme Herre, jeg en Dag saa gaa over Slotspladsen og som Serenissima og jeg ogsaa ere blevne opmærksomme paa under vore Kjøreture; han bliver altid ærbødig staaende med Hatten i Haanden, og Fyrstinden faar en Hilsen som en Keiserinde. Jeg vilde ønske, det var den samme. Er det saa, kan jeg forud sige, at vi ville gjøre et interessant Bekjendtskab. Jeg troede den første Gang, jeg saa ham, at det var en Lærd, en Skribent eller noget saadant; Fyrstinden mente, det var en ung Prinds, der vilde være i Ro. Det vil snart vise sig, om det er vor Mand."

Den livlige Dame mærkede ikke, at Pauline var bleven rød og hørte paa hende med mere end sædvanlig Interesse. Ogsaa hun havde, ikke *en*, men flere Gange seet en ung Herre med et paafaldende fornemt og intelligent Ydre gaa over Slotspladsen, og samme unge Herre maatte have en særegen Loyalitet, thi ogsaa den unge Prindsesse havde en Dag faaet en mere end sædvanlig ærefrygtsfuld Hilsen, og da man nu engang var kommen paa hilsende Fod, havde den samme unge Kavaler ogsaa hilst hende selv en Dag, han gik hende forbi i Konversationssalen i Nizza, og der havde været noget i hans Øine — noget meget beskedent — men hun havde dog bemærket, at han havde Øine.

Medens de endnu talte om ham, meldte en Hoftjener Baron von Rothenfels.

Hovmesterinden modtog ham paa sin lette gratiøse Maade, medens et betydningsfuldt Blik sagde Niecen: „Det er ganske rigtig ham!“ Intet Blik forraadte, at ogsaa Pauline sagde til sig selv: „Det er ham!“

Nogle Minutter efter se vi et ungt Par gaa ned ad Palmegangen i Villaens Park. Hovmesterinden havde modtaget et Brev, som strax maatte besvares, og sendt de to Unge ud i Haven med den leende Besked „at gjøre Bekjendtskab.“ Sagen var lettere sagt end gjort; denne tête à tête kom begge saa aldeles uventet, at der udfordredes begges lange Opdragelse i den store Verden til at dølge Overraskelsen. Den unge Pige fattede sig først og søgte at give sig en Holdning ved at plukke Roser. Det var første Gang, hun plukkede Roser Juleaften, sagde hun, og det var dog en herlig Ting; det undrede hende, at ikke alle Rige drog til Syden om Vinteren for at kunne plukke Roser Juleaften. Han beundrede ogsaa Syden, men vilde dog have sig et saadant Nomadeliv frabedet; at bryde op fra sit Hjem hver Vinter, vilde være det samme som intetsteds at have et Hjem.

I det samme begyndte alle Stadens Klokker at ringe Julen ind, og de lyttede begge. Hvem der igjen først begyndte Samtalen, vidste ingen af dem ret, før de vare midt inde i en ivrig, halv alvorlig, halv leende Disput om Julen i deres to Hjemlande: Frankrige og Tyskland. I Frankrige havde man slet ingen Jul, paastod han; han havde tilbragt to Vintre i Paris og saagodtsom intet mærket til Jul; alle Bu-

tiker vare aabne, al Færdsel den sædvanlige; man feirede der, ligesom Hedningerne, blot det nye Aar. Hvor ganske anderledes smuk og gribende den tydske Jul var, maatte hun jo vide, der kjendte Tyskland. De store forundrede Øine behøvede ikke Ordenes Hjælp for at spørge: „Hvad ved De om mig og hvad jeg kjender og ikke kjender?“ Som en Skoledreng, der ulovlig har taget et Æble, stammede han noget om, at han havde hørt sige — at han havde forstaaet — at det var blevet ham sagt, at hun var opdragen i Tyskland. De store forundrede Øine viste Barmhjertighed og smilte. Hun vilde være ædelmodigere end han, der beskyldte hendes Landsmænd for at være Hedninger, og tilstaa, at den tyske Jul var hende kjendt og kjær. Hun havde, om just ikke danset omkring Juletræet, saa dog seet dets tindrende Lys og de tindrende Ansigter omkring det. „Jeg tror dog heller, jeg vil have Roser til Jul end Juletræ!“ raabte hun pludselig i en anden Tone, „og nu vil jeg plukke en Rose til enhver af mine Venner.“

„Har De mange?“ spurgte han leende.

„Legioner!“ var Svaret. Ordet var neppe sagt, før hun balancerede paa Spidsen af den lille Fod for at gribe en gul Rose, der stolt vaiede i Toppen af en Busk.

„Du er for Den, som af Alle er mig kjærest,“ sagde hun, og de sorte Øine hvilede saa alvorligt paa Rosen, at han leende sagde, at hun hemmelig læste en Trylleformular over den. Saa fik en Veninde, der var død, en hvid Rose, saa plukkedes knurrende

en næsten sort til Broderen, der var ved sit Regiment, og som hun ikke havde seet, siden hun gyngede paa hans Knæ, og som var en utro Herre, thi han havde lovet at besøge hende og ikke holdt Ord. Saa var Raden til Hoffet, men man var ikke Hoffrøken for intet; intet fyrsteligt Navn blev nævnt, blot den gamle Statsfrue og Slotskapellanen, som fik det Skudsmaal, at hun ikke vidste, hvor han stod høiest anskrevet, i Himlen eller i Monaco.

Paa Roser var ingen Mangel. De hang høit oppe i Luften, de var paa Trær og Buske, de krøb paa Jorden, vel de hundrede Arter, fra den kongelige Centifolie til den lille Tingest, som kaldes Dukatrose. Haven selv med sine hvide Marmorbilleder og sine sølverne Springvand saa de neppe; de havde blot Øine for Roserne.

„Her er Roser, som maa plukkes med Andagt," sagde han, idet han standsede foran en Busk, der var skudt saaledes i Veiret, at den nappede Naboen, en høi Palme, i det lange Haar. „Jeg kjender dem fra et tidligere Besøg i denne Have. Det er ingen sædvanlig Rosenstok, der bærer dem. Denne Ærværdige er over hundrede Aar gammel; de ældste Oldinge i Staden erindre ikke at have seet den mindre, end den er idag, og fast aldrig uden Roser; den befatter sig ikke med saadanne Ting som at hvile."

„Siden det er en saadan Krøsus, kan jeg jo forsyne alle Mine," lo hun, og i flyvende Hast havde mindst ti Veninder, hvis Navne høit nævnedes, hver faaet sin Rose i Juleklap.

„Men alle disse ere blot Skoleveninder,“ indvendte han; „Deres Familie har endnu ingen Roser faaet, blot den utro Broder.“

„Jeg har jo ingen anden Familie,“ sagde hun og saa paa ham med store Øine.

„Ingen Familie? Slet ingen?“

„Maa da Alle have en Familie? Jeg har ingen savnet.“

Strax Ordene vare sagte, var hendes Haand igjen oppe i en Busk. En prægtig sort Rose hang knækket paa sin Stængel; denne greb hun og pustede saa lidt i den for at faa den til at aabne sig. Dybt i Rosens Hjerte sad en død Bie, og hun kastede Blomsten forskrækket paa Jorden.

Han tog den op og saa paa den lille Døde. „Den Uforsigtige!“ sagde han. „Uveiret har overrasket den, mens den svælgede i Rosens Kalk; Rosen lukkede sig, og saaledes blev Rosen Biens Grav.“

„Kast den hæslige Rose!“ raabte hun ivrigt, da han gjorde Mine til at ville stikke den i sit Knaphul; thi siden hun forsmaaede den, kunde den jo være hans Part af Høsten, mente han; han vilde blot kaste den, dersom hun gav ham en anden, men dertil syntes hun ikke villig. Pludselig faldt en Solstraale paa hendes Haand, den eneste den hele varme, men omtaagede Dag.

„Hvem skal have den?“ raabte hun, og holdt leende Haanden iveiret med Solstraalen paa. Det laa saa nær at spørge: „Haanden eller Solstraalen?“ men han sagde intet, thi Spørgsmaalet vilde have

været en Straf, hendes uskyldige Tankeløshed ikke fortjente. Han saa op paa Himlen. Den var som en ung Piges Kind, der pludselig rødmer. Uvilkaarlig sammenlignede han denne Rødme med to Kinder, han havde ved sin Side. Hvorfor rødmer disse nu dybere? Hvad var det overhovedet for et Væsen, der flagrede om mellem Rosenbuskene? Var det et legende Barn? Et Barn i denne Gestalt havde han aldrig mødt. Gaar det an at have et Barns Sind og beherske et Hof? Den gamle Slots-Kapellan, der var hans Ven, havde ladet et Ord falde om, at saa var Forholdet. Hvad var det for en Traurighed, der sneg sig over ham? Som Syn var alt dette forlokkende: den unge, deilige Pige i den mere end elegante Modedragt med Haand og Arm fuld af Roser — noget smukkere kunde en Digters Fantasi ikke udfinde; men det var et Syn, der hørte Verden til, den Verden, der fylder sin Dag med Lyst og Leg. Umuligt, umuligt kunde det overføres til hans strenge Hjem. Denne perlende Latter maatte forstumme, disse Øines Glands var en kold Glands, ikke Sjælens varme, evige, og maatte derfor forsvinde, hvor Legen ophørte.

Medens han stod fordybet i disse Tanker, var hun skjult dybt inde i en Busk, hvorfra hun kom ud fantastisk belæsset og med en lang Rankevæxt slæbende efter sig. De vare imidlertid gaaede Haven rundt og stode nu ved den af Graner og Ege beskyggede store Dam, hvorpaa Svaner svømme mellem Vandlilierne, disse Blomsternes Svaner. Svanerne fik en hel Ladning Roser, hvorved Armen blev befriet for

en Del af sin smukke Byrde, og i et „næsten anstændigt“ Optog, som hun kaldte det, nærmede de sig den Hofdamerne indrømmede Pavillon, i hvis Dør de saa Hovmesterinden.

Hun havde mange Undskyldninger at gjøre for sin lange Udeblivelse; hun var bleven kaldt til Serenissima, og nu havde Pauline netop Tid nok til at klæde sig om til Taflet. Den unge Dame adlød hurtigere, end det strengt taget kunde synes høfligt mod Gjæsten. Hun gav sig ikke Tid til at sige det flygtigste Ord, men forlod hurtig Værelset med en let Hilsen og førende hele sit Bytte med sig, uden at afgive den sandsynligvis for Tanten bestemte gule Kongerose.

De to Tilbageblevne passiarede muntert, og inden man skiltes, var man bleven enig om to Ting: først at den unge Herre næste Dag skulde præsenteres ved Hoffet i Monaco, dernæst at man samme Aften efter Taflet skulde kjøre ud sammen.

„Ingen sover i Syden Julenat,“ sagde Hovmesterinden, „dertil er der for megen Larm; der kanoneres og puffes den hele Nat. De har jo før været i Syden, saa De ved, at den Fattigste lægger lidt tilside for Juleaften at holde Festmaaltid, som gjerne bestaar af Brød, Salat og sur Vin. At affyre Glædesskud er dog endnu langt vigtigere end at spise, og Halvparten af de sammensparede Penge gaa til Krudt.“

Nogle Timer efter gjenfinde vi de to Damer og den unge Baron i Mariakirken. Det var den fjerde eller femte Kirke, de havde besøgt; thi Pauline vilde

absolut se Krybberne med de smaa sovende Frelsere. Denne fandt endelig hendes Bifald; thi det var en virkelig Krybbe, gjort af Halm, blot smykket med røde og hvide Roser. Fra alle de andre havde hun hurtig skyndt sig bort; hun havde aabenbar mere Kritik end Hovmesterinden, der blot saa den gode Vilje, Kjærligheden, i alle disse prægtigt pyntede Madonner, der sad paa Parade med et ligeledes pyntet Barn paa Armen i smaa nydelige Barselstuer. Pludselig gav Orglet sig til at spille en Jubelhymne med Akkompagnement af Cymbler; det klang næsten som en Dandsemelodi, og det fattedes blot, at alle de omkring Krybberne knælende Mennesker havde reist sig op og givet sig til at hoppe og dandse af Glæde over, at en Frelser var dem født. Man maa kjende Sydlændingens Naivitet i Troessager for at finde alt saadant naturligt, ja endogsaa se en vis Trohjertighed deri, og dette Indtryk gjorde den hele Scene sandsynligvis paa de tre Vandrere, alle oprigtige Katholiker.

Tæt ved dem laa en liden Pige paa Knæ foran en Gudsmoder i fuld Brudedragt, med Brudeslør og Krone. En sortøiet liden Skjelm tog pludselig Jomfru Marias lange Beltebaand og bandt det sagte om Pigens Haarpisk, der sort og tyk hang hende ned over Ryggen. Meningen var aabenbar, at Pigen, naar hun reiste sig op, skulde tro, at Jomfru Maria holdt hende fast ved Pisken. Baronen vilde gjøre Stakkelen løs, inden hun mærkede Snaren, og fik derfor et rasende Blik af den lille Misdæder, men hindredes i at udføre sit

barmhjertige Forsæt af den unge Hoffrøken, der aabenbar morede sig over den hæslige Spøg.

„Vent lidt!“ sagde hun. „Nu begynder hun at røre paa sig! Se, se! nu gnistre alt de sorte Ildøine! Det er den rette Sort!“

Pigens Øine udtrykte heftig Angst, og dette morede en anden ung Pige!

Hovmesterinden løste den lille Forskrækkede og sagde med et Anstrøg af Irettesættelse, at en gammel Kone, hun havde kjendt, dyrt havde maattet betale en saadan Spøg; hun havde forgjæves slidt og slidt for at komme løs fra en Stenhelgen, der holdt hende fast ved Benet, og var bleven ført bort vanvittig.

Idet det lille Selskab vilde forlade Kirken, kom en ældre Herre til, der aabenbar maatte staa paa en mere end sædvanlig bekjendt Fod med de to Damer, thi han tiltalte dem paa denne Maade, som, skjønt altid ærbødig, dog siger, at man sees alle Dage. De to Mænd præsenteredes for hinanden. Grev Thaun var for en Maaned siden vendt tilbage fra et extraordinært Gesandtskab i Amerika og England, og opholdt sig nu i Syden. Det var alt, hvad den unge Baron erfarede; af Sproget, hvor rent og dialektfrit det end var, hørte han, at det var en Østerriger. Den hele Gestalt syntes ham bekjendt. Var det ikke denne Mand, han havde seet Ankomstaftenen paa Slotsbalkonen i Monaco?

Siden den Fjerdes Ankomst var det forbi med det lille Selskabs muntre Stemning, som havde bevaret

sig under samtlige Kirkebesøg; thi Julenat kommer man ikke i de oplyste, smykkede Kirker for at være høitidelig. Man gjør en hurtig Bøn ved en eller anden Krybbe, og er saa den øvrige Tid som i en Salon, hvor man føler sig vel og fuldkommen fri og ugenert. Der var intet at udsætte paa Fredsforstyrreren; han førte Ordet paa den smukkeste og mindst anmassende Maade, medens man for hans Skyld endnu standsede paa Kirketrappen og saa ud over den af Mennesker opfyldte Plads samt lo over nogle forulykkede Glædesskud, hvormed Naboen hilste Natten. Men Hofdamen syntes ikke at høre med en ganske naadig Mine paa nogle Ord, som specielt henvendtes til hende, og Hovmesterinden, som aldrig lod sig imponere af Nogen eller Noget, lod ikke mere Munden løbe, men syntes frygtsom som en ung Pige, hvilket om muligt klædte hende endnu bedre.

Efterat den unge Baron havde faaet sin Instrux for Præsentationen paa Slottet næste Dag, stege Damerne i deres Vogn, der den hele Tid langsomt havde fulgt efter dem. Tegnet til at kjøre var alt givet Kusken, da Baronen hurtig gik om til den Side af Vognen, hvor Hovmesterinden sad; han havde glemt at spørge, om han som Officier havde at indfinde sig i Uniform. Svaret blev givet høit og leende, men paa Kjøbet fik han en liden sagte Confidence: „Naar De en Dag bliver inviteret til Bryllup paa Slottet, saa ser De her Brudgommen.“

Hvem var da Bruden?

Dog vel ikke Hovmesterinden? Det laa ikke i den overgivne Tone.

Juledagen oprandt som en Maidag i Norden. De to Damer begav sig tidlig til Monaco, men istedetfor at gaa med Jernbanen og med Herskaberne, havde Hovmesterinden valgt at gaa tilbage med den fyrstelige Vogn, der Dagen før havde bragt hende og en høit æret Gjæst til Nizza. De to Damer vare denne herlige Julemorgen begge høistemte og lykkelige; de havde overværet Morgenmessen og altsaa opfyldt sin Pligt som Katholiker, og nu laa Dagen foran dem med alle sine Løfter.

„Hvad er hist paafærde?“ spurgte Hovmesterinden, idet Vognen bøiede omkring Klippen under det gamle Slot, hvor Fodgjængeren altid maa vogte sig for ikke at miste sin Hat, da Havet her pisker vildt mod Stranden, og Vindene have frit Spil. En Mængde Mennesker stod paa Stranden; det var et formeligt Folkeopløb.

Kusken pegede ud mod Havet, hvor der gik uhyre Bølger, medens det paa Landjorden næsten var stille. Damerne lod Vognen holde, og idetsamme traadte den unge Baron hen til dem. Hovmesterinden lo over, at han viste sig at være en Part af Folkeopløbet.

„Her er Noget at se, som lønner Umagen,“ sagde han og pegede ligesom Kusken før paa Havet. „Vent lidt, saa vil De se den sorte Bølge, som nu begynder at koge dernede, pludselig gjøre et uhyre Hop tilveirs,

for saa som en hvid skummende Fos at styrte i Dybet igjen.“ De stirrede Alle. Her var ikke een Bølge og een Fos, men Tusinder af sorte Bølger, Tusinder af skummende Fosse, Fos ved Fos langs den hele vildt sønderrevne Klippekyst! Pauline kunde ikke faa sine Øine fra det storartede Skue, som i sin truende Magnificents fast gjorde hende bange, medens Hovmesterinden paastod, at det egentlige Skuespil var paa Landjorden lige ved deres Side. Hvergang en Bølge begyndte at røre paa sig dernede for kort efter brølende og skummende at sætte tilveirs, foer den lige i Ansigtet paa de hujende, sparkende og gestikulerende Tilskuere ved deres Side, der vare som forrykte af Glæde.

Damerne i Vognen maatte dække sig med sine Parasoller og bleve dog ogsaa tilsidst vaade, men hvo, som en Bølge havde overskyllet fra Isse til Fod, var den tiljublede Helt, indtil næste Bølge satte over Klipper og Rækværk og valgte sig et nyt Offer. En forvoven Person, der kom Pynten for nær, fik sin Hat slynget i Dybet. Hvilken kongelig Spas! Tusinder af Mennesker foer omkring paa Klipperne for at stirre efter Hatten. Pludselig udstødes et Skrig, som om man havde opdaget en Hvalfisk. Noget Sort gyngede paa Bølgen. Var det Hatten? Vore Damer turde ikke opholde sig længer og fik ingen Vished om dette vigtige Punkt, men fandt det vanskeligt nok at rive sig løs fra den eiendommelige Scene; især havde den unge Hofdame med et Alvor, der gav hendes Skjønhed et andet og aandigere Præg, fulgt Bøl-

gernes Spil. Søgte hendes Tanke Bølgernes Herre ved Synet af et af de største Skuespil paa hans Jord?

Baronen saa med Uvilje den unge Pige vende tilbage til Monaco, hvis Deilighed han for hendes Skyld begyndte at hade. Det hørte med til Hoflivet at blande sig med det fornemme Selskab i Casino, og for hans tyske Retsbegreb var Spillepaladset et Sted, som en ung Pige aldrig turde betræde med sin Fod. Det Uhyre er der det Hverdagslige. Hoffets unge Damer konverserede muntert med Spillere, der snart vandt, snart tabte en Formue; sande Falke-Øine hvilede paa dem og forlevede Ansigter turde vise sig ved Siden af deres blomstrende. Efter Taflets Strabadser var det nemlig Mode, at Hof og Casino mødtes paa Terrasserne, hvor et fortrinligt Musikkor holdt Selskabet samlet en Time eller to. Alt dette var den unge tyske Vildmands dybeste Natur forhadt, ikke for ham selv, men for den unge Psyche, der beskjæftigede hans Tanker. Et Slaveskib vilde ikke have indgydt ham den Afsky, som disse glimrende Sale, hvor Menneskehandlerne gik om maskerede som fornemme Herrer.

Han vandrede endnu længe langs Stranden, fra hvilken Menneskestrømmen snart var som bortskyllet; thi Havet havde for dennegang udraset og laa der nu saa stille og troskyldigt, som om det slet ikke vidste, hvad Springdands vilde sige. Damerne fortsatte sin Reise. Skjønt Hovmesterinden paastod, at hun ingen Natursværmer var, men blot bekymrede sig om Men-

nesker og Ideer, var hun dog aldrig mere glædestraalende, end naar hun en Dag ikke alene havde frigjort sig selv, men ogsaa Pauline fra Hoftjenesten og de sammen tilbagelagde denne henrivende Vei mellem Nizza og Monaco. Veien til Parnas kunde ikke være yndigere, paastod hun, og dertil vild og aparte som ingen anden. Og hun havde Ret. Snart er man i Dale med Guldæbler og Anemoner paa Engene, snart i et majestætisk Bjergland, hvor sorte, nøgne Klipper stige iveiret i hele sin strenge Majestæt, og hvor man kunde tro sig i Schweiz, hvis man ikke saa Myrte og Laurestinus kige frem af alle Revner og dernede i Svælgene, hvor de vilde Bække skumme, opdagede en ganske anden Flora end Alpedalenes.

Til fastsat Klokkeslet fandt Præsentationen Sted i Monaco med den stiveste Etikette. Hovmesterinden havde lagt sit Ansigt i de allerfornemste Folder; men den Ting var ikke skabt, som ikke klædte hende: ikke et Træk, ikke et Smil forraadte, at hun for ganske nylig havde leet med den unge Kavaler, som aabenbart behagede Herskaberne, der tog mere end sædvanlig Notits af ham. Mellem de Tilstedeværende var Grev Thaun, der, udgaaet fra en af de ældste og ædleste Slægter i Østerrige, tog Hoflivet ganske let, og her netop var den samme som paa Kirketrappen — fornem, let, kold, lidt ironisk, maaske lidt overseende, men i ethvert Fald en Mand af Betydning og Vægt.

IV.

Den unge Baron var som naglet fast til de smaa Middelhavsstæder. Ofte foresatte han sig at gaa til Florents og Rom; han skulde næste Efteraar overtage Bestyrelsen af Familiegodserne og havde altsaa blot nogle Maaneder at nyde sin Frihed og gjense de Steder, der stode i hans Erindring som saa store og tillokkende og vel en Reise værd; men en Dag, da han virkelig forlod Monaco, kom han ikke længer end til Mentone og Roquebrune og fandt saa en vægtig Grund til at standse der. Han kjendte saa omtrent de to smaa Reders Forfatning, inden de kom under fransk Regimente, og fandt det nu yderst interessant at anstille en Sammenligning. Istedetfor Mentones smudsige, smaa Gader, brolagte som med Nagler, hvor kun Gjeden gik ustraffet, fandt han nu en komfortabel liden By, hvor fordringsfulde Englændere begynde at opslaa sit Vinterkvarter; ogsaa Roquebrune, der før hang paa Klippen som en drukken Røverrede, begyndte at faa Skik paa sig, kun langsommere. Men da han saa havde forvisset sig herom, var han inden Dagen gik tilende igjen i Nizza, hvor det unge Fyrstepar netop indtraf samtidig med ham.

Han var for inderlig knyttet til Moderen til ikke for længe siden i sine Breve at have omtalt den unge Hoffrøken. „Jeg skulde meget ønske at høre din Dom om denne unge Pige," skrev han i sit sidste Brev. „Naar jeg paa de store Baller her i Nizza ser hende saa ganske Øieblikkets Barn, saa ganske hjemme

mellem alle disse hjerneløse Mennesker, naar hun, som undertiden hænder, ikke behager at dandse, og et halvt Dusin af disse i sig selv forelskede Modeherrer, som de store Bade- eller Spillesteder have Monopol paa at samle, da heller ikke dandse for at kunne vie hende sin hele Tid, og der i den Krog, hvor dette Selskab er samlet, gaar saa støiende til, at alle Blikke drages did, maa jeg uvilkaarlig tænke, hvad din Dom vel vilde være om dette Syn. Frøken de Flavigny har i det Hele kun ringe Lighed med tyske unge Piger, om hvilke vi tro at have sagt den største Ros, naar vi sige, at de ere naturlige. Deres Naturlighed er Adams og Evas; Pariserindens er den, som findes i den store Verden efterat Seklers Civilisation har passeret over Menneskene, og denne Art Naturlighed besidder Frøken de Flavigny i den smukkeste Form. Som Personlighed kan overhovedet ikke noget mere henrivende vel tænkes; thi skjønt Verdensdame i Ordets hele Betydning, og med den fulde Hofdamekulde, har hun undertiden noget, som vi kalde „sinnig, innig", som hun maa have faaet i Tyskland og som maa høre hjemme der, siden selv Ordene ikke haves i andre Landes Sprog. Mig ser hun ofte ikke, skjønt vort Bekjendtskab indledede med en vis Intimitet." Her fulgte en kort, meget tilbageholden Beretning om, hvorledes han en Dag pludselig havde seet sig alene med den unge Dame i en Have.

Moderen havde ligesaa lidt dulgt for sin Søn, at hans Interesse for den unge Hofdame strax havde foruroliget hende. Hendes høieste Ønske var, at han

skulde formæle sig, og en saadan Interesse, som jo aabenbar ikke kunde føre til Ægteskab, vilde blot forhale dette. At den kunde gjøre ham ulykkelig, var hun endnu langtfra at tro, men hun vilde dog advare ham; saadanne bedaarende Kvinder vare netop farligst for Mænd, der have holdt sit Liv og sit Hjerte rent.

Naar har nogensinde de Gamles Erfaring gjort de Unge kloge? Enhver lærer blot af sig selv. Forskjellen er, at den Ene er født kold, den Anden varm; medens Nogle tidlig lære at beregne sin Fordel, maa den store Mængde først klatre op af Angerens Bjerg, før de blive kloge Mennesker. Baron Rothenfels saa nu fast daglig Frøken de Flavigny, da Hoffet, især den gamle Fyrste, fandt Behag i den dannede, næsten lærde unge Mand, som han kunde bruge som et Lexikon, hvortil han netop trængte, da han, sin Slægts Tradition tro, befattede sig med videnskabelige Arbeider og i sin Omgivelse enten fandt Verdensmænd, der vare intet mindre end lærde, eller Lærde, der vare intet mindre end Verdensmænd, medens den unge Baron netop var ham den rette Mand. Det er ikke let at sige, hvilke af sine Egenskaber den unge Kavaler betonede stærkest for mere og mere at sætte sig i Gunst hos Serenissimus, der troede at benytte ham og tvertimod selv benyttedes; men vist er det, at den, som havde fulgt ham med et opmærksomt Øie, ikke vilde have seet Spor af den Forlegenhed og Tunghed, hvorfor Tyskerne beskyldes. For Hoffets Argusøine var han den gamle Fyrstes høit hædrede

Gjæst, der kom for at arbeide med ham; for to Pigeøine, som man har forsikret os skulle være endnu skarpere, var han en ung Kavaler, der arbeidede i Fyrstens Kabinet om Dagen for at kunne dandse efter Klaver i Prindsessens Salon om Aftenen, hvilket i den senere Tid ofte skete. Samme Person, der saa vel betjentes af sine skarpe Øine, bemærkede ogsaa, at den unge Lærde blot var lærd i Monaco, naar det unge Fyrstepar opholdt sig der, og altid parat til at modtage en Indbydelse til en liden Dands i Villa Giraud, som ikke havde ringeste Bismag af Lærdom. Hvad enten det nu var Lærdom eller Dands, der steg Baron Carl til Hovedet, saa levede han snart som i en fuldstændig Rus, men en Rus af den henrykkende Art, som blot den Drik, der bærer Navnet „Elskovsdrik", destilleret af Solskin og andre himmelske Ingredientser, formaar at bibringe en Dødelig. De Eiendommeligheder ved den unge Pige, der fra først af havde foruroliget ham og fyldt ham med Tvivl, saa han ikke mere. Var hun forandret, eller var han det? Havde Nogen istedetfor denne Pragtblomst budt ham en Viol, vilde han blot have havt et haanligt Smil til Svar, og den Dag kom, da han tilstod Moderen, at hun maatte opgive alle Ægteskabsplaner for ham eller gjøre fromme Ønsker for, at Pauline de Flavigny vilde blive hans.

Moderens Svar var mildt, bedrøvet og bestemt. Hun kunde blot paa det mest indtrængende fraraade ham Forbindelsen med en Pariserinde, hvis hele Livsanskuelse var en anden end den tyske, og som vis-

selig ikke vilde finde sin Lykke i et stille Husliv paa et Slot paa Landet, hvor en Husfrues Stilling blot kan være stor og skjøn, naar hendes høieste jordiske Ambition er at være en beskjærmende Engel, et Værn, en Støtte for en vid Kreds. Med et Alvor, der rystede ham til Marven, sagde hun ham, at han maatte se fremad, overskue sine Forhold og Fremtiden og saa spørge sig, ikke om han selv ønskede denne Forbindelse, men om den i Sandhed var ønskelig for den unge Dame, og om hun efter en kort Lykkesdrøm ikke vilde vaagne og føle sig ensom i det fremmede Land, som hun ikke forstod. Hvor dybt han end var hildet i det Net, hvori den ilde berygtede Gud fanger et Menneske, havde den unge Baron dog sund Sands nok tilbage til at indse, at Moderen havde Ret, og at det for den unge Piges Skyld var hans Pligt at trække sig tilbage. Flugt var den eneste virkelige Frelse, men denne var gjort ham umulig derved, at han i sin Blindheds og Tankeløsheds lykkelige Dage havde indladt sig paa Medarbeiderskab i et Verk, som endnu langtfra havde naaet sin Ende, og pludselig at sætte Fyrsten i Stikken for at bjerge sig selv, syntes ham umandigt. Saaledes besmykkede han for sig selv Nødvendigheden af at blive. En hel Maaned var han grundig ulykkelig og troede at skulle blive det alle sine Levedage; men en Aften troede han at opdage, at han ikke var ulykkelig alene, at den Tilbageholdenhed, han strengt havde fordømt sig til, ikke alene blev bemærket, men voldte Smerte, og da var det ogsaa forbi med hans Heltemod.

Den følgende Maaned forefaldt mellem de to Unge midt i Verden og for Verdens Øine flere af disse smaa Optrin, som ofte nok fortalte, dog aldrig ere blevne fortalte fint nok, thi den, som just oplever dem, formaar ikke at fortælle dem, og den, som har oplevet dem, formaar det heller ikke, thi han har glemt dem, om ikke i sine ydre Omrids, saa dog i hvad der gjorde dem saa overjordiske, thi Hjertet har ingen Hukommelse.

Saa kom Jalousi og Modstand. Et dybt, hedt Blik forfulgte ofte den unge Hofdame i Dandsen og gjorde Baronen rasende. Saa vendte Hovmesterinden sig ogsaa mod ham, lagde hans Møder med Niecen alle mulige Hindringer iveien og begunstigede aabenbar den østerrigske Greves Beilen, som ikke var eller kunde være en Hemmelighed for Nogen; thi naar en Lidenskab ligesom baaren af Vinden kommer over ældre Mænd for at beherske dem dæmonisk, kan et Barn læse Hemmeligheden selv paa en Statsmands lukkede Ansigt.

En Aften paa et Hofbal iagttoge de to Rivaler hinanden fiendtligt. Pauline dandsede uafbrudt for at undgaa at konverseres af Greven, paa hvis stolte Ansigt en dyb Rødme flammede, da hans unge Rival afhentede hende til Cotillon. Ingen af de To vidste bagefter at sige, hvorledes det var gaaet til, at de under denne Cotillon vare blevne enige, men derfor var Enigheden ikke mindre virkelig. Gjennem Grevens Hoved bruste en Hvirvelvind. Han havde under den hele lange Dands ikke havt Øie og Tanke vendt

fra det unge Par, og han vidste, hvad Ingen havde sagt ham.

Inden Baronen officielt kunde anholde hos Serenissima om den unge Hofdames Haand, maatte Moderens Samtykke indhentes.

Hun gav det med tungt Hjerte, og modstræbende gav Hovmesterinden ogsaa sit, skjønt hun fandt Partiet „forrykt“. Saa misfornøiet som hun var de første Dage efter Forlovelsens Deklaration, havde aldrig Nogen seet hende. De Unge mærkede intet. Hans Lykke var passioneret og dyb, thi han var forelsket, og han elskede, og Pauline lod sig tilbede og var lykkelig derved. Af alle de Blomster, man havde strøet for hendes Fod, var Kjærligheden den prægtigste, dens Duft var strax stegen hende til Hovedet. Greven kaldtes hel beleiligt til et nyt Gesandtskab, og den stolte Mands Afreise efter de nødvendige Afskeds-Audientser lignede ingenlunde en Flugt.

Nok en Maaned gik som i et Eventyr; men nu var det Tid for Baronen at reise hjem og forberede alt til den unge Borgfrues Modtagelse. Bryllupet var fastsat til Begyndelsen af Juli Maaned, og han haabede, at Moderen vilde gjøre hans Brud den Ære at overvære Vielsen paa Slottet i Monaco og saa ledsage hende til det fælles Hjem. Hvilket Kogleri er der i Kjærligheden, at selv dette korte Farvel mellem To, som for nogle Maaneder siden intet vidste om hinandens Tilværelse, faldt saa tungt? Det sidste, Baronen saa af sin Brud, var to taarefyldte Øine. Man-

gen en Dag skulde han siden i Erindringen se disse taarefyldte Øine.

Ankommet paa Slottet ved Neckaren svømmede han snart igjen i Henrykkelse; thi alle de Anstalter, han traf, var jo til sit Bryllup! Moderen hjalp ham, men hendes smukke, kloge Ansigt var ofte formørket, hvilket dog undgik den ellers saa klartseende Søns Opmærksomhed. Han levede som paa en Sky, hvorfra han blot steg ned forat give de Befalinger, der vel ere de behageligste, en ung, forelsket Mand kan give paa denne Jord.

Saa kom de første Krigsrygter. Saa bleve Udsigterne mørkere. Saa var der Vished.

En Lavine, der falder, kan ikke anrette større Ødelæggelser der, hvor den styrter ned, end denne Vished gjorde i den unge Mands Hjerte. Han var Officier og skulde gaa i Krig mod hendes Landsmænd, saare hende dødelig i hendes dybeste Sympathier! Af alle de Unge, der kaldtes fra Brud og Hjem, havde vel ikke Mange saa tungt et Sind. En Lykke for Tydskland var det, at det har opdraget sine Sønner til at gjøre sin Pligt og gjøre den med Dygtighed, hvad enten Sindene ere tunge eller lette. Havde end den unge Officiers mandige Hjerte bævet ved Lavinens Fald, saa havde den ikke taget med i Faldet et Atom af disse to høihellige Ting: Pligt og Fædreland, og med Raskhed traf han sine Forberedelser. Intet forraadte den Kamp, der foregik i ham; han gav sine Befalinger kort, roligt, ligevegtigt og bestemt.

Aftenen før han skulde afgaa til Regimentet, sad

Moder og Søn ved det aabne Vindu i Slotssalen. Landskabet laa under dem, Maanen skinnede paa Neckaren, Egnen var saa fredelig deilig. Skulde han gjense den? For at bryde Moderens smertelige Grunden, talte han om Udsigterne for Krigen. Den ædle Dame, der elskede sit Land brændende, havde strax sat sig i Spidsen for et af de Foretagender, der under denne usalige Krig skulde vise Verden, hvad der bor i de stille tyske Kvinder. Høie og Lave, Gamle og Unge arbeidede fra første til sidste Dag i Fædrelandets Tjeneste; overalt, fra den store, mægtige Stad til den fattigste Flække, stiftedes Kvindeforeninger, der arbeidede paa al optænkelig Vis til Soldaternes og de Saaredes Lettelse. Høie Officerer have efter Krigen erklæret, at de udeu Kvindernes energiske Bistand ikke havde udrettet, hvad skeet er, og havde der mellem Kvinderne selv ikke været høit begavede Væsener, der ligesom denne alvorlige Moder gav Fædrelandet det Bedste: Barn, Formue, Nattesøvn og Tanker, saa havde al god Vilje ikke starkt til for at udføre de Barmhjertighedens Underverker, det tyske Fædreland aldrig glemmer.

Om det saare Punkt, at ægte en fransk Dame, efterat have ført Krig mod hendes Landsmænd, havde Moder og Søn endnu ikke talt; alt hvad hun vidste var, at der endnu vexledes Breve mellem Neckaren og Monaco. Moderen brød den Taushed, der havde sneget sig over dem begge.

„Jeg gaar ud fra," sagde hun langsomt, „at min ædle Søn anser det for unaturligt at føre en fransk

Dame ind under dette saa ganske tyske Tag, efterat franske Mænd have paaført hans Fædreland denne vanhellige Krig.“ Han taug mørkt. Hun vedblev: Jeg ved ikke, om Du ser Stillingen klart. Med hvilke Øine vilde man i denne saa patriotiske Egn betragte din franske Hustru? Skal den, som er sat til at indvirke saa dybt paa sin Omgivelse, staa i den som en Forskudt og selv se med fiendtlige Øine? Hvorledes skal hun og jeg kunne mødes i Kjærlighed, naar alle vore Ønsker gaa i modsat Retning? Frankrige vil blive overvundet i denne Krig, derom tvivler ingen tysk Mand eller Kvinde. Hun har et ægte fransk Hjerte, siger Du, og jeg kunde ikke agte hende, dersom alle hendes Ønsker ikke vare for hendes Fædreland. Svar selv, vil hun kunne være lykkelig mellem sit Lands Fiender?“

Han formaaede længe ikke at bryde sin Taushed. Endelig sagde han med en Røst, som zitrede af den indre Sindsbevægelse:

„Mod din Villie og dit bestemte Ønske gifter jeg mig aldrig, men skal jeg bryde denne Forbindelse, der har lært mig en Lykke at kjende, som jeg ikke vidste var paa Jorden, forbliver jeg til min Død en ensom Mand. Du kjender mig nok til at vide, at jeg blot har eet Ord, eet Sind nu og altid.“

Hun svarede ikke, og de søgte efter et Emne til Samtale de To, som havde været een Sjel. Det var i deres Liv den første Uenighed; den var der ikke i Ord, thi der vexledes ikke andre end de nævnte, men den var i Hjerterne. Trætte af den indre Kamp skiltes

de ved Midnat; han skulde bort før Daggry. Inden han søgte et Par Timers Hvile, skrev han til sin Brud, at deres Fremtid stod i en Høieres Haand, der nu selv havde taget Roret; han saa ingen mulig Udvei, ingen Udsigt til Lykke, han saa kun Et, at alt, hvad et Menneske kalder sit Haab paa denne Jord, for ham uadskillelig var knyttet til hende. Saa tænkte han idag, saa vilde han tænke om et Aar, om ti Aar, til sin Død.

Han vilde just forsegle Brevet, da det sagte bankedes paa hans Dør. Han aabnede den forundret, thi paa denne Tid pleiede alt paa Slottet at sove. Moderen stod udenfor.

„Det er godt, at Du endnu ikke sover," sagde hun, „jeg ønsker endnu tale med Dig, og havde dog ikke ret Hjerte til at vække Dig."

Den mere end sædvanlig dybe og milde Tone, det næsten forklarede Udtryk i dette Ansigt, hvis mindste Bevægelse han var vant til at tyde, sagde ham, at Moderen havde noget at sige ham, som vilde være godt at tage med paa den Reise, der let kunde blive den sidste.

„Min gode Søn," tog hun Ordet, da de sad sammen paa hans Sofa, „jeg maa før blot have sagt Dig en ringe Part af, hvad der rører sig for Dig i mit Hjerte, thi da Du havde forladt mig, følte jeg, at vi ikke vare ganske enige. Nu kommer jeg for at sige Resten."

„Tal, Moder, jeg hører Dig."

„Jeg ansaa det for min Pligt," vedblev hun, „at sige Dig, at din franske Hustru ikke vilde finde lette

Dage i denne Egn; men, nu det er sagt, tør jeg ogsaa tænke paa Dig og din Lykke. Du sagde mig nylig, at Du uden denne unge Pige vil blive en ensom Mand til din Død. Det maa ikke være. Vaager Gud over Dig under denne Krig, sender han Dig uskadt tilbage, da hent din Brud, og først da skal Du lære din Moder at kjende; over hvert af hendes Skridt skal jeg vaage, en Skildvagt skal jeg være hende mod den fiendtlige Verden derude; intet koldt Vindpust skal nogensinde naa hende, hvor min Kjærlighed vaager; her under din Faders Tag skal hun føle sig saa elsket, æret saa høit, at hun skal glemme, at hun har skiftet Fædreland. Jeg ser nu alt i et andet Lys, min Søn; det var mig, som glemte, at Kjærlighed flytter Bjerge, og at den Herre, som har skabt for os denne smertelige Situation, ogsaa kan lære os, hvorledes vi rydde dens Stene bort under vor Fod. Kan din Hustru ikke strax optræde som Borgfrue, kan hun ikke fra først af indtage den Stilling, der tilkommer hende, nu saa skal hun indtil lykkeligere, fredeligere Tider komme, være vort elskede Barn, gjemt og beskyttet bag vor Kjærligheds stærke Skjold."

„Tak for dette, Moder"! sagde han og førte med dybt Alvor den fine Haand til sine Læber. „Du har ingen falsk Opfatning havt. Da Du fraraadede mig denne Forbindelse, gjorde Du blot din Pligt. Du har revet Sløret fra mine Øine, og hvad der har gjort mig Kampen denne Nat saa tung var, at jeg følte, at den ikke stod mod Dig, men mod selve Skjæbnen. Det eneste, jeg endnu ikke kjendte, Moder,

var Dybet af din Kjærlighed. Komme hvad komme vil, denne Nat glemmer jeg aldrig."

Deres Øine mødtes; i hendes stode store Taarer.

„Alt er sagt, min Søn," sagde hun og reiste sig. „En kort Hvile maa Du nu søge; jeg vækker Dig til nødvendig Tid."

Stille, som hun var kommen, forlod hun Værelset.

V.

Indtil Sedan vare de Franske skrækslagne, men Keiseren fik Skylden for alt. Da Ulykkerne efter Sedan bestandig bleve større, og man ingen bestemt havde at anklage, vendte Raseriet sig mod det tyske Folk. Sjelden er vel under en Krig saa meget ondt blevet sagt fra begge Sider: fra de Tyskes Side var det Foragt for Frankrige; fra de Franskes Beskyldninger for det afskyeligste Barbari. De saa længe taalmodige, kneblede Tyskere havde med Et faaet hele det Overmod, hvorfor de havde beskyldt Franskmændene, de havde drukket Overmods-Feberen af Gloirens Blodbæger, men deres Angreb vare raa, plumpe; hvo, som under Krigen læste deres Aviser, og som ikke havde tysk Blod i sine Aarer, var oprørt over dette raa Overmod, hvorimod Franskmændenes værste Rasen havde en vis Klang af Dannelse.

I Monaco florerede Hadet mod alt, som var tysk. Den lille Stad var opfyldt af Franskmænd og visselig ikke af de bedste. Nogle vare for gamle til at gaa i Krigen, Andre havde kjøbt sig fri, og at rase mod Fienden var et bekvemt Middel til at skjule sin

egen Feighed. Paa Slottet var naturligvis Alt fransk, og den unge Hofdames tyske Forlovelse ansaaes stiltiende for hævet; under alle Omstændigheder kunde der til fastsat Tid intet Bryllup blive, da Brudgommen var Officer og i Krigen, og imidlertid haabede man at bearbeide den unge Dame, om hun skulde være upatriotisk nok til endnu at ønske en upassende Forbindelse. Den store Forandring, der var foregaaet med hende, en mistænkelig Tilbøielighed til Hovedpine, som endnu aldrig Nogen havde bemærket hos hende, vakte sandt at sige en svag Frygt for, at hun ikke var fanatisk fransk nok til med et at hade den tyske Ex-Brudgom.

I usædvanlige Tider, hvor ellers selv fredelige, intet mindre end exalterede Mennesker ligesom fare ud af sit eget Væsen og blive istand til alle Overdrivelser, respekteres ikke mere Hjertets naturlige Baand; af Alle uden Undtagelse fordres blot et: Fanatisme for den Sag, som bevæger Alle. Omkring Pauline var ligesom en almindelig Konspiration. Det er vanskeligt at sige, hvorledes saadanne Konspirationer anlægges, de anlægges snarere ikke; thi der er ingen Plan i dem; enhver af de Sammensvorne benytter blot Omstændighederne saaledes, som hver Dag gestalter dem. Hovedsagen var, at alt, hvad der var ultra fransk, kom i hendes Nærhed. Samtlige tyske Aviser, som fandtes i Casino, og indeholdt raa og rasende Angreb paa hendes Landsmænd, spækkede med Skjeldsord, hun knapt kjendte af Navn — thi de løsladte Lidenskaber ere sindrige i at skabe

sig nye og bestandig voldsommere Udtryk, — bragtes hende samvittighedsfuldt; den gamle Fyrstinde var derhos især sindrig i at udfinde saadanne Anklagepunkter mod de Tyske, som maatte gjøre mest Indtryk paa en ung stolt Piges Sind. Hun talte altid om hele det tyske Folks Foragt for hendes Nation.

Hovmesterinden var, om ikke Sjelen i Konspirationen, saa dog en af dens ivrigste Haandlangere. Hvor sympathisk end den unge tyske Baron fra første Øieblik havde været hende, hadede hun ham næsten fra det Øieblik, han optraadte som Beiler; hun kunde blot med Skræk tænke paa, sagde hun til sin Fortrolige, Greven, at den unge glimrende Pige skulde begraves paa et tysk Slot mellem Ulve; hun tilføiede ikke — maaske var det alt glemt — at et andet tysk Slot, Grevens eget, og dette ikke ved Neckarens smilende Bredder, men i det vilde Tyrol, havde foresvævet hende som alle hendes moderlige Ønskers Maal. Bittert bebreidede hun sig nu, da den ulykkelige Forlovelse begyndte at gjøre de Kinder blege, hvis Blomster havde været hendes Stolthed, ikke bedre at have vaaget over sin Yndling, og med hele sin Naturs Ivrighed søgte hun at gjøre sin Uret god igjen. Ingen vidste bedre end hun, at Pauline led, ja at hun ofte græd den halve Nat, og nu vilde hun helbrede det stakkels syge Hjerte paa sin Vis, det vil sige ved bestandige Adspredelser. Hun havde selv kjendt Sorg og var løbet fra den; naar hun tænkte sig nøie, nøie om, maatte hun tilstaa, at Sorgen nok egentlig var løben med; det er en paatrængende Ting

saadan en Hjertesorg, men den stikker dog mindre, mente hun, naar man løber Aanden af sig, end naar man sidder stille med den. Pauline bad forgjæves om Naade; det var oprørende at danse, sagde hun, medens man i hendes Fædreland myrdede og myrdedes. Den, som tog hendes Parti, var Grev Thaun, der havde forladt Monaco omtrent samtidig med Deklarationen af den unge Hofdames Forlovelse og nu igjen opholdt sig der, Ingen vidste egentlig hvorfor, thi han spillede ikke og han trængte ikke til at mores; som Østerriger havde han ligesaalidt nødig at gjemme sig væk for Krigen, og med al Respekt for Monaco og Hotel Paris var deres Tal ikke ringe, som paa denne Aarstid vilde have foretrukket Opholdet paa hans Slot mellem Tyrols Bjerge, hvor man idetmindste ikke steges som paa Klippen ved Middelhavet, der ellers pleier at være forladt de hede Maaneder, men under Krigen frembød for Franskmænd et neutralt Territorium og derfor undtagelsesvis var stærkt besøgt. Den kloge Hovmesterinde lagde sine Planer strax hendes gamle Forbundne igjen viste sig; den Beundring, han fra den første Time, han præsenteredes paa Slottet, havde, om ikke just aabenbar lagt for Dagen for den unge Hofdame, saa dog ikke formaaet at skjule for et Par deri interesserede Øine, kunde endnu finde sin Løn! Hvem har ikke maattet offre en første Kjærlighed? Pauline var ikke en af disse Jernnaturer, der gaa mod alle Strømme; hun vilde være forstandig og ende med at indse, at en umulig Kjærlighed er en umulig Kjærlighed, og at en Stilling heller ikke er

at forsmaa. Og den Stilling, som upaatvivlelig vilde blive hende budt, dersom blot et Blink af hendes Øine sagde, at den vilde blive modtaget, var noget ganske andet end den, Baron Rothenfels havde kunnet byde hende; paa den ene Side et stille, monotont Liv med vanskelige, umulige Pligter, Ubevægelighed mellem stive, pedantiske, dydige Naboer paa Landet, Landliv, ikke nogle blanke Sommermaaneder, men Aaret rundt i Is, Sne og Kulde; paa den anden Side bestandig Forandring: Wien og Paris, Rom og Nizza om Vinteren, det romantiske, friske, bestandig af Fremmede besøgte Tyrol om Sommeren; thi vel havde Greven ladet sig bruge som extraordinær Gesandt, men afslog bestemt at træde i Statstjenesten. Det var en Mand, der forstod at vurdere sin Frihed, som han forstod at benytte den. Lykken for Pauline var der. Ved en saadan Mands Side vilde hendes Liv være et bestandigt Festliv, hvor alt vilde dreie sig om den unge, smukke Dame, medens hun mellem de Vilde ved Neckaren maatte følge Skik og Brug, ja blive en huslig Kone. Huslig! Hvilken gyselig Ting! Heller Selskabsdame hos en reisende Familie end føre Moluskliv som Borgfrue i Tyskland!

Gesandten, som han paa Slottet endnu kaldtes, naar man i en Hast vilde betegne ham, da Titelen „Greve“ passede paa Halvparten af de Tilstedeværende, var vendt tilbage til Monaco, netop som man der var skrækslagen over Frankriges Ulykker, og saa de to Hofdamer endnu oftere, end under sit første Ophold. „Tilfældet“ førte dem altid sammen, og det faldt Hov-

mesterinden let at sætte ham i et gunstigt Lys; thi han beherskede sin Lidenskab langt anderledes, end da den først overlistede ham. Det var ikke en forelsket Gjæk, det var en imponerende Mand med fin Forstand og megen Viden; intet bedre Selskab kunde findes for den, der har et tungt Hjerte og ikke holder ud at være alene med dette Hjerte. Man behøver ikke at have havt et Fædreland, der er stedt i bitter Nød, for at kunne tænke sig, hvorledes varmhjertede unge franske Piger vare tilmode under Krigen. Opvoxede i den Tro, at Frankrige var det første Land i Verden, stode de pludselig uforberedte foran den knusende Virkelighed; men hang de med overmodig Beundring ved deres Land, mens det var stort og stærkt, saa elskede de det under dets Ydmygelse til Afguderi. Kom saa til den allerede saa bitre Kummer over Fædrelandets Ulykker endnu en personlig Sorg, saa maatte der stærke, i Livets alvorlige Skole opdragne Hjerter til for ikke snart at gaa træt.

Ikke alle formaa at sørge. Vel den, der har kunnet det ganske; thi han er udgaaet af Sorgen som et større Menneske. Overrasker det Nogen, naar vi sige, at Pauline ikke forstod at sørge?

Korrespondentsen mellem de Forlovede var under Krigen gaaet, som den kunde gaa i saadan Tid; et Mirakel af tysk Administration var det overhovedet, at saamange Breve naaede frem, som Tilfældet var, at saamangen Officer og Soldat, som maaske ellers var bukket under for det forenede Tryk af fysiske Lidelser og Bekymringer for Sine, pludselig en Dag,

han mindst ventede det, modtog et Papir, der indeholdt de Ord: „Børnene og jeg ere friske og savne blot Dig. Den gode Gud vil forbarme sig over os alle!“

Baron Rothenfels havde modtaget to Breve fra sin Moder, men fra Pauline havde han endnu intet hørt, da vi efter Sedan en Dag gjenfinde ham ved hans Regiment, en Afdeling af det allerede dengang berømte Werderske Korps, med et aabent Brev i Haanden. Det var fra den, som havde været hans Brud, men som herved ophørte at være det; thi i Brevet staar, at hendes Fædrelands Ulykker have rystet hende til Marven, at hun omkring sig blot ser Had til Tyskland, at Tanten og alt, hvad der omgiver hende, anser Ægteskab mellem dem for umuligt, ja, at hun heller ikke selv tror at kunne leve mellem sit Lands Fiender, og ikke tør haabe, at han for hendes Skyld vil kunne beslutte sig til at leve i Udlandet. Det var et langt, forvirret Brev, fuldt af Modsigelse og ofte afbrudt af Taarer, men Summen var, at han havde at træffe sit Valg mellem hende og sit Fædreland.

Hans Svar var kort og mandigt. Han gav hende sit Ord tilbage. Ved at gjøre Afkald paa hende gjorde han Afkald paa sit Livs Lykke, men en Mand havde blot eet Fædreland, og den, som kunde kjøbe Lykken til en saadan Pris, som at ofre det, var ingen Lykke værd.

Hun havde maaske ikke ventet dette! Meget smukke Damer leve overalt i den store Verden i en saadan Atmosfære af Forgudelse, at de tro, at alt maa føie sig efter deres Ønsker; enhver ung Pige,

som elsker, ser desuden i den hele Skabning egentlig blot to Personer: sig og ham, og saaledes var det med Overraskelse, Vrede og en brændende Følelse af Ydmygelse, at Brevet atter og atter blev læst. Hun var fri! Vel. Det er ham, der har villet det; hun havde ædelmodigt overseet, at han havde fægtet mod hendes Landsmænd; kunde han glemme, saa kunde hun det ogsaa. Kort, Følelsen af Ydmygelse, af Forurettelse var saa stærk, at Sorgen over at miste ham, som en Stemme ganske sagte hviskede endnu var hende kjær og altid vilde blive det, næsten ganske traadte i Baggrunden. I denne Stemning var det, at hun med blussende Kinder og flammende Blik rakte Tanten hans Brev og bad hende aldrig mere nævne et Navn, som fra nu af maatte udslettes af hendes Erindring.

Fandt hun den Tid, som nu fulgte, mindre lang, end Krigens første Maaneder, hvorunder hun bestandig levede i Feber og Venten paa Tidende fra den, som endnu var hendes Forlovede? Aldrig gik et Ord derom over hendes Læber, og Tanten undgik viselig at gjøre noget Spørgsmaal; thi at tale om sin Sorg var efter hendes Mening blot at gjøre den større, evig tie om den det sikreste Middel til at glemme.

Pauline havde efter sin Forlovelse ikke opgivet sin Hoftjeneste, der var hende kjær, men hendes unge Prindsesse havde gjort hende Tjenesten let, og dette Forhold vedvarede. Saalænge Krigen rasede og hun havde at bære paa den store Sorg over sit Fædreland — den brudte Forlovelse nævnedes aldrig —

havde hun at komme og gaa, netop som hun vilde. Denne Frihed benyttede hun til at sidde Timevis ved Klaveret og storme løs i Fantasier, som ofte vare intet mindre end skjønne, men som det syntes at more hende at udfinde og opløse i lutter Dissonantser; kom nogen saa i Døren, foer hun forskrækket op, og Hjertet slog som en Hammer i hendes Bryst; hun var nervøs, sagde Tanten, og vilde give hende beroligende Midler, som hun med Foragt afslog, ligesom om hun grant vidste, at der for hendes Sygdom ingen Midler gaves, at hun aldrig, aldrig mere kunde blive glad og let, som hun før altid havde været. Hendes største Nydelse syntes at være at ride ud med Fyrsteparret og at turde sætte alene ind i det Tykke af Skoven, for med stor Møie at finde det rette Spor igjen. Det var dog Liv, Bevægelse. Naar man saa kom tilbage, kunde hun i Hofcirkelen den ene Aften være oplagt og glimrende, den næste fik man knapt et Ord af hende; men Hovmesterinden, som nu altid var tilstede, og rent glemte at løbe fra sin egen Sorg, dækkede hende med sin bestandig aarvaagne Takt. Naar Pauline vilde tale, lod hun hende være Hovedpersonen, naar hun ikke vilde, var hun selv saa underholdende, ofte saa pikant, ja interessant, at ingen observerede den unge Hofdame. Hvad der foregik i Frankrige, alle de Rædsler, som daglig bragte selv ligegyldige Hjerter til at bæve, var desuden tilstrækkelig Forklaring for enhver Uregelmæssighed, og den unge Pige tilstod sig aldrig, at hun havde en anden Sorg; hun var naturligvis for stolt til endnu at føle Kjærlighed

for en Person, der i hendes Besiddelse ikke fandt Løn for alle Offre. Bedrøvet var hun, det var vist, men hvem var ikke bedrøvet under en Elendighed, der bestandig blev dybere? Den franske Mand eller Kvinde som ikke led, som ikke tog sin fulde Part af Ulykken, maatte jo skamme sig.

Den, som bedst forstod at berolige det syge Sind, var Gesandten. Det var en af disse Mænd, der, naar de ikke selv ere beherskede af en af de Lidenskaber, der overliste de klogeste, altid beherske sin Omgivelse. Uden at Nogen vidste, hvorledes det var gaaet til, havde han faaet det vilde Klaverspil og det ikke mindre vilde Ridt afskaffet, og den unge Pige var nu hele Dage beskjæftiget med en Bazar til Fordel for franske Saarede, i hvis Spidse Hovmesterinden havde sat sig, just ikke paa høiere Ordre, men ganske vist ikke uden derom at have faaet et Stikord, og hvortil, foruden alle Franske i Monaco, ogsaa de fire smaa franske Middelhavsstæder, Nizza, Mentone, Rocquebrune og Cannes, gave Bidrag. Greven havde strax sat en betydelig Sum til Bestyrerindens Disposition, og enhver, der har havt med saadanne Foranstaltninger at gjøre, ved, hvor let alting gaar, naar man ikke ængstelig behøver at knibe paa enhver nødvendig Udgift. Sagen interesserede Pauline den første Tid næsten for heftigt, thi hun arbeidede ikke alene den hele Dag, men tog en Del af Natten med. Efterhaanden kom dog mere Ro og Orden i hendes Virksomhed, og det sporedes snart, at andre, ved at give hende Arbeide, paa den klogeste Maade havde arbeidet for hende. Da

Bazaren var endt, ventede hende allerede en anden Interesse; en berømt Sanglærer, som Krigen havde forjaget fra Paris, opholdt sig i Monaco, og man forestillede hende, at dette var en Leilighed til at udvikle en mere end sædvanlig deilig Stemme, som maaske aldrig oftere tilbødes. Ogsaa Sanglæreren gjorde sin Nytte; han smigrede og tilbad Stemmen, som alle andre smigrede og tilbad hver paa sin Vis, ogsaa den kloge, fine Mand, som fjern eller nær altid blot tænkte paa hende. Den Ene, der havde hende kjær, havde ikke vurderet hende, saa var det jo altid en Trøst, at andre gjorde det, og da Gesandten en Dag gjennem Serenissima lod hende spørge, om hun kunde beslutte sig til at ægte en ældre Mand, som ingen anden Fordring vilde stille til hende end at hun vilde tillade ham at gjøre et Forsøg paa at gjøre hende lykkelig, gik hun uden Glæde, men ogsaa uden videre Forskrækkelse ind i det smukke Bur, der aabnedes for hende; Ro var idetmindste der at finde, mente hun.

Der var ingen Grund til at opsætte Vielsen ret længe; den skulde finde Sted om en Maaned, og strax efter skulde de Nyformælede begive sig paa Veien til Rom, thi paa det beleirede Paris kunde der naturligvis ikke være at tænke, og den kloge Herre vilde ikke føre sin unge Gemalinde til Østerrige, hvor tysk Sprog taltes og tyske Sympathier overalt vilde møde hende.

Paulines Hoftjeneste ansaaes for endt den Dag, Formælingen fastsattes; men medens Hovmesterinden syntes at ønske, at hun tilbragte meget af denne

Mellemtid med Greven, syntes Pauline selv at aande lettest, naar han tilsagdes til Taffels og hun, ved under et eller andet Paaskud at unddrage sig, vandt nogle Timers Ensomhed. De Aftener, han kom til The, syntes at behage hende mindst til Hovmesterindens store Forbauselse, som erklærede, at saa fortryllende Aftener havde hun ikke oplevet. Greven læste fortræffelig høit og forstod altid at finde noget, som ikke tog den hele Aften, men som bragte snart en løftet, snart en munter Stemning tilveie. At han var Paulines Forlovede, viste han blot ved den mest ridderlige Opmærksomhed, som forøvrigt ogsaa strakte sig til den ældre Dame. For at sige Sandheden, havde denne maaske aldrig i sit Liv været saa elskværdig, idetmindste ikke siden hin Tid, da hun begyndte „at løbe fra sin Sorg". Greven imponerede og beherskede hende; hun beundrede ham og fik derved i sit Væsen noget Mildt og Blødt, som altid laa i hendes Natur, men var overgroet af Verdensfloraen, de tusinde Snylte- og Slyngvæxter, som Verden snoer om Sine. Havde Greven Aand og Takt nok til at gjøre noget Interessant ud af de Aftener, hvori han søgte at erobre sin Brud, saa var det Hovmesterinden, der gav dem den smukke Indfatning, lagde det poetiske Element deri. Hvor høirøstet hun end forkyndte, at al Huslighed var hende en Gru, besad dog Ingen mere end hun Huslivets Gratie. Forstod hun paa Reiser at forvandle selv det koldeste, mindst indbydende Hotel-Værelse til et lunt, hjemligt Sted, hvor man gjerne var, saa fik endnu lettere hvert virkeligt smukt

Gemak, hun beboede, et idealt Skjær, naar hun Notabene der ventede Nogen, thi var hun alene, løb hun helst sin Vei. Ingen anden end Hovmesterinden var det, der skjænkede den The, hvis Lige Greven erklærede aldrig at have smagt; hendes Haand var det, der aabnede Altandørene, for at lade Maanen skinne fuldt ind i det med et evigt Blomsterflor smykkede Rum, der tjente de to Damer til Salon; hende var det, der tilbagesendte Lysene og lod tænde Marmorlampen under det høie Loft, samt Thebordet rulle hen foran Altanen, som man dog ikke behøvede at betræde, for at se det af Maaneglandsen forsølvede Middelhav og Stjerneteltet hvælvet derover; hende tilfaldt Æren for, at Greven en Aften, da han kom og fandt de to hvidklædte Damer, Begge lige smukke, staa i Altandøren og stirre ud over dette Sølvhav, beundrende udraabte: „Ere vi ogsaa her i Monaco eller ere vi i et fortryllet Land? Mennesker og Ting, Guds Skabninger og Guds Jord er altsammen her for skjønt til at alt dette skulde være det virkelige Liv! Jeg stemmer for Vidunderlandet! Hvem ved, imorgen er det maaske forsvundet!“

Gjennem den spøgende Tone klang en undertrykt Bevægelse, en stille Sorg, men saa sagte var denne Klang, at den blot hørtes af En; men havde denne Ene ved at give sit Liv kunnet skjænke de to Andre alle Vidunderlandets Herligheder som deres Eie, vilde Livets gladeste Datter ikke have betænkt sig et Minut.

Men medens disse Aftener i saa høi Grad be-

hagede To i Selskabet, om end vemodige Tanker og en ubestemt Frygt stundom kastede sine Skygger over deres Sind, hvilede de som en bestandig tungere Byrde paa den Tredie. Hvad man end havde fore, vilde de to Timer fra ni til elleve for denne Tredie ingen Ende tage: naar Greven læste, hørte hun blot adspredt og halvt; fortalte han om fremmede Lande, maatte hun tænke paa en Anden, som ogsaa havde fortalt om fremmede Lande, og ved hvis Læber hun havde hængt; hvad denne fremmede Mand, som man kaldte hendes Forlovede, fortalte, fængslede hende aldrig; alt, hvad der kom fra ham, blev hende mere og mere ligegyldigt; hun saa godt, at det var en udmærket Mand, men hvad gjorde det hende? Hun visnede i hans Selskab, som Græsset visner paa Marken, naar dets Tid er ude. Naar Samtalen med ham blev hende for pinlig, tog hun Plads ved Pianoet og lod Beethovens Harmonier lægge sig lindrende over Dagens Dissonancer.

VI.

Det var igjen Juleaften, og igjen gik Pauline i Villa Girauds Park i Nizza. Det var et Aar, siden hun havde plukket Roser med ham, med ham, som maaske ikke mere levede, som en af hendes Landsmænd maaske havde dræbt! Hun greb efter en Rose. Idet Rosen var i hendes Haand, lod hun den hurtig falde; aldrig, aldrig mere vilde hun plukke Roser! Men den Vei, hun hin hellige Aften havde gaaet med ham, vilde hun igjen gaa; hun løb ikke Fare for at

tage feil af Veien, hun kjendte den kun altfor vel; ved hver Busk, hvor de havde standset, stod hun stille, her plukkede hun de røde Roser og hist den hvide; hun mindedes hvert Ord, han havde sagt. Denne Erindringens Fest var den første gode Time, hun paa lang Tid havde havt. Hun var saa bedrøvet! Et Menneske kunde ikke være mere bedrøvet, mente hun, og dog var hun langt mindre ulykkelig, end naar hun var med de Andre, som ikke forstode, hende. Der var Busken med den sorte Rose; i en saadan sort Rose sad den døde Bi. Han havde stukket Rosen med den døde Bi i sit Knaphul, hun havde ingen anden Rose villet give ham. Hendes Kjærlighed var den døde Bi. Var den da død? Hun vidste det ikke; men han havde jo kunnet ægte hende og havde ikke villet; hun var ham ikke det Kjæreste i Verden, saa kunde han jo heller ikke være hende det Kjæreste. Hun brast i endeløs Graad. Hun græd endnu, da alle Stadens Klokker begyndte at ringe Julen ind. Ak, det var jo netop som hin Aften! Guds Jord og Guds Rige var det samme; kun hun var forandret, og den stolteste Part af Guds Jord, hendes Fædreland, var ogsaa forandret. Hendes arme Fædreland! Hvor kunde hun sørge over sig og sin lidet betydende Skjæbne? Hvorledes holdt man nu Jul i Frankrige? For første Gang følte hun, hvor lidet i saadanne Tider en Menneskeskjæbne veier. Havde han følt dette fra første Stund? Var han mere værd end hun? Var det hende, der havde begaaet en bitter Uret, og havde han blot gjort sin Pligt? Hun el-

skede sit Fædreland. Havde hun for Alvor kunnet ville, at han, som var en Mand, ikke skulde elske sit? Og havde hun, istedetfor at styrke ham ved sin Troskab, ikke midt under Krigens Farer saaret ham dødeligt? Ord for Ord gjentog hun for sig hans Brev, saa bedrøvet og saa bestemt. Saaledes maatte en Mand skrive. Hun, hun alene var den Skyldige. Dette var hendes Livs bitreste Time. Blot den barmhjertige Gud kunde hjelpe, tage hendes Skyld fra hende og vaage over ham i Krigen. „Herre min Gud, lad ham blot leve! Hellige Guds Moder, bed for mig, at han maa leve!“ Denne Bøn steg hed og dyb fra et Bryst, hvori den Herre, som anraabtes, havde ladet en af sine Straaler falde.

Klokken otte kom en Billet fra Greven, som meldte, at et Ilbud havde kaldt ham til Serenissimus i Monaco, og at han altsaa først næste Dag kunde gjøre Damerne sin Opvartning. Med Billetten fulgte den pragtfuldeste Rosenbuket. Pauline kastede den, som om hun brændte sig paa den. Tantens bekymrede Blik undgik det ikke, at Budskabet var hende velkomment, og at Broderrammen, ved hvilken hun i Forventning af Grevens Komme allerede havde taget Plads, blev dækket til og sat i sin Krog. Denne Broderramme var Paulines tro Allierede, og hun havde foresat sig altid at have et Broderi i Rammen; man havde blot at bøie sig ned over den, saa dulgte den alt Forbudent, og medens hun opmærksomt tællede sine Slag: en, to, tre, fire, glemte hun for et Øieblik baade Krig og Sorg. Hvilken Lykke, at Gre-

ven netop udeblev denne Aften! Hun trængte saa høilig til Ro, til at samle sine Tanker; Aftenen med ham vilde have været hende en Marter; nu skulde hun tilbringe den med Tanten alene! Hvilken Lettelse.

„Alene! Vi to alene, Tante!“ sagde hun, idet de toge Plads ved Thebordet, med et Blink i Øiet, som Tanten ikke med den bedste Villie kunde tyde som Længsel efter den Fraværende. Den gode Dame havde med sand Bekymring seet, at det ikke ret gik mellem de to Forlovede. Hun holdt virkelig af Niecen, og Kjærlighed, selv om den er af daarlig Art, har altid lidt guddommeligt ved sig. Enhver, som oprigtig holder af et andet Væsen, bliver en Seer, og den ellers saa tankeløse Dame havde i den sidste Uge for hver Dag rystet lidt mere betænkeligt paa Hovedet, det vil sige, naar Greven var fraværende, thi var han saasandt tilstede, glemte hun at observere; det var nu engang ikke hendes Fag. En Gaade var og forblev det hende, at Pauline ikke saa, hvad det var for en Mand, der havde gjort hende den Ære at vælge hende. Selv hans Person var som skabt til at vinde Kvindegunst. Ere alle Mænd ligesom Olympens Guder unge nok, naar de selv ville være unge, saa gjælder det dog mest dem, der have sat noget bedre istedetfor den første Ungdom, og Greven hørte til disse. Det Udtryk af Adel og Høihed, som laa over hans hele Person, paatrykker blot Livet sine Udkaarede; den imponerende Skikkelse kunde aldrig i nogen Omgivelse forblive ubemærket, og den

høje Pande syntes idetmindste Hovmesterinden blot kongeligere derved, at det smukke, brune Haar begyndte at trække sig bagover og bort fra den. Kort, Greven var en Perfektion og Niecen slagen med Blindhed!

Hvilken Ironi af Skjæbnen! Hun, Tanten, tilstod sig, at denne Aften var lang, og at hun passioneret savnede Greven; hans Forlovede havde længe ikke havt saa god en Aften. Hun havde foran sig en stor Bog, der saa ud som et Album, en Gave fra en Dame, hun aldrig havde seet, men som netop iaften ikke vilde ud af hendes Tanker. Som Devise stod paa det første Blad, skrevet med Damens Haand:

Se jeg gjør nyt, det spirer alt.
(Jesaias.)

Det var en af disse Bøger, man ofte vilde se i Tyskland, dersom de ifølge sin Natur og Bestemmelse ikke altid vare usynlige, vel gjemte i Damernes Lønkammer eller Skatkiste; thi deri indskrives alt, som dybest bevæger Eierinden. Det er ikke egentlig Dagbøger, thi der gaar ofte Maaneder, hvori der ikke kommer et Ord i Bogen, hvorimod der saa igjen kan komme Tider, hvori der skrives hver Dag. En saadan Bog, som den, der laa foran Pauline — Livsbogen havde Baron Carl spøgende kaldt den, da han overrakte den som Moderens første Gave til hans Brud — kan vare fire, fem Aar, ofte længere; for Pauline saa den ud til at kunne vare Livet tilende, thi blot det første Blad var beskrevet. Hun havde henkastet nogle henrykte Ord, da hun modtog den.

„Ingen i den hele Skabning kunde være lykkeligere end hun,“ saa omtrent lød Ordene. Saa kom, med de første Krigsrygter, nogle forskrækkede Udraab. Det var alt. Siden var aldrig et Ord kommet i Bogen. Den unge Pige havde ingen Ord for, hvad der stormede om i hendes Sind.

Denne hellige Aften var Livsbogen for første Gang kommen frem igjen. Devisen, som hun, da hun modtog Bogen, ikke havde agtet synderlig paa, slog hende strax: „Se, jeg gjør nyt.“

Nyt? Hvad vilde det sige? Hun læste, hvad hun selv havde skrevet om sin navnløse Lykke. Ja, Nyt var kommet, men visselig ikke det, den fromme Moder havde ment. Det var ondt, det Nye, som var kommet; thi hun, som engang havde skrevet de henrykte Ord, var dengang god, og siden havde hun ikke været god, hun havde været haard, uretfærdig mod ham! Bedrøvet stirrede hun paa den smukke Bog, et formeligt Kunstverk af Udstyr. I Bindet af fint udskaaret Elfenben var indfattet én af Mesterhaand udført Akvarel, der fremstillede et Slot ved Neckaren: høie Mure, en Levning fra Romertiden, tæt dækket af Epheu overragedes af et middelaldersk Taarn. Slottet laa høit oppe paa et Bjerg, Floden lige under det; Egnen var som en blomstrende Have. Det hele Billede var fredelig deiligt. Og her havde hun skullet leve! Og herfra var hun nu for bestandig forjaget! Forjaget? Selv havde hun forjaget sig fra dette stille Paradis, thi selv havde hun stillet en Betingelse, som en Mand af Ære ikke kunde modtage.

Og nu var hun en Andens Brud! En Andens? Kunde det være saa? Var det ikke en ond Drøm?

Hun vækkedes til den sørgelige Bevidsthed, at det kun var altfor sandt. af Tanten, der, træt af den lange Taushed, opfordrede hende til at sætte sig ved Pianoet. Synge kunde hun ikke, sagde hun, men hun vilde forsøge at spille; Aftenen maatte jo falde lang for Tanten, som slet ingen Underholdning havde havt. Efter et kort Præludium spillede hun Thomas Moores bekjendte „last rose of summer", og varierede saa over det smukke, melankolske Thema, der idelig vendte tilbage, indtil Tanten havde store Taarer i Øinene. Hun havde elsket Paulines Fader og været elsket af ham. Livet havde adskilt dem. Pauline havde arvet hans musikalske Talent; just denne Melodi havde han spillet den sidste Aften, hun saa ham. Han sad ved Pianoet; medens hans Fingre mekanisk gik over Tangenterne, talte de To sagte sammen. I Salen mærkedes det ikke. Han sagde hende, at hun var for ham Sommerens sidste rose; ægte hende kunde han ikke, hun var jo bunden ved et tidligere Løfte og han var uden Stilling. Nu maatte han bryde Kogleriet og reise; blev han en Dag længer, vilde det være ham en Umulighed. Se hende igjen som en Andens Eiendom vilde og kunde han ikke, og hans Sommer vilde ingen Roser mere bære. Han havde holdt Ord. Hun saa ham aldrig mere, men døende havde han erindret Den, som ikke blot havde været ham en Sommerdags Drøm, og lagt sin lille Datter ved sin Venindes Hjerte. Han havde ingen Slægt-

ning at betro hende til, skrev han i det første og sidste Brev, hun modtog fra ham, og hvori han testamenterede hende sit Barn.

Det er ikke let at sige, hvem der var mest bevæget, Tante eller Niece, da denne Sidste langsomt forlod Pianoet og stille tog sin forrige Plads. De taug længe. Pauline havde ladet Haanden falde ned paa Bogen og græd sagte. Dette var ikke at udholde for den kjærlige Sjæl, der forskrækket betragtede hende.

„Pauline, hvad fattes Dig?“ raabte hun og løftede med Ømhed den bøiede Haand iveiret.

Der hengik lang Tid inden hun fik Svar af den Grædende, som hverken vidste, hvor hun skulde begynde eller ende; hun vidste blot, at hun var ulykkelig, saa ulykkelig, at hun ønskede, hun kunde lukke sine Øine til og aldrig lukke dem op mere. Endelig kom den Tilstaaelse frem, at det var Forbindelsen med Greven, der gjorde hende saa ulykkelig, ledsaget af et frygtsomt Spørgsmaal, om det endnu laa inden Mulighedens Grændse at bryde den. Hovmesterinden saa forskrækket paa hende. En saadan Skandal! Hvad vilde Herskaberne sige? Og Hoffet? Et Brud kort før Brylluppet! Og Greven! Hvad skulde man sige til ham? Han vilde jo blive rent fortvivlet. Hvem skulde sige ham det? Hun kunde det ikke. Hun havde altfor ondt af ham! Men var det da ogsaa virkeligt? Kunde Foreningen med en saadan Mand gjøre Nogen ulykkelig?

Pauline saa paa hende med sine bedrøvede Øine. Disse svarede for hende.

„Nu ligner Du igjen din Fader, Pige!“ raabte Tanten og holdt Haanden for sine egne Øine. „Se ikke saaledes paa mig. Der gives Ting, jeg ikke holder ud. Heller end at se disse Øine, lader jeg Greve være Greve og reiser med dig til Verdens Ende, Du og jeg alene“.

Pauline faldt hende glædestraalende om Halsen.

Endnu længe efter Midnat sad de to Damer sammen i sagte Samtale. Det var nu besluttet, at Tanten skulde tale med Greven. Man havde forsøgt at faa et Brev istand, men det viste sig at være en Umulighed. Det ene Brev klang for koldt, det andet for varmt. Kort og godt at sige en Mand, at man ikke vil have ham, syntes for grusomt, og alle de Omskrivninger og Formildelser, man forsøgte, hjalp ikke, Meningen blev den samme og var for knusende til at meddeles skriftlig. Den gode Dame skjalv som en Forbryder ved Tanken om at staa foran den alvorlige Mand med sit Budskab, men det hjalp ikke, det maatte saa være. Natten laa jo ogsaa imellem, maaske bragte Dagen lidt mere Courage. I ethvert Fald havde Pauline hendes Løfte.

Juledagen oprandt igjen, men ikke solbeskinnet som den forrige; en sagte Regn faldt, og ingen fin Haand havde ordnet Blomsterne i Havestuen, hvor Greven henimod Middag fandt Hovmesterinden alene. Hun var overordentlig bleg, og han spurgte deltagende efter hendes Befindende. Hun rystede blot

paa Hovedet. Hun kunde ikke tale. Skjønt hun ikke havde lukket et Øie den hele Nat for at forberede sig paa, hvad hun havde at sige, kom ikke et Ord af den udenadlærte Indledning over de bævende Læber. Greven saa forundret paa hende. Var dette den i Verdens Skole opdragne, altid sikre, altid sig og andre beherskende Dame?

„Jeg har noget at sige Dem," stammede hun endelig og taug saa igjen.

„Er det en Ulykke? Angaar det Pauline?" spurgte han hurtigt.

„Det angaar Pauline," svarede hun neppe hørligt.

Over hans Ansigt syntes en Anelse at gaa, thi ogsaa han blev marmorbleg. For at give hende, maaske ogsaa sig selv, Tid til at fatte sig, stillede han sig foran Havedøren, som idag var lukket, og stirrede ud over det Landskab, han Dagen før havde seet saa glandsfuldt, og som nu havde hele en Regndags Haabløshed. Var dette et Omen for ham? Skulde hans Liv herefter være graat og forødet, glædeløst som denne Regndag? Medens han stod der, tilsyneladende rolig, levede han tilende et af Livets bitreste Momenter. Han vidste allerede, hvad man fandt det saa vanskeligt at sige ham; han vidste, at han havde at tage Afsked med det store Haab, han havde knyttet til den henrivende unge Pige. Ganske uventet rammede Slaget ikke. Allerede i flere Dage havde han været fredløs, thi han havde seet og følt, at det Hjerte, han vilde vinde, blot blev ham mere fremmed.

Endelig vendte han sig om til den i Sofaen siddende Dame, hvis bedrøvede Øine vare fæstede paa ham.

„Tal," sagde han næsten roligt, „jeg kan nu høre alt."

„Tilgiv mig," hviskede hun, „jeg havde haabet at kunne sige Dem det roligt, men da jeg saa Dem, havde jeg saa ondt af Dem . . . . . ." Hun kom ikke længere.

„Alt er altsaa forbi?" sagde han efter forgjæves at have ventet paa, at hun skulde tale ud. „Pauline fordrer sin Frihed tilbage?"

„Det er ubegribeligt!" raabte hun ivrigt, thi nu var Mælet kommet tilbage. „Hun paastaar, at hun vilde blive ulykkelig hele sit Liv! Bliv ikke vred paa hende! Vær vis paa, at hun har lidt meget, inden hun vovede at sige mig dette. Det maa være den gamle Kjærlighed, der endnu sidder hende i Hjertet. Hun tilstaar det ikke, men det er dog saa! Men De, hvorledes skal De kunne bære dette?"

„Tænk ikke paa mig," svarede han mildt, „jeg har tidlig lært at lide og bære."

„Men Herskaberne? Hvorledes vil denne Skandal blive optaget?"

Han grundede lidt.

„Jeg vil tale med Fyrsten. Vær ganske rolig, der skal ingen Skandal blive."

Hun saa beundrende paa ham.

„Men Pauline? Hvad skal der blive af hende? Hun siger, at hun vil blive ulykkelig med Dem, men uden Dem vil hun ogsaa blive det! Vi blive alle ulykkelige!

Han grundede igjen.

„Træffer jeg Dem her om en Time?“ spurgte han. „Vi have endnu meget at sige hinanden.“

Hun saa paa ham; hendes Øine sagde· Hvorfor vil De forlade mig?

Han smilte vemodigt og besvarede det stumme Spørgsmaal ved at sige, at han maatte have lidt Betænkningstid for at kunne give et Raad angaaende Pauline. Her i Monaco kunde hun ikke blive; hun trængte til Forandring af Opholdssted, til nye Interesser, helst nye Pligter.

Da Hovmesterinden lovede at vente paa ham, saalænge han vilde, kyssede han hendes Haand og forlod hende tilsyneladende rolig, som han var kommen, men saa askebleg, at den gode Dame kunde have skreget af Bedrøvelse. Om en Time vilde han komme igjen.

Den, som ikke var rolig, var den stakkels Hovmesterinde. Saaledes havde hun altsaa udført sit Ærinde! Hun havde gjort store Løfter, og hvorledes havde hun holdt dem? Istedetfor at gaa frem med Varsomhed, istedetfor først paa en fin Maade at forberede den ulykkelige Mand og saa, naar han tilbørlie havde samlet hele sin Kraft, rykke frem med den ulykkelige Tidende, havde hun kastet ham den i Hovedet omtrent som en Pistolkugle! Hans værste Fiende kunde ikke have behandlet ham værre! Af alt det, hun havde foresat sig at sige ham, som var saa venligt, saa vel betænkt, saa vel sat i Stil, ikke et Ord! Hvad maatte han tænke om hende? Nu, det

kunde være det samme; han tænkte vel, naar det kom til Stykket slet ikke paa hende; han havde andet at tænke paa! Men hvor fin og nobel havde han været! I Glæde og Sorg altid den Samme! Og denne Mand havde Pauline forsmaaet! Derpaa kunde hvo der vilde blive klog, hun begreb det ikke. Hvad bestilte han nu? Han lukkede sig vel inde med sin Fortvivlelse. Om en Time vilde han komme igjen. Det var ganske i sin Orden; han kunde sagtens længes efter hende og hendes Trøst! Hun havde vist, hvad hun duede til! At hun skulde opleve at se sig selv saa ynkelig! Som en Skolepige havde hun opført sig! Et vist Maal kunde taales, men i Menneskeminde skulde aldrig Nogen have seet en saa taabelig Hovmesterinde. Aldrig kunde hun glemme det! Og han? Nu, han havde andet at tænke paa!

Det var altid Enden og Trøsten, og saa begyndte hun forfra, og saaledes gik Timen. Hvad der i denne Time foregik i hans stærke Sjel, erfarede Ingen, men Hovmesterinden sagde om Aftenen til Pauline, at hun selv havde været som fastnaglet til Sofaen, at Livet ligesom havde staaet stille for hende, at hun havde tabt Tidens Spor og endnu ikke ventet ham, da han atter stod for hende.

„De drager jo ikke i Tvivl," begyndte han, „at jeg er Deres og Paulines Ven. Vil De tilstaa mig en Vens Rettigheder til at raade Dem begge?"

Medens den pludselige Smerte før var gaaet i kjendelige Træk over det ædle, mandige Ansigt, var dette nu virkelig roligt, og den stakkels Hovmester-

inde havde ikke før seet det, før der ligesom faldt et Bjerg fra hendes Bryst. Hun følte sig som et tilgivet Barn og kunde nu smile næsten fornøiet, da hun af ganske Sjel svarede, at det Raad, han gav, det være hvilket det vilde, skulde blive fulgt.

„Pauline vil gaa tilgrunde, bliver hun i Monaco," tog han Ordet. „Hendes Fædreland bliver hver Dag mere elendigt, og Umuligheden af her at trække sig tilbage i Ensomhed, vilde gjøre hende hver Dag til en Lidelse; bestandig vilde hun være nødt til at overvinde sig, og den Sorg, man bestandig skjuler, tærer paa selve Livet. Ogsaa for Dem, min Veninde, vil en Forandring af Opholdssted være velgjørende; i ethvert Fald er De Paulines naturlige Beskyttelse, lad mig heller sige gode Engel, som hun ikke kan undvære. Jeg paatager mig at udvirke Reisetilladelse saavel for Dem som for Pauline, hvem Fyrstehuset naturligvis vil reklamere, strax det bliver bekjendt, at hun igjen er fri. I Florents lever min Søster, der, som De ved, var formælet med Fyrst Lovatelli. Hun beboer sit Palais alene med nogle Domestiker. I hendes underste Etage kunde De leve med Pauline og et Par Tjenere. Med Deres Afsky for Huslighed," tilføiede han med et Forsøg paa at smile, „og Deres Mesterskab i at indrette Dem huslig, skjønt og bekvemt, vil Livet i det nye Hjem være ganske anderledes velgjørende for Pauline end det urolige Liv i et Hotel."

„Florents", gjentog Hovmesterinden langtrukkent. „Den Tanke var aldrig falden mig ind."

„Tilsammen," vedblev han, „har De og Pauline Formue nok til at leve idetmindste et Aar uden Hofgagerne, som De naturligvis gjør Afkald paa — jeg er jo en Ven og tør omtale alt" — føiede han til, men Stemmen klang lidt bævende. Alt var dog maaske ikke her saa sikkert og roligt, som det saa ud til. Smertede det ham, at Pauline nu igjen skulde være, om ikke fattig, saa dog berøvet hans store Formue, hvormed han havde tænkt at smykke hendes Liv, saa end ikke et Ønske, læret i en flygtig Drøm, skulde forblive uopfyldt? „Hvorfor jeg sender Dem til Florents" tog han efter en kort Pause igjen tilorde, „og ikke lader Dem søge Ro og Ensomhed for Pauline paa et nærmere Sted, er fordi jeg ingen anden Lægedom kjender for en stor Sorg end store Pligter at opfylde eller ogsaa anstrengt Arbeide. De store Pligter har jeg forgjæves søgt for hende; thi jeg behøver vel ikke at sige Dem, at jeg i Pligternes Tal ikke regner den Pligt at amusere et Hof. Jeg har tænkt paa alle de Foreninger, der er stiftet i hendes Land af Kvinder til de Syges Pleie, men de ere slet organiserede og det er desuden Intet for hende. Barmhjertighed skal læres, som alt andet; det er ikke fra den ene Dag til den anden, at en ung Pige lærer at leve for Andre og derved glemmer sig og sin egen Sorg. Saa er der intet andet tilbage end Arbeide, men Arbeide, som virkelig er Arbeide; hendes Broder-Ramme er en Forræder, som blot nærer Sorgen. Hvad jeg ønsker for hende er ordentligt, aandeligt Arbeide, og De har ikke været otte Dage

i Florents, før De ved min Søsters Hjælp har fundet det. At lære Florents med alle dets Kunstskatte at kjende, er en stor aandelig Anstrengelse, og jeg stoler paa Dem, at denne vil blive gjort. Min Søster vil skaffe Dem alt, hvad De tiltrænger af Bøger og Kildeskrifter og lede Deres første Vandringer mellem den ædle Stads kunstneriske og historiske Skatte. Med Paulines store Begavelse, vil De snart spore, at jeg ikke har bedraget mig; det er ikke her, som med Barmhjertigheden, der først skal læres," føiede han til med et Forsøg paa at smile, som skar hende saaledes i Hjertet hvergang hun saa det, at hun fik Lyst til at skrige eller gjøre noget andet vildt og forfærdeligt, som f. Ex. at tage hans Haand og kysse den. „Pauline har i de fire Aar, hun tilbragte i Tyskland, vant sig til at arbeide, og har end det sidste Aars mere end overfladiske Liv ved dette Hof trængt i Baggrunden, hvad der virkelig boer i hende af Alvor, saa er hun dog mere end almindelig instrueret, og De har ikke havt hende alene en Maaned, før De vil have at vaage over, at hun ikke arbeider formeget. Om en Maaned er der i Florents fuldt Foraar og den bedste Tid til Udflugter; Deres Visdom bliver det altsaa overladt at regulere Arbeide og Forfriskning."

Hovmesterinden var forvirret, som en Konfirmant, hvis Kundskaber ere prøvede og befundne utilstrækkelige. Hun skulde lede Paulines Studier! Men hvem skulde lede hende? Pauline havde lært noget, besad virkelige Kundskaber; hun, Hovmester-

inden, havde ingenting lært, det maatte jo Greven vide.

„Er De af en anden Mening?“ spurgte han, da hun taug længe efterat han havde endt, og han forgjæves ventede hendes Svar. „Have mine Reiseplaner ikke Deres Bifald?“

„Alt hvad De siger, vil altid have mit Bifald,“ svarede hun, uden selv at vide, hvormeget der laa i hendes Ord. „Jeg ønskede blot at kunne medgive Pauline en Reisefælle, der ikke, som jeg, ogsaa har sin egen Læretid at gjennemgaa; Barmhjertigheden, som De paastaar skal læres, paatager jeg mig at lære i mindre end en Dag, men Kunsthistorie, Kunstkritik, Fortidskundskab og hvad det altsammen heder, som Den trænger til, der skal lodse Pauline frem i den lærde Medicæer-Stad, hvor tager jeg det fra?“

„De glemmer, at De har det Bedste,“ sagde han, og nu var Smilet varmt og fuldt, og ikke blot et mat Forsøg.

„Hvad er det Bedste?“ spurgte hun ivrigt.

„Kjærligheden,“ svarede han med Vegt. „Hvo, som har den, er altid paa sin Plads. Havde jeg Valget mellem alle de Kvinder, jeg har kjendt, og til Deres Beroligelse kan jeg tilføie, at jeg har kjendt høit udviklede, ja selv lærde, saa sendte jeg ingen Anden med Pauline. Da jeg antager, at De ikke gjerne hører Registret over Deres Fuldkommenheder, fortier jeg Dem alle de Grunde, jeg dertil har, men giver Dem mit Æresord paa, at mit Valg faldt paa Dem

og ingen Anden, trods den manglende Kunstkritik, Kunsthistorie og Fortidskundskab."

Gjennem den halv spøgende Tone klang oprigtig Velvillie for hende.

„Nu, saa gjælder det blot saa hurtigt som muligt at komme bort," sagde hun resolut. „Men De?" føiede hun til og saa frygtsomt paa ham.

„Vær uden Frygt for mig," svarede han, „jeg gaar til mine Godser, hvor min Nærværelse længe har været ønsket. Ogsaa jeg vil søge, jeg vil ikke sige Frelse, thi en Mand tør aldrig tillade sig at gaa tilgrunde, men Beroligelse i anstrengt Arbeide. Vær vis paa, at jeg vil finde den. Jeg taler endnu idag med Herskaberne og afreiser iaften."

„Iaften!" gjentog hun forskrækket. „Skulle vi da aldrig gjense Dem?"

Han blev tankefuld.

„Tiden læger mange Saar," svarede han efter en Pause; „om den læger alle, ved jeg endnu ikke. Enten gjensees vi aldrig, eller naar vi alle ere, om ikke lykkelige, saa dog stille i vort Sind. Enhver Sorg vil have sin Tid til at herske alene."

„De giver mig der en stor Lære," sagde hun, og i hendes Øine stode atter Taarer. „Ser jeg Dem aldrig mere, saa vil jeg takke Dem for, hvad De har været for os. Fyrstinden og jeg ere enige om, at fra Deres Komme iblandt os skriver sig den rigeste Tid, idetmindste af mit Liv ved dette Hof. Daarlige, daarlige Pauline!" føiede hun til, og lidt af hendes sædvanlige Iver og Heftighed laa igjen i Tone og Ord.

„Det er mig, der skylder Dem Tak," svarede han med Varme. „Alt er mig nu klart. Det var Deres Nærværelse, Deres Génialitet i at forhindre enhver Braad fra at smerte, der i nogen Tid gjorde mig det muligt at bilde mig ind, at jeg var lykkelig. Hvor vare disse Aftener, vi tilbragte sammen, fulde af synligt og usynligt Indhold! Hvor glædede jeg mig til dem! Hvor yndige ville de staa i min Erindring! Selv da jeg begyndte at ane det værste, var jeg endnu under Fortryllelsen. Og Deres Part i disse Aftener var den bedste, thi De var deres Skytsaand. At have oplevet dem, at have seet en saa fin Natur øve sit Kjærlighedsværk, er ikke for dyrt betalt med denne smertelige Ende!"

„Ende!" gjentog hun. „Det er altsaa Enden? De reiser iaften?"

„Jeg reiser iaften, og De minder mig om, at jeg strax maa melde mig hos Herskaberne. Jeg siger Dem altsaa Farvel. De vil bringe Pauline min Hilsen, saa varm, som jeg lægger den i Deres Hænder. De vil sørge for, at hun tillader mig ogsaa fra det Fjerne at vaage over hende. Man berøver ikke med et Slag en Mand alle Rettigheder."

Han bøiede sig ned over hendes Haand, som han ærbødig kyssede.

Hun sagde ikke et Ord, men da han i Døren endnu engang vendte sig om, mødte han hendes bedrøvede Øine.

VII.

De to Damer ankom til Florents uden Hindring eller Vanskelighed af nogensomhelst Art; thi Greven havde paatvunget dem sin egen Kurer, der altid ledsagede ham og lagt Planen for deres Reise, hvilken nøiagtig blev fulgt. Først gik Reisen langsomt i egen Vogn til Genua og saa med Jernbane til Florents efter et kort Ophold i Paladsernes Stad, Genova la superba, hvorfra Pauline dog blot ønskede at komme bort, thi alle Verdens Paladser vare hende ligegyldige; men hun følte en ubeskrivelig Lettelse ved ikke at behøve at være elskværdig, ikke behøve at more Nogen, ikke behøve at more sig selv. Ikke at være venlig mod Tanten vilde have været hende en Umulighed, og sandt at sige var Den ikke skabt, som ikke for hende fremviste sin bedste Side; det var, som om alt, hvad der var kantet og haardt, trak Børsterne til sig i hendes Nærhed.

Grevens Søster modtog dem ikke med nogen høirøstet Venlighed, der blot vilde have tilbagestødt Pauline; hun lod dem i Ro efter at have installeret dem i den allerede for dem istandsatte Etage, hvortil Instruxen maatte være givet meget detailleret; thi intet savnedes af den Komfort, hvortil de to Damer vare vante, men som kun sjelden findes i et italiensk Palads, der har Statuer og Kunstverker af alle Arter, men førøvrigt en kold Pragt, hvori Behoeren, dersom han er vant til et andet, mindre storartet og kunstnerisk, men mere paa det personlige Velvære beregnet Arrangement, kan føle sig hjertelig ilde. Efter i

Korthed at have anvist Hovmesterinden Midlerne til at indrette sig let og behageligt forsvandt Fyrstinden i sin egen Etage, og de to Damer kunde nu i Ro ordne sig, som de vilde, uden Kontrol, som om Huset var deres eget. En Kok, der ogsaa var Tjener, en Ordning, som i Italien ofte træffes, og en Kammerpige, var den hele Betjening. Enhver, der har havt et Husvæsen, ved, hvor let alting gaar, hvor faa Tjenere udfordres; Etagens Rengjørelse besørgedes af en Portner, eller rettere Husfoged, der havde fulgt Fyrstinden fra Østerrige, og som med sin gamle Kone var Husets stille ordnende Aander. Inden et Par Dage var omme, gik Maskineriet i de to Damers Husvæsen saa let, som om de havde levet i Florents alle sine Dage.

Den første Uge af deres Ophold følte Pauline blot Glæden over at være fri og lod sig af Tanten villig og gjerne føre om i det smukke, belivede og intelligente Florents; men det varede ikke længe, før hun viste sig at være et saa ganske andet Væsen end den feirede Hofdame, at Tanten ikke kunde sove af Ængstelse, og spekulerede Nat og Dag paa, hvorledes hun paa den klogeste Maade skulde føre hende ind i det af Greven saa høipriste Arbeidsliv. Her skulde den Blinde lede den Halte. Pauline havde blot ført Dagdriverlivet i Monaco et Aar, Hovmesterinden saagodtsom hele sit Liv; men hvad Greven sagde var naturligvis rigtigt. Havde han sagt, at hun og Pauline skulde sidde i et Arbeidshus fra den tidlige Morgen, vilde hun ikke have draget i Tvivl, at

saa maatte det være godt for dem. I denne Nød var det hans Søster, som hjalp. Man begyndte at besøge hinanden, og det viste sig snart, at netop her var den Omgang, som Pauline i sin nuværende Stemning tiltrængte. Fyrstinden gjaldt for en Særling og var det maaske ogsaa. Hun levede ganske udenfor Verden, efterat hun, medens Gemalen levede, havde ført det i Italien almindelige, tomme, glandsfulde Verdensliv. Som Enke havde en virkelig Sorg, thi hun havde elsket sin Gemal, ladet hende finde Lindring i fuldkommen Ensomhed, hvorunder hun omgav sig med alle Minder om ham. Da den første voldsomme Sorg var forbi, havde hun kastet sig paa Læsning, havde læst Løst og Fast, alt, hvad der just faldt i hendes Hænder; og der havde i Aarrækker, hvorunder hun sad som Prindsessen i Taarnet og hverken saa eller hørte noget til Verden, været fuldstændigt Kaos i hendes overlæssede Hoved. Religion og Philosophi, Skjønliteratur og Videnskab vare turvis gaaet gjennem dette unge Hoved. Efter ti Aars Ensomhed gjaldt hun nu for lærd. Selv lo hun af sin Lærdom, men efterhaanden var der dog kommen Methode og Orden i hendes Viden, og hvad hun havde beholdt af sin Ungdoms Overfylde af Stof og Ideer var blot en stor Friskhed og Originalitet. Om alle Ting havde hun sin egen Mening: „Blot ikke laane af nogen," sagde hun. Hvad Broderen havde meddelt hende som Grund til den hævede Forlovelse, sagde hun Ingen; han nævntes overhovedet ikke, naar det kunde undgaaes, men Hovmesterinden drog ikke i

Tvivl, at der hyppig vexledes Breve mellem de to Sødskende, og at det var Greven, der, da Paulines Melankoli begyndte at blive synlig ogsaa for fremmede Øine, sendte hende, den Unyttige — hun havde sagt ham det forud — den Allierede, hun saa høilig tiltrængte. Istedetfor at være To om Aftenen, var man nu ofte Tre. En Mand kom aldrig i Huset; man levede som Nonner i Klausur. Men Fyrstinden var ved sin hele Retning noget saa nyt for Pauline, at hun i hendes Selskab ofte i timevis glemte Krigen — at hun ogsaa havde andre Tanker at flygte for, tilstod hun sig aldrig.

I Fyrstindens Bibliothek tilbragte Pauline sin meste Tid og helst alene. Her fandtes ærværdige Folianter og nye i rødt Saffian indbundne Pragtbind, et imponerende Selskab fra alle Aarhundreder, navnlig alle den tyske Literaturs Skatte fra de ældste Tider indtil vore Dage, og over disse kastede den unge Pige sig med fordægtig Hast.

Mændene lade ofte haant om Kvinder, der have lært noget. De vilde ikke gjøre det, dersom de vidste, hvormange Saar læges, hvormange Daarskaber forhindres, naar Kvinderne finde andet at trøste sig med end Tant, hvergang Livet melder sig med de Sorger, der ikke udeblive for Nogen. Forfatterskab er gjerne, hvad de mest begavede kaste sig paa, og det er hvad der mindst hjælper dem frem. Fyrstinden hadede kvindeligt Forfatterskab; det var næsten altid Sentimentalitet eller Trivialiteter, paastod hun. Den store Horizont var det, som fattedes Kvinderne.

Medens Mændene læse den ægte Digtning, læse de fast aldrig den Mængde Romaner, der skrives af Kvinder for Kvinder. „Jeg har for mine Synders Skyld," sagde hun paa sin ivrige Maade, „gjort Bekjendtskab med de fleste af vor Tids berømte Damer. Paa to nær ere de alle ufordragelige. De fleste ere gamle og ondskabsfulde og hade Gud. Af Tusende faar En en Mand. Denne tilgiver Gud."

Pauline fandt mere og mere Interesse i Fyrstindens Originalitet og humoristisk-alvorlige Samtale, som gjerne dreiede sig om de Museer og Kirker, de just havde seet, og hvori hun vidste saa god Besked, som i sin Faders Hus, og det varede ikke længe, før den unge bedrøvede Pige erindrede, at ogsaa hun i Tyskland havde været vant til at arbeide og tænke, og at det maaske var et Middel til at glemme. Det sagteste Vink var i denne Henseende nok for Fyrstinden, som inspireredes fra høiere Steder og handlede som med en Syg, hvem man ikke strax tør give stærk Næring. Først tog man for sig et Par verdensberømte Billeder i Palazzo Pitti, og læste sammen om disse nogle Avisartikler af en aandfuld Kritiker. Da Panline nu gjensaa Billederne i Paladset, var hun selv forbauset over, hvormeget hun saa i dem, som før var undgaaet hende, og hvor langt større hendes Nydelse nu var. Dette bragte hende strax paa det rette Spor, og ikke ret lang Tid hengik, før Hovmesterinden med Henrykkelse saa, at Grevens Spaadom opfyldtes, nemlig at man snarere vilde blive nødt til at afholde Pauline fra overanstrengt Arbeide end til

at opmuntre hende dertil. Ikke Kunst og Fortid alene beskjæftigede hende: ogsaa i det nye Livs Strøm førte den usynlige Hjelper de to Damer ind; selv Politik vilde han ikke ganske udelukke dem fra; de skulde vide Besked om alt hvad der bevægede deres Tid. Alt Nyt, som udkom, lod han dem sende til Udvalg gjennem en Boghandel i Florents, og saaledes kom ogsaa Kvindespørgsmaalet, der for Tiden drøftes i alle Lande, i mange Gestalter til dem: i gode og i vanvittige Afhandlinger, som Nonsens og som Kvindernes skjønneste Fremtidsforjættelse. Dette var noget Nyt, som strax slog ned i Hovmesterindens let fængelige Sjel. Stuart Mill blev hendes Helt og Helgen; Kvinderne kunde altsaa blive en Magt i Staten, de kunde endogsaa komme ind i sit Lands Parlament, faa samme Rettigheder, som Mændene! Hvilken ny og prægtig Ting! Den kloge, ironiske Fyrstinde fandt stor Fornøielse i at føre Hovmesterinden ud paa denne glatte Is. Hun fandt det uimodstaaelig komisk at høre den indtagende Dame, der var alt muligt i Verden, men ikke en Philosoph, vidt og bredt udmale, hvorledes Kvinderne, naar de kom til sin Ret, vilde omkalfatre Samfundet. Efterat hun i nogen Tid havde flaneret i de nye Ideers Verden, bragte hendes sunde Natur hende igjen i det rette Spor, og det var ingen anden end hende selv, der en Dag pludselig opkastede det Spørgsmaal, om Kvinderne virkelig hidtil havde været saa mishandlede, som hendes kjære Autor paastod? Om denne Sag skrev Greven, hvis Mening man havde forlangt at vide:

„De Mænd, der have sat sig i Spidsen for den i mange Henseender berettigede Kvindebevægelse, se ikke, at de forfeile Maalet ved at gaa forvidt. Ved at aabne Kvinderne det offentlige Liv, vilde de skabe nogle Phænomener og en Mængde Latterligheder. Den overordentlige Begavelse, der skaber Phænomenerne, er altid Undtagelsen. Den store Mængde vil tro at kunne udrette mere, end den har Evne til, og naar disse Kvinder nu møde frem i det offentlige Liv, udrustede med stor Indbildskhed og middelmaadigt Talent, vil dette berede dem ganske andre bitre Lidelser, end den fordums saakaldte Undertrykkelse. Kvindernes Velgjører er ikke Den, der vil give dem maskuline Rettigheder, men Den, der lærer dem at forstaa, hvad der kan gjøres ud af Enhvers Hverdagsliv, Den, der lærer dem at elske og løfte det Liv, som nu engang er deres. Naar navnlig i den store Verden saamange af de Bedste klage over, at deres Dag ikke er udfyldt, er det, fordi de ikke forstaa at smykke sin Aand. Istedetfor at fylde sin Dag med Bagateller, der bestandig gjør dem mere tomme, skulde de omgive sig med Bøger, Musik, Pensler, give sig en eller anden stor Interesse. Selv Videnskaben staar dem aaben, dersom deres Begavelse gaar i den Retning. Det eneste, der ikke passer for dem, er et Liv udenfor Huset, der kræver Hardiesse; den brændende Sol, der er velgjørende for Solsikken, gjør Rosens Blomstring kort og bringer Violen til at visne.“

Ligesaa naturligt, som det var for Grevens Søster, at finde sin egen Vei og at have om alle Ting sin

egen Mening, ligesaa naturligt var det for Hovmesterinden at bøie sig for Autoriteter. Hun havde aldrig tilstaaet sig selv, at Greven for hende var og altid havde været en saadan Autoritet, men alt, hvad han sagde, gik hende ligesom i Blodet, blev en Part af hendes Natur. Stuart Mill faldt i Unaade, strax Greven havde talt. En Nytte havde han gjort, som Ingen endnu saa. Det var ikke første og ikke sidste Gang, og derfor skulle alle Kvinder høit ære denne deres Ven og Kjæmper: han havde lært en Sjel at tænke over Livets Alvor. Medens Hovmesterinden blot saa det Uvæsentlige af, hvad den mægtige Aand tilsigter for Kvinderne, trak han for Pauline selve Livets Forhæng tilside.

Med levende Interesse iagttog Fyrstinden de to Damer, der levede under hendes Tag og som den forgudede Broder ikke havde anbefalet hende, — thi dette var at sige altfor lidet, — men lagt ved hendes Hjerte. Foretrak hun en af dem, var det aabenbar Hovmesterinden. Pauline, der havde nydt den omhyggelige Opdragelse, som i vore Dage unge Piger faa i Tyskland, stod langt over den ældre Dame i Kundskaber og Evne til at tilegne sig nye, men da hun havde levet udenfor Familielivet i de vigtige Aar, der ere Barnets sidste, var hendes Hjerte, om ikke koldt, saa dog temmelig udyrket. Da hun lærte Baron Rothenfels at kjende, holdt hun ikke egentlig af Nogen med Undtagelse af Tanten, og det var ogsaa snarere Behag i hendes Selskab end egentlig Kjærlighed. Forgudelsen i Monaco havde gjort sin sædvanlige Virk-

ning; hun ansaa Livet for en bestandig Fest og sig selv noget nær for en Gudinde. Hovmesterinden derimod havde ikke alene elsket og været elsket, om end blot som en flygtig Drøm; hun havde været kjærlige Forældres eneste ømt elskede Barn, og ser man nøie til, gaa de store, varme Hjerter ud fra saadanne Hjem. Nu arbejdede Sorgen i det ene af disse Hjerter, en ubevidst Glæde maaske i det andet, og medens det ene blev større og varmere, blev det andet alvorligere.

Af de Bøger, den usynlige Beskytter havde ladet falde i deres Hænder, var det opgaaet for den ene, at hun hidtil ikke havde vidst hvad en Kvinde burde og kunde udrette i Verden, og for den Anden var det opgaaet, at hun overhovedet ingenting vidste, og hverken var mere eller mindre end en spraglet Sommerfugl; men medens den Første ansaa sit Liv for spildt, greb den Anden ivrig til Lærebøgerne og begyndte med at lære tyske Verber, thi hun kunde naturligvis ikke et Ord Tysk, og naar man havde tyske Venner, var det dog den mindste Opmærksomhed man kunde vise dem, at lære deres Sprog.

Ligesaalidt som vi i den nu saa alvorlige Pauline vilde have gjenkjendt den unge Hofdame, vi først mødte, ligesaalidt vilde vi i den flittige Dame med Skolebøgerne gjenkjendt den hvileløse Person, som skabte Regn og Solskin i Monaco. Selv havde denne Sidste ikke mindste Anelse om, at hun var forandret; for Øieblikkets Barn var den foregaaende Dag glemt saasnart den næste var oprundet. Pauline derimod,

tidlig vant til at tænke, vidste fuldkommen vel, at hun var forandret, og vidste ogsaa hvorfor. Livet kunde efter denne Dag intet gjve hende. For sig selv ønskede hun intet mere, haabede hun intet mere, blot for Fædrelandet slog hendes Hjerte endnu smertelig varmt. Der gives intet Offer saa tungt, at hun jo henrykt havde bragt det; hun misundte Mændene, der idetmindste kunde dø for dette elskede, mishandlede Fædreland.

Hvor udfyldt hendes Dag end tilsyneladende var, undgik det ikke Tantens kjærligt speidende Øine, at Pauline bestandig blev blegere. Dette havde Greven aabenbar ikke forudseet, dog jo, han havde sagt: „Tiden læger mange Saar; om den læger alle, ved jeg endnu ikke.“ Hun erindrede alle hans Ord. Hørte Paulines Saar til de ulægelige? O, hvorfor kunde hun, Tanten, ikke lide i hendes Sted? Hun havde stærke Lunger og kunde taale alt; Pauline derimod saa ud, som om hun aldeles ikke fandt denne deilige Jord efter sin Smag og heller flagrede op mod den blaa Himmel. Mest Interesse viste hun for Grevens Breve, som efterhaanden vare blevne Fælleseiendom; thi de indeholdt korte Skildringer af Krigens Gang, og gav hende et bedre Overblik end de lidenskabelige Parti-Beretninger i franske og tyske Aviser.

Endelig endte den rædsomme Krig. Men hvorledes var den endt! Ny dyb Sorg var føiet til den gamle. Her var Tanten ogsaa med. I mange Dage hørtes ikke en høirøstet Lyd i Paladset. Og det skulde blive

endnu værre. En Dag overraskede Hovmesterinden Pauline i sit Værelse med Bordet opfyldt af Lister over de Saarede. Hvor hun havde faaet dem fra, sagde hun ikke, heller ikke om hun havde studeret dem; men Tanten fandt paa egen Haand ud, at hun i en eller anden af disse ulyksalige Lister maatte have læst et Navn, som var hende vigtigt, thi den hele Dag, som fulgte derpaa, gik hun omkring som en Skygge. Der kom først lidt Farve i de blege Kinder, da hun pludselig gav sig til at skrive et Brev, som bragtes paa Posthuset af Kammerpigen. Denne kunde hverken skrive eller læse Skrift, hvilket i Italien ofte hænder, da Kvindernes Opdragere, Presterne, sige, at de let kunne faa en Knæk paa sin Moralitet, dersom man lærer dem at skrive; thi den første Brug, de vilde gjøre deraf, var at skrive Kjærlighedsbreve. Hovmesterinden var for dybt interesseret i alt, hvad der angik Pauline, til ikke at gruble over dette hemmelighedsfulde Brev, men vilde ikke spørge efter, hvad man ikke betroede hende.

Da de to Damer allerede vare hver i sit Sovekammer, kom Pauline ind igjen til Tanten og sagde med bævende Røst:

„Vær ikke vred paa mig, Tante, jeg har en stor Kummer, men jeg formaar ikke at tale om den nu.“ Hun brast i Graad.

Hovmesterinden beroligede hende med en Stemme, der klang for den Bedrøvede som sagte Musik, førte hende saa selv ind igjen i Sovekammeret, der var tæt ved hendes eget, og lagde hende iseng som et

sygt Barn. Hun var ikke vred paa hende, hun havde aldrig været det og kunde aldrig blive det. Hun vilde slet ikke vide, hvad der trykkede hende. Naar det faldt hende lettere at tie, skulde hun tie. Hun havde selv engang havt en Sorg og havde aldrig talt derom til Nogen. Under denne kjærlige Kvidren faldt den unge grædende Pige i Søvn, og næste Morgen var Hovmesterinden ganske forundret ved at finde sig selv siddende i sin lange hvide Peignoir i Paulines Sopha.

Sex Dage efter kom et Brev med tysk Poststempel, som overraktes Hovmesterinden. Hun var ingen Spion, hun havde ikke bedet Kammerpigen aflevere Brevet til sig; men da hun engang holdt det i Haanden, kunde hun ikke undlade at se, at det kom fra Tyskland, fra Neckaregnen, og at Haandskriften var en fin Damehaand. At Baron Rothenfels var falden i et af de sidste Slag, det havde en Bekjendt skrevet hende til, men hun havde viselig tiet derom. Uden at gjøre nogetsomhelst Spørgsmaal, overrakte hun Pauline Brevet, men blev maalløs af Skræk over Virkningen. Pauline blev først rød og saa overordentlig bleg og vaklede derpaa ud af Værelset med sit Brev, hvis Indhold Ingen erfarede. I Løbet af de næste Uger vexledes flere saadanne Breve. Først saa Pauline ved deres Komme ud som om hendes Liv blot hang i en Traad, saa forklaredes hendes hele Væsen, og der straalede ud af hendes Øine en Lykke ligesaa dyb som ufattelig for Tanten; thi det kunde ikke drages i Tvivl, at disse Breve kom fra en Dame og

med hvilke Lykkens Magter stod hun i Pagt? Baronen var jo død.

Medens Pauline optog alle Hofmesterindens Tanker, optog denne en stor Del af Fyrstindens. Med hver ny Dag fandt hun mere Behag i hende, og det rørte hende formelig, at den stakkels Hovmesterinde, der ikke engang var „nødtørftig lærd", troede sig aldeles overseet, hvilket hun fandt ganske naturligt. Dette var engang et virkeligt Menneske med rødt Blod! Hun havde i sine Bøger aldrig fundet et saa amusant Stof som i denne sin originale Husfælle, der troede, at hun blev udleet, naar hun netop mest beundredes; saaledes havde hun en Dag, uden at vredes, fundet sig i, at Fyrstinden havde tegnet hende i en svær Atlasrobe, hvis Slæb strakte sig langt hen over Gulvet — den gode Dame ejede ingen simplere Kjoler og maatte jo slide de gamle ud — med begge Arme støttede paa Bordet og en tysk Grammatik foran sig. At Tegningen blev sendt til Broderen i Wien, meldtes intet om til den taalmodige Original, som aldeles ikke følte den komiske Kontrast mellem den pompøse Hofdragt og Skolebogen. En anden Gang tabte hun dog Taalmodigheden, men da gjorde Veninden hende det ogsaa for broget; denne tillod sig nemlig at sige, at hun haabede inden Aarets Ende at have hende til Svigerinde.

„Det var en hæslig Spøg!" raabte den saaledes Angrebne, der først havde gjort store Øine og nu saa helt bedrøvet ud. „Jeg tænker ikke paa at gifte mig med Nogen. Jeg er jo gammel."

„Gammel med tredive Aar og et saadant Udseende, et Ansigt som en antik Camee! Min Broder er snart halvtreds, De er altsaa ung for ham og et ganske anderledes passende Parti end det, som lykkeligvis gik overstyr. Oprigtig talt, antager jeg, at han selv for længe siden har udfundet dette," tilføiede hun leende.

Hovmesterinden var bleven rød som en ung Pige.

VIII.

Baron Rothenfels havde imidlertid fulgt sit Kald, kjæmpet og deltaget i flere Slag og paa mere end en Maade gjort sig bemærket selv i det paa udmærkede Officerer saa rige Werderske Korps. Efter et af de sidste Slag blev han funden mellem de Døde paa Valpladsen, hvor en af disse Barmhjertighedens Engle, baade Protestanter og Katholiker, der under denne usalige Krig aldrig manglede paa nogen Valplads, opdagede Spor af Liv hos den unge Officer og lod ham føre til nærmeste Lazaret, hvor det længe var tvivlsomt om han kunde frelses.

Efter fire Maaneders Ophold i Lazarettet se vi ham en Aften ankomme til sit Hjem. Var denne marmorblege Mand det samme unge Menneske, vi først mødte i Monaco? Det var ikke let at gjenkjende ham. Den nuværende Skikkelse var saa forskjellig fra den forrige, som et moderne Digt fra en gammel tysk Ballade. Legemet var en syg Mands; det smale, blege Ansigt, som dog aldrig havde været mere fuldkommen

smukt, fortalte om store udstandne Lidelser, men Udtrykket var et Væsens, som ingen Skjebne kan bøje. Her var Aandens Seier over Legemet. Der laa noget styrkende i at se denne syge Mand; thi uden Ord fortalte det blotte Syn af ham mange af de store Ting, der er skeet under denne Krig og hvoraf den største var den moralske Høihed, som blev lagt for Dagen, ikke af den Enkelte, men af det tyske Folks Masse. Det er en stor Tid, hvor Menneskene ophøre at leve sit eget Liv og blot leve sin Sags.

Mødet mellem Moder og Søn var rystende. Intet Ord blev vexlet, medens hun holdt det elskede Hoved tæt trykket til sit Bryst; for en saadan Sorg og en saadan Glæde, som den, der var i disse to Hjerter, der nu havde hinanden igjen, har intet menneskeligt Sprog opfundet Udtryk.

„Min Søn, min Søn! Jeg har Dig igjen! Gud være evig priset!“ sagde hun endelig. Han saa blot paa hende; hun var blot Skyggen af sig selv, hun havde havde jo i lang Tid troet ham død. Taus tog han den fine, afmagrede Haaad og førte den til sine Læber. Tale kunde han endnu ikke.

Moderen fattede sig først; thi hun skulde jo vaage over ham og fandt strax et Middel, der kunde tillade det overfyldte Hjerte at banke uden at springe. Han havde gjort en lang Dagsreise og var bedækket af Støv; Moderen fulgte ham selv til hans kjære gamle Værelse, hvor han fandt et forfriskende Bad og klædte sig om, og da han igjen viste sig, meldte Tjeneren, at Aftentaflet var serveret. Det var den Syge vel-

104091

komment at faa denne Times Frist til at fatte sig; thi saalænge Tjenerne gik ud og ind, taltes selvfølgelig blot om ligegyldige Ting. Under Krig og Sygdom havde han været rolig, men Hjemmet med sine Minder bragte det stærke Hjerte til at bæve. Han havde allerede Øvelse i at spise med venstre Haand og undvære den høire, som han ikke mere besad; thi det var en Invalid, der vendte tilbage. Armen var bleven afsat for at frelse Livet, og med Jernkorset og Obersttitel havde han taget Afsked fra Krigstjenesten. Foruden den Arm, som fattedes, led han ogsaa af store rheumatiske Smerter, hentede under et Feltliv, hvis Haardhed overgaar alt Begreb og hvorimod alt er mat, hvad derom er sagt og skrevet.

Hvormeget end Moderen søgte at trække Taffelet i Langdrag, var det dog omsider endt, og igjen toge de To Plads ved Buevinduet, hvor de sad hin Aften før Krigen. Inden de denne Nat skiltes, havde de sagt hinanden alt, hvad der laa dem paa Hjertet, idetmindste hvad der kunde udsiges; thi da den Ene blot tænkte paa at trøste den Anden, maatte visse Minder høre til de for bestandig begravne Ting. Det var en sagte Samtale, saaledes som blot to inderligt Forenede kunne føre den; det var begge Mennesker med stærke Hjerter: de tillod sig ikke at kalde sig ulykkelige; hvad Gud sender er altid velgjort. Nu, de havde hinanden igjen, vilde de hjelpe hinanden at bære: han vilde, naar han kom til Kræfter, med Iver kaste sig paa Bestyrelsen af de store Godser, som al Moderens Klogskab ikke ganske havde formaaet at magte, og

hvori en utro Forvalter havde bragt Forvirring; hun havde Lægedom for al udstanden Sorg i den Bevidsthed, nu at have ham igjen og aldrig mere at skulle miste ham. Pauline blev ikke nævnt. Begge stille i deres Sind, uden høirøstet Tale, gik endelig hver til sit Kammer, hver taalmodigt bærende sit Kors. Men Et er at være Livet voxen og aldrig tillade sig en Klage — og blot dette kan fordres af et Menneske — et Andet er, hvad der bevæger sig i Dybet af hvert Hjerte og som er dets egen Hemmelighed. Morgensolen fandt Moder og Søn endnu vaagne. Den Ene havde kjæmpet med Gud i Bønnen og udstødt det Nødraab, som endnu aldrig fra nogen har lydt forgjæves: „Jeg slipper Dig ikke, før Du har velsignet mig!“ Den Anden havde kastet et langt og smerteligt Blik tilbage; Time efter Time var gaaet uden at bringe Ro i det fredløse Hjerte, som skreg efter sin Fortid og ikke vilde lade sig stille, ikke lade sig trøste.

Med Dagen kom endelig Ro. Erindringens Bæger var tømt, og den, som nylig blot havde været Sorgens Træl, kunde igjen kaste et modigt Blik fremad; Livets Lykke var tabt, men hvormange ere vel kaldede til at være lykkelige? Lykke er en sjelden Urt; det gjelder blot modigt at sige sig selv: „Den voxer ikke for Dig.“

Det var høi Sommer og Naturen stod i sin fuldeste Glans. Allerede havde den unge Baron været to Maaneder i det skjønne, stille Hjem, og endnu var den underminerede Sundhed ikke vendt tilbage. Han havde

ærlig gjort Sit for idetmindste ikke at være syg paa Sjelen, men han er endnu blegere end ved Ankomsten. Det mørke Alvor i hans Træk kontrasterer med den smilende Omgivelse. Tankefuld gaar han opad Alleen og bliver saa mekanisk staaende og stirre ud over Landskabet, men aabenbar uden at se de Billeder, hans Øine ere fæstede paa. Ubevægelig stirrer han ned i Floden. Alt dette er ikke til for ham.

I Havedøren kom Moderen ham imøde med et aabent Brev i Haanden.

„Læs," sagde hun.

Han saa forundret paa hende. Hun var med Et bleven tyve Aar yngre.

Han læste:

Ædle Frue! -

Paa Deres Spørgsmaal, om jeg kan tænke mig Muligheden af at ægte en syg Mand, en Invalid, har jeg blot et Svar: jeg elsker ham. Jeg vidste ikke, i hvilken Grad han var mig kjær, før al denne Jammer kom; men nu ved jeg, at dersom det ikke tillades mig at leve for ham, gifter jeg mig aldrig. At han lider, er min største Sorg. Jeg har fortjent alt, fordi jeg et Øieblik kunde drage i Tvivl, at en Kvindes Plads er ved den Mands Side, som hun har givet sit Hjerte, han tilhøre hvilket Land han vil, og den ydre Stilling, han kan give hende, være hvilken den vil. Er det hans og Deres Villie, at jeg skal drage ind under Deres hellige Tag, vil jeg til min Død blot have et Ønske: at gjøre min Uret mod ham god igjen.

Pauline de Flavigny.

Den syge Mands Overraskelse var ikke glædelig, og for første Gang i sit Liv følte han noget, som lignede en Bebreidelse mod Moderen.

„Jeg ved, hvad Du tænker, min Søn," sagde denne, da han efter Brevets Læsning saa paa hende med et Ansigt, som udtrykte alt andet end Glæde. „Du finder det lidet ædelmodigt, at jeg, som ikke fandt denne unge Pige god nok for min glimrende Søn, dengang Livet laa foran ham fuldt af Forjættelser, nu har spurgt den glimrende unge Pige, om hun vil være en syg Mands Hustru. Jeg kan herpaa blot svare Dig, at vi længe have staaet i Brevvexling. Hun skrev det første Brev, som var ganske anderledes overstrømmende end dette beskedne, men bestemte Svar paa mit alvorlige Spørgsmaal. Hun havde læst dit Navn i Sygelisterne blandt de farligt Saarede, skrev hun; hun kunde ikke holde Livet ud, dersom hun intet erfarede om Dig. Hun kunde bære Alt. Hvad enten det var Liv eller Død, skulde hun vise sig stærk; blot fuldkommen Uvished om din Skjebne kunde hun ikke bære. Dette Brev naaede mig netop, som jeg havde faaet den uventede Efterretning, at Du levede og kunde frelses, og jeg svarede naturligvis strax. Siden har vor Brevvexling aldrig ophørt. At jeg ikke sagde Dig noget derom, var fordi der hengik lang Tid, inden jeg kom til den Vished, at jeg ikke alene for din Skyld, men ogsaa for denne herlige Piges egen, ønskede denne Forbindelse. Hun elsker Dig syg eller sund: deri ligger Alt og deri er mit Forsvar. Her er hendes Breve. Læs dem. Naar denne Sjel ligger

klar for Dig, vil Du vide, at hvad Du end har at byde, Sorg eller Glæde, saa er der En, der ikke fordrer andet af Livet for at velsigne det, end at dele Godt og Ondt med Dig, gjøre Dig Sorgen mindre bitter og Glæden helligere."

Han læste Brevene — med hvilket bævende Hjerte vidste han selv alene! Dagen gik og Natten gik. Saa havde han endelig udstridt. Han turde ikke modtage dette Offer, og alt det mest indtrængende, der lod sig indvende mod denne Forbindelse, sagde han Pauline i et langt Brev, uden dog hverken at kunne eller ville skjule for hende, at hun havde været hans Livs Solskin, og at det uden hende intet mere havde at byde ham.

Hendes Svar var mere tilbageholdende, end Brevet til Moderen, men lige bestemt. Det var, som om hun ikke vovede at sige til ham selv, hvad det havde faldet hende let at sige hans Moder; hun havde jo allerede en Gang sagt ham. at hun elskede ham, og dog havde hun kunnet svige ham. Nu troede han hende maaske ikke mere! Men saa svarede han paa hendes Brev, og saa hun igjen paa hans, og skjønt man paa begge Sider ansaa sig for ganske uværdig til at eie hinanden, thi han havde jo en Arm for lidet, og hun havde havt en Brudgom formeget, hengik der ikke lang Tid, inden man var enig om, at Livet uden hinanden var umuligt.

Er Lykken en saa sjelden Urt, saa er dens Duft desto lifligere, hvor den findes. Over Slottet ved Neckaren har den bredt sin fineste Arom, skabt af et

stort Haab og ikke mindre stor Vemod. Moderen staar reisefærdig. Hun vil selv afhente sin Søns Brud i Florents. Ham har Lægen endnu ingen lang Reise tilladt, men den kloge gamle Herre har med et vist tillidsfuldt Smil erklæret, at Lykken var det bedste Lægemiddel, ikke just for alle Jordens Sygdomme, men for den nervøse Svækkelse, som den unge Barons kjernesunde Natur endnu ikke har beseiret. I otte Dage skal Moderens Fraværelse vare, om otte Dage skal han gjense sin Rose, sine Øines Lys, sin Brud.

Moder og Søn tage en hurtig Afsked; thi hun vaager over, at ingen for stærk Sindsbevægelse skal gribe ham. Han har fulgt hende tilvogns og staar nu paa Altanen og stirrer ud over Landskabet, der igjen er blevet for ham Guds skjønne, levende Jord. Ved en Bøining af Veien ser han endnu Reisevognen som et sort Punkt. Fra den herskabelige Parks høie Lindetræer klinger Vildduens melankolske Kurren, Storken klaprer muntert paa Gavlen af et Skur, Altanen er omslynget af blomstrende Rankevexter, en liden Fugl har sit Rede mellem Rankerne og synger lystigt fra sit lysende Skjul. Hvor er alt dette glædeligt, og hvor er han lykkelig! Over Træernes Toppe har Høsten allerede kastet sit første Guld og sit første Purpur. Ingen Høisommer har disse varme Farvetoner. De ere Gjenskinnet af hans Tanker. Var det ogsaa den samme Egn, han saa ofte havde betragtet fra denne Altan? Afspeilede Floden ikke herligere Bredder? Vare de fjerne Bjerge ikke mere blaa?

Om Aftenen gjenfinde vi ham i et høit Gemak, der er hans Arbeidsværelse. Det røber Rigdom, Skjønheds- og Kunstsans. Her er hverken pinlig Orden eller genial Uorden; hvad der er i det maa være der, og saaledes som det er, er det skjønt og bekvemt. Her skal hun snart sidde ved hans Side! Tanken jager ham op fra hans Sæde. I fredløs Hast gjennemvandrer han den hele Gemakrække, der skal blive hendes Rige. De hvide Gardiner vugges sagte af Aftenbrisen og stiller Glædesstormen i et Bryst, der endnu er for svagt til at bære den.

I Florents hersker ingen jublende Bryllupsstemning. Med et Alvor, som har smittet de Andre, har den unge Pige meldt sin Forlovelse, og Hovmesterinden ordner stille hendes alt i Monaco saagodtsom færdige Udstyr. Til sin tro og bestandige Hjelperske har hun den lærde Fyrstinde, der endelig har fundet et levende Væsen, der er hende behageligere end Bøgerne, og nu ikke tør vise, hvor sjeleglad hun er over, at den unge Tryllerske, der havde berøvet Broderen Forstanden og saa forsmaaet ham, nu snart ikke mere skal være en Hindring for Opfyldelsen af hendes Yndlingsønske. Aldrig havde der paa Kloden, mente hun, været to Mennesker, der mere vare skabte for hinanden, end den stolte Broder og dette Pragtexemplar af en Hovmesterinde; men tale derom turde hun ikke, thi den ene Gang, hun havde gjort det, havde Madame Marie — saa kaldte hun sin Veninde — været stille og alvorlig en hel Dag tilende, og heller end at undvære hendes glade Latter vilde Fyrstinden have

Hungersnød i Huset. Nu var Latteren igjen forstummet for alle de store Ting, der stod for Døren! Brudgommens Moder ventedes, og man skulde have antaget Madame Marie for Bruden, thi hun blussede som en frisk udsprungen Rose, medens Pauline var bleg og endnu mere stille, end hun i det sidste Aar saagodtsom altid havde været det. Intet yndigere kunde tænkes, end denne halv bedrøvede, halv lyksalige Brud, som i de sidste Dage havde skabt en Atmosfære om sig, saa løftet og ren, som den sjelden findes paa vor Jord. Man havde hverken sagt den unge Pige eller dem, der stode hende i Slægtninges Sted, at Lægen gav Haab; han kunde jo tage feil, og man fandt det redeligst snarere at sige forlidet end formeget. Den Tanke, at den glimrende unge Pige skulde ægte en syg Mand, lagde en saadan Dæmper paa al Glæde, at man neppe talte høit omkring hende. Hvad der bevægede sig i denne stille Bruds Hjerte, nedlagdes blot i Brevene til ham; blot en Afglans deraf straalede ud af de saa milde, ofte taarefyldte Øine.

Den fastsatte Aften holdt en Vogn udenfor Paladsets Port, og Baronesse Rothenfels modtoges og førtes ind af den gamle Husfoged. Bekjendtskabet var snart stiftet mellem de ældre Damer. Her var ingen officiel Præsentation, den Reisende sagde blot til Hovmesterinden, der modtog hende paa Paladsets Trappe: „Vi kjende hinanden allerede!“ hvorpaa Fyrstinden kom for Tur i Vestibulen. I Salonen stod Pauline støttet til et Marmorbord ubevægelig. Ankomne til Døren, lod Husets Damer den Reisende træde ind

alene: Svigermoder og Datter stode foran hinanden. Med et af disse Udraab, der kunde vække de Døde i Gravene, saa høit tale de om Liv og Kjærlighed, var Pauline i hendes Arme. Saa greb hun grædende og smilende den endnu altid smukke og imponerende Dames Haand og førte den til sine Læber, til sine vaade Øine; den lykkelige Moder trykkede det elskede unge Hoved mod sit Bryst og bedækkede det med Kys og Taarer.

Da samtlige Husfæller en Time efter samledes ved Soupeen, udbredte den høie Ro, der var den Reisendes alleregentligste Væsen, sig ogsaa velgjørende til de Andre. Alle vare for sande til at forsøge en almindelig Verdenskonversation; man talte frit og naturligt, som om man altid havde kjendt hinanden, om Afreise, om Bryllup, om Fremtid. Fyrstinden fik sin store Part af Tak fór, hvad hun havde været de to Damer under Opholdet i Florents. Selv saa hun sine Gjæster blot med Smerte afreise, og erklærede, at hun efter denne Prøve paa Samliv maatte lade sig tage paa Slæbetouget af den Ene eller den Anden, hvem som vilde have hende. Hvad Moder og Datter havde talt sammen, forsøge vi ikke at gjentage; det var Musik for Englene, som jo ogsaa sjunge: „Fred, Fred, Fred paa Jorden.“ Men da man skiltes, holdt Pauline Tanten tilbage, og da de vare blevne alene, faldt hun hende om Halsen. Hun havde ikke formaaet at tale om alt dette med noget levende Væsen; der havde ligget som et Bjerg paa hendes Bryst, Bjerget var Bevidstheden om hendes store Uret. Nu først følte

hun sig tilgivet af ham, og nu maatte Tanten ogsaa tilgive hende. Hun haabede, at Sorgen havde gjort et bedre Menneske af hende og at hun nu aldrig mere skulde krænke Nogen, mindst de To, der vare hende de dyrebareste paa Jorden.

Tanten, hos hvem en stille Smerte over ikke længer at besidde Paulines Fortrolighed maaske havde gjemt sig i et af Hjertets hemmeligste Folder, straalede nu i fuldt Solskin. Pauline havde været Glæden i hendes Liv, sagde hun. Hun velsignede hver Dag, de havde levet sammen, og var Enden nu nær, havde hun dog Erindringen tilbage. Den kunde Ingen tage fra hende, og den vilde hun tro bevare.

Havde Pauline nogensinde krænket denne kjærlige Sjel, saa udslettede hun hver Erindring derom ved den lidenskabelige Inderlighed, hvormed hun bønfaldt hende om ikke alene at ledsage sig til Tyskland, men at blive der. Til at give dette Løfte var Tanten dog ikke at formaa. Efter Bryllupet vendte hun tilbage til Monaco, det havde hun alt meldt Serenissima, og derfra lod hun sig ikke bringe; de Unge skulde være alene i det tyske Hjem den første Tid af deres Forening.

Allerede Dagen efter fandt Afreisen fra Florents Sted. Fyrstinden, der ventede sin Broder, lod sig blot deraf afholde fra at ledsage sine Yndlinge til Tyskland.

IX.

Vielsen foregik i Slotskapellet, hvor den hele Landadel var forsamlet. Da den unge Pige førtes ind

i Kirken ved en gammel Naboes Arm, der traadte hende i Slægtnings Sted, som hun ikke besad, blev ikke et Øie tørt. Hun var det mest straalende Syn, der kunde gives et Menneske at se, i sin prægtige Atlasrobe, en Gave af Monacos Fyrstinde, som den unge Pige forgjæves havde tryglet om ikke at bære paa sin Bryllupsdag; hun vilde havt en simpel hvid Musselinskjole, men det erklæredes for en Uhøflighed mod den høie Giverinde. For at mildne det pralende Stofs Glans var det blevet hende tilladt at bære over Kjolen en kostbar Kniplingstunika, et Arvestykke fra Moderen. Om Haaret var blot Myrthekransen slynget, og som en hvid Sky faldt Brudesløret over den hele fine Skikkelse. Det var dog ikke Dragtens Pomp, der gjorde den dybe Virkning, heller ikke denne kongelige Skjønhed; det var det Forklarede, der var udbredt over denne unge Brud. Et Blik paa den blege Mand, der fulgte efter det første Par ved sin Moders Side, sagde enhver, at her skulde en under ikke sædvanlige Livsvilkaar sluttet Pagt fuldbyrdes. Kunde denne Mand leve? Invalid vilde han i bedste Fald altid blive; men skulde hans Ungdoms Kraft seire over de andre Krigens Spor og Mærker? Hun havde ikke ventet paa Svaret for at forene sin Skjebne med hans; dette forklarede Ansigt sagde: hans Liv er mit Liv, mig ske som Gud vil.

Ingen tænkte paa, at den unge saa haardt prøvede Brud var af Fiendens Slægt, og da Presten havde udtalt de bindende Ord, vare alle Hænder ømt udstrakte for at trykke hendes, og fra mere end et Hjerte steg den

stille Bøn, at Gud vilde gjøre et Kjærlighedens Mirakel og lade denne Mand leve.

For fjerde Gang siden vi først mødte vore unge Venner, ringe Kirkeklokkerne Julen ind, men denne Gang klinge de over den alvorlige Neckardal, der er indhyllet i en fin sløragtig Dunst. I Slotshaven plukkes ingen Roser Juleaften, men en ung Bondepige i Landsdragt ruller en liden sortøiet Baron, der knapt kan være to Maaneder gammel, omkring i egen Equipage. Paa Slottet er stor Glæde, thi den unge Baronesses eneste Slægtning ventes med sin Gemal fra Monaco, hvor deres Vielse for nogle Dage siden har fundet Sted, blot i Overværelse af Herskaberne, der ere utrøstelige over at miste en Hovmesterinde, som aldrig vil kunne erstattes. Gemalen kjende vi. Han har behøvet Tid for at glemme, men finder nu i sin Gemalinde Indbegrebet af al Elskværdighed, og modsagde ikke Serenissimus, der paa Bryllupsdagen erklærede, at enhver Cæsar for hende vilde overskride ethvert Rubikon. Den Sulamith-Skjønhed, som Fyrsten priste, var dog det mindste, mente han, hendes kvindelige Dyder var Hovedsagen; men da den Roste just kom til og hørte, hvorom der var Tale, forsikrede hun ivrigt, at Greven vilde blive skuffet i sin Ægtestand, thi Søsteren havde bildt ham en Mængde gale Ting ind. Den eneste store Kvindedyd, hun turde rose sig af, tilføiede hun leende, var at have gjort Afkald paa at komme ind i sit Lands Parlament, og det var altid noget.

Medens samtlige Slotsbeboere staa paa Balkonen og stirre nedad Alleen, hvor Reisevognen alt øines, have vi Tid til at kaste et hurtigt Blik paa Mennesker og Forhold.

Den unge Baron har ikke det Udseende, hvormed vi mødte ham i Monaco, men hans Gemalinde finder denne Invalid, denne Tankens Mand ganske anderledes imponerende og betydelig end den unge Kavaller, med hvem hun dansede i Nizza, og deri har hun ikke Uret. Af Sygdom er ikke mere Spor tilbage; kun maa hun vaage over, at han ikke arbeider for anstrengt. Han har nemlig forefundet meget paa det store Riddergods, som er raaddent og trænger til grundig Reform. Udpresninger have fundet Sted, hvorom Moderen ingen Anelse har havt — thi for at bestyre Godser af denne Betydning maa Eieren endog have studeret Jurisprudents. En ny stor Tid er desuden oprunden, Kampen med „die Finsterlinge“ begyndt, og de store Grundbesiddere, Bærerne af urgamle Navne og Vaaben, staa ligeoverfor nye Krav. Denne Egn tæller endnu mange Forsvarere af den hensovede Feudalstat, og den unge Baron staar paa engang mod disse, til hvilke han siger, at Friheden vil trænge ind i Landet, om saa tusinde Baroner satte sig derimod, og mod den unge Adel, der begynder at kokettere med Socialismen. De smaa Konger paa Borgene ere de naturlige Beskyttere for Landsfolket i Hytterne mod de rige Fabrikeiere, men alle disse Forhold maa ordnes, og det sker lettest, medens en Afglans af de lysende Dage endnu svæver over Landet.

Den unge Slotsherre er midt inde i vigtige Foretagender, der ville kunne forandre hans Undergivnes Kaar. Hans Fortrolige i alle smaa og store Planer, hans bestandige Medarbeider og Sekretær er denne unge Pariserinde, der igjen har sin perlende Latter og som vel bag den lette Verdensform maa skjule de Egenskaber, netop han har Brug for. Det er Kjærlighedens gamle Mirakel, at gjøre af en Kvinde just, hvad der kræves til hans Lykke. I sex tusinde Aar — maaske det er mere — gik det altid saaledes til.

Omkring paa Naboslottene spørger man sig ofte forundret, om der virkelig blot er kommet det ene unge Par mere til Egnen; der er ikke betydelig mere Selskabelighed, men den er en anden, aandfuldere, friskere, gladere. Hun har bragt med sig til Tyskland hele sin Solskinsnatur, som i Livets Skole blot er bleven reguleret, ikke formørket. Man har ikke glemt, at hun er fransk, men uden at man er sig bevidst hvorfor, taler i Egnen aldrig Nogen mere om „de letsindige Franske.“

Reisevognen ruller ind paa Slotsgaarden.

I det höie Nord.

Bryllupsfrokosten var endt. Bruden var inde med sin Moder i sit Kammer, som hun nu skulde forlade, for at ombytte Brudedragten med en simpel og bekvem Reisedragt. Brylluppet var først bleven bestemt for en Maaned siden; thi han, som nu var hendes Ægtefælle for Gud og Mennesker, havde halv uventet for ham selv faaet et Distriktslæge-Embede i Finmarken, som han havde søgt for hurtig at kunne gifte sig. Han havde forlovet sig netop som han stod paa Spranget til at gjøre en Udenlandsreise, der skulde vare et Aar, og da han kom hjem fra denne, var han misfornøiet med Alt, — det eneste, der var at gjøre hjemme, sagde han, var at gifte sig og faa en smuk Kone, og i Finmarken kunde man ligesaa godt leve som andetsteds: stille og øde og skjønhedsforladt var det overalt. Den udskregne norske Natur kunde være god nok, men han var nu engang ingen Natursværmer.

Han sagde ikke til noget Menneske, at hvad der havde bestemt ham til at søge Embedet var et Brev

fra Faderen, der var en anseet Kjøbmand i Bergen, i hvilket denne meldte, at en Handelskrisis truede ham i hans hele Virksomhed. Opbud havde han ikke gjort og haabede at kunne undgaa en ham saa forfærdelig Ting. Alt Andet kunde han bære, men saavel hans eget som Sønnens Liv maatte anlægges efter en ny Maalestok. Man havde været formuende og kunde blive det igjen; i Overgangstiden maatte de Begge vise, at de vare Mænd.

I den første mørke Sorg over Brevet var det Embedet blev søgt, og da han havde faaet det, var det Faderen, der tilraadede ham strax at gifte sig, thi ellers holdt han det ikke ud der Nord.

Ligefra Brylluppet blev bestemt havde Helene levet næsten som i en Drøm. Han skulde først komme Dagen før Brylluppet, thi han havde fuldt op at gjøre med Reisen; han kjendte desuden alle mulige Mennesker i Kristiania, saa det var vanskeligt at komme væk. At hun skulde hjemmefra og at hun skulde reise med ham bort fra Forældre og Veninder, det var saa smerteligt og det var saa deiligt, at den kloge Moder tillod hende at gaa stille med sine Tanker, medens hun indrettede Alt til Bryllup og Afreise.

Nu var Vielsen endt og Skilsmissens Time kommen. Brudekjole, Krands og Slør vare lagte øverst i Linnedkufferten. Reisekjolen var paa. Helene saa den først nu; den var netop bleven færdig Aftenen før. Ved at stikke Haanden ned i Lommen, der var meget dyb, følte hun en liden Pung, og den var saa

underlig tyk. Hun aabnede den og fandt den fuld af Sølvpenge, smaa og store. Det var Moderens sidste Gave til hende.

„Det skal være til dine smaa Fornødenheder det første Aar," sagde hun. „Du er godt opklædt, saa du behøver ikke mere. Hvergang Du tyer til den, ved jeg, Du vil tænke paa mig. Jeg har sparet Pengene sammen af mine Husholdningspenge. De bringe Dig nok Lykke."

Denne Ting syntes saa liden, men Helene, som den hele Dag havde holdt sig tappert, thi hun følte, at hun skyldte Sine ikke at gjøre dem Afskeden for tung, brast nu i heftig Graad, idet hun faldt Moderen om Halsen.

„O Moder, hvor er det muligt at leve langt fra Dig? Jeg synes ikke jeg kan holde det ud!"

„Det er Verdens Gang, min Datter. Ogsaa jeg tænkte, at det var umuligt, da jeg forlod mit elskede Hjem og alle Mine. Paa den Jord, jeg skulde elske, maatte der ingen Adskillelse være; der maatte alle Mine være mig nær; men da var Jorden vel for skjøn, og vi vilde ikke bort fra den. Vi skulle sees igjen, min Datter, her eller der, hvor ingen Adskillelse mere er. Lad det trøste Dig, at Du aldrig har voldt mig en Taare før disse uundgaaelige. Se nu til at blive stille i dit Sind. Vi maa ind igjen, thi man venter paa os. Græd ikke! Vi maa Begge være stærke. Livet kræver Kvinder med stærke Hjerter."

Hun kyssede Datterens Pande og de vaade Øine og lod hende saa længe skjule Hovedet ved sin Skulder.

„Er Du nu fattet?“ hviskede hun.

„Kom!“ svarede Datteren og tog hendes Haand.

En Time efter sidder det unge Par i Reisevognen. der i tre Dagsreiser skal føre dem til Bergen, hvor de skulle blive nogle Dage for saa at gaa med Dampskib langs Kysten til Finmarken.

Det faldt lettere at komme bort fra Hjemmet end Helene havde troet. Alle Frokostgjæsterne vare endnu tilstede, der skulde tages Farvel, saa alle saa derpaa. Moderen havde nylig før hvisket til hende, at nu maatte hun vise, at hun kunde beherske sig; hendes Mand vilde takke hende, om hun kunde det. Det var det største Bevis paa Kjærlighed, hun kunde give ham, at vise, at hun gjerne reiste med ham. Det havde hjulpet. Hun rakte enhver af Gjæsterne Haanden uden at forsøge paa at sige et Ord. Saa kom Raden til Faderen, der lagde sin Haand velsignende paa hendes Hoved og sagde hende nogle sagte Ord. Og saa stod hun foran Moderen. „Husk!“ hviskede denne, og saa kyssede de hinanden stille. Endnu engang saa Helene paa de elskede Forældre og gik saa til Døren. Den unge Doktor, hendes Mand, var alt ude ved Vognen. Det hele Selskab fulgte dem ud, og endnu langt henne paa Gaarden lød efter dem det velmente Raab: Lykkelig Reise!

Den første Time i Vognen blev ikke mange Ord vexlede. Der blæste en bitterkold Vind, som gik til Marv og Ben, skjønt man alt var i Mai. Den første Tanke, hun havde, da hun følte Vinden, var, at

han intet Foerværk havde til Reisen og Nord var det endnu fuld Vinter. At hun selv intet havde, faldt hende ikke ind. Denne første Times Stilhed, der forundtes det unge Væsen, som forlod Sine og drog ud paa Livets lange uvisse Reise, var mere end man kunde vente af den unge Kavaller, der var vant til at tænke paa sig selv i Alt; men Sandheden var, at Helene fortjente at males saaledes som hun sad der i ubevidst Skjønhed med de mange store og smaa Tanker vexlende paa det yndige Ansigt. Da han var færdig med at beskue og troede, at nu kunde hun have tænkt nok over Afskeden, tiltalte han hende som forelskede Folk have talt fra Arilds Tid. For hende behøvedes ikke mere for at forvandle en mørk Vaardag til fuldeste Sommer. En liden Episode, som i første Øieblik ikke var behagelig, gav Anledning til Spøg og Latter. Udenfor et Skifte, hvor der gjordes Holdt for at bytte Heste, tog han frem et lidet Kunstværk af en Reiseflaske, som han havde kjøbt af en Jøde i Genua. Hun skulde drikke en Draabe, sagde han; det var fin Champagne-Cognac, som vilde varme hende, — det var jo et Hundeveir. Hun gjorde altid, hvad han sagde, men den stærke Drik gik i Vrangstruben og hun hostede saa Taarerne trillede; men da Krisis, som han kaldte det, var forbi, lo de Begge over, at det første, hun havde nydt i sin Ægtestand, var Brændevin og det var gaaet hende i Vrangstruben. Ved Frokostbordet havde det været hende en Umulighed at spise; hun havde ikke engang gjort et Forsøg derpaa, og det havde man godmodigt ladet

som man ikke mærkede. Alt hvad hun havde nydt var et Par Draaber Vin, da Brudeskaalen blev drukket.

Helene havde ikke før nu havt Tid til at tænke paa, at hun skulde se hans Familie. Der havde engang, medens Richard var udenlands, været Tale om, at hun skulde gjøre en Tur til Bergen; men Forældrene havde intet Reiseføige, som anstod dem, kunnet finde til hende, og der var intet blevet af. Den unge Doktor havde tidlig mistet sin Moder, men Faderen havde for nogle Aar siden taget til sig Enken efter sin ældste Søn, der pludselig var død. Det var hende, som styrede Huset, og hun var nok egentlig Hovedpersonen; idetmindste havde Richard saagodtsom blot talt om hende, skjønt han tilstod, at han aldrig var bleven rigtig klog paa hende. Engang havde han leende kaldt hende en Sphinx. Alt dette havde gjort Helene meget spændt paa at lære denne Svigerinde at kjende, men ogsaa lidt bange for hende. Hun vilde dog gjerne forud vide lidt mere om hende end at hun var en Sphinx. Deraf skulde Ingen blive meget klog. Paa sit Spørgsmaal fik hun nu ogsaa Adskilligt at vide. Som Barn havde hun været en saa glimrende Elev i Byens første Skole, at Lærerne ofte talte sagte og studsende sammen om hende, og skjønt hun altid holdt sig alene og talte saa lidet som muligt, havde hun ikke een Misunder; thi de andre Elever saa godt, at hun ikke i mindste Maade ansaa sig for et Vidunder. Som Lærerinde ved samme Skole havde hun trods sin unge Alder imponeret samtlige Elever og bevæget sig mellem dem, som om

den Ting at være saa ung og saa dygtig var den simpleste af Verden. Sandt at sige, troede Svogeren, at Skolens Forstander følte en Lettelse, da hun endnu ganske ung blev forlovet og gift; thi saamange unge Lærere, som der var i Skolen, saamange bleve distrøt blot hun viste sig. I Faderens Hus var det gaaet ligedan, hun førte Sceptret; men Sceptret var en Blomst.

Hvad han hverken sagde eller vidste var hvorledes Svigerinden havde forefundet Tilstanden i det ny Hjem. De to halvvoxne Piger, Richards Søstre, havde mistet Moderen, da de var otte og ni Aar gamle. Om Formiddagen gik de i Skole, men hjemme havde de Ingen til at tilse sig uden Husjomfruen. Faderen, der var en Verdensmand, var enten optaget af sine Forretninger eller af sine Fornøielser og saa dem kun flygtigt ved Maaltiderne, hvor der vexledes nogle ubetydelige Ord. Om Eftermiddagen lærte de to Piger i største Fart sine Lektier, det vil sige, de lærte dem halvt og lod det saa staa til, om de næste Dag bleve hørte eller ikke. Hovedsagen var hurtig at blive færdig for at kunne gaa i Husbesøg til Veninderne. Om Sommeren blev der da gjerne spadseret paa Tyskebryggen, hvor Nordlændingerne holde til, eller endnu hellere paa Triangelen, hvor der er den evige Komedie mellem Pigerne, der kommer for at kjøbe Fisk, og Strilerne. Pigen, der altid har Regnhatten (Paraplyen) under Armen, selv i Solskin, er vittig og kvik, Strilen dum; og den Komedie morer ganske andre Folk end bergenske Smaapiger.

Naar det regnede, saa man ikke kunde komme ud og drive, og det var af Ugens syv Dage gjerne de fem, blev der hentet Bøger ud af Faderens Bibliothek, et Arvegods, han selv ikke kjendte, Løst og Fast: Romaner, medicinske Bøger og underlige Ting fra Romertiden, alt det Sletteste Smaapiger kunne faa i Hænderne. Lykkeligvis skader intet i denne lykkelige Alder, hvor Naturen er god; men en Fare er det altid, og enhver Fader, der har Saadant i sit Bibliothek, skulde lukke det vel, at ingen smaa Fingre kunne forgribe sig derpaa. Svigerinden kom ikke med Storm; hun gjorde ingen Forandringer i Huset, tog Alt som hun fandt det, og først et Par Aar efter blev den kloge elskværdige Svigerfader sig bevidst, at der med hende var dragen en anden Aand ind i hans Hus. Den Dag, de to unge Piger stod til Konfirmation og han saa dem bevæge sig stille og gratiøst mellem en stor Mængde Gjæster, tænkte han uvilkaarlig paa de to Skraalhalse, hvis evige Fnis og Snadren saa ofte havde jaget ham fra Middagsbordet. At han selv var bleven en anden Mand sagde han sig ikke, men vist var det, at han nu trivedes bedre hjemme end ude. Der var saa lunt og godt at være. Huset gik af sig selv, medens Maskineriet før havde knirket og knaget for hans utaalmodige Øren. En Mand, der en Dag spurgte ham om Svigerdatteren da var saa interessant, siden Alle saa gjerne var i hendes Selskab, saa han forundret paa. Interessant kunde Ingen sige hun var, thi hun talte saa overordentlig lidet, og hvad hun sagde var det simpleste af Verden.

Han vidste ikke at sige hvad hun var og ikke var, svarede han lidt utaalmodigt; han vidste blot, at Vorherre ligesom havde skabt hende expres for ham og hans Hus.

Og nu skulde Helene se alle disse Mennesker, som vare saa dannede! Hun, der var opvoxet paa Landet, havde intet lært uden hvad Moderen kunde, det vil sige ordentlig sit eget Sprog, og Faderen, der havde tilbragt et Par Ungdomsaar i England, havde fra Barneaarene talt Engelsk med hende, det var Alt. Hun havde hverken lært at spille Klaver eller noget af hvad der forresten fordredes af en ung Pige. Vel havde hun Sangstemme, men hun sang omtrent med samme Kunst som Fuglene i Skoven, Faderen sagde ligesaa smukt, men hvem vilde vel høre paa hendes Sang i den store By? Det kunde være godt nok paa Landet. Hun kom altsaa saagodtsom med slet Ingenting. Den yndige Skikkelse og den rene Sjæl, faldt det hende ikke ind at regne for noget. Vel havde hun fra hun var Barn hørt, at hun var smuk. Det er umuligt at betegne af hvem Saadant siges til opvoxende Piger paa Landet: de høre det, naar de gaa gjennem Kjøkkenet, ja af Betleren paa Landeveien. Det er som om det skal siges dem, om selv Murene skulle tale. Paa Ballerne i Christiania havde det ogsaa lydt for hendes Øren, og Landhandlerens Søn, Studenten, der havde friet til hende, havde skrevet det med tydelige Ord. Men alle andre unge Piger, hun kjendte, vare ogsaa smukke, det hørte med til og regnedes ikke; ergo havde hun Ingenting at møde

frem med, og det havde hun ogsaa skrevet til Svigerfaderen. Han havde svaret: „Regner Du da din Kjærlighed for intet?“ Dette havde sat Mod i hende, thi i Kjærlighed til sin Richard kunde hun veie op med den hele Verden. De vare blevne forlovede pludselig en Aften paa Bal, den eneste Vinter, hun havde været i Christiania, det Aar Faderen var Storthingsmand. Den Nat sov hun for første Gang i sit Liv saagodtsom ikke. Hun vilde ikke sove, det var jo at spilde Tiden; det var altfor deiligt at tænke, at hun nu var forlovet med ham, der ikke alene var det herligste, hun nogensinde havde seet, men det herligste hun kunde tænke sig. Og af den Mening var nok ikke hun alene. Hun havde godt mærket, at alle de unge Piger paa Ballerne holdt det for en Ære at dandse med ham, og at det overalt ligesom faldt af sig selv, at han var den Første. Han havde paa selve Ballet talt med hendes Fader, der kjendte hans agtede Familie og saa for sine Øine hvad den unge Mand selv var, og altsaa intet havde havt at indvende mod Partiet. Om Natten, da Fader og Datter kom hjem, havde han kysset og gratuleret hende. Den unge Kavaller var fulgt hjem med en Ven, der ti Gange forgjæves havde tryglet ham om at faa Lov til at sove, da han skulde tidlig op næste Morgen; den forelskede unge Mand maatte tale, det hjalp ikke at Vennen vred sig. Denne havde blot flygtigt seet Helene paa dette ene Bal, thi han var ingen staaende Balfigur ligesom den Anden, der havde seet hende saa ofte, hun overhovedet havde været paa Bal. Og da den søvnige Ven havde været

uheldig nok til at tilstaa, at han egentlig ikke vidste, hvorledes hun saa ud, maatte han døie en lang Beskrivelse om hendes græske Skjønhed, om det antikt skaarne Profil og om Skuldrenes Marmorhvidhed. Det var en Person, der talte med Udtryk og Pathos og som var vant til at blive hørt paa, men Alt var spildt paa en Stok, der vilde sove, sagde han tilsidst fortrædelig. Den eneste Kultus, han i sine fem og tyve Leveaar havde kjendt, var Skjønhedens. Den unge Pige rødmede som Vesthimlen ved Solnedgang hvergang han nærmede sig hende, og naar han under Dandsen sagde hende sine forblommede Ord, gik en Bæven gjennem den hele fine Skikkelse. Alt dette havde bestemt ham, eller rettere han var pludselig forlovet, inden han havde taget ringeste Beslutning i saa Henseende, og nu havde han naturligvis gjort det klogeste, han kunde gjøre, thi Alt hvad han gjorde var klogt. Efter Forlovelsen havde man knapt været sammen fjorten Dage. Saa reiste Helene hjem med Faderen, og kort efter reiste han udenlands. Den eneste Sorg, Helene havde kjendt i sit unge Liv, var ofte i lange Tider at maatte vente paa Brev fra ham. Da sad hun tidt i Skumringen ubevægelig ved Vinduet, halv skjult af Blomsterpotterne, der stode paa et Bord foran det, og af den lange Vedbende, hun havde trukket paalangs og paatværs over det Vindu, der var hendes eget i den store Dagligstue.

Paa det fortrinlige Skifte, der var den første Dagsreises Maal, fandt de i det store appetitlige Kjøkken en prægtig Ild og et Pragtexemplar af en

gammel Kone til at stelle for sig. Forbudet, der reiste foran med Kufferterne, havde bestilt Logis og Aftensmad; der var Flødegrød og der var ildrød Ørret og der var Haresteg, og hun kunde virkelig spise, ja hun var sulten som en liden Ulv. Moderen havde stukket en Vinflaske i hans Reisevæske, den kom frem, og den gamle Kone maatte drikke deres Skaal. De sagde hende ikke, at de var bleven viet samme Dag, blot at de var Nygifte, hvilket hun, da hun saa dem, ogsaa strax havde gjættet, og det var nok for den venlige Sjel til at stelle for dem, som de vare hendes egne Børn. Det Glas, Helene rakte hende, holdt hun lidt i Haanden og sagde saa, inden hun drak:

„Gud Herren Han ledsage Jer paa Reisen og til Jert LivsEnde."

Det var den smukkeste Skaal, der var drukket for dem, sagde Helene. Hendes Mand smilte. Paa Gud Herrens Ledsagelse havde han aldrig videre tænkt; men medens de spiste, fik han Konen, der var barnefødt ude ved Stat, hvor alt er vildt og haardt, til at fortælle om det strænge Liv ude ved Kysten langt fra Folk. Mere end een Gang bragte Fortællingen ham til at studse: dette forfærdelige Liv var jo ikke meget forskjelligt fra det, der ventede ham i Finmarken, hvor han skulde tilbringe nogle Bodsaar, inden han kunde faa et Embede søndenfjelds. Et Blik paa Helene var nok til at bringe ham til at glemme Finmarken og den ganske Verden. Som en Sommerfugl flagrede hun ud og ind, mens Konen tog

af Bordet og Sagerne skulde ordnes til Reisens Fortsættelse næste Morgen. Hver Gang, hun kom ham nær, sendte hendes lysende uskyldige Øine ham en Hilsen som fra et smukt ukjendt Land. For første Gang i sit Liv følte han noget, som lignede Rørelse over et andet Menneske. Hun rørte ham.

I Bergen kom Helene knap til Besindelse. Den unge Doktor var født der, og Erindringen har dog en saadan Magt over hvert Menneske, at han der ganske glemte at skjælde Norge ud. I Grunden følte han sig overordentlig vel der, efterat Faderen i en fortrolig Samtale havde gjort ham bekjendt med Status, med Tilføiende af, at han nu havde Vished for at Opbud ikke forestod. Det var en Sten løftet af Brystet, rent en Skjæbnesten, en af dem, som saadanne stolte Folk, som han og Faderen, ikke egentlig nogensinde kommer over; man snubler over den og er siden ikke sig selv. Svigerinden havde været Faderens Fortrolige og i Stilhed sat Huset paa en anden Fod, uden at det mærkedes videre af Andre end af ham, som betalte Regningerne; thi spares maatte der endnu strængt, og Sønnen gjorde vel i blot at stole paa sig selv. Den store Fare, der var trukket hen over deres Liv, gjorde blot Mødet mellem Fader og Søn hjerteligere. Ogsaa over Helene faldt meget af dette Solskin. Familien havde slet ikke gjort det befrygtede imponerende Indtryk, allermindst Svigerinden. Richard optog nemlig dens hele Opmærksomhed, han var sprudlende og høitalende og morede

dem Alle, især den elskværdige Fader, med hvem han stod paa en virkelig smuk Fod. Det gjorde Helene godt i Hjertet at se dem sammen. De lignede hinanden saa det var komisk, fandt baade hun og Søstrene: Begge smukke, Begge høie, stadselige Skikkelser. Bar den Gamle Hovedet med stolt, selvbevidst Ro, saa kneisede den Unges, som vilde han udfordre den hele Jord. Det var snarere to Venner end Fader og Søn: de havde samme Interesser, samme Smag, de holdt af hinanden og de beundrede hinanden. Den eneste Sorg, denne brillante Søn havde voldt Faderen, var, at han bestemt havde nægtet at blive Kjøbmand og altsaa ikke med Tiden kunde blive Chef for hans Hus, et af de største i Bergen. De to Søstre vare formelig lidt forelskede i den smukke, begavede Broder og glemte Helene over ham, og saaledes var det hende kjærest. Den stille Svigerinde derimod havde umærkelig taget sig af hende og indrettet den hele Dag saaledes, at hun ikke et Øieblik følte sig fremmed i den fremmede Kreds, men til at tale et fortroligt Ord med Nogen var ikke Tid.

Og saa vare de fire lykkelige Dage tilende. Dampskibet gik Klokken tre. Man spiste hurtig til Middag og passiarede muntert under Maaltidet. Man var ikke sentimental i dette Hus; Fader og Søn holdt vistnok af hinanden, men de vare vante til at leve adskilte. Efter Bordet gik den unge Enke ind i Værelset med Helene for at hjælpe hende med de sidste Reisetilberedelser og lukke Vadsækken. De vare vel en halv Time sammen, og der blev ikke vexlet

mange Ord. At Alt skulde være i Orden til Reisen og Intet blive glemt beskjæftigede dem Begge, og hvad der blev sagt dreiede sig herom. Helene vidste bagefter ikke, hvorledes Overgangen havde været, men hun erindrede Ord til andet, at den høie, stille Dame, hun aldrig mere kunde glemme, havde sagt til hende: „Jeg vil ikke bede Dig om at skrive mig til, thi Du har dine egne Nærmeste, men gaar Livet — det Gud forbyde — Dig nogensinde imod, da kom til mig. Jeg har kjendt Sorg og jeg forstaar Sorg."

Tænkte hun, da hun sagde disse Ord, paa alle de Muligheder til fremtidig Kummer, der for den unge Kone laa i hendes Mands lidet prøvede Charakter? Hun erkjendte ham for et ypperligt Hoved, Faderen forgudede ham, og han fortjente ganske vist en stor Del deraf; men han eiede ikke ganske hendes Tillid.

Paa Dampskibet traf Richard Lassen, en Universitetskamerat, der født i Finmarken havde søgt sig tilbage til sit kjære Hjemsted og efter lang Fraværelse kom igjen som personel Kapellan til samme Distrikt, hvor Faderen havde været Lensmand og som til Begges Overraskelse netop var det Distrikt, hvor Lassen var ansat som Læge. Paa nogen venskabelig Fod havde de aldrig staaet med hinanden, snarere paa en spændt og polemisk, og de vare Begge for ærlige til at yttre Glæde over Noget, som ingen Glæde var dem; det var dem heller ikke det Modsatte, Tingen var dem ganske ligegyldig.

Dampskibet, der gaar Kysten rundt, er paa de Kanter Alfarvei, hvor Folk mødes. Overalt, hvor det

standser, strømme Mennesker til, og paa mange Steder, hvor Stationerne falde hyppigt, er det en høist fornøielig Reise, men eftersom man kommer længere Nord, bliver alt strængere og stillere. Lassen, der havde været i Perlehumør, saalænge der standsedes mange Gange om Dagen og han kunde færdes paa sin livlige Maade med Folk, han ikke kjendte — og det var altid dem, han foretrak, sagde han leende — blev mørk og adspredt fra det Øieblik der blev stille ombord. Hans Øine hvilte med Foragt paa alt hvad han saa, og hans Kones Øine hvilte igjen spørgende og frygtsomt paa ham, men det blev ikke bemærket.

Til hans Forundring lod den unge Præst til at finde Interesse i disse afskrækkende Kyster, ja i alt, hvad han saa fjern og nær og som ikke forekom den Anden et Blik eller en Tanke værd. Saa kom en tung, tæt, traurig Søtaage og hyllede alt i sit ugjennemtrængelige Slør. Nu var intet at see, knapt Skibets eget Spor i Vandet. Siden de nu vare, hvor der var værre end en Ørk, vilde det maaske gaa med Samtalen, tænkte Doktoren, og nærmede sig igjen den unge Præst, som allerede engang havde affærdiget ham temmelig kort.

„Alt dette interesserer Dem?“ sagde han, og der krusede sig noget om Munden, som den Anden let saa var Haan. „Jeg beundrer Deres Nøisomhed. Mig interesserer blot tre Ting i Skabningen: Mennesker, Kunst og Videnskab“.

„Hvorfor har De da søgt Dem Nord, hvor et Menneske er henvist til sig selv?“ spurgte den Anden roligt.

„Nu, hvorfor søger man sig et Sted hen? For at komme i Virksomhed. Nogle Aar gaa snart, saa har man Embedsaar og kan søge sig bort igjen.“

„De Embedsmænd, der gaa til Nordland og Finmarken, skulde alle være barnefødte der, thi man virker blot med Kraft paa de Steder, man elsker. Kommer De hid uden Interesse for disse Egne, kan Finmarken blive Dem en haard Nød at knække.“

For første Gang maaske i sit Liv saa Doktoren tankefuld ud og lod Samtalen falde. Vel en Time sad han alene for sig selv.

De reiste nu lige under Kysten. Landet var bart og haardt, alt Graat i Graat. Saa lagde Skodden sig tæt og tung ogsaa over Kysten, og man saa igjen intet; man hørte blot Søfuglenes klagende Skrig.

Lassen opsøgte nu Kapteinen, hvis Ansigt syntes ham mere indbydende til Meddelelse, end den alvorlige Præsts; men Kapteinen kunde ikke indlade sig paa videre Passiar, han havde en Flok Fiskerbaade foran sig og maatte vogte sig for ikke at seile dem over. Den fredløse unge Reisende maatte igjen ty til Præsten.

„Forstaar De Dem paa Seilads?“ spurgte han, „siden Alt, hvad her foregaar, saaledes optager Deres Opmærksomhed?“

„Enhver, der er født i Finmarken, forstaar sig paa Seilads“, lød Svaret. „Det ligger i Blodet.“

„Og De finder disse Kyster interessante?“

„Interessante som alt hvad der er mægtigt. At lære dem at kjende har været Aarhundreders Værk

og kostet Tusinder af Menneskeliv. Mage til Kyster findes maaske ikke paa Jorden."

„Dertil kan man jo blot gratulere Jorden", mente Lassen.

Præsten var af en anden Mening. Han elskede disse Egne og fandt alt smaat og smaaligt der, hvorfra han kom.

Han var nu bleven varm, og Lassen, der heller vilde tale om, hvad der ikke interesserede ham, end slet ikke tale, hvilket for ham næsten var at ophøre at leve, hørte nu taalmodig Præsten fortælle om Finmarkingens Dygtighed i Sømandsskab og hans Strid paa Havet.

„Men Kulturen? Hvorledes staar det sig med den?" bemærkede den Anden. „Er her noget i disse Egne, som ligner en høiere Kulturtrang? Lysner det her i Nord?"

„Om her er Kulturtrang?" gjentog den Anden næsten strængt. „Sammenlign hvad disse Egne vare for tyve Aar siden med, hvad de ere siden Dampskibene ere komne igang; sammenlign dem med vore russiske Naboers, hvor Naturforholdene nogenlunde ere de samme! Blot under Frihedens Ly kan et Land kultiveres! Ja, det lysner i Nord", tilføiede han, og hans blaa Øine skjøde et Glædesblink, som var en sjelden Gjæst i dem.

Lassen havde ingen Interesse for den Art Lysning. Var der fjernt eller nær noget saadant som Musik, Mennesker? De mange Tusinder, der drive Fiskeri langs Nordlands og Finmarkens Kyster, vare for ham ikke stort mere end Firføddede.

Præsten svarede undvigende, thi her var al Tale spildt. De saa Alt saa forskjelligt, som om de var fødte hver paa sin Planet.

Jo høiere de kom op mod den fælles Reises Maal, desto mørkere blev Doktorens Ansigt.

„Her er ei Lys, her er ei Sol,
Her skjær en Luft som Pust fra Pol,“

sagde han og skuldrede sig. Præsten undrede sig i sit stille Sind over, at der kunde gives Mennesker, letsindige nok til at handle uden at vide hvad de gjøre. Hvad vilde han paa disse Kanter? Hvad man til disse Egne maa medbringe, er Selvagtelse og Agtelse for Medmennesker, Mod og stærk Villie til at virke.

Hvad havde denne unge Christiania-Sprade af dette? Intet. Hvad han ejede, som kunde være godt der, gjaldt hvor han nu kom som Støv for Vinden.

Brev fra Helene til Svigerinden.

„Gaar Verden Dig nogensinde imod, sagde Du i en for mig uforglemmelig Time, da kom til mig. Nu gaar Verden mig imod, og nu kommer jeg til Dig. Du veed alt, at Moder er død, men Du ved ikke, hvilken Engel hun var. Ingen kan vide det saaledes som jeg, og Ingen har mistet, hvad jeg har mistet. Jeg har blot kjendt hende syg. Fra min Barndom har det lydt for mine Øren, at hun ikke kunde blive nogen gammel Kone, men hun var altid saa tilfreds, styrede Huset saa roligt, som om intet var iveien, og saa vænnede vi os til at tro, at vi længe skulde beholde hende.

Selv naar hun maatte holde Sengen, var hun munter og klagede aldrig, og disse to Aar, siden jeg kom hjemmefra, har hun i sine Breve altid blot talt om mig og ikke om sine Lidelser. Og saa kom Dødsbudskabet uden mindste Forberedelse, og nu græder jeg over, at jeg ikke vidste det længe før, thi da kunde jeg sagt hende mangt et kjærligt Ord, som nu er usagt, og især, især — ja, derom kan jeg ikke tale.

Siden hun er borte, er det som Verden er bleven en anden. Det var saa godt og trygt at tænke paa hende; men nu maa Du være min Moder, skjønt Du ikke er meget ældre end jeg, og hvad jeg før skrev til hende, det maa jeg nu have Lov til at sige Dig. Richard har ikke Tid til at høre tale om saadanne Ubetydeligheder, han er desuden mere ude end hjemme; selv i disse tunge Dage har han maattet være hos sine Syge, og jeg har for det meste sat i Krogen ved min Seng og grædt. Mere kan jeg ikke skrive idag. Jeg vilde blot sige Dig, at jeg er saa bedrøket, som jeg aldrig før har været det i Verden, og bede Dig om et Trøstens Ord."

(Og saa nogle Slutningsord).

Svaret blev skrevet samme Dag, Brevet læstes, og kom frem saa hurtig det kunde. Det var et mildt, godt Brev, hvori Svigerinden takkede for den Tillid, der blev hende vist, og forøvrigt blot talte om den afdøde Moder og hendes Dyder. Men en saadan Moder maatte man elske, som hun fortjente at være elsket, sagde hun. Helene maatte tænke paa, hvad Moderen havde lidt og hvor vanskelig det vist ofte var faldet

hende bestandig at smile til sine Kjære. Helene maatte nu vise, at hun var sin Moders Datter og smile til Sine. Mændene kunde nu engang ikke lide Taarer, og det fortænkte hun dem ikke saameget i; de havde ikke Tid at befatte sig med sjælelige Ting, da Saameget hviler paa dem. Helenes Mand, for Exempel, havde Syge paa mange Steder, ofte Dødssyge, han maatte trodse al Slags Veir, hans Liv var ofte i Fare. Naar Doktoren var paa de lange Reiser og Tiden faldt Helene lang alene, maatte hun tænke paa hans Syge, som ventede ham med Længsel; hun maatte tænke paa Moderen, paa de Smaa, der hang ved hans Læber og som han kunde bringe Trøst. Det vilde være det bedste Værn mod hendes egne Savn. Det eneste Middel til ganske at glemme sig selv var at sætte sig levende ind i Andres Nød.

Helene svarede igjen, og saa var Korrespondancen snart i saa livlig Gang, som den paa de Kanter kan være.

Helene til Svigerinden.

Sommerbrev.

Du vil, at jeg nøiagtig skal sige Dig, hvorledes her er i alle Maader. Det er intet jeg heller gjør, end at skrive til Dig, nu jeg ikke har Moder. Af Richards Breve til Fader, ved Du, at vor Omgang er Præstens og Handelsmandens, og at disse sidste ere meget venlige mod os. Du ved desværre ogsaa, at Richard ikke trives her Nord. Hvad han især er rasende over er Klimaet, og det er ogsaa fælt. To eller tre Uger kan her være lidt varmt, ellers er det altid

barskt og haardt, ni Maaneder Vinter og tre Maaneder ikke Sommer, siger man her leende; thi Klynk over Veiret høres aldrig af de Indfødte. Veiret er som det er. Jeg misunder dem ofte deres Freidighed. En stakkels Fremmed bliver trangbrystig her. Og saa den bestandige Frygt for Richard, der gjør de fæle Søreiser! Ifjor under den forfærdelige Julestorm, bjergede han med Nød Livet. Jeg var hos Handelsmandens, der ikke vilde, at jeg skulde være hjemme alene Juleaften, og mens vi spiste Julegrøden i underste Etage, blæste Stormen øverste Etage ud i Søen. Du kan selv begribe, hvilken Forvirring der blev den hellige Aften, som Alle glæde sig til over den hele Jord, og som blot skulde være saa traurig for os Stakler Nord. Richard kom først hjem Trediedag, og da jeg havde ham igjen velbeholden, kunde jeg ikke lade være at sige, at nu havde Gud igjen forbarmet sig over os. Derover lo han og sagde spottende, at jeg havde store Pretentioner, siden jeg mente, at den hele høie Himmel og dens Regent befattede sig med mine Anliggender. Saa blev jeg bedrøvet igjen, thi naar jeg, mens han er borte, ikke kan tænke paa Gud og at Han gjör det vel altsammen, hvad kan jeg da tænke paa uden det fæle sorte Hav og alle dem, som der have fundet Døden?

Richard har vel fortalt, at der i Præstegaarden blot er en ung Præst, som gjorde Reisen Nord med os og som har tilladt den forrige Præsts Moder, der førte Huset for ham siden hans Kones Død, at bo i Præstegaarden med sin gammelagtige Datter, der hører

til Læserne. De boede paa Hammerfest, da Præsten blev Enkemand; men Konen er ingen født Finmarking. Sønnen var alt syg, da vi kom herop, og det var vel derfor han tog Kapellan; Richard sagde strax, at det var en Dødskandidat; han havde ogsaa siddet paa et Skjær en hel Vinternat. Da han saa for et halvt Aar siden døde, har Kapellanen bestyret Kaldet alene, og nu søger han det og Menigheden har indgivet Ansøgning om at faa ham, da han er meget afholdt og agtet. I Præstegaarden er det sandt at sige hjertelig uhyggeligt. En saadan Præstegaard er nok en Sjeldenhed Nord og er det vel overalt i Norge, thi Fader sagde altid, at de norske Præstefamilier repræsenterede det Bedste i Folket. Den gamle Kone klynker og klager altid; den ene Dag klager hun over Pigerne, den anden over Præsten, den tredie over Værk i Lemmerne og bestandig over Veiret. Hverken Gud eller Mennesker gjøre det rigtig for hende. Datteren har jeg gjort mit Bedste for at staa mig godt med; men siden hun har mærket, at jeg ikke har synderlig tilovers for hendes Læsere, har hun været mut, næsten uartig mod mig. Det er hende, som styrer Huset, og Gud skal vide, at det gjør hun daarlig nok; Kaffeen er tynd og Theen baade tynd og kold, i Stuen er det altid uhyggeligt, enten er der koldt eller saa hedt, at Ovnen oser. Sjusket er hun ogsaa; der er ikke engang rent Dækketøi, naar vi en sjelden Gang ere der, thi Richard finder det gyseligt der. Det eneste, han kunde have Sympathi for, er den gamle Kones Klager over Finmarken, hvor hun kom op som

ung Kone og nu snart har levet fyrgetyve ynkelige Aar; men hun taler saa slet for sig, at han, naar han har hørt paa hende fem Minutter, flygter ud til Finnehunden, som man holder for at jage Renflokken, naar den kommer styrtende ubuden. Det er en liden styg, ragget Hund i næsten vild Tilstand, men det stygge Dyr finder mere Naade for Richards Øjne, end Fruentimmerne inde, og han holder gjerne til hos Hunden, indtil Præsten kommer. Ham kan han forresten heller ikke lide synderlig, men det er dog et Menneske, siger han, medens de andre To ere rædsomme Illustrationer til Finmarken og repræsentere Kvindegratien deroppe.

Du finder vist, at det er stygt af mig, at jeg har fortalt alt dette. Hjemme blev der aldrig talt ilde om Nogen. Havde man intet godt at sige, taug man; Moder taalte ingen haarde Domme. Her er det anderledes. Naar jeg vil faa stakkels Richard til at se lidt fornøiet ud, gjør jeg Nar af Naboerne.

Jeg maa beskrive Dig mit Hus og hvad jeg foretager mig, siger Du. Det gjør jeg saa gjerne, det er som jeg taler med Moder. Huset, der er rødmalet, er ganske simpelt, men jeg kan godt lide det; Richard finder det under al Kritik. Der er Trævægge overalt, og blot Stuen er malet blaa. Nu til St. Hans er der gjort rent fra øverst til nederst. Den Uge, som gik forud, havde jeg det travelt, thi det er naturligvis mig, der stiver og stryger Gardinerne og hænger dem op og gjør alt det Fine i Huset; jeg gjorde gjerne meget mere, men Richard siger, at han ingen Kokkepige vil have til Kone. Jeg maa liste mig til at lave

de finere Ting. En Dag, da han kom ind, før jeg ventede ham. og jeg vilde gaa ud i Kjøkkenet for at lave Rypesaus, stillede han sig i Døren og sagde, at han heller i sine Levedage aldrig vilde se en Saus, end at jeg skulde skamfere mine Fingre og min Hud i Kjøkkenet. Koldt var der ogsaa, og han vilde ikke jeg skulde fryse. Dette er jo saa vakkert af ham, og jeg er ham taknemmelig derfor, men det sætter mig ofte i Forlegenhed; thi driver jeg Afguderi med mit Hus, som Richard siger, saa er han saa kræsen, at hjalp jeg ikke til bag hans Ryg i Kjøkkenet, spiste han vist aldrig.

Min Dagligstue er meget koselig. I Vinduerne, der vende lige mod Syd, har jeg Gyldenlak, Nellik og Balsamine, og Alt trives nok saa godt. Ogsaa Potetes har jeg faaet til at gro i vor Have, og Du kan tro her var en Glæde den første Gang vi spiste vore egne Potetes. Ogsaa Richard saa næsten fornøiet ud. Af Træer har jeg blot en storbladet Sommervext, som nok er sibirisk, og som jeg næsten ser voxe for mine Øine, saa hurtig gaar det, naar den først begynder at røre paa sig. Det første Aar havde jeg blot én Tjenestepige, men da det altid gjorde Richard saa ondt at se mig arbeide — trælle, som han kaldte det, — har jeg nu to. Til Budeje har jeg en Kvænpige, da disse ere snillere mod Kreaturene. Hun er næsten for snil; thi fik hun Lov, tog hun gjerne Koen ind i Kjøkkenet eller — idetmindste i Kjelderen. Jeg var den første Vinter saa forfærdet over, at der gaves Mennesker, der leve sammen med sine Kreaturer, men

man lærer mange Ting om igjen heroppe. Naar Kulden bliver for stræng, tager jeg nu selv mine mindste Lam om ikke just ind i Stuen, saa dog i en af vore Kamre, hvor jeg har dem i Kasser. Hjemme hos os ere Dyrene om Vinteren i sine lune Rum, hvor der lugter saa friskt af Hø, og om Sommeren gaa de i Græs til Boven. Du kan tro, det er saart at tænke paa denne Forskjel, naar mine Dyr fryse og sulte.

Det er meget som er saart heroppe. Der bor et Par Fiskere ikke langt fra os, som har et sygt Barn, jeg ser til. En saadan Armod vidste jeg ikke fandtes i Verden. Jeg formaar næsten ikke at tænke paa den, og hvad jeg ikke engang kan tænke paa, maa Andre lide! En Dag jeg kom ind, bagte Konen Levse, og den saa fæl og sort ud, men Konen fortalte ganske fornøiet, at idag bagte hun Kaffe. „Bager Du Kaffe?“ spurgte jeg forundret. „Javist“, var Svaret, „hvor skulde vi faa Kaffe fra, naar vi ikke bagte den?“ Nu forklarede hun mig, at smaa Levsestrimler eller Tærninger brændes ligesom Kaffe og smager ligedan. „Men det er jo dog ikke Kaffe“, sagde jeg. — „Nei, men vi trur det“, svarede hun nok saa fornøiet. Siden har min gode Kaffe ikke rigtig villet smage mig.

Midnatssolen, som nu er paa sit høieste, indgyder mig blot en uhyggelig Følelse. Denne Sol, som ikke varmer, alle disse ildrøde Skyer ere maaske noget for Malere, men mig skjærer det i Øinene. Den første Sommer sagde jeg letsindigt, at jeg troede jeg foretrak det evige Mørke om Vinteren; men har man først levet en Vinter her, takker man Gud ogsaa for

den røde Sol og for Sommeren, hvor ussel den er. Igaar da jeg gik alene i Fjæren, saa jeg en Edderfugl paa Søen. Den sang saa pent. Saa vilde jeg se, hvorfor den var saa glad, og satte mig i min lille hvidmalede Baad og roede hen til den. Den laa og sang eller kurrede, maa man vel snarere kalde det, med alle Ungerne omkring sig. Saa gik den iland og Ungerne efter. Hele Brystet paa Stakkelen var nøgent, den havde plukket Dunen af sig til sit Rede. Saa ussel den var sang den dog saa fornøiet. Jeg misundte den . . . . . .“

Svaret kom paa dette Brev som paa de forrige varmt og godt. Om sit nærmere Forhold til sin Mand sagde Helene aldrig noget og Veninden endnu mindre. Indlagt i Brevet var noget, som Svigerinden havde afskrevet. Det skulde Helene læse. Det vilde gjøre hende godt. Helene læste:

*Liv i Norge**)

„Langt, langt Nord — ja ved Ishavets Bred mellem de mange Skjær paa en af de mange Øer ligger en Præstegaard ganske ensom i den øde golde Natur; ingen anden menneskelig Bolig er at se, graa og øde hæve sig Klipperne rundt, rundt til alle Kanter. Intet Træ findes der. En Smule Mos i Klippen tæt ved Søen og lidt grønt Græs rundt om Præstens Bolig, det er det Hele. Den sparsomme Februarsol har just forladt Himmelen og den graa Dysterhed er ligesom bleven forhøiet. Nu høres Aareslag. Det

*) Eilert Sundt

er Præsten, som drager til Annexet. Tilbage paa Stranden staar hans unge Hustru. Det er vel Ensomhed det! Ak, ser hun nu i Aanden om sig de smilende Lunde, hvor hendes Barndom svandt hen? Alle hendes Kjære flokke de sig nu sammen for hendes Erindring for at friste hende med en lidenskabelig Længsel? Hvo tør tale om saadanne Hemmeligheder, som en anfægtet Sjæls Tale med Gud? Og dog er det umuligt at tænke sig hende der uden ogsaa at tænke paa hvad hun maa føle. Det maa være en Prøvelse, og den ville vi paa Forhaand tro falder godt ud. Hvor kjækt er dog den lille Bolig bygget. Et Vidnesbyrd om, at saa langt som den menneskelige Fod gaar, saa langt vil Ordet følge med. Det er da ogsaa et godt Vidnesbyrd, at saa vanskelige Kald ikke savne en Præst og Boligen sin Beboer. Ikke enhver liden spøgende Pige vilde være vel skikket til at flytte fra Forældrehjemmet til en saadan Udkant af Verden. Men det er da vel, at der gives norske Kvinder, som due dertil; ellers blev vel Tingen en Umulighed for Præsten med."

Hvormange Gange Helene læste Indlægget om igjen er ikke let at sige, og da hun havde ophørt at læse, fik hun det ikke af Tankerne. Præstens Hus i den øde golde Natur afskrækkede hende ikke; det kom an paa, om Præsten var venlig eller ikke.

Fra Helene til Svigerinden.

Vinterbrev.

Min Fornøielse denne hellige Juledag skal være

at skrive til Dig. Ene roede jeg til Kirke tidlig imorges og ene er jeg nu, thi Richard sidder i Sophaen og læser Morgenbladene, og da er jeg glemt. Han kom hjem igaaraftes efter at have været borte to Dage; han sagde mig blot et kort Godaften og skyndte sig saa ind i sit Værelse for at klæde sig om. Da han kom ind, tror jeg, at jeg sad i Sophahjørnet og græd, og det kan han nu engang ikke udstaa. Posten var netop kommen, og han greb begjærlig Aviserne og læste til Julegrøden stod paa Bordet. Jeg havde et Par smaa Foræringer og en Nellik, som til min store Glæde var udsprungen Lillejuleaften; men da han var saa alvorlig, turde jeg ikke afbryde hans Læsning, og da Juleaften saa var gaaet forbi uden Gaver, fandt jeg ikke det var noget at komme frem med idag. Nu faa de ligge til næste Juleaften, dersom han da er i bedre Humør.

Hos Præstens brændte Julelysene til man gik i Kirke, sagde Frøkenen, som jeg blot saa et Øieblik; thi da Richard ikke vilde spise i Præstegaarden, skyndte jeg mig hjem. Jeg havde saa gjerne villet have ham til Handelsstedet, hvor vi ogsaa vare budne. Der gaar det stort til Juledag, det husker jeg fra ifjor. Jeg havde intet Ferskt; thi strax vi havde slagtet vort ene stakkels Faar, blev der Regnveir, saa det ikke var at tænke paa at bevare en Steg. Sandt at sige, var jeg ogsaa glad ved at tage mine Stege strax; thi Richard er forlængesiden kjed af Ren og Ryper og længes bestandig efter ferskt Kjød, og det ved Du her ikke er at faa. En Fisker, der var her for at konsulere

ham for sine Øine, som nok vare meget daarlige, lovede mig en Steg til Juul, da hans velhavende Svigerfader slagtede et Faar, og den havde jeg stolet saa sikkert paa. Jeg ventede og ventede. Igaar var jeg, da der endnu ingen Steg var kommen, hvert Øieblik ude paa Gaarden for at se efter Manden. Graaden sad mig i Halsen, hvergang jeg gik ind igjen. Jeg tænkte paa Moder og at hun vilde sige, at et Menneskes Juleglæde dog ikke beroede paa en Steg. Det hjalp ikke, og da jeg henimod Klokken to havde Huset istand, gik jeg i Tusmørket henad Vejen, hvorfra Manden maatte komme. Først Klokken fire var jeg hjemme igjen. Ingen Mand. Ingen Steg. Har han glemt mig? Er han syg? Det tror jeg snarere. Stakkels gamle Mand. Maaske han sidder i Mørke til Jul. Og jeg klager! Bær over med mig. Næste Aar skal Du idetmindste ikke høre den Klage; thi naar man ikke er rent fattig, maa man jo dog kunne skaffe sin Mand noget at spise til Jul, om man saa skal hente det i Maanen. Egentlig lever han af Marvben og Suppe. Du ved vel ikke hvad Marvben er? Det er Benene af Rensdyr, hvori der er en Mængde Marv; Richard kalder dem Finmarkens Østers. Det er derfor ogsaa en vigtig Handelsartikel paa Markederne, siger han. Delikate Supper kan jeg skaffe ham ved Hjælp af den velsignede Liebig og Grønsager. Ja, Du maa vel gjøre store Øine! jeg har virkelig Grønsager, baade mange og gode. Et tysk Fartøi bringer hvert Aar Grønsager til Tromsø og Hammerfest, og Handelsmanden forsyner sig i det store. Da saa Richard tre Uger for Jul

havde kureret hans to Karle for forfrosne Tæer, hvori man frygtede der vilde gaa Koldbrand, sendte han ham foruden et anseligt Honorar en Kasse Grønsager. Dette er heroppe en storartet Foræring. Et Kaalhoved er en noblere Foræring end en Lax, Rensdyr, Ryper og Fisk; selv en uhyre Kveite er ingen nobel Foræring, Kaalhoveder, Silke, Rum og Vin er nobelt, fordi det kommer fra Udlandet. Richard siger, at jeg er et rent Koge-Geni, og han vilde maaske ogsaa tillade mig at øve det, dersom jeg havde et eget „Laboratorium"; thi i Kjøkkenet, hvor Pigerne er og hvor Roerskarlene, der hente ham til Syge, holde til, vil han nu engang ikke have sin Kone. Jeg maa dog ofte være der, og det har jeg sagt ham; thi dølge noget for ham vil jeg ikke. Piger og Karle gjøre mig sandelig ingen Fortræd, tvertimod de vide ikke hvad Godt de skulle gjøre mig. Roerskarlene ere paa de farlige Reiser med ham, hans Liv er ofte i deres Hænder. De ere altsaa for mig omtrent de vigtigste Mennesker i Verden efter ham, og gjorde jeg med dem hvad jeg gjerne vilde, spiste de i Storstuen og ikke i Kjøkkenet.

Imorges gik det let at komme til Kirke, thi her var Roersfolk nok, da alle vilde til Kirke ligesom jeg. Men naar Richard har vor Huskarl med sig og her intet Mandligt er paa Gaarden til at ro mig, maa jeg bruge Foden, dersom jeg ikke kan holde Ensomheden ud og vil til Præstens. Paa Ski tør jeg ikke vove mig, men naar Sneen ligger tynd, tager jeg Kvænpigen med mig; hun gaar foran med en Skuffe og

baner Vei i Sneen, saa kommer jeg ogsaa med en Skuffe, og saaledes kommer vi langsomt det korte Stykke over Eidet til Præstegaarden. Den første Gang, jeg gjorde denne Bedrift, troede jeg, efter den Tid vi havde behøvet, at vi maatte have forvildet os og omtrent gaaet en Fjerding; men da jeg sagde dette til Richard, lo han bittert og mente, at det vilde være Arbeide for hundrede Bersærker i hundrede Dage i Finmarkens Snemasser. Jeg fortæller ham aldrig mere, naar jeg skuffer mig frem, thi han kan ikke holde Tanken ud, siger han. Jeg holder bedre ud at gaa i Sneen, end at sidde alene hjemme med Tankerne.

Her ser nok saa festligt ud til Jul. Jeg synes rigtig, at Huset er nydeligt. I Stuen og i Richards Contoir er en Mængde Kunstsager, som han havde med sig fra Italien. Det lille Kammer ved Siden af er forvandlet til Bibliothek. Jeg har hugget Ryggen af nogle gamle Stole og omskabt dem til Tabouretter med broderede Træk hvortil Richard har tegnet Mønstret: underlige graa og sorte Arabesker. Ogsaa ude ser Enhver, at det er Jul, skjønt her ikke er Neg til Fuglene ligesom hjemme. Ak, her er jo hverken Neg eller Fugle! Hvor skulde man tage Neg fra, da her intet Korn voxer? Og Fuglene? Ja, de finde det vel her for traurigt! Her er blot Rovfugle, Søfugle og Ryper, men ingen Sangfugle, ikke engang en stakkels Spurv! Men det er Uret at tale om hvad man ikke har, naar man dog har saameget som jeg. Paa Fjøs og Stabur har Budeien malet et Tjære-Kors, og min Ko Blomkind, som kjender mig, har faaet en Ener-

kvist over Baasen. Jeg har ogsaa pyntet op med Ener paa Staburet, der staar lyst og luftigt paa Stolper og er nok saa vel forsynet, thi jeg har faaet min Vintersending fra Bergen. Jeg havde glædet mig saadan til at vise Richard, at jeg har efterlignet hans kjære Italienere og stukket grønne Kviste mellem Spisevarerne, men han er saa mørk, at jeg ikke tør det. Saa faar jeg istedet glæde mig i at tage Noget ud, hvorpaa jeg imorgen kan øve mit Koge-Geni. Han sultede formelig den første Sommer vi vare her, fordi han ikke kunde spise, hvad andre Folk heroppe spise. Fisk blev han snart kjed af, og Ryper og Ren haves ikke om Sommeren. Har en Kone først græmmet sig grundigt over at se sin Mand sulte, saa faar hun ogsaa Koge-Geni.

Jeg takkede Dig alt i mit forrige Brev for, hvad Du sendte mig. Jeg læser det hver Dag om igjen. Han forstaar, hvad Ensomhed vil sige. Jeg maa saa ofte tænke paa, hvad han vilde sige, om han kjendte mig. „Ikke enhver liden spøgende Pige vilde være skikket til at flytte fra Forældrehjemmet til en saadan Udkant af Verden“, siger han, men tilføier, at der gives norske Kvinder, som due dertil. Vil Du synes, at det er ubeskedent af mig, naar jeg siger, at jeg synes jeg maatte due dertil? I Begyndelsen klynkede jeg, fordi Richard gjorde det; men siden har jeg draget mig dine Ord til Minde, og det har hjulpet. Det maa dog vel ikke være saa, at jeg duer til det, som her kræves; thi Richard vantrives, og den Mand, der har en Kone, som duer, vantrives vel ikke.

Anden Juledags Aften.

Richard blev hentet til en Syg imorges, og da jeg saa havde været alene den halve Dag og havde nok af Tankerne, tog jeg min Skuffe, thi det har sneet den hele Nat, og arbeidede mig frem til Præstegaarden, skjønt jeg vidste, at Præsten var ved Annexet, og da er der endnu uhyggeligere. Hans Kjæreste, Handelsmandens ældste Datter Karen, som var der i et Ærinde, saa mig komme langt borte og gik mig imøde med en Skuffe. Vil Du tro, at hun' tog min fra mig? Hun vilde skuffe, og jeg maatte finde mig deri. Medens vi saaledes stavrede os frem, maatte jeg tænke paa min Cousine Anna, der ifjor skrev mig til fra Rom, at hun havde plukket Appelsiner af et Træ Juleaften og faaet en stor Buket Roser i Juleklap. Jeg pustede igaar, Juledag, et Par smaa Huller i den tilfrosne Rude. Det var mine Juleroser. Imorgen ere vi budne til Handelsstedet, og der er jeg altid gjerne, især nu i Julen, da den yngste Datter Jettemine, som Faderen kalder Benjamine og som er Glæden i Huset, er hjemme; hun gaar paa Skole paa Tromsø. Ifjor Jul fik hun istand en egen Art Fornøielse. Istedetfor at age Kjelkebakke, skulde vi en Dag age paa Renskind. Saamange Piger, som kunde rummes, tog Plads paa Skindet, med mig mellem sig, og saa bar det ned over en uhyre Bakke. Et Par bleve under endeløs Latter slyngede ud i Sneen, men da vi standsede, havde Skindet vendt sig, og vi havde Ansigterne vendt mod og ikke med Bakken. Richard tegnede os af, og det lod næsten som om han morede sig over os. Han lærer

mig ogsaa at gaa paa Andre, thi paa Ski kan jeg ikke komme opover Bakke. Paa Andre er det let; thi Andren er nedenunder bedækket med Sælhundskind, og Haarene tage fat i Sneen; jeg kan desuden lære Alt, hvad Richasd vil lære mig.

Præstens Kjæreste, Karen, kan jeg baade lide og ikke lide. Richard gjør altid Nar af hende; hun er græsselig, siger han. Hun er ogsaa saa forfærdelig stor og er altid saa stygt klædt med Blaaforklæde og Tørklæde, paasat med Knappenaale; derhos har hun altid saa travelt, at hun ikke har Tid til at tale med Nogen, ikke engang med sin Kjæreste. Men undertiden kan hun see paa mig med saadanne underlige gode Øine; jeg har aldrig før seet saadanne forglemmigei-blaa Øine. Da hun idag kom mig imøde med Skuffen, bragte hun mig til at tænke paa Moder: saaledes vilde Moder have talt til mig og skuffet Vei for mig.

Naar et Menneske kommer i Ensomhed, faar det saamange underlige Tanker. Alting er her anderledes end det jeg var vant til; det er ikke her, som paa den almindelige Jord: det er som i Eventyrene, og af Eventyr er her nok. Et saadant Eventyr, eller hvad Du vil kalde det, vil mig ikke ud af Tankerne. Min Stuepige, som tjente hos den forrige Doktor, hvis Kone døde her i Huset, paastaar, at de Dødes Gjenfærd i Julen besøge de fordums Hjem. Den stakkels unge Kone var frisk som en Fisk, da hun kom herop, men det Aar var netop den store Bunød. Ingen kunde komme paa Søen efter Tarre, hvoraf Kreaturene for det meste leve; Fisk havde man heller ikke at give

dem, og saa styrtede det ene Kreatur efter det andet og kastedes i Fjæren. Og da saa den unge Kone ude paa Vaaren fik et lidet Barn og selv ikke havde Melk til det og heller ingen kunde faa, blev den lille Orm uslere og uslere. Handelsmandens Datter Karen holdt Liv i det et Par Maaneder ved at sende en halv Pot Melk, saa ofte hun kunde, men saa havde de selv tilsidst ingen Melk, og saa fik Moderen Nervefeber af Nattevaagen og Sorg og døde Dagen efter Barnet, tyve Aar gammel. Hun laa Liig med Barnet i Armen. Tyve Aar! Det er netop min Alder.

Richard vil, at jeg alvorlig skal tale til Dig om at gjøre en Reise herop. Han har allerede skrevet derom til Fader, og fra hans Side er intet iveien, da Richards Søstre skulle tilbringe et Aar hos en Tante i Kjøbenhavn. Jeg har min Svigerfader mistænkt for at have taget denne Bestemmelse for at kunne laane Dig bort til os; thi Richards Breve klinge vist mere end traurige, og Faderen tog gjerne Hjertet ud af sig og gav ham det, lod det sig gjøre. Jeg vil ikke gjøre Richard imod og taler altsaa om Reisen, skjønt jeg finder det aldeles utroligt, at Du skulde ville komme herop. Livet er for kort til at spilde det paa en Reise til Finmarken. Jeg forsikrer Dig, at jeg anser det for en Synd at sige Dig et Ord om, hvorledes jeg vilde hilse Dig som et Sendebud fra Himlen.

Sommeren efter at disse Breve vare skrevne, indføre vi Læseren i Doktor Lassens Dagligstue. Den

er paa en Gang uforandret, som Helene har beskrevet den, og paafaldende forandret. Der sidder nu tre Personer, og der tales høit og livligt i den, hvad før aldrig er hændt. Doktoren sidder igjen i Sophaen med Morgenbladene foran sig, men han læser ikke i dem, han taler med de to Damer. Hvad han siger er ikke saa mærkeligt, som Maaden, hvorpaa det siges; hans Kones Øine hænge straalende ved hans Læber: siden de kom Nord, har hun med Undtagelse af de første Uger, da han undertiden kunde sige, at han glemte alt over hende, altid seet ham mørk og forstemt og egentlig ligegyldig for alt undtagen sine Syge. Hun er lige sød og har faaet mere Mod, thi hun taler flere Gange, og hvad hun siger er altid fint og smukt; hun tror sig saa ringe, fordi hun ingen Kundskaber har, men det er ikke derpaa det kommer an, hun har havt en udmærket Moder, der havde levet hele sin Ungdom i sit Lands bedste Selskab. Den tredie Person er Svigerinden. Det er ingen blendende Skjønhed, men i en Kreds af smukke Damer var det umuligt ikke at bemærke hende; hun har det ubeskrivelige Noget, man kalder fornemt, fordi man intet Ord ved derfor. Skikkelsen er overordentlig deilig, høi, fin og bøielig, og det blonde Haar havde allerede i hendes Barndom været Maleres Henrykkelse: uden Kunst eller Anstrængelser lagde det sig bølgende over Hovedet og endte i Nakken med en Knude, hvoraf i Dagens Løb den ene lille bløde Lok efter den anden løste sig.

Talen kom nu paa Livet Nord, og Doktorens An-

sigt, der nylig havde været saa lyst, antog igjen det bitre, forgræmmede Udtryk, da han forsikrede Svigerinden, som var ankommet samme Dag, at det var forfærdeligere end Nogen, der ikke havde prøvet det, kunde fatte.

„Naar jeg sammenligner mit Ungdomsliv“, udraabte han bittert, „med det, jeg her fører, maa jeg spørge, om det er den samme Jord. Jeg vilde have Embede og Indtægter. Dersom dette er en Forbrydelse, saa er Straffene faldne over mig som en Hagelskur. Jeg har solgt min friske Ungdom for en Ret Lindser.“

Stakkels Helenes Øine mistede igjen sit glade Udtryk. Hun var jo Lindserne.

„I Begyndelsen fortvivlede jeg“, blev han ved. „Jeg saa, at det gjaldt en Tvekamp mellem mig og Naturkræfterne her, mellem mig og mit eget Kjød. Det første, jeg saa, var et stygt, rødmalet Hus med nogle nøgne Stuer. Det var min Bolig. Udenfor var en Bakke, hvor fast intet gror uden Lyng. Det var min Have. En Mark med nogle svindsottige Enerbuske mellem Kampestene, vilde Vidder og en Aa stille og sort. Det var min Park. Til at afbryde Dødninge-Stilheden Hungerskrig af Ravnene og Bølgebraget, som jeg troede vilde gjøre mig forrykt. Det var min Musik. At se Vildænderne dukke eller en Hval springe iveiret — det var mine Adspredelser.“

„Nu har De Midnatssolen“, faldt Svigerinden ind. „I den korte Tid, da her er Sommer, elsker man jo Naturen ømt heroppe.“

„Lad hvem, som vil, elske den! Jeg hader denne udskregne Ting af en Midnatssol. De skal se den inat. Den skaber om sig en forhexet kobberrød Verden, hvori hvert levende Væsen, der bevæger sig, ser ud som et Gjenfærd. Hvad er en Sol, som har Lys men ingen Varme? Og fra Løvet falder, leve vi i Mørke. Som en Blykuppel hænger den graa Himmel over os. Og under dette Blytag skal der leves!“

Svigerinden tilstod, at hun ogsaa var bleven lidt trangbrystig underveis, da de store Træer ophørte, men havde dog snart sluttet Venskab ogsaa med Dvergbirkene og de smaa nikkende Buske. Lidt Skjønhed var her ogsaa i sin Art; Bjergene stode i Aftensolen som gydte i Bronce; Moseteppet paa den graa Sten var heller ikke at forsmaa.“

Han kunde ikke se denne golde Skjønhed. Her var alt, Natur og Menneskeliv, Graat i Graat. Harmoni var her rigtignok, men det Frygteliges Harmoni. Skjønhed, Kjærlighed og Poesi, de tre lykkebringende Søstre, vare her ukjendte Ting. Her spurgtes blot efter det Nyttige.

„Har da det Nyttige ikke ogsaa sin Poesi?“ spurgte Helene frygtsomt. „Jeg synes, den kan være i alt, hvad et Menneske foretager sig.“

„Hvad nytter Nattergalens Slag, hvad Rosens Blomstren?“ lød hans haanlige Ord, der var Svar paa hans egen Tanke og ikke paa, hvad hun spurgte.

„Men Menneskene heroppe“, sagde Svigerinden formildende, thi Doktoren havde igjen sit vrede Ansigt, som han altid fik, naar han talte om Finmarken,

og Helene saa bedrøvet ud. „Min Bedstefader holdt saameget af disse djerve Folk.“

„Menneskene?“ gjentog han indigneret. „For det første leve de adskilte ved store Fjorde, og hver Fjord danner et Samfund for sig. Blot Forbrydere burde befolke saadanne Egne! Og hvad har jeg desuden tilfælles med denne haardføre Slægt, fra hvis Læber aldrig kommer et løftet Ord? Blot mine Syge søger og besøger jeg. Vi have et Par Naboer, som man her kalder det, naar man blot har en Mil eller to til hinanden, en Præst og en Handelsmand. Præsten er ung som jeg, men vi høre ikke til samme Menneskerace; Handelsmanden er en Kuriositet og kan taales en Timestid; hans Kone mæler aldrig og ser ud som enhver anden Skipperkone. Døttrene, hvoraf der er et Dusin eller saa omtrent — tællet dem har jeg ikke — ere mere eller mindre gyselige, og for at naa frem til alt dette, skal man enten tilsøes eller over Veje, der som oftest ere Kloaker. Der har De mine Fornøielser.“

De to Damer taug. De vidste Begge, at der for dem kunde være tusinde Ting at interessere sig for, men det lader sig ikke gjøre at belære en Mand om Saadant.

„Raa og haard er Finmarkingen, hvilke Fortrin Deres Bedstefader end kan have opdaget hos ham!“ tog Doktoren igjen tilorde efter en Pause. „Naar jeg har sagt raa, har jeg sagt det Værste, idetmindste det mig modbydeligste jeg ved at sige om et Menneske. Naar galt skal være, foretrækker jeg Finnerne; thi

deres Naturliv har dog sin romantiske Side, og deres Dragt er malerisk. Men min Nød har jeg med det Tyvepak! Deres Rener komme ned fra Fjeldene og æde min Smule Græs. Finnerne ere pligtige at passe sine Hjorde, men det er fødte Kjeltringer, og vender jeg Ryggen, har jeg deres Dyr paa min Grund."

Helene saa tankefuld ud. Tænkte hun det samme som Svigerinden, at det var underligt, at Nogen kunde foretrække en Kjeltring i malerisk Dragt for en ærlig Mand, hos hvem det skorter noget paa Dannelsen? Det var imidlertid en Natur-Umulighed for Helene at anklage Manden, medens det faldt Svigerinden mere end let. Hun havde kjendt ham, fra hun var Barn, og da havde han interesseret hende; hun havde tidlig begrebet, at han var alle dem, hun kjendte, overlegen. Men fra hun blev voxen, havde hun følt en vis Sky for ham: han kunde ikke kaldes lapset, thi han var virkelig kultiveret; men hans Sjæl var lapset, tænkte hun ved sig selv.

Helene bemærkede beskedent, at man maatte søge at virke paa Finnerne med det Gode. Med et venligt Ord naaede man langt, det havde hun alt bemærket.

„Tak for mig!" lød igjen det haanlige Svar. „Jeg føler intet Kald til at opdrage Finner. Heldigvis for mig er her bestandig megen Sygdom; de lange Reiser og Farerne ved dem er idetmindste Liv, Bevægelse. For at leve her, maatte man ophøre at være Individ, og gaa op i det Almene. Jeg har ulykkeligvis en Personlighed og Fordringer for den:

„Den, Gud vil slaa i Livets Strid,
Den gjør han først til Individ.“

Saaledes irdniserede Doktoren nu ofte blodigt, men Helene fandt dog dette bedre end den forrige Taushed. Overhovedet var Livet for hende siden Svigerindens Ankomst blevet et ganske andet. Ikke alene havde hun nu et kjært Selskab, naar Doktoren var paa de lange Reiser inde i Fjordene, men naar han var hjemme — og det var Hovedsagen — var han meget mere i Stuen og ikke som før altid i sit Contoir. Else eller Fruen, som Doktoren kaldte hende, thi nogen Svoger-Intimitet var ikke at tænke paa med hende, havde en fin Forstand paa andres Stemninger og Tanker, og naar Samtalen begyndte i Vrede, kunde den ofte ende i en god oprigtig Latter, som aldrig før var hørt i denne Stue. Hun havde desforuden medbragt alle de nyeste Bøger, som Doktoren ikke kjendte, og om Aftenen blev der læst høit. De to Damer glædede sig den hele Dag til disse Aftener, som de gjorde saa festlige som muligt. En simpel Dagligstue kan have mange Physionomier, og selv den kræsne Doktor, som ved første Blik paa sin egen, havde fundet de blaamalede Trævægge, den antidiluvianske Kakkelovn og de smaa Vinduesruder, kort den hele Stue afskrækkende, tilstod en Aften, at den i Grunden var ganske koselig, naar man sad lunt bag de røde Ulddamaskes Gardiner, som Helene havde faaet fra Bergen. Fattig havde man blot været det første Aar. Til Helenes sidste Geburtsdag var kommet en Hundrededalersseddel fra Faderen, og Enhver ved, hvorledes en saa-

dan forslaar, naar man før har det Nødvendige. Det maatte være Geburtsdagen, mente Helene, der den Dag havde stemt Richard saa usædvanlig; han saa næsten glad ud den hele Dag, og Penge gjorde ikke den Virkning paa ham, dem respekterede han altfor lidet. Nei, det var Geburtsdagen, og paa den Erindring tærede hun en Maaned. Doktoren læste ypperligt, som næsten alle unge Bergensere, og hvad der var mere end Læsningen, var de lange Samtaler, der udspandt sig over det Læste: han var begavet, og de to Damer forstode ypperligt at give ham Stikordet; deres Opmærksomhed og Beundring elektriserede ham, og der gaves Aftener, hvor han kunde være glimrende.

Men naar Doktoren var borte, mærkede den ældre Veninde snart, at hans Kones Tanker ikke vege fra ham. Naar der saa blev Storm og han kunde være flere Mile tilsøes, saa Helene saa lidende ud, at det skar Veninden i Hjertet. Intetsteds fandt hun Ro. Hvert Øieblik var hun ved det ene eller det andet Vindu i Huset og stirrede taus ud over den hvidskummende Sø.

„Det er et grueligt Liv“, sagde hun en Aften, da de bød hinanden Godnat. „Hvor jeg misunder de Koner, der uden Angst se sine Mænd gaa til sine Forretninger. Mon de paaskjønne det? Hvor kan en Kone sove, naar Stormen piber gjennem Huset og hun ved sin Mand paa Havet?“

Else sagde ikke mange Ord. Hun forstod saa godt denne Angst; men da hun kom ind i sit stille Kammer, gik hendes Tanker høit, høit op. Den, som

har skabt dette Land saa strængt, kunde ikke ville, at dets Børn skulde forkomme af Angst for hinanden. Hvad havde han sat til deres Raadighed mod den snigende Angst? Hvad krævede han af dem? Manden kjender ikke denne Angst, thi han virker, han er i Bevægelse. Men hun, som sidder hjemme og venter? Af Barmhjertighed giver Gud de Fleste Børn, mange Børn. Hans Kjærlighed sender dem Kjærlighed. Arbeidet med Børnene og for dem er Hjælpen. Hun lærer de smaa Hænder at folde sig og bede for Fader paa Havet. Opdrager Moderen Børnene, saa opdrage sandelig ogsaa de hende. Men den ensomme Hustru? Er Arbeide Hjælpen for den Ene, maa det ogsaa kunne hjælpe for den Anden. Men hvilket Arbeide? Husets? Det er gjort i et Par Timer daglig, hvor der er en Tjenestepige eller to. Nogle visse Dage eller Uger i Aaret optager Husets Gjerning alle Tanker og al Tid, men det er ikke Regelen. At Helene bar paa en lønlig Sorg, havde hun længe vidst. Hvor var Trøsten for hende at finde? Hun grundede paa denne Livsgaade, indtil Søvnen lukkede hendes Øine.

Der blev naturligvis gjort Besøg med Gjæsten hos Naboerne. I Præstegaarden gik det altid stille til; Veiret var der altid graat, sagde Doktoren. Og videre Munterhed kunde der jo heller ikke være; thi der var, som før meldt, blot Præsten, den gamle klynkende Kone og den mere end utækkelige Datter, der hørte til de Hellige. Paa Handelsstedet, der var en

liden Verden for sig, gik det derimod lystigt til. Handelsmanden, der var første Mand i Distriktet, rigere end Præst, Doktor og Lensmand tilsammen, var barnefødt i Bergen; men Faderen var Tysker og skrev sig fra den Tid, da tyske Handelsfolk endnu spillede en Rolle i Bergen. Gamlemanden og Ungmanden, Fader og Søn, havde længe vexelvis reist mellem Bergen og Finmarken, indtil Sønnen nedsatte sig der og omtrent fabrikerede sig sin lille Verden med sine to Hænder. Der var ingen Haandværksfolk i Distriktet, da Alt, som kan arbeide, er paa Søen og det ikke lønner sig der at drive Haandværk. Det gjaldt her at være selvhjulpen. Manden kjøbte sig en uformelig Ting, som kaldtes et Hus, men Mennesker kunde ikke bo deri. Han havde ogsaa viselig ladet Familien blive tilbage i Bergen for det Første; men beboeligt Hus blev der inden Aaret var omme — ved hvilke Mirakler af Opfindsomhed, vilde være langt at sige — og da der saa kom Kone i Huset og der myldrede paa Tunet af sorthaarede og gulhaarede Skraalhalse, blev Huset ligesom viet til Lystighed. Klynken over, at der ikke var godt nok, blev aldrig hørt. Børnene vare ørsmaa og Mand og Kone lige dygtige, og da han var vel lystig for en ordentlig Finmarking at være, thi jo høiere man kommer Nord, jo stillere blive Menneskene, saa var det i sin Orden, at hun var meget alvorlig. Det gav den rette Tone, sagde Manden, og hun mente nok det samme. Begge forstod alt muligt, selv det, de aldrig før havde drevet: han syede Sko til tolv smaa Ben, hun bødede Sildegarn; han gjorde Bord og Krakke, hun malede Stuen.

Alle smaa Hænder, som kunde holde paa noget, toges til Hjælp: en kjæk Person paa fire Aar passede den Mindste, der var født under Faderens Fraværelse, — en prægtig sortøiet Ting, som Faderen ikke kunde se sig mæt paa, thi Pigen var hans sortøiede Slægt op af Dage. Hun blev husket paa hans Knæ og rev ham i det store Skjæg med sine smaa Fingre. Tjenestefolk er det vanskelig at faa deroppe. Hjælp dig selv, min Søn, min Datter, eller forgaa! Du har Valget!

Denne Begyndelse laa nu langt bag Handelstedets velhavende Eiere. Handelsmanden var en jovial gammel Mand med et af smukt sølvhvidt Haar tæt bedækket Hoved. Den hele Fruentimmernation, som han kaldte Kone og Døtre, efterlod maaske noget at ønske i Dannelse. Den ældste, Karen, var forlovet med Præsten, der var barnefødt i Distriktet, hvor Faderen havde været Lensmand. Som Gut gik han i Middelskolen paa Tromsø, og den Sommer, han reiste til Christiania for at tage Artium, havde han forlovet sig med Karen, som dengang var et rødkindet Pigebarn paa sexten Aar, med en prægtig gul Lug, som vel faldt i den unge Artianers Smag. Siden havde han blot været en Gang Nord; thi kort efter at han havde taget Embedsexamen, søgte han en Huslærerpost søndenfjelds. Til Jul skulde de giftes. De havde netop været forlovet otte Aar, og det kunde være paatide, at de kom sammen, mente Faderen, skjønt der vilde blive et stort Hul hjemme efter Karen, der gjorde Nytte for ti. Det var en stor, svær Pige med blussende Kinder og blaa Øine og stærk var hun som en Karl.

En af de Russeskippere, der kom til Stedet hvert Aar, en ægte Russer med en Mængde sort Skjæg og Tyrenakke, paastod, at han med fire saadanne Piger skulde losse sin hele Ladning i fire Dage, hvilken grovslagne Ros nær havde bragt ham i Klammeri med Landsmanden, Skipper Yvoff, der ogsaa kom hvert Aar, og som fandt det under Jomfru Karens Værdighed at losse Varer.

Den hele Sommer er der Russere i Finmarken, hvorhen de komme i sine Lodjer. Handelsmanden stod paa en mere end almindelig god Fod med Kaptein Yvoff, der bragte ham Fiskegarn, Tjære, Mel, Gryn og Seildug, og reiste afsted igjen med hans Fisk. Den hele Familie holdt af den unge Rus, der var en Mand med lidt mere end sædvanlig Skipper-Elskværdighed, med Liv og Lystighed væltende ud af de godmodige Øine og den leende Mund, og som, naar han var reisefærdig, aldrig undlod at invitere den hele Familie ombord i sin Lodje, som han mod Russerskik satte sin Stolthed i at holde ren og pyntelig. Vel lo man hjertelig af hans Russenorsk; men det var ingenlunde til Hinder for, at man forstod hinanden og Lystigheden blev derved blot større.

Svigerinden havde netop været otte Dage i Huset, da man blev buden til Handelsmanden, og Besøget skulde vare i tre Dage. Det var St. Hans og Thingtid og stor Travlhed paa Stedet; thi under Thingtiden foregaa de store Aarsklareringer, og da komme mange Handelsfolk til Stedet, og saavel disse som Storfolkene, der komme til Thinget, skal der gjøres Ære

af. Doktorens Damer bleve egentlig budne for at de skulde være med paa det aarlige Besøg paa Russeskibet, som dennegang var en større Høitid end ellers, da man var kommen paa en ganske ny Fod med Russen, der, siden han sidst var der, havde havt den store Sorg at miste sin unge Kone, som lod ham igjen med to ørsmaa Pigebørn. Dette var strax en Grund for de trohjertige Folk til at vise Manden mere end den sædvanlige Venlighed, og da han saa havde havt nok en Angst at udstaa for sin gamle Moer, der dennegang var fulgt med paa Reisen, var det bleven Alvor med Venskabet. Moderen var med et bleven blind, og der, hvor han boede, ved det hvide Hav, fandtes blot en Usseldom af en gammel Doktor, og saa havde Skipperen besluttet sig til at tage sin Moer med sig til Hammerfest for at opereres. Den gamle Russedoktor kaldte hendes Syge „den graa Stær", og Konen kunde faa sit Syn igjen, sagde han, men selv turde han ikke paatage sig Operationen. Paa Hammerfest henviste man ham til Doktor Lassen, der trods sin unge Alder havde stort Ry som Læge, især som Øienlæge. Saaledes kom den blinde Kone til Handelsstedet. Hvor travlt de sex Piger end havde, fandt de dog hver Dag en liden Stund til at løbe ned paa Russeskibet. Konen var en født Finmarking, som Yvoffs Fader, der før ham for paa disse Kyster, havde hjemført og russificeret saa vel, at hun, nu da hun efter tredive Aars Forløb kom igjen, næsten havde glemt sit Modersmaal. Ofte forstod den Ene ikke, hvad den Anden sagde; men at pleie Syge gaar i alle Maal, blot Hjerte-

laget er der, og det var her stort. Især var det Karen, der bragte Solskin ombord, om det saa øsregnede. Hun kom aldrig tomhændet, hun kjendte hundrede Midler til at lette Syge, og hvad hun medbragte af spiselige Ting, smagte den Gamle saa godt. Det var rørende, hvorledes hun gjenkjendte Hjemmets Mad og søgte efter Navnet; saa gode Ting fandtes blot hjemme! Skipperen standsede med alt Arbeide henimod den Tid, Karen pleiede at komme, for at hjælpe hende ombord, skjønt hun sandelig ingen Hjælp tiltrængte. Men da saa Operationen skulde foregaa og Doktoren kom, ja da tabte den Gamle Modet og vilde ikke, skjønt Karen lovede, at hun ikke alene skulde blive hos hende den Dag, men ogsaa den følgende. Hendes Fader havde givet hende Lov dertil. Op paa Gaarden vilde Konen paa ingen Maade. Doktoren selv var det, der fik sat Mod i hende, og fra den Dag havde Karen ordentlig lidt tilovers for ham, skjønt Gud skal vide, at han ikke var høflig mod hende. I Sygestuen var han en anden Mand. Han tiltalte, strax han traadte ned i Kahytten, den gamle Kone venligt, klappede hende paa Skulderen og lovede, at hun ikke engang skulde mærke, hvad der skede med hende, da han havde et Middel til at lade hende ligesom falde isøvn; naar hun vaagnede igjen, vilde hun have Øine ligesaa gode som hans egne. I nogle Uger maatte hun vistnok finde sig i at have Bind for Øinene og sidde i Mørke, men siden skulde hun kunne se baade Søn og Lodje og liden Olga hjemme. Gud maa vide, hvor det hjerteløse Menneske havde faaet Barnets Navn at vide, men

det var ikke før sagt, før Doktoren ikke engang behøvede at gribe til sit „Middel“: Konen var nu modig som en Løve. Operationen lykkedes fuldkomment, og nu var blot Ro og Forsigtighed fornøden. Hvor vanskeligt end Karen kunde undværes hjemme, havde Handelsmanden dog erklæret, at hun skulde forblive ombord til Konens Pleje, og var hun til Nytte Dag og Nat hos den Syge, saa var hun det ikke mindre for Sønnen, som overflødig ofte var ved Kahytsdøren for at høre, hvorledes det gik, og hvergang tog lidt Trøst med sig: hans Moder vilde faa sit Syn igjen, den Sag var vis. Og da saa ikke Doktoren, men Jomfru Karen havde kureret hans gamle Moer, og han var klar til at afseile, skulde han paa Moderens Geburtsdag St. Hansaften give et Gilde ombord, som skulde have Klem.

Og saa var den store Dag kommen, og vi maa søge vore gode Bekjendte ombord i Russelodjen. Overflødig Plads var der ikke i Kahytten, men Lodjen var stor, og hvo, som ikke fandt Plads nede, fandt den oppe. Af Gjæster var nærværende foruden Doktorens to Damer Handelsmændenes hele Familie med Gjæster, Konen undtagen, der maatte være hjemme og passe Huset, samt Præsten, heldigvis uden Husfæller. Thingmændene havde alt forladt Stedet. Her var det egentlig første Gang Else var ordentlig sammen med Præsten; thi den ene Aften, hun havde været i Præstegaarden, havde han blot vist sig flygtig ved Aftensbordet, og det havde været uhyggeligt nok. Han havde ingen egen Husholdning, men spiste hos

den gamle Kone, der var sygelig og ikke mere tog sig af Husholdningen, som styredes af Datteren, der fandt det syndigt at ville have det koseligt om sig, og Gud skal vide, den Synd begik hun ikke. I Kirken havde Else seet og hørt ham den ene Søndag, han havde prædiket, og det var med en ganske særegen Interesse, hun saa ham komme ombord; thi saadan Prædiken, som hun havde hørt af ham, havde hun mindst ventet paa et saa afsides Sted, hvor hun mente at videre begavede Præster ikke søgte hen. Den mest Kræsne maatte finde denne Prædiken smuk og gribende, og klar var den derhos, saa den simpleste Mand kunde følge og forstaa den.

Da han kom ombord paa Skibet paa sin stille Maade, blev der lidt Taushed; thi den fine Mand med det intelligente Ansigt imponerede egentlig altid dette Selskab, skjønt Størsteparten, nemlig Handelsmandens hele Familie, jo var hans Egne, da han var forlovet med Karen. Efter at han havde hilst paa de Andre, rakte han Karen venligt Haanden, og da de saaledes stode sammen midt paa Dækket, kunde Else ikke lade være at tænke, at det dog egentlig var et underligt Par: han en værdig Repræsentant for vor Tids Kultur, maaske lidt melankolsk, maaske ikke ganske paa sin rette Plads, hun tilsyneladende en ganske simpel Pige. Heldigvis var Præsten en høi Mand, og det maatte her til; thi hun ragede op over alle sine Søstre, af hvilke ikke en hørte til de Smaa.

Man havde blot ventet paa Præsten for at bringe Theen, som for Moderens Skyld blev drukket i Ka-

hytten. Geburtsdagsbarnet havde sin Plads under Helgenbilledet, foran hvilket Lysene vare tændte. En gammel smudsig Rosenbuket, som vel skulde gjøre Ære af Helgenen, havde Karen ombyttet med nogle melkehvide Blomster, hun havde faaet i Foræring, Gud ved af hvilken fremmed Skipper. Hende tilfaldt ogsaa den Ære at skjænke Theen, som aldrig tør sættes paa en Russers Bord. Samovaren dampede, saa Vinduerne maatte op i Kahytten, og ægte Karavan-The var det, som blev buden, derhos ferskt Hvedebrød; thi Yvoff havde Bagerovn ombord, og Bager var han selv eller en af hans Matroser, og hvad nybagt Brød er for Folk, der bage sjelden, kan Enhver vide.

Efter Theen gik alle op paa Dækket, der var festlig smykket med Flag, russiske og norske og mange fremmede; thi Yvoff holdt af at samle paa rare Flag, og idag skulde hver Lap heises til Moderens og Selskabets Ære. En Plads, næsten lukket af Flag, kaldte Pigerne „Løvsalen.“ Staklerne havde vel knapt i sit Liv seet en Løvsal, men vidste, at saadant fandtes andre Steder St. Hansaften. Oplysningen havde man gratis; Aftensolen skinnede lige ned i de blanke Glas, der snart fyldtes med varm Punsch, som Karen havde lavet ombord, thi Kapteinen troede nu engang, at intet kunde være rigtigt, som Karen ikke havde havt med at gjøre. Nu var der snart Sang og Klang paa Dækket, thi nogle af Pigerne havde Sangstemme, og Præsten sekunderede; den gamle Fader faldt vel ogsaa imellem ind. Det var deres gamle og store

Fornøielse. En Edderfugl dukkede op af Vandet for at lytte; alle de andre Søfugle vare vel for prosaiske og skjøttede blot om at lytte til sin egen stygge Sang, thi der kom blot den ene.

Da der blev en Pause i Sangen og Pigerne samlede sig om Folkene paa Lodjen, der havde sat Garn ud i det stille Veir, nærmede Præsten sig til Else, der stod alene, lænet ud over Skibssiden.

„Det er første Gang, De er her Nord," sagde han. „Trives De heroppe?"

„Jeg har endnu været her saa kort," svarede hun paa sin freidige Maade, thi hun var paa engang djærv og bly, „men alt, hvad jeg ser, vækker min Interesse."

Han mente ogsaa, at Livet Nord havde sine saare interessante Sider. Dette opmuntrede hende til at blive ved.

„Alt er her saa anderledes end det, jeg før har kjendt, og hvad jeg ikke kunde lide der, hvor jeg har levet, er her ikke."

„Tør jeg vide, hvad det er, De ikke kan lide?" spurgte han smilende.

„Det er vanskeligt at betegne med eet Ord, jeg vilde kalde det Pjank."

Han vilde vide, hvad hun mente dermed, og han indgjød hende en saadan Tillid, at hun gjerne sagde ham, hvad hun ikke vilde sige Enhver, maaske Ingen, hun kjendte.

„Jeg har i min hele Ungdom været omgivet af mange Mennesker, og der faldt saameget Smaat. Al-

tid var der Noget ivejen: den Ene kunde ikke holde Kommando i sit Hus, den Anden laa i Krig med Udenverdenen. Jeg finder det saa ynkeligt, at man ikke kan magte sin Smule Skjebne. Allerede som Barn havde jeg den samme Klage; min Veninde blev min Uven, fordi jeg havde bagtalt, ikke hende, men hendes Hat."

Han smilte og sagde saa:

„Af Pjank vil De her finde saare lidet. Livet er strængt; enten knuser det et Menneske eller opdrager det til noget Dygtigt. Enhver har Valget. Hvo, som ikke vil gaa tilgrunde, finder ikke alene noget at leve for, men ogsaa noget, der er ejendommelig Interessant. Naar man er født her, længes man altid tilbage. Intetsteds har Naturen saamange Luner; den ene Dag er aldrig som den anden, derfor er det et Liv for Phantasien, som i Forening med Kampen for Livet og Jetteforholdene i alt skabe en Menneskerace, der ligner sig selv og ingen anden. De vil finde mærkelige Folk her under den simple Skal."

„Noget af hvad De siger har jeg hørt af min Bedstefader, der var født her og ogsaa altid længtes tilbage. Her maa kunne føres et stort Liv — idetmindste af Mændene," føiede hun til, maaske ved Tanken om En, som gjerne vilde og ikke kunde.

„Jeg vilde snarere sige, at det er Kvinderne, der her have den store Rolle. En Mand kan overalt gavne, og i mindre strænge Egne tiltrænger han mindre Hjælp. Her maa Kvinderne gjøre det muligt for

Mændene overhovedet blot at leve. Uden dem vilde Ingen holde Modet oppe."

„Lykkelige Kvinde!" sagde hun og vilde tilføie noget, da der pludselig hørtes Glædesraab og Sprællen. Garnet var trukket op, Fiskene sprællede som forrykte, og det hele Selskab talte i Munden paa hinanden omkring den rige Fangst. Men det var blot Begyndelsen. Det skulde blive ganske andet Fiskeri: en Kveite stor som en Baad var pludselig i Bugten, forfulgt af Sælhunde og hilst af tyve Røster.

„Den springer Sølyst!" raabte en af Pigerne. „Se, hvor det gaar!"

„Hvad er det at springe Sølyst?" spurgte Else Præsten.

„Det er hvad De ser," lød Svaret. „Hvergang Kveiten springer iveiret, sprøiter Skummet høit, idet den igjen falder ned. I dette Øieblik springer den Sølyst i Fortvivlelse. Forfølgerne have bidt store Stykker af den. Det er en Ynk at se paa."

Forfølgelsen blev nu saa vild, at Kveiten gjorde et uhyre Hop, lige op paa det tørre Land, hvor den strax modtoges af Harpuner og Øxer. Alle paa Lodjen havde fulgt Begivenheden med Øine og Tanke: man var ikke mere barnagtig som før under Fiskeriet; dette var ordentlig finmarkensk Bedrift, og for den have alle Interesse og Forstand.

Imidlertid var det bleven Spisetid, og med den kom den store Overraskelse, der var meldt flere Dage forud, og hvormed alle havde brudt Hovederne, hvad det vel kunde være. Ingen Festforestilling, in-

tet usynligt Musikkor vilde være bleven hilst med den Jubel som Kaptein Yvoffs Overraskelse, der kom i Skikkelse af en dampende — Gjødkalvsteg. Der gaar intet Dampskib paa de Kanter; til nærmeste Stoppested, hvor Dampskib holder, reiser ingen fornuftig Mand for at hente fin Mad; man har altsaa aldrig ferskt Kjød, medmindre man slagter et Dyr, og dette havde Handelsmanden gjort til Thingtiden for at traktere sine Gjæster, og havde saa givet efter for Karens Tiggeri og overladt Skipperen den ene af sine dyrebare Kalvestege mod et uhyre Kræmmerhus Karavan-The og en hel Dunk Kaviar, med hvilke Ting Skipperen forresten ikke handlede, og som Karen paastod var mere værd end ti Stege.

„I Penge Ja, i Raritet Nei," havde Gamlingen svaret. „Find mig paa langt Hold Mage til Steg! Jeg ved, hvad den har kostet mig i Melk, og Melk til Kalv haves ikke hver Dag!" Heller ikke havde han givet den bort, man kunde nu budet ham, hvad man vilde, havde det ikke netop været de samme Mennesker, han vilde traktere, som den gik til. Hvor man spiste den, var jo i Grunden ligegyldigt. Den vedvarende Tale om Stegen viste i hvad Pris den stod hos Alle; men da den saa var halvspist, reiste Præsten sig, og nu var det stille nok. Han vilde udbringe Geburtsdagsbarnets Skaal. Han mindede om hendes Mand, der redelig havde kjæmpet sig hende til. Han havde længe ikke faaet sin Øvrigheds Minde til at gifte sig med norsk Undersaat, men saa havde han en Nat med egen Livsfare frelst et forlist Mand-

skab, og da hans Øvrighed vilde give ham Belønning, havde han udbedet sig at maatte hjemføre en Hustru fra Finmarken; thi som bekjendt tør en Russer af Folket ingen Fremmed ægte. Denne Løn blev ham bevilget. Pigen var den gamle Kone, som sad nede i Kahytten og som vel havde lært den fremmede Mand,h vad Hjertelag og Troskab der boer hos norske Kvinder. Nu var Manden i sit Himmerig, og der vilde han ogsaa have sin Glæde over, at hans kjære gamle Kone nu var kommen tilbage til sin Ungdoms Hjem. Denne Time vilde alle her længe mindes. Det hændte ikke hver Dag, at en Mand kom fra fremmed Land medbringende en blind norskfødt Moder, som i tredive Aar ikke har seet sit Fædreland, og der gjenfinder sine Øines Lys. Dette følte alle Betydningen af, og naar han nu udbragte en Skaal for Yvoffs gamle Moder, saa vidste han, at Enhver i Forsamlingen var med med andet end Læberne. Nu blev der igjen stor Glæde, og det skadede ikke Glæden, at det var Taarer i de fleste Øine. Alle Pigerne maatte ned i Kahytten og klinke med den sjelefornøiede gamle Kone, og Stemningen blev nu usædvanlig mild og elskværdig. Nu vilde Russen heller ikke staa tilbage. Han vilde takke sin Handelsven og hans Familie for alt det gode, de havde gjort hans gamle Moder, og hans Russenorsk klang saa trohjertigt, at der ikke var En i Selskabet, som jo ikke undte ham alt godt. Navnlig vilde han takke sin Handelsvens ældste Datter, Jomfru Karen; men da Navnet var sagt, kom han ikke længer, og Alle saa, at der var noget Vaadt i

den athletiske Mands Øine, og Jomfru Karens vare nok heller ikke ganske sikkre.

Præsten fik snart Samtalen paa den muntre Glid igjen. Der blev nu drukket Skaaler for den Ene efter den Anden; men hvor simpelt end alt gik til, var intet raat af nogen Art at spore. Men En i Selskabet takkede i sit stille Sind sin gode Lykke, at en Vis saa beleiligt var bleven hentet til en Syg, thi ikke alene vilde han selv have kjedet sig, men han vilde lagt en saadan Dæmper paa de Andres Glæde, at det ikke vilde have været det samme Selskab. Uvilkaarlig maatte hun spørge sig, hvoraf det kom, at Præsten og Else, som jo ogsaa vare dannede Folk — sig selv regnede hun ikke — ingenlunde lode til at kjede sig. Hun saa godt, at det var dem, der gav Tonen an og gjorde det umuligt for det raa Element at komme frem, forudsat at der var noget, og det var nok ikke saa ganske sikkert, thi de fremmede Handelsvenner saa lidt mistænkelige ud; den Ene havde begyndt med at give Præsten smaa venskabelige Dunk med Albuen. Naar han vilde, maatte jo Richard ogsaa kunne stagge Raaheden, men Ulykken var han vilde ikke.

En Del af Natten gik med, og det hørte til; man sover ikke den hele Nat Nord den korte Tid, man har Sommer. Nogle vare i Baadene og sang paa den røde, blanke Sø, Andre sad ved Glassene under de sagte vajende Flag, og Alle, idetmindste næsten Alle, vare glade.

For Else var det, som var hun kommen i en ny

Verden, den, hvori hun hørte hjemme. I Selskaberne i Bergen havde det ofte forekommet hende, som var hun ikke rigtig buden. Over alt, hvad hun her saa, kastede hendes høistemte Sjel sit eget poetiske Skjær. Hun elskede den røde Sol, der ikke varmer, men opløfter, den majestætiske Ur og den uudgrundelige Sø. Her var ingen Doktor, som skulde vaages over, at han ikke traadte paa Mimosen, hans Kone. Og Elses Natur var det nu engang at have Tanken vendt indad og opad og lidet henvendt paa det enkelte Menneske. Det var knapt, hun saa de sex store Piger, uden at dog den flygtigste Tanke nogensinde havde fornærmet dem: de var, som de var og maatte være. Men hvorfor var hun saa overjordisk glad? Saa havde hun ikke været siden . . . stakkels Nils!

Alle Smaabaade laa nu paa Søen med nogle faa Mennesker i hver, og i hver et Par Sangere. Til Sangerne hørte nu til Pigernes store Fryd Helene. De glade Mennesker kastede Toner til hinanden fra Baadene, som man kaster Fjærbold. Samtlige Baade vilde have Else, der sad mellem dem som en stille Prindsesse, lykkelig i deres Glæde, men af anden Art.

Ogsaa paa Skibet vilde man have hende; strax hun kom ombord, gjorde den gamle Fader Plads ved Siden af sig, og da hørte hun ham taalmodig fortælle de tre Handelsmænd, hvilken Nød han havde med Finnerne, der baade vare tyvagtige og paa andre Maader svigagtige. Nylig var en liden Kanaille bleven kneben. Finnerne elske over alle Ting Brændevin

og Sirup. Han, Handelsmanden, havde sin Beholdning Sirup i en stor Balje. Kanaillen, der havde sneget sig ind i Boden, vilde smage paa Siruppen; men prosit, hele Skrotten faldt i Baljen, og saa havde Kjøbmanden grebet Ungen i Luggen og kastet ham dryppende ud til Forældrene og det øvrige Pak, som holdt til paa Tunet; men istedetfor at jule Misdæderen, faldt de alle over ham som Ravne og slikkede ham saa ren, som han vel aldrig i sit levendes Liv havde været. Han havde fortalt Historien til en Ven, der havde sat den i Tromsøbladet. Handelsmændene lo, men Else lyttede først opmærksomt, da den Gamle føiede til, at det hele Finneslæng var kommen ned af Fjeldet Løverdag Aften for at gaa i Kirke næste Dag, thi døbte vare de paa en Maade, skjønt han ikke kunde opdage Frugten. De kom med Kone og Børn og Vugger og alt. Vuggen er en liden Træbaad, indvendig foret med Skind, og i den ligger Ungen som en Mumie; til en Forandring kan den hele Vugge stikkes i Sneen som en Spadserstok, og da staar Veslen nok saa stoltelig paa egne Ben.

Else hørte ikke mere; thi Præsten tiltalte hende igjen og gjorde hende opmærksom paa de røde Skyer, der laa over Bjergene. Deres lange alvorlige Samtale konstrasterede ikke med Stemningen om dem: Glæde og Alvor, de to udødelige Søstre, burde altid gaa sammen.

Man skiltes lidt mindre fornøiet end man var kommen sammen, thi man sagde Russen Farvel. Han vilde afseile næste Morgen, eller rettere samme Mor-

gen, thi det var alt to Timer efter Midnat. Karen maatte to Gange ned i Kahytten til den gamle Kone, som ikke vilde slippe hende. Alle de Gamle reiste hjem i en Baad for sig; Præsten roede Doktorens Damer iland i Svigerfaderens hvidmalede Baad. Alle de andre Unge havde gjort Kjøbsvenden den Fornøielse at ro i hans nye Baad — Lodjen var nemlig lagt lidt ud paa Søen, da der lugtede Fisk og allehaande under Land, hvilket kunde være Nogle i Selskabet uvant og derfor en mindre lifig Duft, end den er i Russe-Næser og for Finmarkinger. Pludselig raabtes fra Pigernes Baad, om man ikke skulde standse ved en liden Ø, hvor nogle smaa Rognbuske alt stode i Blomst, „thi saadant Aar kunde Ingen mindes“. De to Damer forlangte intet heller end at være oppe den hele lyse Nat, og der blev støiende gjort Landgang. En liden Rogn, der syntes at voxe op af den Sten, hvortil Baaden fastgjordes, nikkede sin Velkomst. At plukke Blomsterne nænnede Ingen; de skulde staa til almindelig Beundring jo længer jo bedre, de duftede saa lifligt i Natten, og da saa Kaffekjedlen kom frem, som en af Søstrene hemmelig havde medtaget i Haab om en liden Atpaaslæng, thi en saadan St. Hansaften vilde kanske Ingen af dem mere opleve saa varm og vakker som den var, blev der gjort Ild mellem fire Stene, som Kjøbsvenden slæbte til. Smaaflis havde man selv med, thi Kvist var her ikke at samle. Hvor skulde Kvisten komme fra? Der var tre Rognebuske og en liden Ener. Der blev nu slaaet Leir, og nu sang man igjen, og under-

ligt var det at de lystige Mennesker helst sang melankolske Ting. Det Meste gik i Mol, og da Helene sang en af Kjerulfs deilige Sange, som ikke her var hørt, blev den vel forstaaet. Russen var kommen efter, da han saa sit Selskab gaa iland paa Øen. Og saa var Kaffeen færdig og smagte, som det smager, man sidder paa en Sten og nyder. Russen var paa engang saa glad i alt dette for ham Ny, og saa bedrøvet over at skilles fra disse Mennesker, der vare blevne ham saa kjære, og han udtrykte baade det ene og det andet paa en saa trohjertig og elskværdig Maade, at han næsten blev Hovedpersonen i Laget. Over dem paa Høien brændte en Tjæretønde.

Og da man saa anden Gang havde sagt hinanden Farvel og Alle igjen vare i Baadene, sang Præsten om en Vaarnat paa Havet. Selv havde han gjort Texten til en gammel nordisk Melodi. Helene, der vel kjendte Sangen, faldt ind med Omkvædet — Ord, som mange Tunger have nynnet Sommeraftenen i Norden efter en af Sangens Konger:

„Mens Bølgerne glide og nynne dertil,
kan du vugges og bæres saa langt Du vil
i Tankens Baad“

Fra Jomfrubaaden svarede friske Røster med Nationalsangen.

Det var Slutningen. Røde Morgenskyer laa over Bjergene og byggede disse lige ind i Himlen.

Nogle Dage efter Turen til Handelstedet finde vi Helene sidde ivrigt og læse Engelsk. Faderen, der havde været Huslærer hos en engelsk Familie, som levede i en af Smaastæderne, havde fra hun var Barn altid talt Engelsk med hende, men rart var hendes Engelsk ikke, havde han sagt. I Finmarken havde hun glemt meget; det var aldrig falden hende ind at tage sine engelske Bøger frem. Hvad skulde det vel nytte til? Hvem bekymrede sig om hendes Engelsk? Men ved Aftensbordet Dagen før havde der været Tale om en engelsk Familie, der reiste i Finmarken og som Doktoren var bleven hentet til.

„Hvorledes gik det med Sproget?“ spurgte Helene.

„Det var den babelske Forvirring,“ lo han. „Jeg talte først Norsk, og Konen, der skulde forklare mig sin Mands Tilfælde, talte Engelsk. Vi forstode hinanden ikke. Saa samlede jeg mine Brokker Engelsk, og hun sine norske Kundskaber; jeg talte Engelsk og hun Norsk, og nu forstode vi hinanden endnu mindre. Heldigvis talte Sygdommen for mig sit tydelige Sprog, og jeg skrev mine Recepter. Men Sygdommen vil blive langvarig, og jeg forbander min Tankeløshed at jeg ikke har lagt mig efter fremmede Sprog. Jeg læser Tydsk og Fransk med Lethed, men taler blot Italiensk og det slet nok.“

„Hvad man ikke kan, det kan man jo lære,“ faldt Else muntert ind. „Enhver Ting i Skabningen, som ikke behager mig, kaster jeg enten paa Døren eller akkommoderer efter mit Behov. Siden jeg ikke

kan blive dig kvit, Ubekvemmelighed, siger jeg, skal jeg tvinge dig til at tjene mig."

„Ja, Deres Courage har jeg længe kjendt," svarede han leende; men Udtrykket i hans Ansigt var intet mindre end godmodigt. „Jeg har altid ventet, at De vilde udføre en eller anden Stordaad. Heroppe kan De finde Leiligheden. Skulde De ikke have Lyst til et oprette et Akademi for Finnebørn?"

Hun svarede ogsaa leende, men hos hende var Latteren oprigtig, at man kunde foretage sig det, som galere var; men Et vidste hun med Bestemthed, og det var, at ærgrede det hende ikke at kunne det eller det Sprog, saa var det første, hun vilde foretage sig, at lære det.

Han sagde mørkt, at Forretninger optog hans meste Tid og daglige Sorger Resten. „Kan De Engelsk?" spurgte han pludselig i en ganske forandret Tone.

Hun kunde ikke Engelsk til Nytte for Nogen, thi hun havde ingen Øvelse i at tale. Helene derimod kunde være hans Lærer; hun havde talt Engelsk fra hun kunde staa paa Benene.

Dette lod ikke til at interessere Doktoren, men Helene fik pludselig Lærelyst. Den kloge Veninde begyndte med selv at være hendes Elev, og da hun læste Engelsk ligesaa let som sit eget Sprog og altsaa kunde en stor Mængde Gloser, varede det ikke længe før de kunde tale Engelsk sammen, ikke synderlig korrekt paa nogen af Siderne, men det blev daglig bedre, og en Dag overraskedes Doktoren ved

at de to Damer talte Engelsk over til hinanden. Han havde intet vidst om den hele Sprogøvelse, thi han havde tilbragt den meste Tid hos den dødssyge Englænder, som han nu lykkelig havde bragt paa Benene, og de havde med Villie intet meldt derom.

Otte Dage efter kom Englænderen med Kone og Søn for at aflægge Doktoren et Taknemmelighedsbesøg. Det hænder ikke hver Dag, at reisende Englændere besøge Norske, og deri handle de stive Folk ilde; de vilde reise med langt mere Nytte for sig, ikke at tale om Behaget, dersom de kunde lære at benytte sig af norsk Gjæstfrihed. Vel modtaget vilde de blive. Et Besøg er nemlig den største Adspredelse, der haves Nord; thi vel er Gjæstfriheden bleven lidt indskrænket, siden der er Dampskibsgang og altsaa betydelig flere Gjæster, medens Midlerne ikke ere forøgede, men den er dog altid stor, og en Gjæst, mange Gjæster er endnu den fornøieligste af alle kjendte Ting.

Nu var Doktoren igjen rasende over sin norske Tunge, der ikke kunde bevæge sig i et andet fremmed Sprog end et ganske sydligt, og han svor i sit stille Sind, at den lange Nat, som kaldes Vinter, idetmindste skulde bringe ham den Fordel at lære Engelsk.

Tingen kom igang strax Selskabet var borte. Helene var henrykt over at turde sidde hele Timer af Gangen inde i hans Contoir; hun havde en Engels Taalmodighed, eller rettere Alt, hvad hun gjorde med

ham, syntes hende interessantere, end det interessanteste paa Jorden er for Den, som ikke elsker. Hun var kvik, og han vilde lære, og der hengik ikke lang Tid, før han fordrede, at Bordsamtalen skulde føres paa Engelsk. Den første Dag forstod han saagodtsom ingenting; men han havde ingen Medlidenhed med sig, sagde han, han fortjente at være Statist. Otte Dage efter forstod han meget af hvad der blev talt, og Maanedsdagen efter det første Forsøg talte han selv med, yderst slet, men det var altid bedre end ingenting, forsikkrede de Andre, og han var af samme Mening. Saa han i denne Tid, hvad han ejede i Helene? Hvis saa var, hvorfor blev hun da, eftersom Vinteren nærmede sig, mere og mere stille? Hvorfor bleve Roserne i hendes Kinder altid mattere? Det er ikke Vinteren, hun frygter, thi han er for hende den bestandige Sommer. Hvad fattes hende da? Hun kjender hvert Træk i hans Ansigt, hver Bevægelse, og hun kan ikke nægte, for sig selv, at han er en ganske Anden, naar han er alene med hende, end naar Else er tilstede. Til hende, Helene, taler han knapt. I de engelske Timer finder han aldrig noget at tale med hende om; hun maa fortælle ham Eventyr, som han da fortæller om igjen paa Engelsk saa godt det vil gaa. Er Else derimod i Stuen, da har han mere end nok at sige, da er han lutter Ild og Liv, netop som han var paa Ballerne, og saa forunderlig elskværdig og indsmigrende, ofte endogsaa saa blød selv mod hende. Det havde hun aldrig før seet. Det

passede vel ikke paa Bal. Men Ballerne! De havde dog været det deiligste i hendes Liv! Nei, hun vilde dog ikke bytte! Dengang skulde hun reise hjem og han reise udenlands, og nu skulde dog blot Døden adskille dem. Men hvorfor var han saa anderledes mod Else end mod hende? Noget saadant som et forbudent Forhold havde hun aldrig hørt tale om. Mand og Svigerinde satte hun Begge saa højt, at ikke et Pust af en Anklage streifede dem; men Else var saa smuk og især saa ganske anderledes end Andre. Hun vidste allerede fra Bergen, at Mændene beundrede Else. En Aften havde Svigerfaderen fortalt, at hun havde to Friere, men de havde længe gaaet der uden at hun mærkede deres Hensigter; vilde man gjøre sig forstaaelig for hende, havde han leende tilføiet, maatte man komme med Trompeter. Hvor lidet lærd Helene end var paa denne Verdens Materier, forstod hun selv, at hun dog var det mere end Else. At Richard beundrede Veninden, saa hun godt, men Veninden saa det aabenbar ikke. At han beundrede hende, var jo ganske naturligt, især naar han sammenlignede hende med sin egen Kone. Hvad var vel hun, Helene? Netop som alle Andre, og det var vist i Richards Øine det samme som at være dum og ubetydelig.

Paa Helenes Forundring over Mandens usædvanlige Elskværdighed fulgte en anden af traurigere Art. Hvorfor fløi ofte en Purpurstrøm over hans Ansigt uden mindste Foranledning? Var han syg?

Hvorfor kunde han nu igjen sidde hele Aftener uden at mæle? Helene vovede da aldrig at nærme sig ham, og han vilde gjort store Øine, om hun havde fordristet sig dertil; en stum Bøn om et venligt Blik blev ikke bemærket. Naar de da skiltes og han endnu var Timevis i sit Contoir — han arbeidede vel — sad hun i Krogen ved sin Seng med Hovedet i Haanden. Hun sagde sig ikke selv, at han igjen havde været saa bitter, næsten uartig. Men hvad fattedes ham? Saa havde han sagt det, saa det. Hun havde intet glemt. Summen var, at han var ulykkelig, og det var hendes Skyld.

Doktorens forstemte Aftener blev snart ikke Undtagelse, men Regel. Han var træt, sagde han, men istedetfor som før at gaa paa sit Værelse, naar han var træt, blev han i Stuen.

„Naar den bestaltede Forelæser var træt," sagde Else en Aften, da Stemningen blev for trykkende, „var det ikke mere end billigt, at der blev læst høit for ham. Helene kunde begynde." Han sad i Sophaen i Halvmørke, medens de sad ved Lampen midt i Stuen, saa at de ikke saa det haanlige Smil, der krusede sig om hans Læber. Helene blev snart rød, snart bleg ved Tanken om at skulle læse høit for ham, noget der aldrig var faldet hverken hende eller ham ind; men Veninden satte det igjennem. I Begyndelsen sitrede Stemmen; men hun var vant til at læse høit hjemmefra, og den smukke Røst, som den omsorgsfulde Moder tidlig havde uddannet ved daglig Læsning, kom snart til sin Gyldighed og bragte Doktoren til at lette

paa Hovedet der han sad. Al Fuldkommenhed bøiede han sig for, og denne lille Person læste maaske bedre end han selv. Da der saa i Bogen begyndte at handles om Kjærlighed, lagde der sig over hendes hele Væsen en anden Kolorit, ligesom visse Fngle forandre Farve med Vaaren. En Gang eller to fæstede han et forundret Blik paa hende. Blev han igjen slaaet af Trækkenes Renhed og Harmoni? Mødte hun et saadant Blik, da rødmede hun som en ung Pige og blev blot derved endnu yndigere. Manden vænnede sig dog snart til den smukke Læsning, som han havde vænnet sig til sin Kones huslige Gratie, der i Begyndelsen havde henrykt ham. Alt Saadant var blot hvad det skulde og maatte være, og Tankerne gik andetsteds. De engelske Timer kaldte han „sine graa Glæder.“ Det Ansigt, han saa i Drømme, var ikke Helenes, men et uudgrundeligt Ansigt, der snart var overgydt af Livets varmeste Farver, snart syntes at tilhøre en Sphinx. Det bar ham til Poesiens Land, hans Ungdoms Land.

Sommeren var kort og skulde benyttes. Der gjordes Ture tillands og tilvands; thi Gjæsten skulde jo mores, og det var en let Sag, thi Gjæsten fandt noget Nyt og Interessant ved Alt, hvad de havde for. „Dersom jeg stillede Dem paa en Graasten med nøgne Vidder foran Dem og den nøgne Ur til at lukke Billedet, vilde Deres Øine beundrende hvile paa det Ny i „Landskabet,“ sagde Doktoren en Dag spottende, men der var noget i, hvad han sagde. Hun beundrede Guds Jord i alle dens Former; det var

ikke den sorte Ur, hun fandt skjøn, men Gud talte til hende fra Uren, sagde saa mange Ting, som Løvskoven ikke havde sagt.

Vanskeligere viste det sig snart at faa Husherren selv, om ikke til at more sig, saa dog til at vise lidt Deltagelse for hvad der glædede de Andre. Den første Tur begyndte brillant og endte med Bedrøvelse. De reiste ud til et af de store Fuglevær for at plukke Udfugleæg, og han blev strax slaaet af Scenens melankolske Storhed. Veiret var mod Sædvane ikke graat, og var Scenen eiendommelig. saa blev den for en af de Tre det mest poetiske af alle skabte Ting ved den Maade, han saa og udlagde Alt. Tusinder af Maaser og Teister slog Kredse om dem med voldsomme Skrig, strax de steg iland; thi de vidste vel, at man blot kom for at bestjæle deres Reder, som de bygge under en Enerbusk eller i Græsset. En stor Fugl fløi, vred over Besøget, lige paa Doktoren og vilde „spænde" ham, men han havde det ikke med at være ræd og „spændte" igjen. Efter denne Prøve lod man ham i Ro, og hans smukke Ansigt luede i Solen, da han længe stod og stirrede efter en Ørn, der fløi majestætisk over dem, medens talløse Fugle forskrækkede flagrede rundt under hæse Skrig.

„Saaledes maa alt her allerede have været i de første Nybyggeres Tider," sagde han. „Disse Egne have idetmindste det for sig, at de ingen andre ligne over den ganske Jord."

Da Dyrenes Vrede og Forskrækkelse var over,

thi der blev den Dag ikke plukket mange Æg, blev det hel lystigt omkring dem. Der hørtes ikke just Fuglesang, men Søfuglenes mangeartede Toner. Doktoren lyttede spændt, thi han havde aldrig før været paa de Steder, hvor de mange Fugle holde til: det var Kurren og det var Raseriets Skrig, det var vildt og det var tamt, afmægtige Røster og ubændige. Da han var færdig med at lytte, havde han hundrede Ting at fortælle om Fuglene og deres Skikke, skjønt det, man skulde tro han mindst kjendte til af skabte Ting, var Udfugle. Saa blev han taus, og paa Livligheden fulgte igjen den forunderlig bløde Stemning, som Helene ikke kjendte; men Alt klædte ham lige godt. Denne Mand havde fra sin tidligste Ungdom elsket det Skjønne, og Skjønheden gjengjælder denne Troskab hos sine Dyrkere; hver sjælelig Bevægelse antog hos den unge Phantast en Form, hvis harmoniske Skjønhed ganske vist var ham ubevidst: hans Munterhed havde Gratierne bag sig, hans Alvor var Kraftens, den ædle Mandigheds, hans Ironi og Vrede en Digters.

Det er ikke let at sige, hvorledes den bløde Stemning igjen blev til bitter Harme mod Alt og Alle, hvilken forandrede Tonart i hans Sjel han gav Udtryk ved melankolsk at udraabe: „Var jeg en Fugl, blev jeg her stum af Sorg!“

Det er muligt, at han ærgrede sig over Svigerinden, som mødte hans Ildblik med den fuldeste Ro og Aabenhed og blot havde Varme for den umælende Natur. Ingen forstod ham som hun. Ingen kunde,

som hun, blot med et Ord føre ham ind paa nye Baner; men dette Ord vilde hun som oftest ikke sige. En af hendes Tillokkelser var, at hun talte saa lidet; men med ham skulde hun tale, først da fik hendes Stumhed mod Andre det Sprog, han vilde høre. Nedlod han sig til at tale om Fuglene, kunde hun lytte med øiensynlig Interesse; men forsøgte han saa at tale om hende selv, blev hun saa kold som Stenene om dem, og da han saa tilsidst med Trækkene fulde af det gamle spottende Overmod talte om Kvinder, der ere klare og kolde som en Vinterdag, og saa strax efter om det særegne Trylleri ved kolde Kvinder og saa lidt efter om saadanne Kvinders Østers-Tilværelse, sagde det hele klare Ansigt, at hun ikke et Sekund tænkte, han kunde mene hende. Faderens Ord om de to Friere, der for at blive forstaaet maatte komme med Trompeter, faldt ham ind og gjorde ham blot vredere, og i Vreden pidskede han nogle fattige Græsstraa, som blot forlangte at leve.

„Naar jeg ser disse svindsottige Halmstraa," raabte han, „misunder jeg Daglønneren i Syden. Heller Trappist i Italien end Matador i Finmarken."

Naar han ikke turde tale om hende, gaves der igjen idag blot et Thema for ham: Finmarkens tusinde Forbrydelser mod et Menneske, der ikke vil føre Østers-Tilværelse. For at formilde ham forsøgte Helene sit gamle Middel at gjøre en liden spøgende Bemærkning, hvilket hos hende krævede den samme Sum af Mod, som der behøves for en Mand at gribe en vild Hest ved Tøilen.

„Din Bod for alt det Onde, Du siger om Finmarken, burde egentlig være at lade Else høre, hvad Fader skriver om den italienske Reise," sagde hun, idet hun tog et Brev op af Lommen, som Posten havde bragt kort før de gik i Baaden, og som Mand og Kone netop havde havt Tid til at fare igjennem. Den ridderlige Fader havde dennegang skrevet til hende og ikke til Else; han vilde ingen Forskjel gjøre paa dem.

Else, der ikke vidste, at der var kommen Tidende fra Faderen, saa længselsfuldt paa Brevet.

„Læs det høit," sagde Doktoren med et Forsøg paa at smile. „Jeg underkaster mig den paalagte Bod."

Helene var strax villig.

„Jeg springer over Begyndelsen," sagde hun, „det er mine Hemmeligheder med Fader. Hør nu, hvad han siger om den store Synder."

„Den italienske Reise skulde være en aandelig Badekur, det skrév han idetmindste, da han bad om Reisepenge; men det er en slet Badekur, der gjør syg og ikke sund. Fanny og jeg forstod allerede af hans Breve, at han vilde komme misfornøiet hjem; men hvad der var os uventet var, at han skulde smitte sin yngste Søster, som har faaet den dybeste Foragt for mit lyse venlige Hus, efter at han har beskrevet for hende de italienske Rokokko-Paladsers Herlighed."

„I et saadant Palads maa jo et Menneske kunne leve et ganske andet Liv end i vore prosaiske Stuer,"

afbrød han Læsningen, men uden Liv. Tankerne vare andetsteds.

Helene fortsatte:

„Jeg har min Nød med den livlige Ting af en Pige. Hun ligner ham i meget andet end Næse og Mund, ogsaa i Elskværdighed, og det ærgrer mig; thi Saadanne faa en fornuftig Mand til at gjøre, hvad han ikke vil. Efter altfor grundigt at have læst hans Breve, har hun Hovedet fuldt af forgyldte Plafonds, venetianske Speil med Amoriner kigende frem fra Rammen, underlige Snirkelmøbler og pyntede Hyrder og Hyrdinder paa Væggene; og da der intet af dette haves i hendes Faders Hus, finder hun det under al Kritik prosaisk, netop som hendes Hr. Broder. Til min frydefulde Ærgrelse taler hun næsten ligesaa godt for sig som han.“

Doktoren forsøgte igjen at smile, men det var intet oprigtigt Smil. Øieblikkets Slave, formaaede han intet at tænke uden Hende. Faderens humoristiske Skjænden kjendte han. Hende kjendte han ikke. Hvad bevægede sig i denne lukkede Sjel? Hun lignede Havet i dets Uudgrundelighed og med alle dets Perler paa Dybet. Noget Slet vilde han ikke. Med Hjertets Ur-Sophisteri sagde han sig, at det var fuldkommen tilladt poetisk at beherske et andet Sind. Og dette Sind bøiede sig ikke for ham! Og det skulde ikke gjøre et Menneske rasende?

Det begyndte at blive mere følelig koldt end selv disse Damer fandt det behageligt, og Helene spurgte, om de ikke skulde tænke paa Hjemreisen.

„Ja, lad os vende tilbage til den gamle Trædemølle!“ svarede han bittert.

Helene fik Taarer i Øinene, og hvergang det hændte, kom Veninden hende til Undsætning.

„Alt andet, men ikke Trædemølle!“ lo hun. Alvorligere føiede hun til: „Noget mindre ensformigt end det Liv, De fører, kan ikke let tænkes: i Fare idag, i Sikkerhed imorgen, altid noget Nyt, altid det Uventede!“

„Befal Hjertet ikke at slaa, og det er en misundelsesværdig Tilværelse,“ sagde han med sagte, bævende Røst.

For Helenes Skyld gav Svigerinden ikke det Svar, han fortjente. Hvert Ord, hun sagde, skulde jo blot tjene til at dølge for Konen, at hun havde en Mand, der altid glemte, at hun var til, og saa mesterligt satte hun det igjennem, at det tildels lykkedes. Noget saadant som krænket Stolthed følte det rene Barnehjerte aldrig; blot kunde der pludselig gaa et Stik gjennem det: det var som om Nogen gjorde hende Uret, tilføiede hende Ondt, men ham kunde det jo ikke være.

Enden paa denne Samtale blev, at han tog Anledning af et sjunket Skib til at tale om sit eget synkende Livsskib, og at Helene lod Sløret falde for at skjule sin taarefulde Grublen over, hvorledes hun kunde redde Skibet.

En Dag havde man lokket Doktoren ud paa Multemyren, der stod ganske gyldenrød af Bær. Ved hvert Skridt traadte man paa Hundreder af Bær, og

havde der blot været et Blink af Fornøielse at udpresse af det Stenansigt, han den Dag opvartede med, vilde de to Andre have jubileret; men nei, han var og blev forstenet. De landlige Glæder vare ikke for ham, sagde han med mørk Haan. Ingen forlangte af ham, at han skulde plukke Multer, ligesaa lidt som man Dagen forud havde forlangt, at han skulde plukke Edderdun med dem paa et af Fugleværene, hvorhen han til deres Forundring uanmodet havde ledsaget dem; men lidt Interesse, tænkte Else, vilde han, dersom han besad en Gnist af Godmodighed, vise for deres smaa Fornøielser, og hun gjentog for sig, hvad han selv havde sagt den første Aften:

„Den, Gud vil slaa i Livets Strid,
Den gjør han først til Individ."

Istedetfor Individ satte hun Egoist, det var nu hendes Oversættelse.

Pludselig udstødte Helene et Skrig. Der var Vand paa flere Steder paa Myren, og i Iveren for at faa sin Kurv fuld, havde hun ikke seet sig for og var traadt i et dybt Hul. Doktoren, der stod et Stykke fra hende og studerede Bøiningen af Elses Nakke, medens hun laa halvt knælende paa Myren, var hurtigere hos sin Kone end Tanken gaar. Med et kraftigt Ryk havde han hende oppe og saa paa det blege Ansigt med et Udtryk, der var saa godt, saa faderlig beskyttende og varmt, at det vilde have vækket stakkels Helene, om hun alt havde været hos de Døde. Og da han saa tog hende under Armen, hvilket han ellers aldrig gjorde, for at føre hende hjem, ja end-

ogsaa vilde bære Kurven for hende, takkede hendes straalende Øine hver Sten, hver Busk, hvert Græsstraa underveis. Da de vare hjemme, maatte hun ud paa Tunet til Hund og Høns, hun maatte fortælle disse sine Venner om sin Lykke. Else, der var faret op ved Skriget og havde seet Alt, holdt fra den Dag næsten af Svogeren og haabede for Helene. Men paa Multemyren vilde Ingen af dem mere.

Mod Forventning bleve de to Damer alene om Aftenen, da Doktoren blev hentet til Handelsstedet, hvor en Arbeidsmand havde brukket Benet. Hjerterne vare opladte, og Helene erfarede om Venindens Fortid, hvad hun blot ufuldkomment vidste.

Ti Aar gammel havde Else mistet sin Fader, der var Kjøbmand og netop havde efterladt saameget, at Gjælden blev betalt og han uden Skam kunde ligge i sin Grav. Saa ernærede Moderen sig og hende med at holde Logerende, og da Sorgen over Faderens Død var mildnet — det var en stræng Mand, og Familien havde seet lidet til ham — vare de to næsten altid fornøiede. De hungrede aldrig og kunde endogsaa hjælpe den gamle Bedstemoder. Nu, Else var ældre og kunde dømme om denne Verdens Ting, indsaa hun, at det var Bedstemoderen, der havde regjeret Huset. Det var en stor, djærv Kone, hvis Øine tindrede saa underligt. Else havde som Barn ofte stirret paa hende og grundet over, hvad der vel bragte Øine til at tindre ligesom Stjernerne. Det var Kjærligheden, havde den Gamle svaret, da hun en Dag spurgte. Men saa kom Ulykken: Moderen

blev syg. Else havde da netop fyldt sit sextende Aar. Den bedste af alle de Logerende, de havde havt, en ung Doktor, tog sig nu af de Forladte; han gjorde sig selv til Doktor i Huset og, hvad endnu bedre var, fik hende trods hendes unge Alder ansat som Lærerinde ved samme Skole, som havde opdraget hende. Nu var de formelig rige, og Else var igjen glad og let som Fuglen under Himlen; thi Moderen led slet ikke, men maatte blot i nogen Tid holde Sengen. Det var gode Dage, og de varede næsten i to Aar.

Saa kom den Dag, da al Glæde ophørte. Kandidaten friede til hende, og Moderen sagde, at hun ved at ægte ham opfyldte hendes høieste Ønske; hun var mere syg, end Datteren vidste; hun havde skjult for hende, hvor kummerfuld hun ofte var; de trængte saa høilig til en Støtte, og den unge Mand havde et Hjerte af Guld. Else kunde ikke fortælle, hvor ulykkelig hun nu havde været. At sige Nei var at lægge Moderen i Graven, det forsikkrede denne daglig; at sige Ja forekom hende som en Synd baade mod sig og ham. Paa Ægteskab havde hun aldrig tænkt; men Ægteskab, det vidste hun dog, var noget høit og herligt, thi det var Kjærlighed, og Kjærlighed tindrede ligesom Bedstemoderens Øine. Og han sagde nu, at han elskede hende! Aldrig havde noget saaledes mishaget hende. Naar Kjærligheden ikke falder over To paa engang, var den jo et Misfoster! Han havde kjendt hende som Barn, havde seet hende Aar efter Aar, og nu vilde han have hende til Kone! Hun kunde knapt tænke Tanken tilende. Hans Kone! det

var jo en Umulighed, og hun ventede, at der skulde ske et Mirakel for at befri hende. Men der skede intet Mirakel. De bleve gifte. To Aar efter Bryllupsdagen var Else Enke.

Saa simpelt fortalte Else sin Historie. Havde en Anden end hun selv fortalt den, vilde der have klinget noget ud af den, som mindede om de nordiske Kjæmpeviser: Alt var i dette unge Liv djærvt og friskt og stort anlagt. Denne Anden vilde have fortalt om det kjække Barn med de lange lyse Fletninger ned ad Ryggen, let som en Sylphide, flittig som en Benediktinermunk, — om Lærerinden med det fornemme Udseende, hvis hele Virken var tilskaaret efter indre store Dimensioner — om den stille Hustru, som Manden forgudende saa op til og som hjalp ham at dø; thi uden hende vilde han være død i mørk Fortvivlelse over at forlade hende og den Jord, hun gjorde ham saa skjøn, — og tilsidst om Enken i Bergen, der strax vakte Opsigt, men som ingen Opsigt ser eller ønsker at gjøre, som gaar sin stille Gang; hun hvem en Fe har lært at forskjønne Alt omkring sig, og hvem en Anden og Høiere har lært at finde Fred og give Fred.

„Jeg har altid haabet, at Du vil gifte Dig igjen," sagde Helene lidt frygtsomt efter endt Fortælling. „Du er for ung til at gaa alene det hele lange Liv."

„Aldrig!" sagde Veninden fast. „Gud har tilladt, at jeg ingen Anger kjender fra de to Aar, Nils levede. Han ved ogsaa, at jeg Nat og Dag bønfaldt Ham om at lade Nils leve, fordi han selv saa brændende ønskede at leve. Stakkels Nils! Han havde

fortjent at faa en Kone, der gav ham sin hele Sjel. Jeg gav hvad jeg kunde, gjorde hvad jeg kunde. Gud dømmer Villien. Men aldrig, aldrig mere!"

En Dag foreslog Else, at de skulde reise ud at fiske; det var jo den største Fornøielse Nord, og Præsten, der havde været i Besøg, havde sagt, at medens der var Snese af Fisk, der de kom fra, var her Millioner. Der kunde være hele Bjerge af Fisk i Søen. Men saa viste det sig, at Intet var i Orden til Fisket. Huskarlen havde vel sine Redskaber, thi siden man var nødt til at holde ham, maatte han ogsaa gjøre Nytte; det var ham, der sørgede for Fisk til Husbrug, men hans Snører frabad Doktoren sig efter at have beseet dem, han vilde have ordentlige Anstalter eller ikke fiske. Og saa foreslog Karlen, at der skulde gjøres Stands udenfor Præstegaarden, hvor netop det bedste Fiske var; der havde man Fiskesnører i Overflod, thi den forrige Præst havde i sin Tid været ivrig Fisker. Dette Forslag vandt Bifald og udførtes, men havde til Følge, at man ikke kunde undgaa at invitere Præstegaardens Beboere til at følge med paa Fisket. Præsten selv vilde man gjerne have med, idetmindste Damerne; men den eddikesure, forskruede Frøken var dem alle lige uvelkommen, især fordi hun ikke kunde oplade Munden uden at tale Ondt om Nogen.

Snart vare de samtlige i Baaden, og saa var baade Præst og Frøken glemte; thi Fisken bed strax Snøret var nede. Det var en kongelig Fornøielse, sagde Doktoren, som aldrig gjorde noget halvt og

nu var den mest passionerede Fisker. Præsten og Else vare ogsaa ivrige, og der var Latter og Lystighed paa Baaden. En saadan god smuk Latter havde Helene ikke hørt siden hun var hjemme, thi paa Handelsstedet var den dog anderledes. Hun glemte rent at trække op sin egen sprællende Fisk, thi hendes Øine hang ved hans Snøre, og hun kunde have skreget af Glæde, da han spøgende sagde, det var godt, at reisende Englændere intet vidste om dette Fiske; ellers havde man dem strax paa Halsen.

Tømme Havet kunde de ikke, mente Præsten; Fisken lod sig ikke udrydde ligesom Ryperne.

Doktoren vilde have en Lov til Rypernes Beskyttelse, thi Englænderne skjød dem væk massevis. Der var altsaa Noget heroppe, som interesserede ham nok til at han vilde beholde det for sig selv! Hun sagde sig ikke, at de havde været over to Aar Nord og at det havde udfordret en Fremmeds Nærværelse til at bevæge ham til at forsøge det med den egentlig store Fornøielse der Nord. Han morede sig. Videre gik hendes Tanker ikke.

Præstegaardsfrøkenen saa ud, som om hun skulde hænges samme Aften; hun havde maaske udfundet, at med saa lattermilde Mennesker var det syndigt at fiske. Muligt er det ogsaa, at hun havde opfanget det Blik, hvormed Doktoren betragtede hendes kjødløse Person i Kamp med en stor Fisk. Else havde ondt af hende: hun havde dog maaske været god — fordum. Ikke Enhver magter Ensomheden, og ve Den, som den ikke løfter. Hun talte oftere til hende og vilde hjælpe

hende med Fisken, men fik blot mutte Svar. Havde hun vidst, hvorledes Frøkenen endnu samme Aften skulde omtale hende, vilde dette ingen Forandring have gjort i hendes egen Opførsel; det angik jo ikke hende, at en Anden var ondskabsfuld, hun blev den hun var; var hun hvid, kunde en Anden hverken gjøre hende sort eller graa. Ulykken var blot, at Ingen er hvid nok.

Den fangede Fisk skulde spises i Præstegaarden til Damernes hemmelige Bedrøvelse; thi Doktoren havde Ret, naar han sagde, at der var stokprosaisk. Der var bestandig Skjænderi mellem den gamle Moder, der hostede hektisk, og Datteren, som aldrig blev færdig med Maden. I den øde Stue, der stod paa Stads, var ikke et Sytøi, ikke en Bog, ikke et Brev, intet, som tydede paa, at der levede Mennesker — en Sopha, et Bord, otte Stole og en Kommode, dermed basta. Selv Atmosfæren var en anden end hos Doktorens; her blev vel sjelden et Vindu lukket op. Præsten lod, som han intet mærkede af alt dette. De fordums Præstegaardsfolk og ikke han skulde være Herrer i Huset, saalænge han var en enlig Mand; Konen var desuden gammel og aabenbar alt paa den store Hjemreise. Han fik snart Samtalen i saa livlig Gang, at det knapt bemærkedes, at Fisken behøvede halvanden Time for at koges, og Aftensbordets Skrøbeligheder og Mangler dækkede han bogstavelig ved sin Livlighed, skjøndt han ellers sædvanlig var ordknap. Nu var han Vært, og det var fælt i hans Stue; altsaa maatte hans Person gjøre Fyldest. Han havde strax seet, at de Alle

egentlig nødig fulgte op med til Præstegaarden, og det fortænkte han dem ikke i; men det faldt ligesom af sig selv, at Fisken blev spist paa nærmeste Sted.

Doktoren generede sig aldrig for at vise sit onde Lune og behagede at være vred og stum, da de traadte ind i den kolde Stue. Præsten henvendte sig derfor strax til Damerne og fortalte med synlig Glæde, at den yngste Datter Jellemine var kommen hjem fra Tromsø for at blive hjemme. Der var med hende kommen nyt Liv paa Handelsstedet; hun var som en Fugl, der fløi kvidrende ud og ind.

„Det kan behøves," sagde Doktoren paa sin hensynsløse Vis, „alle de andre gaa den foreskrevne Gaasegang."

Præsten hørte ikke paa det Øre og fortalte videre, at det var en overgiven trodsig Ting, vilter som en Gut, der helst pladskede paa Vandet i Faderens Baad og forøvrigt gjorde med dem alle, hvad hun vilde.

Helene kjendte hende vel fra Ferierne og havde ikke glemt, at det var en udlært Mester i Galskaber; Doktoren tilføiede med et temmelig naadigt Smil, at hun havde lært ham et orientalsk Ordsprog, som hun selv havde lært paa Russeskibet: „Naar Katten ser en Lever, som den ikke kan naa, siger den: Idag er det Fastedag." Der er Visdom i det Ordsprog. Vi burde alle gjøre som Katten og lægge os efter en stor Mængde reglementerede Fastedage. Nu var han paa god Glid, og Stemningen blev den bedste.

Med Fisken og Frøkenen — den gamle Kone

var alt iseng – vilde der ogsaa igjen være kommen Forstemthed, havde Præsten ikke dækket alt med sit gode Lune, der ikke egentlig var Munterhed, men noget Varmt og Rigt, som Alle følte. Fisken var kold og Frøkenen varm. Selskabet spiste den kolde Fisk og skyndte sig saa at reise sig fra Bordet. Medens Tallerkener klirrede og Døre sloges i, saa Huset rystede, gik Alle til Vinduerne og saa udover Havet, der laa foran dem i stille Majestæt, oplyst af det store guddommelige Nattens Øie. Inden Nogen havde mærket det, var Else udenfor for at se til et Par smaa Planter, hun havde foræret til den gamle Præstekone, der holdt af Blomster og selv havde plantet dem. Ingen talte. Alle stirrede paa Skikkelsen udenfor. Nu reiste hun sig op af den bøiede Stilling og stod fuldt opreist i den magre Stenhave. Den høie, mørke, tankefulde Skikkelse passede saa vel til Scenen. Den golde sorte Ur og Havet i sin Ro maatte vel have Ting at sige hende, som ikke hvert Øre hører.

Præstefrøkenen havde nu faaet sine Talerkener paa Døren og traadte ogsaa til Vinduet. Det første, hun saa udenfor, var Else.

„Nei, nu klapper hun Finnehunden ogsaa!“ raabte hun og slog Hænderne sammen.

„Finnehunden beklager sig vel ikke derover,“ sagde Præsten leende for at dække den Andens giftige Tone. Det hjalp ikke; der kom mere af samme Sort.

„Tænker hun ikke snart paa at reise nedover igjen? Det kan dog ikke være hendes Mening at

overvintre her Nord? Svigerfaderen skal have stor Længsel efter hende, siger Folk fra Bergen."

Og hun lo ondt.

I Doktoren kogte det. Helene tog hans Arm og sagde mildt, at Svigerfaderen, der vidste hvad Else var i hans Hus, ogsaa let kunde tænke sig, hvad hun var i deres Ensomhed, og havde derfor givet sit Minde til at hun blev hos dem for det Første; hun haabede det blev længe.

„Om Smag og Behag kan Ingen disputere," hvæsede den Anden. „Nei, se der! nu har hun, ved Gud, ogsaa faaet fat i vore Faar! Staar hun ikke der midt i Faareflokken! Ja, bild Nogen ind, at Bukken interesserer Dig! Det er Altsammen bare Komediespil!"

„Det var et hæsligt Ord." sagde Præsten alvorligt, „og mindst passer det paa denne Dame."

„Man maatte komme til Finmarken for at høre noget saa skarpsindigt," haanlo Doktoren og maalte den Talende med sit mest ironiske Blik.

„Jeg bliver ved mit: hun er affekteret og hovmodig. Jeg har ikke kunnet fordrage hende fra hun satte Foden i Huset."

„Det er, fordi De ikke kjender hende," sagde Helene, der vel mærkede, at Samtalen var paa Veien til at udarte. Hendes milde Røst hjalp, thi Doktoren sagde sindigt til Præsten:

„Er det aldrig falden Dem ind, at det var en Figur fra Edda-Tiden?

Præsten fandt ogsaa, at hun mindede om en anden Tid og en anden Kultur.

„Jeg har alt kjendt hende som Barn,“ vedblev Doktoren. „Min Broder boede hos hendes Moder, der var en stor Taabe, og jeg var paa en Maade sat under hans Formynderskab, som om det var en Haandfuld Aar, der gav Overlegenheden.“

Ikke Munden, men Minen sagde: Han var en Philister, som jeg dybt oversaa.

„Min Broder,“ blev han ved, „var ligesaa begeistret for det smukke Barn som senere for sin Kone. Jeg saa hende paa Bryllupsdagen, og da gik det først op for mig, at hun hørte hjemme i Sagaverdenen. Og et saadant Væsen skulde indsyltes i moderne Prosa! Jeg besøgte dem et Par Gange af Nysgjerrighed. Saa saa jeg hende først igjen i Bergen som min Broders Enke. Min Fader siger om hende, at hun har Mod som ti Mænd og er bly som ti unge Piger.“

„Hun bly!“ raabte Frøkenen hidsigt. „Det er da vel det sidste, man kan sige om hende!“ Doktoren havde givet sin Forklaring alene til Præsten, medens de to Damer talte sammen; men hans sidste Ord vare blevne hørte og fremkaldte denne høirøstede Protest fra den elskværdige Værtinde. Doktoren fandt det vel overflødigt at forklare for denne Ragekniv, hvad han mente med Blyhed; Præsten tog desuden hurtig Ordet.

„Vor Tid trænger til stærke Kvinder,“ sagde

han; „Kvindelighed bestaar i noget mere end at rødme og slaa Øinene ned.“

Begge Mænds Øine faldt paa Helene, der netop slog Øinene ned og rødmede som en Granatblomst.

„Blyheden,“ blev Præsten ved efter at have mødt et venligt Blik fra Doktoren, „er og bliver evig det smukkeste og fineste ved en Kvinde, men den er ikke Alt. Deres Fader havde Ret, naar han med Blyheden ogsaa priste Modet, den rette Art, Mod paa Livet, Frimodighed til al Kamp. Livets Lykke er der. Den bygges blot af stærke Hænder og stærke Hjerter.“

„Der har vi Figuren fra Eddatiden!“ raabte Frøkenen i en Tone, som om hun sagde: Der kommer Rakkeren.

Else kom leende ind med Hunden efter sig kradsende paa Døren; hun havde løst den, den skulde jo ogsaa have lidt Fornøielse. Frøkenen fik snart det forbløffede Dyr med vrede Ord og Spark ud i Gaarden igjen.

Præsten fulgte sine Gjæster til Baaden i det klare Maaneskin. De gik gjennem hans saakaldte Have; Naturen var heller ikke her uden Poesi, sagde han til Svar paa Doktorens Spot. Naturen er sky, og hvad Skjønt den ejer, viser den ikke Enhver, men blot hvo som elsker den. Hans Øren hører, hvad Bækken siger og Bjergaanden svarer.

Else tænkte, og det ikke første Gang, at hun her stod for et haabløst Menneske, en Charakter.

Imidlertid var det bleven Høst, og Dagene snege sig hen indholdsløse og blytunge. Helene blev bestandig blegere, og det kunde blot have én Grund, thi Vinteren frygtede hun ikke; han var jo for hende den evige Sommer, men Richard var ofte igjen saa tungsindig. En Mellemting gaves ikke: enten var han glimrende og talte i et væk saa interessant, som Stakkelen aldrig havde hørt Nogen tale, men altid blodigt, altid ironisk, eller ogsaa var han igjen saa forfærdelig mørk og især saa besynderlig.

Der skulde noget til for at fordunkle Elses lyse Sind, som i alt det Skabte fandt Stof til et stort og dygtigt Sjeleliv, men dette Hus begyndte at blive hende, uhyggeligt. Hun saa godt, at Helene i sin Ydmyghed gjorde Sammenligninger mellem sig og hende, og for at det ikke skulde se ud som hun var Hovedpersonen, forsøgte hun at være taus hele Dage; men da var der Gravstilhed i Stuen. Doktoren blev vred, naar Else ikke vilde indlade sig med ham, og naar han var vred, faldt nu og da en Taare som en blinkende Krystaldraabe ned over Helenes fine Kind. Else havde under sin Opvæxt kjendt, hvad man kalder Nød; under hendes Moders Tag var den virkelige Armod, men hun havde under Armoden oplevet saameget Deiligt, seet saamange Mirakler og saamegen Hjælp fra oven, at Armoden formelig var bleven hende kjær: hun syntes ikke hun vilde undvære denne bestandige Afhængighed af Gud, hvorunder vi Alle ere, men som man glemmer, naar man ikke hver Dag trænger til hans ligesom aabenbare Hjælp. Her saa hun nu en Nød, hun

ikke før havde kjendt, her syntes det ikke at kunne nytte, om man raabte til Gud; thi for at hjælpe her maatte han jo omskabe et Menneskesind, og imidlertid vansmægtede en kjærlig Sjæl. Siden den Dag, Helene faldt i Multemyren, havde hendes Mand ikke bekymret sig om hende; men den Aften havde han hentet hende ind fra Tunet og fordret fuldstændig Omklædning, og uagtet man blot for hendes Skyld havde ventet over et Kvarter med Theen, havde han været saa god mod hende; han havde flere Gange ved Bordet seet over til hende, og af denne Erindring levede hun nu de magre Dage.

Saalænge det var mildt, gik de to Damer daglig ned paa Stranden, hvor de samlede farvede Skjæl og smukke Stene. En Dag fandt de den ganske bedækket af stygge Skabninger med en Mængde lange Arme og store Øine, som lignede Kalveøine. Helene havde seet dem før; det var Blæksprutter, der undertiden flyde op i Fjæren, sagde hun. Endnu heller roede de ud for at finde lidt Græs til Koen Blomkind, der var Begges Yndling. At faa Føde til Yndlingen holdt haardt. Ude paa Holmerne og paa Fugleværene, hvor Fuglene gjøde, voxede lidt Græs, og Doktoren havde ogsaa noget, som man kaldte en Eng, men det forslog Altsammen ikke længer end Sommeren tilende. Saa kom Sultfodringen: Tarre og Tang og især Fisk, hvilket var Damerne en Gru, og de anvendte sit hele Geni for ikke at være nødt til at give Blomkind Fisk. Gamle Limer spiste hun med stor Appetit og Alt, hvad der hører til Planteriget. Helenes Tøi, der

laa paa Blegen, var aldrig sikkert for Koen; engang havde hun ædt to hvide Skjørter op, og skjønt Kjærligheden til Blomkind var stor, gik den dog ikke vidt nok til at tillade saadanne Overgreb.

Som de en Dag stod ved Baaden og vilde ro ud paa en Holme, saa de et besynderlig rødt Skjær paa Himlen i Retning mod Præstegaarden, og da de hurtig gik op paa en Høide, hvorfra de havde vid Udsigt, saa de Præstegaarden staa i lys Lue. Helene blev saa forskrækket, at hun knapt kunde gaa, og Else, hvis pludselige Marmorbleghed Ingen saa, var hjemme længe før hende for at skaffe Hjælp. At Præsten var ved Annexet, vidste hun. Lykkeligvis var Doktoren hjemme og greb hurtig Hat og Frakke, men fordærvede det gode Indtryk, Else fik af den Deltagelse, han aabenbar viste, ved leende at sige, idet han for til Døren, at det var den første Adspredelse, han havde havt i Mandsminde.

Præstegaarden brændte ganske rigtig ned, og Præsten skulde have Bryllup til Jul!

Det var med yderste Nød, man fik frelst den gamle Kone og de faa Dyr, der vare paa Gaarden; Præstens Bøger og Papirer bar Doktoren ud med egne Hænder og ikke uden Fare. Alt Indbo brændte. Konen blev baaret til Skolehuset, hvor hun nogle Dage efter døde. Datteren reiste til Hammerfest, hvor hun havde Slægt. Ingen savnede hende. Luften paa Stedet var bleven bedre, siden hun var borte, sagde Doktoren. Det var det Eftermæle, hun fik.

Man havde en Læser-Fin mistænkt for at have

brændt Gaarden af for at hevne sig paa Præsten; men Saadant er ikke altid let at bevise, og Krabaten var forslagen. Præsten havde tiltraadt Embedet i en vanskelig Tid. Der herskede nemlig i Finne-Menigheden rundt omkring noget, der kaldtes religiøs Vækkelse, som var den rene Galskab hos Nogle, halvt Fanatisme og halvt Bedrageri hos Lederne. Man var paa den lige Vei til at blive ligesaa forrykt som for nogle Aar tilbage i Tiden, da to Mennesker bleve halshuggede, fordi de ikke vilde lyde Øvrigheden og tilsidst havde dræbt Handelsmanden, der ikke var dem hellig nok. Den førnævnte Fin, en liden, olivenfarvet fræk Patron med lurende, stikkende Øine og smale Læber var Hovedmanden for Vækkelsen, og da han havde faaet sine Egne forrykte nok, steg han ned af Fjeldet og gav sig til at prædike Bod og Omvendelse i Præstens Distrikt. Hvor han optraadte, blev Folk som besatte; thi han forstod at bruge Lungerne og male Helvedes Luer hede for Enhver, der ikke fulgte ham og omvendte sig. At der havdes Bevis for, at han var langfingret, var ikke til Hinder for, at han overalt optraadte som et Væsen, udsendt af Gud til Medmenneskers Omvendelse. En ragget Hund, han havde med sig, var afrettet til alskens Kunster, og det faldt Skjelmen let at faa først nogle gamle Kjærringer og efter dem samtlige Vakte til at tro, at Hunden var den livagtige Sorte selv. Vækkelsen begyndte med Suk og Taarer. Saa kom Djævlebesættelsen. Beboerne af et Galehus kunde ikke opføre sig mere forrykt end disse Mennesker. Strax

Djævelen efter deres Mening havde besat dem, fik de en Slags Krampe, som tvang dem til at hoppe og dandse, og jo mere de dandsede, jo galere bleve de og gav hinanden tilsidst Slag for Brystet, saa det knagede — men Djævelen havde de under Dandsen rystet af sig!

Det er bekjendt, hvorledes en øde og vild Natur gjør modtagelig for det Vidunderlige, og Præsten iagttog længe Uvæsenet i Stilhed, inden han skred ind. Men da saa en Kone tæt ved Præstegaarden blev virkelig gal, tog han sine Forholdsregler med Sindighed og Kraft. Allerede et Aarstid havde man ikke hørt Tale om Djævlebesættelser og Kramper, og Præsten begyndte at blive oprigtig yndet, da Ulykken med Præstegaarden rammede. At Finnen var Mordbrænderen, var omtrent Alle forvissede om; men Beviser havdes ikke, og enten var han forrykt eller lod saa. Sin Anseelse som Bodsprædikant havde han ganske mistet, thi naar han viste sig, var han ofte kanonfuld, og al Vækkelse begynder gjerne med at Brændevinskaggen slaaes itu. Ogsaa hans Hund havde mistet al sin Ære. Istedetfor at passere for hans Majestæt Satan selv, der jog Gamle og Unge paa vild Flugt, var det nu kun en gammel ussel, forsulten Kjøter, som ikke en Kraake gik afvejen for.

Den husvilde Præst flyttede til Handelsstedet; men paa Bryllup var der ikke at tænke før langt paa Sommeren, naar man havde Tag over den ny Præstegaard. Denne gav man sig strax ifærd med at opføre; thi Handelsmanden havde just Træværk liggende, som havde havt anden Bestemmelse, og han

satte sine egne Folk til Arbeidet. Husgeraad maatte man faa fra Tromsø.

Begge de Forlovede tog Brylluppets Opsættelse med en Rolighed, som den livlige Fader ærgrede sig over. De kloge graa Øine hvilede ofte paa Datteren. Hvad var der iveien med hende? Han havde altid paastaaet, at hun var født til Verden leende, og nu lo hun ikke hvad han kaldte „redeligt". Præsten var meget venlig mod hende; men strax han kom i Stuen, mistede hun Mælet, hvor høirøstet hun end nylig kunde have været. Som andre Kjærestefolk vare disse ikke. Han erindrede vel den Tid, da han friede til sin Kone. Da han første Gang saa hende, var det som en Harpun stak ham i Hjertet, og et rigtigt Menneske var han fra den Stund ikke, før de vel vare gifte.

Den, som vandt ved Brylluppets Opsættelse, var Helene; thi istedetfor at stelle i sit eget Hus, skrev Karen i Juledagene Sagn op for hende, og det var paatide, at hun fik ny Forsyning, thi hendes lille Forraad af Eventyr var længst udtømt, og hun frygtede at de engelske Timer vilde ophøre af sig selv; thi noget at tale om med hende havde Richard nu engang ikke, fordi hun var saa ubetydelig. Else havde en Dag sagt, at de maatte se sig om efter Eventyr fra selve Stedet; thi hun havde hørt Bedstefaderen sige, at Finmarken var Eventyrets alleregentligste Land. Og hun havde ogsaa faaet Kvænpigen til at fortælle sig nogle Eventyr eller Sagn, der alle handlede om Spøgeri og Forlis. Det havde ingen let Sag været

at forstaa Pigens Maal, men Else vilde ordentlig hvad hun vilde, og Saadanne seire altid.

Karen var den egentlige Eventyr-Samlerske i Egnen, og hun fik dem fra første Haand; thi hun havde en egen Maade at gjøre sig vel seet af den simple Mand og faa den stumme Mund til at tale. Else havde hidtil staaet paa en temmelig fremmed Fod med Karen; det havde endogsaa forekommet hende, at hun gik afvejen for hende Om det var dette eller noget andet, der havde gjort Else opmærksom, vidste hun selv ikke, men Karen var hende ofte i Tankerne, og hun begyndte at tro, at den store Pige bar paa Noget, som Ingen vidste. Da saa Faderen en Dag drillede sin Ældste for en Finnekone, der stod udenfor og havde noget at meddele hende, og det slap ud af en af Søstrene, at Karen, dersom hun bare vilde, kunde skrive en hel Eventyrbog, bestyrkedes Else i en anden Tanke, som hun ogsaa havde havt, at der kunde bo en Art Begavelse i Karen, som Ingen anede, allermindst Præsten, mod hvem hun var paafaldende sky og tilbageholden. Om Aftenen, da de skulde reise hjem, gik Else hen til hende og spurgte, om hun vilde glæde et Menneske ved at meddele nogle af sine Eventyr. Og saa fortalte hun ganske simpelt, hvortil Eventyrene skulde bruges: Doktoren skulde lære Engelsk af sin Kone, og da man aldrig har noget at tale om, naar der skal tales, og ovenikjøbet i et Sprog, man ikke kan, skulde Eventyrene hjælpe og lette.

Hun maa vel have sagt det noget anderledes, el-

ler hendes dybe blaa Øine maa have seet paa Karen med et eget Udtryk; thi den store Pige, der altid var rød, blev det nu til ned paa Halsen; men villig til at gjøre, hvad man bad hende om, var hun strax. At føre Eventyrene i Pennen, var hendes mindste Kunst, thi hun var Skriver for Faderen. Videre Bogholderi blev dog ikke ført: Gamlingen skrev sine Tal med Kridt paa Stuedøren, men det vigtigste af sit Regnskab havde han nok i Hovedet.

Else havde gjættet rigtigt. Karen, Lastdyret, var egentlig en Digter. Der gives mange Digtere i Norges Land, hvorom aldrig Nogen skal høre. Da Karen anden Juledags Aften i sit stille Kammer endte sine Optegnelser, satte hun sig ved det Vindu, der i de to sidste Aar havde været hendes Yndlingsplads; thi herfra kunde hun se Havet. Stjernerne dæmrede netop op over det efter en mørk Dag og Aften. Hun tænkte paa den smukke, venlige unge Kone, for hvem hun nu to Aftener havde arbeidet efter at alle Andre vare i Seng; thi anden Fritid kjendte hun ikke. Saa tænkte hun paa den spottende Mand og rystede paa Hovedet. Hun havde ofte seet dem sammen og kjendte deres Historie, som var den bleven hende fortalt. Den unge Kone byggede paa et Menneske. Stakkels hende!

Saa tænkte hun paa sig og sin Skjæbne. Endnu længe blev hun siddende og stirrede paa de sittrende Lysreflexer, som Maanen kastede over den blanke Sø.

„I Havet ligger der mange
Kvaler i evig Slummer,
Der lærte jeg Vuggesange
For alle Slags Ve og Kummer.“

Karens Optegnelser.

Hav og Land er befolket af underjordiske Væsner, gode og onde. De gode Aander, der færdes i og paa Havet, have sit Tilhold paa deilige, frugtbare Øer, usynlige for Andre end Framsynte og Troende. Kommer man i Nærheden af en saadan Ø. kan man i klart Veir se Spor af Jægtkjølene i Bunden. Her fiskes Torsk med Maven fuld af Bygkorn. Lykkelig den, der i Uveir faar se et saadant Agerland, thi han er fareløs.

Aanderne ere ørsmaa Væsner af menneskelig Skikkelse, klædte som Søfolk, men med rød Hue. Dragten beskrives dog forskjelligt. Nogle beskrive Kvindernes Dragt saaledes: blaa Frak, blaa Hue, hvide Knæbuxer, Lægge og Ben nøgne med sort nedhængende Haar, der naar til Knæerne, Ansigt overmaade deiligt. Mændene have hyppigt en Kridtpibestump i Munden. Der, hvor Aanderne holde til, ser man Fjelde dannede som store Baadnøst, Spor af Baadoptrækning, af tykke Touge og disses Vridninger hele Veien opigjennem den løse Sandmark; man hører dem arbeide i Fjeldet, Baade ro. Opsang som til Jægtopsætning, hul og dyb; men Folk sees ei.

Samtlige Aander, gode og onde, drive Jægtbrug, og føre store Ladninger til Bergen. Stundom er Jægten saa stor, at naar Styrmanden staar paa Styrmandsfjelen foran, kan Rorsmanden ikke høre hans Raab;

han maa derfor først raabe til en Mand ved Masten, og denne igjen til Rorsmanden. En saadan Jægt er altsaa to Raab lang. Falder Veiret imod eller Land ligger i Veien for den bene Retning, saa seiler man tvertover eller igjennem, hvorfor man ofte ser Kornstraa eller Ax hænge fast i Styret. Denne Sort Jægtskippere have sine egne Handelsmænd i Bergen og naar disse sende Brev med Almuens Jægter, saa faar Jægten stedse blikstille Veir udenfor den Holme, hvor Brevet skal nedlægges. En Jægtskipper mødte engang i Bergen en fornem Mand, som gav ham et Brev med Begjæring at levere det paa Holmengraa (en nøgen Holme ikke langt fra Byen). Paa Spørgsmaal til hvem det skulde leveres, svarede den Ubekjendte, at han blot havde at levere det. Ankommen til Holmen, blev Veiret stille, og Styrmanden satte fire Mand i en Baad og bød dem lægge Brevet paa Holmen, ifald de ei fandt Folk. Ved Holmen saa de i en Bugt en stor Søbod og en blaaklædt Kvinde gaaende ned efter Kaien. Hun fik Brevet. Strax efter blev Vinden god. Saadanne meget betroede Jægter fare stedse heldigt. Kommer en Huldrejægt i Menneskers Nærhed, forsvinder den.

De gode Aander ere stærke, hjælpende og varslende Væsner, som det er godt at staa i Venskab med. Faar man En til at trives ombord, bliver man ei vanhjulpen og forliser aldrig. Forlader han Fartøiet, gaar det galt; kommer han igjen, gaar det atter godt. Det almindeligste Navn for en slig beskyttende Aand ombord i en Jægt er Gobon (maaske god Bonde).

Ligger Jægten i Havn, og Mandskabet er gaaet til Ro, saa hører man det pusle paa Dækket. Groer det op med et Uveir, truer Landtrossen med at springe, kommer der Tyve eller forestaar en eller anden Fare, saa varsler han den Sovende ved at gribe ham i Brystet, give ham et Slag under Øret eller kaste ham ud af Sengen. Altid vil man da faa nok at bestille paa Dækket.

I Uveir viser han sig for den Fremsynte ved Styret. Springe Vanter og Stag, saa Masten bugner som en Seiltrø*, saa ser man Puslingen støttende Masten med Ryggen og med en Fod mod hvert Vaterbord, hvorom høres det Vers:

Du mindes vel paa Folla,
Da Maitra sprang af Sporra;
Jeg satte min Fod
I hvert Vaterbord.

Nye Vanter og Stag, men ganske smækre, af overordentlig Styrke findes snart istedetfor de sprungne. Bliver Veiret stille paa Veien og Mandskabet gaar tilkøis, høres der en svare Rumstering paa Dækket Det er Gobon, som med Bunke-Aarerne roer Jægten frem med en Fart af tretti til firti Mile om Dagen. Sin egen Føring har han med paa Jægten, som stedse faar stille Veir, naar han losser og lader Sit. Han betaler høi Fragt; bestandigt Held følger Jægten, og Rigdom bliver Eieren til Del.

Naar denne er kommen hjem fra Reisen og Jæg-

* Trø vil sige Fiskestang.

ten sættes paa Land til næste Aar, forlader Gobon den dog ikke, men har stedse sit Tilhold der. Derfor maa Eieren ei tømme Jægten ganske, men efterlade noget Mad og Drikke til ham. I Jægtvængen er der da Liv, kan En tro. Man hører Hamring, Ildslagning, Kogning, Døre gaa op og i. Snart høres Gobon snorkende i Lugaren, snart har han Fremmede, og da er der Latter og Støi af Mands- og Kvindestemmer. Lægger et Menneske sig til at sove i Jægtvængen, faar han ingen Ro, men Dynen trækkes af ham saalænge, til han maa forlade Stedet.

Gobon holder sig dog ei blot til Vens med den rige Jægtskipper. Som en god Aand er han ogsaa den fattige Fisker nær i Nødens Stund. Om ogsaa Baaden har sin Gobon, derom har intet Sagn naaet Meddelerens Øre, men muligt og sandsynligt er det; stort Held følger jo enkelte Baade, Uheld andre. Mens En fisker uryggelig godt (grovt saa godt) og drager op af Havet Kveiter saa store, at Spolen hænger ud over Agterskotten, sidder den Anden i Kammeratbaaden tæt ved uden at fornemme et Nap. I Sagnet: „Skarvene som Fiskere“, heder det, at Fiskeren ingen Fisk fik med sin egen Angel, men utallige med en, han fik af en Underjordisk. Forulykkede Fiskere, der strande paa Skjær eller Holmer, kommer Gobon tilhjælp, ligeledes den Fattige og Ensomme, der for at faa et bedre Udkomme flytter ud til saadant ubjergeligt Sted. Paa Grimsholmen, et lidet Fiskevær i Carlsø, boede en fattig Fisker ensomt og havde kun en Hund hos sig. Han eiede ikke Baad, men fik Lov

at ro med Andre. Gik det smaat med Fangsten, saa strøg Hunden afsted til et Fjeld, Storheja kaldet, hvorfra den i Munden bragte ferskt, varmt Brød hjem. Eieren af Holmen, som selv roede Fisket med, vilde ei tro dette, og forlangte, at alle Fiskernes Kister skulde aabnes; man fandt, at Hver og En kun havde muglet (muggent) Brød.

En anden Mand laa engang paa Holmen og sov i det varme Solskin. Just som han vaagnede, stod der en ørliden, vakker blaaklædt Kvindeskabning for ham og keg ham lige i Øiet. Han greb efter Kniven, men borte var hun.

Havets onde Aand er *Drauen*. Hans Skikkelse er som en Mand i fuld Skindhyre, med Skindstak, Skindbuxer, Sjøstøvler og Sjøvaatter, de sidste saa lange, at de naa ham til Knæerne. Paa Hovedet eller istedetfor Hoved har han en Tangtue, hvis lange Bladstilke bølge ned over ham. Han er meget stor og suber (skræver) saa stærkt, at en Fembøringsbaad for fuldt Seil kan seile under Skrævet. Øine har han paa Knæerne. Han er grovlemmet, bredskuldret, „stut og tjuk som en Høsaate“, vralter afsted og efterlader en raadden Liglugt. Stundom synes det, at han er af ved Navlen.

Han antager ogsaa andre Skikkelser, og sees ofte henimod fem Alen høi, stundom som en almindelig Fisker, af og til som et Sjølig, paaklædt eller nøgent.

Han sees hyppig paa Skjær, i Fjæren, i den

opsatte Baad, men kommer ogsaa op i Nøstet, Rorboden og Husene. Paa Helgeland holdt engang en Mand paa at nedtage Garnene, der hang over Aasene i Nøstet. Da saa han en Drau sætte sig paa Nøststolpen. „Hvad er Du for En?“ spurgte Manden barsk. Da sagde Drauen: „Ser Du den Lappen?“ Da tog Manden en Kavel, drev til ham med den og sagde: „Kjender Du den Klappen?“ Da vraltede Drauen ud i Sjøen og Manden gik hjem, men siden fik han se til at passe sig vel.

I Havet sees Drauen ofte i Kjølvandet. Paa Skjær sidder han gjerne og banker sine Sjøvaatter. Paa Sjøen skriger han fælt. Nærmer man sig, ophører Skriget; fjerner man sig, begynder det igjen. I Rorboden kommer han hen til Brixen, hvor Den ligger han er til Vens med, for at kvæle ham. I Husene kommer han, naar der er Sjølig, og er der mange saadanne, saa er der saa tykt af Drauer, at det mylrer, og slig Støi og Rumstering og Dundren paa Kistelaagene, at det næsten er Uraad at høre det. Sligt Spektakel var der paa Andenæs efter det store Forlis 1822, da sex og tretti Mand bleve borte og paa en Dag tyve Kvinder bleve Enker. I samfulde otte Dage, før Ulykken skede, hørtes fæle Skrig fra Havet om Natten.

Jægtebrug driver Drauen ikke. Hans Hu staar blot til at skræmme Menneskene og gjøre al den Skade, han formaar. Han varsler det, som er Ondt, ei for at advare, men for at forfærde. Ser man Morild efter ham i Fjæren, spaar det Uveir. Hans Skrig paa Havet er et „koldt“ og skjælvende Hu, hu, hu!

som fra Folk i Dødsfare. Det spaar Udød. Jo flere der skal blive, jo længere Tid i Forveien og jo værre skriger han. Somme siger han har to Slags Skrig. Hu, hu! betyder Styggeveir; ho, ho: „Hjælp feige Folk.“

I Fjæren gaar han op i Baaden, som er opsat der. Det første, han gjør, er at vende Alting forkert. Aarelommene (Skaftene) vender han bag, Hanken af Øsfadet forud, Styret vender han op og ned paa. Derpaa sætter han sig, begyndende fra Framskotten, paa en Tofte og siger: „Her høver det“ eller „her høver det ikke.“ Saa sætter han sig paa hver Tofte i Baaden. Hver Mand, der sidder paa den Tofte, hvor han har sagt: „Her høver det“, maa blive.

Stundom skaber han sig om til et Sjølig og bliver taget op i Baaden. Paa engang styrter Liget ud i Havet, og den Mand, der sad det nærmest, kan være vis paa at blive. Det Onde, han varsler, kan man ikke undgaa. Men han varsler ei blot, han gjør ogsaa det, som er ondt. Stundom hænder det, at Baaden staar ganske stille og ei kan bringes af Pletten, uagtet Veiret er spagt og Mandskabet anstrænger alle Kræfter. Det er Drauen, der holder Baaden fast under. Ofte griber han ogsaa fat i Aarebladene. I Fjæren kaster han sig med hele sin Tyngde paa Nakken af Folk, for at drage dem ud i Havet. En Gut hos Præsten i Bodø slap en Kvæld fra Drauen og flygtede over Kirkegaarden. Drauen efter. Snartænkt raabte Gutten: „Op, alle Guds Børn og hjælp mig!“ Dermed sprang han uden at se sig tilbage. Men om Morgenen efter fandt man i Flodmaalet (hvorhen Kirke-

gaarden strakte sig) hele Dynger af Ligkistefjæle og Tarre-Lægger (Stilke), med hvilke Vaaben Kampen var ført. Udfaldet ved Ingen.

Drauen sætter sig ogsaa ovenpaa Byrden, En bærer, kvæler Folk i Sengen og løser Knuden paa Landtrossen, der er fast om en Aabot (en Stenhob, hvor Ring ei findes opført til Landfæste). Hans Magt er dog mere begrændset med Hensyn til de Ulykker, han gjør, end de, han varsler. Folket har efterhaanden opfundet en stor Del Midler til at værge sig mod denne ondskabsfulde Fiende.

Rører han ved Noget, En bærer, saa stryger man paa Tingen med Tollekniven. Hjælper det ikke, saa tager man det styggeste Smuds, man kan finde, og kaster ham det lige i Fjæset. Gaar man med Gevær, saa skyder man ham ned ved at vende Kolben frem, Piben bag. Skyder man paa almindelig Maade, er man selv fortabt.

Holder han Baaden igjen, saa kan man, naar han viser sig, dænge ham med Aareskaftet, et Fodspænd eller en Kavel. Men det Bedste, naar han vil kravle op i Baaden, er at gribe Fiskesassen (en stor Kniv til at flække Fisk med et langt Træskaft, saa den ei kan synke) og stikke i ham. Han siger da: „Stik og ryk!“ for at faa sin Modstander til at trække Kniven ud igjen. Er denne uerfaren og daarlig nok til at gjøre det, gaar det galt med ham selv, medens Drauen bliver uskadt. Derfor skal man, idetsamme Drauen siger „Stik og ryk“, svare: „Min Sjel og Gud, lad staa, som staar.“ Da er man fareløs.

Sidder han i Baaden for at prøve, om det høver, da viger han ei, om En kommer alene. Man fører derfor Haanden varsomt ind til det Sted, der er Toften nærmest, naar man ror, og slaar saa til med den flade Haand. Da maa han give sig og siger (gaar trægt) i Sjøen. Baaden, han har siddet i, maa ei bruges den Dag, og for at være ganske sikker behøver man at stikke Langfingeren i Sjøen og svælge Vandet, nævnende et helligt Navn.

Møder man ham paa Havet, maa man kaste gamle Vaatter og Skrab til ham, slaa Fyr og bede ham reise til Helvede. Men det Bedste er at vise ham Agterspeilet. Det liker han ikke paa nogen Maade og viger strax. Selv om den Baad, hvori Drauen har været og gjort ondt, er synkefærdig, saa hjælper dette Middel.

Løser han Knuden op paa Landtrossen, saa lægger man en Øxe paa den. Bliver han da sindt og banker Øxen med Eggen mod Fjeldet, saa Gnisterne sprude til bare Hammeren er igjen, da er der kun et eneste Raad: at beskytte Knuden ved Hjælp af det, han liker mindst af Alt. Da kan man rolig gaa tilkøis.

Som almindelige Sikkerhedsmidler gjælde, at man aldrig til Ballast tager Sten med Tang paa, og at man nøie ser efter i Fjæren, om der ligger et lidet Ben efter ham, naar han har tabt i Striden, hvilket man da tager og begraver i kristen Jord. Der gaar Sagn om, at han af og til i godt Lune advarer Fiskeren med de Ord:

Hør du Mand!
Ro iland,
Der bli'r Fjeldfok,
Der bli'r Sjørok!

Ligesaa, at han som Sjølig kommer op i Baaden og trækker med sig ud i Havet Den, der har myrdet. Imidlertid ere saadanne Sagn enkeltstaaende, maaske uægte.

Om Gobon og Drauen samle næsten alle Almuens overtroiske Forestillinger sig, forsaavidt disse vedrøre dens Sjøbedrift. For at sikkre sig mod Fare har den dog, foruden de nævnte, ogsaa adskillige andre Varsler og Hjælperaad. Kobben foran Stævnen betegner Fare, agterfor lykkelig Reise. En Kraake paa Dækket spaar ondt, en Skjære godt. Viser Drauen sig forud, men ikke i Skindhyre og uden at skrige, blot bankende sig, er man fareløs.

Mod en Braadsjø hjælper det at blistre eller spytte. For at faa god Vind drikker man Pumpevand, klorer paa Masten og mumler. Hjælper ei det, maa Voghalsen til, hvis Pligt det er at skaffe Vind. I den første Havn, Jægten løber ind, maa han lure sig ind i et Hus, stjæle en Træske og lægge den bag Styret. Løftegaver til Kirken er ogsaa nyttigt under store Farer.

Med disse Optegnelser, der sendtes Trediedagsmorgen, fulgte en Seddel til Else, hvori Karen skrev, at der hver Søndag skulde komme en liden Sending Eventyr. Indlagte vilde hun bede Vedkommende læse,

ellers blev hendes Eventyr ikke forstaaede; thi alle disse Forestillinger vare jo ukjendte for dem. Hun vilde ogsaa i Eventyrene bruge den Skrivemaade, som her var brugt; thi en anden passede ikke for disse Ting.

Doktoren, der havde læst Indlægget høit for de Andre med et temmelig haanligt Udtryk og et Par Gange udraabt: „Hvor raat! hvor uskjønt!“ lyttede dog med en vis Opmærksomhed, da Helene fortalte Karens første egentlige Eventyr, der senere fulgtes af nye, og herigjennem opgik maaske den første Anelse hos ham om det eiendommelig storartede i Livet Nord og Jetteforholdene i Alt. Men hvoraf kom det, at han, naar noget havde interesseret ham, studsende fæstede Blikket paa Skikkelsen ved sin Side? Han havde i disse Forbandelsens Aar bestandig bildt sig ind at maatte stige ned til sin Kone, og da det kjedede ham, havde han talt overordentlig lidet med hende, næsten blot om Husets Ting. Og naar han nu viste lidt Interesse for hvad hun fortalte, blev hun ham ganske ubegribelig; hun fortalte jo sine Eventyr formelig smukt, formelig nydeligt; vare de raa og hæslige, stammede hun dem frem saa gratiøst, at hun gav ham Lyst netop paa disse.

Men var der noget ved hende, som langsomt vandt hans Interesse, saa var det ikke hendes Kjærlighed, men den bly og jomfruelige Maade, hvorpaa den fremtraadte eller rettere dulgte sig. Aldrig viste hun ham et Kjærtegn, aldrig gjorde hun ham et Spørgsmaal. Ydmyghed og Stolthed synes saa forskjellige og forliges dog saa vel. Uden at hun selv vidste det, var

hun i sin ydre Fremtræden bleven stille, tilbageholden og stolt. Hun havde aldrig tilstaaet sig, at hun havde ladet sig træde paa, og at han ikke kunde interessere sig for et Væsen, der lod sig træde paa; men Kjærligheden har fine Følehorn og er Verdens første Læremester: lidt efter lidt var hun bleven saadan, at det ikke lod sig gjøre at overse hende. De engelske Timer kunde nu en enkelt Gang formelig more hendes Mand, og da kunde Helene igjen faa sin glade Sang og Latter. Blev der saa atter i Huset den ængstelige Stilhed, saa var det ikke vanskeligt at finde Forklaringen. Den var paa Mandens Ansigt, som nu ofte ordentlig kunde se forgræmmet ud.

Da Doktorens Hus laa mellem Handelstedet og Kirken og temmelig nær denne, var Følgen, at Præsten Søndagmorgen tog ind der, naar han skulde forrette Gudstjeneste. Undertiden kunde det da hænde, at han blev der til Mandagmorgen, og de to Mænd, der hidtil havde staaet temmelig fremmede ligeoverfor hinanden, skjønt Ingen vel kunde have hinanden mere nødig, kom derved paa en anden Fod. Else havde maaske givet Stødet dertil ved en Samtale med Præsten, hvilken igjen dreiede sig om Livet Nord. I hans rene Atmosphære følte hun sig saa sikker, med ham kunde hun tænke høit.

Hvad hun savnede her, sagde hun en Dag, da de bleve alene, var gjensidig Overbærelse. Folkeslaget var haardt. Trængte man nogetsteds til Kjærlighed,

saa var det her. Der fandtes ikke den beboede Plet paa Jorden, hvor der ikke kunde leves og næsten leves godt, naar der var Kjærlighed. Uden den var det koldt overalt.

„De er bedre Præst end jeg," sagde han mildt, „den hele Kristendom bestaar egentlig i, hvad De der siger."

Hun rettede sine Ord ved at tilføie, at Hjerternes Haardhed ikke var i Nord alene; den var i Nord og den var i Syd.

„Den er hos Doktor og den er hos Præst," faldt han smilende ind. „Er det ikke Deres Mening?"

Hun blev rød, men nægtede det ikke.

„Doktoren og jeg," blev han ved, som om han havde faaet Svaret, „se alt i Livet saa forskjelligt, at jeg ikke kan øine, hvor et Tilknytningspunkt mellem os kunde findes. Vi maa nødtvungne staa haarde og kolde ligeoverfor hinanden. Et Par Forsøg paa Tilnærmelse fra min Side har han ikke villet bemærke. Jeg anerkjender idetmindste hans Begavelse, medens min høieste Stræben blot vækker hans Ligegyldighed, for ikke at sige Foragt."

„Foragt?" gjentog hun, og Øinene gik opad. „Hvem har ikke ofte mødt Foragt for det, der er al hans Lykke? Min Svigerfader er Fritænker, og saadant er smittende i en Familie. Jeg er ofte bleven udleet, fordi jeg eier en Skat. Men Skatten kunde ingen Latter tage fra mig, og saa tænkte jeg: Siden jeg har Skatten og de ikke, saa staar det jo til mig at lade dem ane, hvad Skat det er jeg har. Den, som gaar gjennem Verden, ledsaget af en Gud, maa dog

gaa anderledes end den, som gaar alene. Det paaligger en Saadan at give efter og bære over; thi det er jo denne, der er den Lykkelige."

„Den Lykkelige?" gjentog han langsomt. „Hvem er lykkelig?"

„Jeg haaber Mange i vort Land. Livsmod er dog vel ingen sjelden Urt mellem os? For mig udfordres intet stort Apparat; alt, hvad jeg forlanger, er at leve med gode Mennesker, der ikke alene ere gode mod mig, men gode mod hinanden."

„Anser De Doktoren for et godt Menneske?" spurgte han efter en Pause.

Hun tænkte efter.

„Han har ikke været prøvet," svarede hun, „og man maa have kjendt Sorg for at være rigtig god. Den eneste Prøvelse, der er gaaet over hans Liv, var af kort Varighed og fik ikke Tid til at virke. Alt er gaaet let for ham. Som Gut var han sine Forældres Øiesten; som ungt Menneske blev han bestandig smigret, bestandig feiret. Havde nogen nævnt en saadan Ting som et ydmygt Sind, vilde han have leet foragteligt. I den Stemning kom han hid, hvor han ingen Brug har for sine Talenter, hvor Livet har en ganske anden Farve; men just derfor har jeg dyb Medlidenhed med ham."

„Jeg tilstaar, at jeg endnu ikke er kommen saavidt," svarede Præsten lidt strængt. „Allerede da vi reiste sammen nordover, forstod jeg, at han hørte til den Sort Mennesker, der helst bestille sit Liv hos Suk-

kerbageren. Tager man disse Nydelsesmennesker ud af sin Ramme, synes de ynkelige."

Hun blev igjen taus og eftertænksom. Kvindehjerter af høi Herkomst fordømme langsomt. Endelig sagde hun, at hun nu havde begrebet, hvad han, Præsten, havde sagt hende den første Gang de talte sammen, at man heroppe maatte være noget dygtigt eller gaa tilgrunde; men det var saa let at tale om at gaa tilgrunde, og det var en saa forfærdelig Ting. Naar et Menneske er i Havsnød, søger man jo dog at frelse.

„Hvem kan her frelse?" raabte han ikke uden Bitterhed. Hvad der gjorde ham saa bitter mod Doktoren, vidste han selv. Ikke at han tiltroede ham noget virkelig Slet, men allerede den kokette Leg han drev med Else, og hun ikke saa, var i hans Øine foragtelig. „Jeg traf ham", sagde han, „i Christiania, hvor han allerede troede sig en Titan. Her kan han nu prøve Kræfterne. Det er Insektets Rebellion med Verdenernes Konge."

Han fik intet Svar. De forbleve Begge tause. Hun kunde ikke bryde Staven over et Menneskes Fremtid og grundede paa, hvor Hjælpen skulde komme fra. Han grundede paa, hvad der gjorde hende saa tankefuld. Saa tog han igjen Ordet med uformildet Bitterhed.

„Ulykken er, at han med al sin Dannelse og Udvikling er en svag Karakter. Det er den moderne Sygdom. Er De ikke enig med mig heri?"

„Ikke ganske. Der er noget Storslagent i ham. Har De seet ham med sine Syge? Har De lagt Mærke til, at han vover Livet for at hjælpe den ringeste Mand? Har De hørt om de store Kasser fulde af medicinske

Bøger, han lader sig sende, og studerer om Natten, naar Dagen ikke forslaar? Spørg ham, hvad han lettest vilde kunne undvære, Føde eller Bøgerne, og han vil svare: Føde."

Præsten vidste, at han nød stor Anseelse som Læge og ganske vist fortjente den. Videnskabsmanden havde han al Respekt for; det var Mennesket, der var ham fordægtigt.

„I vort Land skal man lægge Mærke til, naar et Menneske begynder at nyde Anseelse," mente hun. „Ingen faar den for intet. Her Nord forslog ingen Videnskab. Der skulde mere til, det vidste Præsten selv bedst. Jeg vilde ønske," føiede hun til, „at De kunde se ham med Faderen. De To ere Venner. Han kan holde af et andet Menneske, og om saadanne mistvivler jeg aldrig ganske."

„Han tillader enhver Fugl at bygge Rede i sit Bryst, kalder De det Kjærlighed?"

Elses Blik faldt fuldt og stort paa ham, som han stod for hende i alvorlig imponerende Mandighed. Studsede hun ved at se, at der over dette Ansigt, som ellers blot aandede Velvillie og Intelligents, gik Trækninger, som hun ikke forstod, og som blot Lidenskaben eier? Det led mod Aften, og de røde Gardiner kastede rubinfarvede Streiflys ind i Stuen. Det var vel denne Belysning, der farvede Præstens ellers saa blege Kinder.

Kirkedagene vare altid den store Begivenhed, og intet Veir formaaede at holde de to Damer hjemme. Desværre var det blot hver tredie Uge, da Præsten

de andre to Søndage var ved Annexerne. Elses Samtale med ham faldt en Fredag, da han havde været i et Møde i Nærheden og fandt hende alene i Dagligstuen. Søndagen efter vare de alle i Kirke. Af Dagens Text, der forherligede Ham, hvis sidste Suk var en Bøn for sine Bødler, tog Præsten Anledning til at tale om Skaansel mod Næsten, og da han endte sin Prædiken, der som altid baade var dyb og dog let forstaaelig, med de Ord: „Lær os Alle, som Du taaler, at taale hinanden; gjør os Alle mere værdige til at stride under Dit Banner, hvis Indskrift er Kjærlighed.“ Da følte Else, at hun havde Svar paa sin Bøn om Skaansel for En. Hun følte, at Præsten var hendes Ven, om det end aldrig skulde blive sagt paa Jorden. Der gives Baand, som vi ikke knytte, men modtage formede fra et andet Fædreland.

Nogen Tid efter takkede Præsten hende med en vis Inderlighed for, at hun ligesom havde lagt ham Doktoren ved Hjertet. Hun saa selv, hvor godt det nu gik mellem dem.

„I Begyndelsen viste han mig tilbage,“ sagde han. „og ikke just paa den skaansomste Maade, men det har en egen Magt, naar man ikke vil lade sig tilbagevise. Vindingen er størst for mig, thi Alt vil blive forandret i mit stille Liv, dersom han kan blive min Ven. Vi sad isøndags sammen til længe efter Midnat; jeg vidste ikke, hvor Timerne vare blevne af, men inden jeg faldt isøvn, tænkte jeg paa Dem og de Ord af Schleiermacher:

„Wir sollen einander Engel Gottes sein.“

„De har været Engelen for os Mænd.“

Den Dag, disse Ord bleve sagte, var en god Dag for alle.

Doktoren havde overtalt Præsten, som han Lørdag traf hos en Syg, til at gaa hjem med sig og spise Middag, for at de ud paa Eftermiddagen kunde gjøre Søreisen sammen til Annexet; Begge havde da Selskab paa den lange, i bedste Fald ensformige Tur. Helenes Ansigt skinnede. Havde det ikke været for Skams Skyld, havde hun kysset Præstens Haand; thi nu sad han igjen i ivrig Samtale med hendes Mand, rigtignok om Storthingsvalgene Nord, hvilket hun ikke fandt meget interessant, men det var det samme; Richard fandt det aabenbar interessant.

Efter Kaffeen blev Doktoren kaldet ud, og Præsten blev alene med de to Damer. Det er vanskeligt at sige, hvorledes Ordene faldt, men pludselig var man inde i en Samtale om Troen.

„Jeg har stridt den samme Strid, som alle i min Tid,“ sagde han med sit milde, indtrængende Alvor. „Troen er et Mirakel af Guds Naade. Ingen faar den, som ikke ærligt kjæmper sig den til.“

„Ikke Enhver forstaar at kjæmpe,“ sagde Helene med neppe hørlig Røst. Hun var opvoxet i en Barnetro, som Mandens Spot havde frastjaalet hende. Nu havde hun mistet sin Skat, og han havde intet givet hende istedet.

„De har Ret,“ svarede Præsten, „ikke Enhver forstaar at stride, men man kan bede Gud stride for sig, og det forstaar især Kvinderne; derfor er deres

Kamp som oftest mindre haard end vor. Naar de med deres Inderlighed bede Gud forbarme sig over dem, føle de snart, at han har forbarmet sig."

Helene lyttede med aandedrætstandsende Interesse. Det var jo næsten Moderens Ord. Men Richard? Han sagde jo: Tror du, at Universets Regent bekymrer sig om dine Pakkenelliker?

„Man er ikke en Kristen, fordi man er døbt," vedblev Præsten, „man modtager ikke en Religion, som man modtager et Fædreland, fordi man ikke kan andet. Dermed tage mange iblandt os det for let, selv de, der mene at være Kristne. Man fødes norsk; man maa gjøre sig selv til Kristen. Det er ikke Murene, der danne Kirken. Min Kamp varede i flere Aar. Fortvivlet udraabte jeg tilsidst: „Kan jeg ikke finde Dig paa anden Maade, saa knus mig!" Han knuste mig, men jeg fandt Ham."

De sidste Ord bleve sagte i en Tone, som bragte de to Damer til at forstumme.

„Har man først Ham," blev han ved efter en Pause, „da formaar man Alt. Den fromme Huss besteg Baalet, som var det en Throne."

„Martyrens glade Freidighed begribe vi Alle," sagde Else. „Vanskeligere er det, ikke at tabe Modet under Livets Sorger."

Selv vidste hun ikke, hvad det var at tabe Modet. Hun talte for en Anden.

„Selv under Sorgen kan man ikke alene vinde Fred," sagde han fast, „men ogsaa triumpherende Glæde.

Det er Tro forvandlet til Syn, saa at sige Forudnydelse af den himmelske Stads Privilegier."

Helenes Øine hang ufravendt ved hans Læber. Hende havde Gud knust. Sorgen kjendte hun. Skulde hun ogsaa kjende den triumpherende Glæde?

„Gud gjør større Mirakel i et Menneskehjerte, end at forvandle Sorg til Glæde," tog han igjen Ordet, og nu var Udtrykket i hans Ansigt forandret til tindrende Sorg. „I ethvert Menneskebryst kan der indsnige sig en Sphinx, med Gaader, der dræbe. Ingen Sphinx kan dræbe, naar man har Ham. Han lærer os at elske vor Pligt, og dette er Løsningen af Livets Gaade."

Præsten taug. Det havde været hans Hensigt at sige noget, der kunde falde lindrende ned i en bedrøvet Sjel, og han havde blot talt om Sit; thi i hans Bryst rasede en Sphinx forfærdeligt.

Helene havde intet andet hørt, intet andet forstaaet end den triumpherende Glæde, man kunde faa under Sorgen. Hun gjorde paa sin ydmyge Maade et lidet Spørgsmaal, som Præsten besvarede med overstrømmende Inderlighed. Over Elses Ansigt gik et Glædesblink. Hun kjendte disse Ord, der pludselig slaa ned i et Hjerte og sønderrive Sløret, der skjuler os Guds Kjærlighed.

Samtalen førtes nu blot af Præsten og Else. De saa Begge, at Helene var dybt rystet, og talte med stor Forsigtighed, for at give hende Tid til at fatte sig. Hun smilte snart til dem gjennem Taarer: hun vilde bede Gud om den triumpherende Glæde, det sagde ikke Læben, men det tindrende Blik. Naar

hun først eiede den triumpherende Glæde, vilde Richard trives bedre i hendes Selskab. Det var hende, der var gaaet om med sit lange kjedelige Ansigt; derfor havde der ingen Velsignelse været i hvad hun forsøgte. Gud kan gjøre større Mirakler, end give et bedrøvet Menneske sin Glæde; det havde Præsten sagt, og det troede hun fra nu af fast.

Paa Handelsstedet var der, efter endt Vinterfiske, stor Travlhed, og da saa den stille Uge kom og Alle pustede ud, var det med Glæde Doktorens Damer modtog Indbydelse til at komme der og blive Paasken over. Det var, som de kom i en anden Verden, naar de kom did. Hjemme hos dem var det stille og dødt; her var altid Liv og Munterhed. Det var jævne, simple Folk, men der var noget karakteristisk ved dem, ikke det ringeste spidsborgerligt, sagde Else, og det var sandt. Den vakre, joviale Handelsmand lod selv Doktoren til at finde Behag i, skjønt han aldrig tilstod det, og Karen, der tog sig lidt underlig ud, naar hun kom i Besøg til Doktorens i sort Silkekjole, Konfirmationskjolen, som havde varet i otte Aar, og en Hat, hun selv havde gjort, og egentlig intet havde at sige de to Damer, allermindst naar Doktoren var i Stuen — var ganske paa sin Plads i Hjemmet, hvor hendes Embeder vare saa mange, at de blot lod sig tælle af hendes egen utrættelige Offervillighed. De andre flittige Bier stak ofte, men Skaden var ikke stor, og noget særegent dygtigt var der hos enhver af dem. Man havde tidlig gjort dem selvstændige. Da de vare smaa, havde de lært sig selv at gaa; faldt de, fik de reise

sig op igjen. Intet færdigt Legetøi var nogensinde bleven dem rakt; vilde et begjærligt Pigebarn have en Dukke, fik hun lære sig selv at sy den. Andre Emancipationslyster end at hjælpe sig selv kjendte de ikke. Doktoren fandt dem alle græsselige og oplod aldrig Munden til andre end Benjamine, hvis store Barnøine han fandt en kunstnerisk Fornøielse i at se hvile paa sig, naar hun spændt hørte paa, hvad han værdigedes at fortælle hende, og Ansigtet var overgydt med Purpur, som altid hos Børn. Tænkte han paa, at han havde gjort det samme Experiment med et andet Barn? Og naar han saa pludselig kunde fornærme Benjamine ved tydeligt at sige, ikke med Munden, men med Øinene: „Gaa din Vei!“ og blev siddende paa samme Plet, uden at røre et Lem, stirrende hen for sig, tænkte han da paa, at dette andet Barn pludselig havde staaet for ham som en ung Pige, og at den unge Pige havde bragt ham hans Livs første Forbauselse, den ikke at bryde sig om hans Beundring? Gik han tilbage til hin Tid, da Broderens Forlovelse en hel Uge havde bragt ham til at fare om som en Rasende? Saa han den ungc Pige staa Brud marmorbleg og marmorkold? Saa han den unge Kone i sit Hjem: stille, tankefuld og taalmodig? Saa han sig selv rase paany? Saa han sig glemme Den, der havde bragt ham hans Livs eneste Ydmygelse, glemme saa aldeles, idetmindste i erotisk Forstand, at hun havde levet under hans Tag hele Uger, inden Fortidens Minder faldt over ham som Hammerslag, der besvaredes af Hammerslagene i hans Bryst?

Festdagene gik let, næsten behageligt. Naar vi sige næsten, saa var det fordi de to Damer ofte hemmelig skjalv for at det kunde gaa galt mellem de nye Venner. Medens Doktoren den ene Dag ikke syntes at kunne faa nok af Præstens Selskab, kunde han den anden være kold, næsten insolent mod ham; men ved saadan Leilighed overbeviste han sig ogsaa om, hvor ganske han havde taget Feil, da han mente at kunne overse Præsten: den stille Mand kunde, naar han vilde straffe, være lige saa vittig som nogen Doktor, og forsmaaede han at være blodig, saa var det, fordi han fandt det, som er bedre. „Var ikke Doktoren en gift Mand og Præsten en forlovet Mand," sagde Handelsmanden, der var en Fiffikus, til sin stille Kone, „saa vilde jeg tro, at de var jaloux paa hinanden, og at det var den velsignede Enke, de sledes om; taler hun med Doktoren, bliver Præsten stille, og taler hun med Præsten, saa bliver Doktoren rød i Toppen."

Konen skammede ham ud, at han kunde gjøre sig slige Tanker; det var blot de ugudelige Mandfolk, der faldt paa Saadant, han maatte skamme sig for sin egen Karen.

„Ja, med Karen havde han ogsaa en Gaas at plukke," mente han, „men den vilde han plukke med hende alene."

Tredie Paaskedag, da man skulde skilles, var det et saadant Guds Veir, at man med al Magt vilde beholde sine Gjæster en Dag til, men da Doktoren maatte afsted, var Helene ikke at holde tilbage; hun maatte og skulde ledsage sin Mand, hvori-

mod det ikke faldt vanskeligt at overtale Svigerinden til at blive igjen, og da Alle, lige til Karle, Piger og Hunde holdt af hende, blev der almindelig Tilfredshed, da hun istedetfor at blive en Dag over blev Ugen tilende, og saa nok en Uge. Hun havde vel sine Grunde til at tro, at det kunde være godt for Ægtefolkene at være alene.

En Morgen, da Else gik i den lille Have, hvor der stod nogle magre Buske, var Doktoren med ét ved hendes Side. Hun havde ikke seet, at han havde staaet og stirret paa hende. Det var saa længe siden, han havde seet denne slanke Skikkelse. Han var bleven staaende for Hammerslagenes Skyld.

„Saa tankefuld og alene?“ tiltalte han hende. Der fløi et Udtryk af Misfornøielse over Elses ædle Ansigt. Han maa vel have seet det, thi han forklarede strax Aarsagen til sit Komme. Han havde ingen farlige Syge og vilde deltage i den store Tur op til Finneleiren; han havde aldrig kjørt med Rensdyr, og det skulde jo ogsaa engang forsøges. Han ventede i det Hele at se noget for ham Nyt deroppe. Paa Elses Spørgsmaal, hvorfor han ikke havde taget Helene med, svarede han undvigende, thi han var for stolt til at opfinde en Fabel. Else havde snart sit gode Ansigt igjen, thi for at hjælpe denne Sjel udfordredes intet uden Godhed. Med Mændene nytter nu engang intet andet, ingen List, ingen Finhed, ingen udstuderede Ting: vær god og vil det Gode, saa gjøres Resten af hvo dertil har Myndighed. Turen, som var foranstaltet af et Par Reisende, blev fastsat til næste Morgen ved Dagsprøt.

Handelsmanden vilde selv med og maaske Præsten, men „Fruentimmernationen“ skulde blive hjemme.

„Hvad vil Du give Doktoren til Middag?“ spurgte Handelsmanden sin Kone, da de saa uventet havde faaet Besøg; „Død og Pine, dersom jeg kunde narre Hestebeaf i ham, for jeg liker ham ikke! Vi slagtede jo Folen igaar, og Folebeaf vil han finde nydelig!“

Konen vilde ikke høre paa saadan Tale, og det gjordes heller ikke nødig; thi i det samme kom Karen slæbende med en sprællende Lax, som hun maatte havt staaende „under Roden,“ sagde Konen. Og saaledes var det. Karens Industri var mangeartet. Hun havde opdaget en Trærod, der hang udover Elven, og udfundet, at Roden kunde bruges til Laxekammer.

Hele Resten af Dagen var Else venlig mod Doktoren og undgik ham aldrig, skjønt hun vel saa den Exaltation, hvori han var; det var en Naturfeil hos ham, mente hun. „Hun havde altid seet ham passioneret for en eller anden Ting: nu var hans Passion at hade Finmarken og være ulykkelig. Saa maatte man fare mildt med ham.“ Hvor hun var, førte ligesom en tyrannisk Magt ham altid tilbage til hende; det var, som om alt, hvad han saa og hørte, blot havde Interesse for ham for hendes Skyld; det var, som om Himmel og Jord blot vare skabte for hende og henvendte sig til hende. At Alt syntes at dreie sig om hende, og at Alle gjorde Ære af hende, fandt han saa naturligt, at han vilde have gjort store Øine, om det havde været anderledes. Blot hun mærkede ikke noget til dette. De faa oftest Ære, som ikke trænge

til Ære, ikke mærke den, ikke forstaa sig paa den Ting. Hun holdt sig mest til den gamle Fader, som hun ærede, og som strax havde kastet en egen Elsk paa hende, som han dog ikke viste paa anden Vis, end det sømmer sig paa de Kanter, og ikke gjorde mange Ord af. Konen var hun lidt bange for, thi da hun sjelden eller aldrig talte, var det ikke godt at vide, hvad hun mente. Alle i Huset saa op til hende, og ikke mindst de sex voxne Døtre. Der var blot én Søn, og han var i Bergen. Men der var syv voxne Døtre. „Hvor var den Syvende?“ spurgte en gammel Handelsmand, der just var ankommet, da de om Aftenen alle sad om Spisebordet. Han savnede sin gamle Kjæreste Maren.

Der blev saa taust i Stuen som i Gravene, hvor de Døde er lagt.

„Hun er død for os,“ sagde Moderen strengt. „Om hende tales ikke i mit Hus.“

Else gik det koldt nedad Ryggen. Hvad for én Ulykke var skeet? Præsten sagde hende det Dagen efter, der var en stille god Dag, da samtlige Urostiftere vare i Finneleiren. Præsten havde faaet Forfald.

„Der var syv voxne Døtre i Huset. Unge Mænd af deres egen Stand saa de saagodtsom aldrig, og saaledes var det let at forklare, at den Næstældste havde forlovet sig med en ualmindelig rask ung Fisker, som hun havde kjendt fra de Begge vare Børn. Tilstaa Forlovelsen vovede hun ikke; thi John drev ikke engang Fiske for egen Regning, men tjente hos en

Anden. Den blev dog opdaget, og nu blev der et forfærdeligt Styr. Moderen viste nu, at hun kunde tale, og vilde have Forlovelsen hævet. Nu græd Stakkelen et Aar, to Aar. Saa gik hun til sin Fader og sagde, at nu giftede hun sig med John; han maatte ikke være vred paa hende, og give hende Papirerne. Men Faderens Samtykke krævedes for at de kunde komme sammen, og dette kom hun nu for at hente. At Moderen vilde sige Nei, vidste hun, men det fik de bære, Vorherre hjalp vel i sin Tid. Faderen vilde ikke til strax; men da græd Stakkelen saa bitterlig og sagde, at der aldrig blev Folk af hende, dersom man skilte hende fra John. Den gamle Fader gik op og ned i Contoiret, hvor Samtalen blev ført; Datteren smaahulkede i en Krog. Skulde han nu sige til hende: „Gaa din Vei, jeg kan ikke hjælpe Dig!“ Han havde alt i to Aar ofte skottet til hendes forgræmmede Ansigt og ligget vaagen mangen Nat for hendes Skyld. Tage Livet rent af hende kunde man dog ikke, og saa sagde han tilsidst Ja; men det holdt haardt, thi han kjendte baade Kone og Barn, og hvem han end gjorde tilpas, vilde den Anden ikke takke ham.

I al Stilhed indrettede han nu et Værelse med Kjøkken for de Unge i en Hytte, der tilhørte ham, og der drog de stille ind, efter at Præsten havde føiet dem sammen og sagt nogle Alvorsord om det Liv, de traadte ind i. Den gamle Fader saa til dem, saa ofte han kom deres Dør forbi, men talte ikke et Ord derom hjemme; Moderen havde strengt forbuden, at

deres Navn blev nævnt: den Datter, der havde gjort dem slig Skam, skulde ansees for død.

En Morgen længe før Dag vaagnede Alle ved at Stormen stønnede gjennem Huset. Det maatte være en Storm af den rette Art, thi det hvinede gjennem Skorstenspiberne, og Stenene, der laa over Tvertræerne paa Torvtaget, faldt ned. Alle vare snart paa Benene og samlede i Dagligstuen, hvor alle Vindueslemmer lukkedes. Ogsaa Else kom ned i Stuen, hvor Lysene brændte paa Bordet. Hun kunde ikke forstaa, hvad der var Aarsag i den underlige Taushed, der herskede; det var som om Ingen kunde drage Pusten, og til Storm vare de dog vante. Karen sagde hende hvidskende, at John Fisker, Marens Mand, Dagen før var gaaet paa Havet i sin Husbonds store Baad, som han styrede alene, da Husbonden havde Gigten, og der var netop kommet Bud fra den Syge, at han frygtede der var noget paafærde med John. En hjemkommen Fisker havde hørt Nødraab. En Baad var forlist ude ved Skjærene.

For første Gang var den gamle Moder ikke faret op ved Lyden af Johns Navn. Hun var askebleg i sit Ansigt, mens Kaffeen blev drukket, eller rettere, der var nok Ingen, som drak videre, og da Kopperne vare af Bordet, gik hun ud af Stuen, uden at mæle; men da Else gik gjennem Gangen for at hente sit Schawl ovenpaa, saa hun gjennem Gangdøren den Gamle staa udenfor i Graalysningen og stirre udover Havet.

Alle Søstrene og Else gik nu ned til Bryggen, hvor Handelsmanden var ifærd med at faa løst Fem-

børingen, der heldigvis var hjemme for at udrustes til Fisket. Præsten stod hos ham.

„Ikke Du Far," sagde denne, „jeg gaar ud."

„Alle Mand gaa ud!" erklærede den Gamle, som var en fordums Høvedsmand, der havde slaaet sig til Ro, men endnu vel forstod at føre sit Styre.

Den gamle Kone havde ikke staaet længe udenfor, da en Skikkelse kom løbende med et Barn paa Armen.

„Mor! Mor!" raabte den unge Kone, og Moderen tog hende og Barnet i Favn. „Er der ingen Frelse, Mor? Er John bleven?"

Moderen pegede taus paa hendes Fader, der med Sydvest paa Hovedet og i Skindklæder stod færdig til at gaa i Søen i sin gode gamle Baad, bemandet med fem stærke Rorskarle, en Fremmedkarl og Russeskipperen, der var ankommen Dagen før.

Præsten var den Sidste, der gik i Baaden.

„De er ikke Sømand, hvorfor vil De da vove Livet?" sagde Else, der stod hos med alle Søstrene. Alt Blod var veget fra hendes Ansigt.

„Jeg har færdes paa Søen, siden jeg kunde staa," svarede han smilende, „Søen og jeg ere gamle Kjendinger."

Idet han var i Baaden, saa han tilfældigvis paa Else. Baaden stod næsten paa Kant, saa rasende var Søgangen. Hun stod der som en Billedstøtte. Det syntes ham, at hun havde Øinene fæstede paa ham, men han tog vel feil.

Da alle Mand var kommen til Aarene, satte Baa-

den af. Den Gamle selv sad ved Styret som Høvedsmand, kun Vorherre over sig til øverste Styrmand. Alt gik for sig med fuldkommen Ro. Samtlige i Baaden havde taget mangen Tørning før denne Dag, selv Præsten, der saagodtsom var opfødt paa Havet.

Forliset var skeet et Stykke udenfor den Bugt, hvorved Handelsstedet laa. Vinden stod ret ind. Umuligt var det at krydse ud; man maatte altsaa søge ved Aarernes Hjælp at naa frem. Der var to Næs at passere. Naaede man det yderste, kunde man derfra med knap Vind for en Stump Seil maaske naa de Forliste. Alle Kræfter bleve anspændte, og frem gik det, skjønt smaat. Fra et Skar i Fjeldet styrtede Stormen ud med en saa rasende Kraft, at Søen stod i Skum som en Fos. Da Baaden kom herind, røg Skummet over den, saa den neppe kunde øines. Kvinderne paa Stranden rørte sig ikke mere, end om de vare af Sten, skjønt det ikke var en smal Sag at staa stille i sligt Veir.

Da Baaden var ganske ude af Sigte, omringede de sex Søstre den grædende Hustru, der stod støttet til Moderens Skulder. De sagde ikke et Ord til hende; de saa blot paa hende, og hun paa dem, og de forstode hinanden vel. Barnet var kommen paa Bedstemoderens Arm, og hun byssede kjærligt for det, da det gav sig til at skrige. Det var en stor prægtig Gut, som strax lod sig trøste og lo til den gamle Kone, som kyssede ham. Over den unge Moders forfærdede Ansigt fløi et Glædeslyn. Saa stirrede Øinene igjen ud mod Havet: „O Herre Gud, Du som er i Himlen,“

raabte hun, „lad John opleve at se Mor staa med Veslen paa Armen!“

To Taarer trillede ned over de rynkede Kinder. Det var de første, hun havde fældt over Tabet af Maren, som hun nu havde igjen. Men til hvad Pris? Skulde Barnets Fader blive?

Stormen blev saa forfærdelig, at den sled store Jægter fra Land og det næsten blev en Umulighed at staa paa Benene, hvorfor Pigerne fik den Gamle og Søsteren med Barnet ind; men de havde ikke været ti Minutter inde, før den gamle Moder var paa Stranden igjen. Hun var gaaet ud af Bagdøren. Hvad var det, som pidskede hende og lod hende ingen Ro? Var det Anger? Hun vidste det ikke selv, hun vidste blot, at hun gladelig i denne Stund vilde give sit eget Liv for at redde den lyshaarede Guts Fader. Den lyse Hud og det gule Haar havde han arvet efter hendes Slægt; Manden og nogle af Børnene vare mørkladne med sort Haar. Nu var den unge Kone heller ikke at holde inde; hun maatte ud til Mor, men Barnet blev inde, og Søstrene skulde alle se paa det og stelle med det. Det var det første Barn, de havde seet inden sine egne Døre; de fattige Fiskere omkring dem havde Børn nok, men hos deres Omgangsvenner fandtes ikke et Barn. De næsten glemte John over Gutten. Ude var han ikke glemt. Stormen var nu saadan, at de to Kvinder flere Gange havde maattet lægge sig ned og klamre sig fast til Jorden ved at gribe i Græstuerne og en liden Enerbusk, der var stærk, saa unosselig den var at se paa. At faa

dem ind var ikke at tænke paa. Udpaa Morgenen gik Karen ud til dem med Kaffe, hvortil de vel kunde trænge; thi de havde nu staaet der i tre stive Timer. Havde det ikke været for Elses Skyld, havde ingen Magt holdt Karen inde; men engang hun gjorde Mine til at forlade Stuen, tog Else Schawlet paa for at gaa med, og saadant Veir var ikke for andre end fødte Finmarkinger. Hun fik lidt Varmt nødt i de To paa Stranden. Mange Ord faldt ikke, deres Sjele vare i Øinene; hvert Hvin af Stormen tog de for Nødskrig, men den Ene sagde intet derom til den Anden. Der var nu ikke blot Fare for John, men for alle i Redningsbaaden. Kantrede Baaden, saa kunde Faderen ikke svømme iland i de tunge Skindklæder, og de Andre, med Undtagelse af Præsten og den unge Russeskipper, kunde slet ikke svømme. Søfolk lære sig ikke gjerne at svømme der Nord, da Dødskampen derved bliver længere.

Karen fik Moderen til at sætte sig ned paa en Tue, og der sad hun nu ubevægelig, med Øinene fæstede paa Havet. Karen havde strax givet hende en Skindkappe paa, der holdt Vinden ude, og syg havde hun i sin Livstid ikke været. Og saa var det bleven Dag, og nu var ingen længer inde. Alle ventede. Hvad? Maaske et Dødsbudskab. Maaske vare de alt Faderløse. Til den gifte Søster talte Ingen; det nyttede ikke, det vidste de. Karen, der var den blødeste, tog en Gang hendes Haand, det var Alt.

Medens de stode saa paa Stranden, hvorimod Havet rullede taarnhøie Bølger, øinede Karen, der

havde laant Russeskipperens Kikkert, en Baad. Hun vilde intet sige derom til de Andre, før hun saa, hvem der var i Baaden. Nu kom den nærmere. Saa var den borte igjen. Saa kom den frem anden Gang. Milde, barmhjertige Gud, der sad Faderen ved Styret, og foran ham sad Præsten! Da hun havde seet disse To, lukkede hun Øinene og for med Haanden til Hjertet. Saa kom Kikkerten for Øiet igjen. John var i Baaden samt den ærlige Russeskipper. Ingen var bleven.

„Se did!“ sagde hun og lagde sin Haand paa Moderens Skulder. Baaden, der lændsede haardt ind, kunde nu sees med blotte Øine. Den gamle Kone saa Baaden og hvem der var i den, og lukkede saa de gamle Øine. Hun havde vel noget at sige den, som her havde hjulpet. Med et høit Jubelskrig og i et Sæt, som var hun bleven en Fugl, var Maren inde i Huset, hentede Gutten, og med ham paa Armen modtog hun den bjergede Fader, der endnu havde Kraft nok til at reise sig helt op i Baaden og støttet af Præsten at gaa iland, hvor Svigermoderen tog ham i Haanden og rystede den for alle Tjenernes Øine. Ord vexledes ikke.

Nu var der Liv nok paa Stranden. Saamange Mennesker, som der fandtes paa Handelsstedet, saamange stode nu ved Baaden. Stormen ændsede man i Glæden over Redningen ikke mere, end en Smaagut ændser Vinden, der bortfører hans Drage.

Efter en flygtig, munter Hilsen til Sine gav Handelsmanden med høi Røst sine sidste Befalinger paa

Baaden. Tæt ved den stod Else, hvem Præsten taus rakte Haanden, idet han gik iland. Han følte en hed Taare falde paa den fremrakte Haand, og saa overrasket paa hende. Det Ansigt skulde han ikke glemme til sin Død. Tæt ved forklarede den store Russeskipper ivrigt for Karen, hvorledes Redningen var gaaet for sig. Gamlingen saa paa de to Grupper med et ganske underligt Ansigt, og da han saa bøiede sig ned og med de store veirbarkede Hænder klappede sin Baad, der igjen havde vist, hvor god Havsbaad den var, spillede om hans Mund et jovialt Smil, som sagde mange Ting, men som Ingen lagde Mærke til.

Karen, der tænkte paa Alt, havde for længesiden faaet lagt i Kakkelovnen paa det bedste Gjæsteværelse, og derop kom nu Mand og Kone, for at John kunde vederkvæges.

Paa Slaget tolv sad den hele Familie ved et velbesat Middagsbord. Den store Russeskipper var naturligvis med, da han var Hovedredningsmanden, og saalidet havde sparet paa de athletiske Kræfter, at Faderen erklærede, at uden ham havde det været forbi med dem, hvorfor han ogsaa herefter skulde ansees som Familien tilhørende, som billigt var. Faderen forklarede nu for de Hjemmeværende, hvorledes det forholdt sig med John og Forliset, da John endnu ikke var Mand for at tale selv. John var ikke, som meldt var, gaaet ud i Husbondens store Baad, men i sin egen Trerumsbaad og den var næsten udslidt, da John for to Aar siden kjøbte den. Hidtil havde John dog klaret sig, men Aftenen før, inden Stormen udbrød, havde han læng-

tes hjem og sat Seil til for at naa frem i betimelig Tid Saa havde en Fjeldrosse pludselig hvælvet Baaden og skyllet Alt væk, som fandtes til Redning: Styre, Øskar og Resten. Natten var ravnsort, Himmel, Jord og Hav lige sort. De tre Mand i Baaden kom op paa Hvælvet og haabede at drive iland til nærmeste Ø; men Masten med Seilet holdt imod, Vand og Bølge gjorde Sit, og saa gik Hvælvet rundt i Vandet. De to Mand bleve borte. John holdt fast, skjønt det gik rundt to Gange til. Han fulgte hver Gang med. Hans Nødsraab var det, der var bleven hørt.

Saa forfærdelig som Tingen var, saa simpelt blev den fortalt. Ingen faldt paa at rose Johns Mod eller gjøre Ophævelser. Man lever paa Søen, man tager dens Farer, den Ting er simpel. Det er blot Kvinderne, der tillade sig at være blege, mens Mand og Fader ere stedte i Havsnød.

Russeskipperen havde fortalt Karen, hvorledes Bjergningen var gaaet for sig, men havde ikke mælet et Ord om hvilken vigtig Part han selv havde i den. Da man efter en Anstrengelse saa stor som den kan gjøres af Mennesker, havde naaet det yderste Næs, gav man Baaden Seil, først for tre Klør, men strax efter for den fjerde. For skarp Bidevind skulde man forsøge at knibe ud til Hvælvet. Hver Mand sad taus paa sin Post. Halskarlen fik Overhalinger, saa man sjelden kunde øine ham. Manden ved Storøskarret kunde ikke holde Baaden læns, og Enhver, der kunde afse et Øieblik, maatte hjælpe til med Spande.

Da heller ikke dette forslog, maatte Hatte og Sjøstøvler af. Uheldigvis skiftede Stormen Retning nogle Streger, saa den blev for knap til at naa Hvælvet, som man snart vilde komme i Læ af. Spørgsmaalet var nu, hvad man skulde gjøre, enten krydse videre og vende, eller forsøge at bruge Aarerne det korte Stykke. Det Sidste blev valgt, men forgjæves søgte man at naa frem. Allerede begyndte Baaden at sakke tilbage, og der var vel Ingen som i dette Øieblik ikke opgav det sidste Haab, da Russeskipperen greb de to Aarer, der førtes af den mindst kraftige. Med et høit Tilraab, hvis Klang gav Gjenlyd i hvert Hjerte, skjønt Ordene, der sagdes, tilhørte et fremmed Tungemaal, tog han med sine uhyre Kræfter saadanne Tag i Havet, at samtlige Rorskarle, der nylig havde følt de sidste Kræfter synke, pludselig fik Mod igjen. Nogle Minutter efter var man Hvælvet ganske nær, men Vind og Bølger lagde nye Hindringer, og havde Russeren ikke gjort en sidste overmenneskelig Anstrengelse, var det dog ikke bleven naaet. En næsten livløs Mand hang alene paa Hvælvet og blev lagt i Baaden, hvor nogle styrkende Midler snart bragte ham tillive. Med yderste Forsigtighed blev Baaden nu vendt og givet Seil. Alle aandede lettere, skjønt Faren endnu langtfra var forbi. Den ene Bølge efter den anden truede med at fylde Baaden, men med erfaren Haand regjerede Høvedsmanden Seilet, der snart stod høiere, snart lavere; Russen understøttede ham saaledes, som han fra første Øieblik

havde gjort, og halvfyldt af Vand naaede Baaden endelig Havn.

Da John havde sovet i atten Timer i Træk, kunde han staa op og gaa hjem med Sine. Moderen gik med, som om den Ting fulgte af sig selv. Søstrene vilde ogsaa gaa med, men med et eneste Blik naglede hun dem til Stedet, og saa gik de Tre alene afsted, den Gamle med Gutten paa Armen.

Ankomne til Hytten saa den gamle Kone sig længe omkring. Der var ormstukne Vægge, men alt var rent og ryddigt. En forældreløs Pige paa ti Aar, som Maren havde taget i Huset, uden Betaling, for at gjøre Nytte, havde Kaffeen færdig, og den blev stille drukket. Mand og Kone vare tilmode, som vare de i Kirke. Saa betragtede den gamle Moder endnu engang alt inde, og saa gik hun ud og saa sig om ude. Det var et fattigt, men ikke kummerfuldt Husliv, her førtes, det saa de kloge gamle Øine vel. Johns hele Stel viste, hvad det vil sige for en Mand at have en modig Hustru, og John havde faaet den rette, det forstod den erfarne Husmoder og var tilfreds. Efter at have sagt et godt Ord til Pigebarnet, gik hun hjem uden Ophævelser, som hun var kommen.

Næste Dag lægger Handelsmandens Baad til ved Kirkestranden, og ud stiger Gamlingen selv med et mere fortænkt Ansigt end han har for Skik at vise. Uden saameget som et Ord til Rorskarlen, der ved

at han skal vente, gaar han langsomt op mod Skolehuset, hvor Præsten endnu har sit Contoir, skjønt hans ny Præstegaard alt kneiser nok saa stolt paa Bakken. Præsten venter ham, thi den Gamle har om Morgenen sagt, at han ønsker at tale med ham under fire Øine og i Skolehuset, hvor han har en Forretning.

„Jeg har noget at sige Dig, som ligger mig tungt paa Hjertet," begyndte den Gamle ikke uden en vis Forlegenhed.

Præsten lyttede spændt.

„Du har været forlovet med min Karen, siden du var en Gut og hun et opløbet Pigebarn. Saa kom du bort og var længe borte. Da du kom igjen, havde hun netop faaet den ulykkelige Nervefeber, saa du saagodtsom blot saa hende i Livsfare, thi strax Faren var over, maatte du bort igjen; du havde da netop været mellem os sex Uger og ærlig hjulpet os at frelse Karens Liv. Jeg har ikke glemt, at det var dig, der, Veiret kunde være som det vilde, i Regn og Storm hentede den træge Doktor, der var en anden Mand end den vi nu har. Det var knapt, at Karen vidste, at du havde været i Besøg. Den første Gang, hun kunde sidde lidt oppe, saa hun sig længe om, som søgte hun Nogen, men da hun ikke spurgte, sagde Ingen noget om dig; vi kunde jo blot sige, at du var borte, og dertil havde Ingen Hjerte. Saa gik igjen flere Aar, og da du saa kom op som Præst her paa Stedet, ja da var I Begge blevne andre Mennesker, du var en studeret Mand og hun

en ret finmarkensk Pige. Du havde ikke været her et halvt Aar, før hun en Dag kom ind til mig og talte som saa: „Far," sagde hun, „Hans Peter og jeg gaa ikke rigtig sammen; Skylden er ikke hans, men jeg bliver trangbrystig, strax han kommer i Stuen, jeg kan ikke bruge Mælet, skjønt god og venlig er han altid. Jeg tror det var bedre Du sagde ham, at det blev forbi mellem os.

Jeg skjændte Pigen ud. Hun havde engang sagt Ja, og derved blev det. Hun maatte skamme sig at have saadanne Tanker. Dermed gik hun slukøret sin Vei, og det var ogsaa det bedste hun kunde gjøre, thi jeg har det ikke med at være blid, naar man kommer mig med Historier og Falskhed. Et Par Gange senere har hun slaaet paa samme Streng, og jeg fragaar ikke, at jeg vel kan have taget lidt vel skarpt paa Vei, thi hun havde hver Gang Graaden i Halsen; og hun hører ikke til dem, som flæber for et Ord. Men hvad sker for otte Dage siden? Captain Yvoff kommer ind til mig for at gjøre mig et kuriøst Spørgsmaal. Det er knapt, at jeg kan faa Tingen sagt, men han var i en saadan Hede, at det gik for ham som det var smurt. Kort og godt, han vilde spørge om det ikke lod sig gjøre, at Præsten gjorde Afkald paa Karen, siden der nu engang intet Bryllup var bleven til Jul. Det var hans Mor, der havde sat Mod i ham. At Huset brændte af netop som Brylluppet skulde staa, mente hun var Guds Finger, og saa skulde han, Sønnen, blot strax begive sig paa Reisen og sige der han kom, at dersom Jomfru Karen vilde

gaa med denne Sommer til det hvide Hav og være Mor for de Smaa, da vilde den hele Familie om et Aar nedsætte sig i Finmarken, og han, Yvoff, vilde da blive Polarfarer og gaa til Spitsbergen paa Hvalrosfangst, hvortil hans Hu længe havde staaet.

„Har De sagt noget herom til min Datter?“ spurgte jeg Manden, thi Tingen vilde naturligvis ikke hue mig.

„Ikke et Ord,“ lød Svaret. „Det staar til hendes Far at tage en Bestemmelse.“

Jeg affærdigede Manden noget kort, thi i mit Hus er det altid gaaet greit til, og var det ikke Lurendreieri at tage Kjæresten fra en Mand og give hende til en anden Mand, maatte jeg gaa i Barndommen, thi andet Navn for Sligt har jeg ikke. Blid var jeg ikke, da Yvoff gik fra mig, og Dølgsmaal havde jeg ikke lagt paa hvad jeg tænkte om Sagen.

Saa kom al denne Havsnød imellem. Og hvad sker nu igaar? Den ærlige Skipper kom igjen ind til mig og bad saa ynkelig for sig, at jeg blev tvivlsom. Han havde jo ogsaa siden sidst gjort det du selv bedst ved; uden ham stod hverken du eller jeg her. Og nu spørger jeg dig som ærlig Mand: Hvad er her at gjøre? At min Karen passer bedre til Skipperkone end i en Præstegaard, har jeg længe seet, men et Ord er et Ord, og blot du kan her gjøre Udslaget. Skipperen har talt med Karen. Hun er villig til at ægte ham dersom du giver dit Minde.“

Præsten, der var bleven meget bleg, havde snart fattet sig og svarede varmt og ærligt. Ogsaa han

havde med Sorg seet, at Karen og han de Aar, de havde været fra hinanden, havde udviklet sig i forskjellig Retning, som naturligt var; men herpaa havde de naturligvis ikke tænkt, da de vare ganske unge. Han havde holdt af Karen, saalænge han kunde erindre. Alle hans Barneminder knyttede sig til hende. Han glædede sig blot til Ferierne for hendes Skyld og alt hvad der hørte hende til; thi i hans eget Hjem var det traurigt, som Enhver vidste. Saa bleve de voxne, og saa gik de hver sin Vei. At bryde Forlovelsen kunde aldrig falde ham ind, han holdt af Karen, og vilde gjøre det til sin Død. Enhver Mand, der fik hende til Kone, vilde være vel hjulpen. Men at Karen ikke følte for ham, hvad man kalder Kjærlighed, havde han længe seet, og det var hans fulde Tro, at hun vilde blive lykkeligere med den unge Russer, der var en Hædersmand. Og dermed gav han hende da sit Løfte tilbage; men han vilde selv sige hende det, ellers vilde hun aldrig tro, at de vare skiltes i Fred og Venskab.

Næste Søndag lyste Præsten for Enkemand Skibscaptein Yvoff og Jomfru Karen Madsen, og tre Uger efter skulde Brylluppet staa; thi Yvoff var snart sejlfærdig og maatte hjem. Videre Udstyr behøvede Karen ikke; hun vilde forefinde alt, som tiltrængtes, der hun kom, hvor der alt før havde været en Kone i Huset; men Bryllup maatte der holdes en Gang til: den russiske Pope hørte ogsaa med for at være paa ret Maade gift. Karen skulde have Frihed til at dyrke sin Gud paa den Maade, hun havde lært, og

hjem til sine Egne skulde hun atter komme; Faderen havde lovet at bygge Hus til dem. I Glæden over ikke ganske at miste sin Øiesten havde han gjerne bygget dem et Slot i Luften, havde han kunnet.

Aftenen før Brylluppet traadte Karen frygtsomt hen til sin fordums Forlovede og sagde med synlig Anstrengelse, at hun ønskede at tale med ham før Kirketid næste Dag, og bad om han vilde være i Storstuen Klokken otte. Klokken ti var Vielsen, og man vilde afreise en halv Time før; det korte Stykke Vei i Baad gik hurtigt.

Paa Slaget otte mødtes de i Storstuen; den Ene kom ind fra Dagligstuen, den Anden fra Gangen. Præsten studsede, idet han saa Karen i sin Brudedragt. Hun var ikke den Samme.

„Jeg kan ikke reise rolig, Hans Peter," begyndte hun, „uden først at have talt med dig. Jeg føler, at der aldrig bliver ordentlig Fred i min Sjæl og i mit Liv, sker det ikke."

Hun pegte paa en Stol og satte sig selv. Han saa venligt, men spændt paa hende.

„Du har alt sagt mig," tog hun igjen Ordet med sagte bævende Røst, „at du ikke er vred paa mig og vil have mig i godt Minde, men der er endnu noget andet, jeg vilde sige Dig."

Hun holdt inde. Han ventede ikke uden Uro.

„Du husker, der var fire Aar mellem den Dag, vi skiltes, og den Dag, du kom op igjen efter endt Examen; jeg var sexten Aar, da du reiste, og tyve, da du kom igjen. Disse fire Aar fra man er Barn

til man er ordentlig voxen. gjør en Pige til hvad hun er og skal blive, og havde jeg ikke havt den slemme Nervefeber, var du alt dengang bleven en fri Mand; men jeg var for syg til at se, at vi ikke mere hørte sammen. Men da du saa kom herop som Præst, ja da saa jeg strax, at du var en Anden og at jeg aldrig kunde blive som du. Kjærligheden til dig var liden med mig og den blev stor med mig. Saadant noget Almægtigt er ikke at fatte for Den, der ikke har prøvet det: jeg vilde holde dig evig og maatte dog lade dig fare. Saa talte jeg til Fader om alt dette, men han blev rasende ved de første Ord; du kjender hans Hidsighed. Jeg syntes saa Synd i dig, at du ikke skulde faa en Kone, som passede bedre for dig, thi med mig kunde nu engang ingen Forandring blive; jeg var den jeg var. Men nu kommer noget, som du ikke ved, og det var det jeg vilde sige dig. Jeg mener, at al Sandhed bør frem; et Menneske skal ikke dølge sig sin Livstid. Jeg har holdt mere af dig i disse to sidste Aar end i alle de forrige tilsammen, da det aldrig faldt mig ind, at jeg ikke var god nok før dig. Da saa Præsten døde og du saa uventet fik Embedet, saa der blev Tale om Bryllup til Jul, lod jeg dem tale; men paa at holde Bryllup tænkte jeg mindst. Jeg talte til Fader igjen, men han vilde fremdeles ikke høre. Saa taug jeg og ventede. Paa hvad? Det kan jeg ikke sige. Jeg vilde jo blot det, som Ret var, og Vorherre har sine egne Maader at løse det, som bliver for stramt. Lykkelig sammen kunde hverken du eller

jeg blive, det stod fast. Saa sky som jeg har været mod dig disse to Aar, var jeg bleven til Enden, maaske værre. Beskedenhed kan være en god Ting, men den bliver en ren Sygdom, naar to ere forenede, af hvilke den ene ikke finder sig god nok. Jeg har prøvet det i to Aar. Naar du vilde faa en Samtale igang med mig, bankede mit Hjerte saa voldsomt, at jeg glemte baade at tale og at tænke, og af Frygt for at du skulde mærke det, greb jeg den første Leilighed til at komme fra dig."

„O Karen, hvorfor havde du ikke Tillid til mig? Hvorfor sagde du mig ikke dette?"

„Jeg kunde det ikke, Hans Peter! Der var jo ingen Raad for. Du var en fin, vakker Mand, jeg var en stor, styg, simpel Pige. Vorherre selv kunde der ikke hjælpe. Jeg læste min Fordømmelsesdom paa hvert fremmed Ansigt. Doktorens talte tydeligst. Den Mand kjender ingen Barmhjertighed!"

„Og jeg, som troede Du ikke holdt af mig!"

„Ja, det saa jeg godt, og for ikke at sørge mig ihjel over alt dette, styrtede jeg mig i Arbeidet og lo for ikke at græde. Jeg vilde ikke tænke paa dig, og jeg kunde ikke tænke andet. At jeg siger dig dette nu, er for at du og jeg skulle have hinanden i høit Minde. Vi vare Begge for gode til at skilles uden fuld Sandhed. Det vil være skjønt at tænke paa dig nu da Alt er sagt. Nu vil der ogsaa komme Ro i mig. Yvoff holder af mig, som jeg har holdt af dig, og det er den rette Sort. Naar der nu engang ikke kan være Kjærlighed paa begge Sider i et Æg-

teskab, er det bedst, naar det er ham, der har den, thi han er ikke undselig. Jeg ved ganske nøiagtig, hvorledes Iwan har det; derfor kan jeg ogsaa gjøre det godt for ham, og den, som længe har været pint tilblods af Ydmyghed, trives ved at kunne skabe Solskin for et andet Menneske. Det er noget himmelsk. Paa dig vil jeg tænke, som man tænker paa det, der er Godt, paa det, man vil ligne.

Han dækkede med Haanden for Øinene ude af Stand til at tale.

Hun saa paa ham, som vilde hun prente sig hans Træk for Evigheden, og sagde saa med en Røst, der ikke bævede:

„Og naar jeg saa har faaet det godt, Hans Peter, saa gifter du dig ogsaa, ikke sandt? Jeg ved En, der vil gjøre dig lykkelig, og det ved du ogsaa."

Der blev saa stille og taust i Stuen, som om Ingen der stred for Livet. Saa tog Præsten Karens Haand og sagde med sit dybe Alvor:

„Hør nu ogsaa mig, Karen. Lang, lang Tid vil hengaa. inden jeg formaar at tænke paa Andet, end hvad du idag har sagt mig. Jeg skylder dit Minde at blive en ensom Mand for det første. Om jeg skal blive det altid, staar i din Haand. Er du lykkelig, kan jeg maaske ogsaa blive det; hvis ikke, sværger jeg dig til paa denne din Bryllupsdag, der aldrig gaar dig af Minde, at jeg vil sørge til min Død over dit spildte Liv, spildt fordi jeg var en blind Mand, der ikke saa Kjernen igjennem Skallen."

Karen smilte vemodigt og var næsten smuk un-

der Smilet. Smilet sagde, at der ingen Raad havde været for hende, om han havde været nok saa seende: hun var jo stor og styg.

„Tak for dette, Hans Peter," sagde hun efter et Øiebliks Stilhed. „Du har gjort mig meget lykkelig ved at sige, at din Fremtid staar i min Haand. Saa er jeg rolig. Jeg skal nok blive lykkelig, nu jeg er den dumme Angst kvit, og du og jeg kjende hinanden."

De talte endnu sammen, da en af Søstrene kom for at melde, at Tiden var der.

Han saa endnu engang paa hende, og Øiet tindrede vaadt.

„Farvel, Karen," sagde han. „Tak for hvad du gav mig! I mit Minde vil du leve stort."

Aldrig havde Præsten talt saa smukt som den Dag, han viede Karen. Den første Del af Talen var for Alle, thi de vare allesammen fromme Mennesker, der vidste vel Besked om, at man forherliger Gud ved sine Dyder, samt om den høie Forjættelse, der er given de Rene af Hjertet, og derved var det Præsten dvælede. I den anden Del løftede han sig selv og en anden Sjel høiere op mod Ham, der kan byde Ro i alle Storme, Naturens og Menneskehjertets, og her fulgte de Andre ikke ganske med. Fremfor alt maatte den unge Præst vogte sig for ikke at forøge den Rørelse, der allerede var saa stor. At man skulde miste Karen idetmindste et Aar, at hun skulde drage langt, langt bort til fremmed Land var for den

hele stærke Familie næsten overvældende. Man ved, naar man skilles; man ved ikke, naar man mødes igjen. Taarer og alt Saadant er ikke vel seet, og saaledes kom det, at der hverken var Graad eller Hulken i Kirken. Kinderne vare blot mere røde eller mere blege, eftersom Enhver gjerne havde det. Den Eneste, der ikke kunde styre sig, var Benjamine, der efter endt Vielse hang hulkende om Karens Hals. Først efter at Karen havde talt længe med hende i en Krog af Sakristiet, blev hun stille som de Andre. Stakkels Benjamine! Hun havde jublet over sin endte Skolegang og vidste ikke, at Livets Skolegang er haardere. Den begyndte for hende idag med den første Sorg.

Paa Handelsstedet gik det stille til: Karen havde bedet Faderen hverken at fyre med Kanonen eller gjøre nogen Art Anstalter; alle hans Folk skulde blot have et godt Maaltid. Hun havde ogsaa sat igjennem at faa reise samme Dag; det vilde falde hende lettere saa, sagde hun, og det, Karen sagde, vidste Forældrene havde sin Rigtighed, saa de fandt sig i disse nymodens Anstalter, som Faderen kaldte Afreise paa selve Bryllupsdagen. Bruden skulde ikke omklædes til Reisen, der var fastsat til ud paa Eftermiddagen. Veiret var usædvanlig klart og varmt, og Yvoff havde forlangt, at saaledes som Karen stod Brud skulde hun komme ombord i Lodjen, der til hendes Ære var bleven skuret i tre Dage i Træk, og Kahytten skulde hun have for sig alene og sidde uforstyrret under Helgenbilledet, indtil det egentlige Bryllup var

holdt i Rusland og Popen havde læst Bønnerne; før ansaa han sig ikke for rigtig gift. Kahytten var rummelig, og Karen kunde, naar hun vilde, afføre sig Brudedragten. Vilde hun glæde ham, beholdt hun den paa lige til Aften, saa kunde han sige, at han havde havt en glad Dag i sit Liv og noget frydefuldt at se paa til Enden.

Familien var fuldtallig til Middagsbordet; thi Sønnen var imidlertid kommen fra Bergen, hvor han havde været Kjøbsvend, og skulde nu overtage en Part af Faderens Handel. Hos ham sad John, der nu drev eget Fiske og havde Udsigt til at blive en holden Mand; han havde Boniteten dertil, sagde Svigerfaderen, som hos ham havde fundet, hvad han krævede af en ret Mand. Han var anseet af Alle, og ham var det, der udbragte Brudeparrets Skaal efter Anmodning fra den Gamle, der ikke tiltroede sig at faa Ordene frem som passende var; der sad ham noget i Halsen, som snørede den sammen. Ingen Følsomhed sporedes; men de to Damer, der ikke hørte Familien til, vidste helt vel, at her bleve stærke Følelser med Jernvillie undertrykte. I lykkelige Egne smerter det, naar de skilles, der have hinanden oprigtig kjær; men der, hvor Alt er haardt og strængt og man er hinanden saagodtsom den ganske Verden, er det, naar de Bedste gaa, som om denne Verden slides i Stumper og aldrig mere kan blive hel.

Karen var den stærkeste og forsonede sig med Doktoren, der i en smuk Tale ønskede Brudeparret Lykke paa Livsreisen og de andre Reiser. Der var

noget Godt i hans Øine, da han saa paa Karen. Var hun forandret, eller var han forandret? Vist var det, at han saa en Anden i hende end det foragtede Lastdyr, og ud af Talen klang en sagte Bøn om Tilgivelse. Den hele Tale var egentlig over disse Menneskers Sphære, men ingen Tolk gjordes nødig; thi hvo, der har et digterisk Øieblik, bliver vel forstaaet af de simple Folk deroppe.

Faderen nikkede med det hvide Hoved til Karen og klinkede paa et frydfuldt Møde om et Aar ved Løvsprætstid.

Til Slutning sagde Karen selv med fast Røst, blot vare de ellers saa røde Kinder nu blege:

„Jeg vilde gjerne sige nogle Ord til mine Forældre og mine Sødskende, inden jeg reiser fra dem. Hvad Far har været for mig, det ved han selv, og jeg ved det ogsaa! Jeg skal takke Mor til min Dødsdag, for at hun har lært mig at virke. Hendes er Skylden, naar de Andre holde af mig. Hendes Exempel har lært mig at tjene. Ordet klinger saa simpelt, men paa denne min Bryllupsdag har jeg skrevet øverst i min Bibel: Jeg tjener. Det er et godt Ord, som jeg idag giver i Arv til alle mine Søstre. Jeg takker disse hver især for hver Dag, vi have levet sammen, indtil denne. Alles Skyld er det, at jeg har et saa kjært Hjem, at jeg intetsteds kan være ganske lykkelig uden der, og derfor vil min gode Iwan ogsaa føre mig hid tilbage. Maatte jeg træffe alle her, lønnede for alt det Gode, de have gjort mig indtil denne Dag.“

Efter Bordet gik Bruden hen til Else, tog hende under Armen og gik med hende til Vinduet, hvor de bleve staaende, medens der hurtig toges af Bordet; thi for Rums Skyld havde man maattet dække Bryllupsbordet i Storstuen, og der skulde man naturligvis ogsaa holde til bagefter. De to vexlede ingen saakaldte fortrolige Ord. Karen spurgte, om de skulde træffes igjen, naar hun kom tilbage, hvorpaa Else gav det Svar, at den første Bestemmelse var, at hun skulde være Nord et Aar, men nu var Hjemreisen af Svigerfaderen selv udsat til Høsten. Han havde tilladt sine Døttre at blive Sommeren over hos Tanten i Kjøbenhavn.

Det var, som om Karen endnu vilde sige noget; men Ordene kom ikke frem, hun sagde blot, at dersom hun ikke traf hende igjen i Finmarken, vilde Hjemmet ikke være det gamle.

Else, der var den Eneste, der havde forstaaet denne Sjel med dens Kampe, vidste ikke hvorledes hun skulde udtrykke, hvad hun næsten kaldte sin Ærefrygt. De store Ting vare for disse Sjele, ikke de store Ord.

Endelig sagde hun:

„De har saamange Kjære at leve for, men naar De siger, at De dog vil savne mig, saa ved jeg, at det er saa. Om jeg skal se Dem igjen med mine jordiske Øine, ved jeg ikke, men et ved jeg, og det er, at jeg aldrig glemmer Dem. De ligner Ingen. Hvo, som har kjendt Dem, kan ikke mere slippe Dem.“

Karen var bleven endnu blegere, medens den An-

den talte. Det var forunderligt og synligt for Alle, at den grovslagne Pige paa denne sin Hædersdag var en anden og ny. Den underlige Uro og Forlegenhed, som ikke klæder Nogen og mindst den, der har et uskjønt Legeme at bringe i Forglemmelse, havde gjort Plads for den fuldeste Ro, en stille Sikkerhed, som fyldte den hele Stue og gjorde det godt at være i den. Hun talte venligt med Alle, ogsaa med Præsten. Benjamine var hende altid i Hælene og glemte at være ulykkelig. Hvid Kjole, som det anstod en Brud, havde Søstrene ikke faaet paa Karen. Den Dag, Dragten skulde bestemmes, talte hun om sit Udseende og den Figur, hun vilde gjøre i hvid Kjole, paa en saa uærbødig og komisk Maade, at Benjamine sagde, hun fik se at styre sin onde Tunge. Moderen havde længe havt liggende et Stykke lysgraa, svær Silke, en Foræring af en formuende Handelsven, og Silken blev Karens Brudekjole. I den lange smukke Kjole, der for første Gang skjulte de store Fødder, var hun ikke at gjenkjende. Naar de sex Piger ellers tog Helligdagsklæderne paa, havde de Form af omvendte Tulipaner; thi Jernburet, som overalt er forsvundet, var endnu i Ære nordenfor Folkeskikken. Et eneste Ord af Else havde været nok til at faa den hæslige Udvæxt afskaffet; det var ogsaa hende, der havde sørget for Brudekjolens Tilskjæring, hvorved den havde faaet en Form, der dulgte de svære Lemmer. Brudekrandsen, hvortil smaa tynde Grene vare komne langveis fra, havde de to yngste Søstre bundet, og Karen vidste, at der var faldet Taarer

paa den; derfor skulde den gjemmes, til den var Støv.

Og saa var Timen kommen ogsaa for denne Brud at sige Farvel til Sine, og saa gik de Nygifte til Skibet, ledsagede af Alt, som fandtes paa Stedet; men Hurra blev der blot raabt af Yvoffs Folk paa Lodjen. Fra dem, der stode paa Land, kom ikke en høirøstet Lyd. Et sagte Farvel, der ikke vilde rigtig ud af Halsen, et kort Nik af hver, det var Alt.

Efterat Karen var borte, blev der en egen trist Stilhed, ikke alene hos Doktorens, hvor den var vel kjendt fra gammel Tid, men ogsaa omkring Handelsstedet. Al Selskabelighed ophørte ligesom af sig selv; Enhver var helst alene med Sit. Lykkeligvis var det Sommer, og da er alt lettere at bære; det er ligesom Solen og Græsset og Blomsterne, hvor usle de ere, hjælper. De to Damer vare mere ude end inde. Doktoren, der havde havt et Anfald af Elskværdighed paa Karens Bryllupsdag, da det første Gang gik op for ham, at den store Pige var en Karakter, og som virkelig havde følt noget, der lignede Anger over at have behandlet hende saa haanligt, var Dagen efter igjen den Gamle, ja mere end den Gamle. Præstens Selskab skyede han nu igjen, og Præsten paa sin Side søgte hverken ham eller nogen Anden, men arbeidede stille i sin Gjerning. Hvor Anledning gaves, blev Doktoren helst borte fra sit Hjem; han kunde ofte være fraværende mange Dage i Træk, og

disse vare de behageligste for Else. Hun vidste ikke selv, hvorfor hun vantrivedes i dette Hus; Helene var hende jo saa kjær. Maaske kom det deraf, at hun var nødt til at være en Anden, end den hun var. Hele sin Livstid havde hun helst hørt Andre tale, og her maatte hun dække saameget til for Veninden med overflødig Tale. Og det var hende nu formelig ukjært at tale med Doktoren: en drukken Digter var intet for hende. Vilde hun ikke indlade sig med ham, kunde han formelig blive uartig, hvilket gjordes ham let. Naar Else vilde afvise, var der over hende en Høihed, som Ingen modstod; men her vilde hun ikke. Han var bleven nervøs af al den Strid og Nød han saa, sagde hun til Helene, han passede nu engang ikke for disse Egne. En Dag kaldte han hende „Fata Morgana", og da Helene sagde, at hun blot havde en uklar Forestilling om, hvad det var for et Væsen, generte han sig ikke for at forklare, at det var et Luftsyn, som forespeiler den tørstige Vandrer i Ørkenen forfriskende Kilder i det Fjerne, og naar han saa kommer nær, finder han blot tør Sand. Helene lo uskyldigt og den Anden lidt ironisk over, at hun, Else, var et saadant Luft-Bedrageri. Han saa med indædt Raseri, at han aldrig blev forstaaet.

En Dag spadserede Else alene langs Kanten af Søen og tænkte over alt dette, der begyndte at blive hendes friske Sind ulideligt. For at tænke bedre satte hun sig paa en Sten, og sad saa ubevægelig, at hun ikke skræmte Søfuglene, der maaske tog hende

selv for en stor sort Fugl. Hun maa vel ikke have grundet alene paa hvad der mishagede hende; thi hun hævede engang Hovedet og saa opad. I det Øieblik var hun ganske vist lykkelig. Saa lukkede hun Øinene for bedre at tænke paa en Ven, hun havde, ikke paa Jorden, ikke i Himlen, men mellem Himmel og Jord, unaaelig og dog saa god at have. Og saa gik hun glad videre. Men hvad var dette? Der kom jo Doktoren hende imøde! Det var ikke hans Skik at spadsere. Og hvor kom han fra? Han maatte være gaaet bagom Aasen, og der boede ikke Folk. Var han gaaet for at møde hende? En flammende Rødme fløi over hendes Kinders rene Bleghed. For første Gang gik en Anelse om Sandheden gjennem hendes Tanke, hurtig forkastet, thi for noget saa hæsligt var ikke Rum i denne Sjel. Men han havde aldrig før søgt at tale alene med hende, og hans Komme mishagede hende, hun vidste ikke klart hvorfor. Idet han stod for hende, faldt det store Øie paa ham med sin fulde Magt, og det ædle Ansigt var næsten strengt, da hun sagde:

„Nu vel, her er jeg, hvad vil De mig?“

Aldrig er vel en Mand bleven opskræmt af en erotisk Stemning paa en mere alt Haab dræbende Vis. Han følte dette, men endnu mere følte han sit Raseri over, at man vovede at trodse ham. Den Kvinde, han elskede, skulde være dæmonisk behersket af hans Nærhed; hans Høimodighed skulde hun have at takke for sin Frelse, og her stod nu et Væsen med høit kneisende Hoved og spurgte, hvad han vel vilde!

Men triumfere over ham skulde denne Havfrue ikke! . . . . . .

„Hvad jeg vil Dem?“ svarede han med Iskulde. „Blot bede Dem føre mig tilbage paa den rette Vei. Jeg har forvildet mig paa disse forbandede Vidder, og da jeg saa Dem, som naturligvis aldrig forvilder Dem, vilde jeg foreslaa Dem at gaa hjem sammen, forudsat at Deres Forfriskningstid her er endt.“

Elses stolte Ansigt var bleven mildere. Nu var han hendes Uven, og det vilde gaa ud over Helene. Hun sagde nogle Ord, hvis Hensigt aabenbar var at omstemme ham, men hans Ansigt forblev iskoldt. Hjemvandringen blev som den kunde: de anstrængte sig Begge for at holde en ligegyldig Samtale i Gang; men ankomne til Hjemmet lukkede Doktoren sig inde og gik fra den Dag om med et Stenansigt, som gjorde det koldt i Stuen.

„*Nu vel! Her er jeg! Hvad vil De mig?*“ lød for ham vaagen og i Drømme. De simple Ord gjorde ham vanvittig. Saaledes havde en Kvinde vovet at tiltale ham, for hvem Alt havde bøiet sig! „Hvad vil De mig?“ Gaves der intet Middel til at knuse denne Stolte? I hans Tankers Marterkammer var Had og kvalfuld Længsel.

Et Sørgebudskab skræmte Alle op af de rugende Tanker. Doktorens Fader var pludselig død i Bergen.

Nu indesluttede han sig hermetisk og viste sig ikke engang ved Maaltiderne. Naar man havde ventet paa ham en halv Time, sendte Helene Mad ind til ham paa Contoiret, hvor han holdt til, men han

rørte den neppe. Den første Dag var hun to Gange gaaet ind til ham; men han viste hende saa koldt tilbage, at hun den næste Dag ikke kom længer end i Døren, hvorfra hun saa ham sidde ubevægelig i Sophaen med Hovedet i Haanden.

Det saa mørkt ud i denne Sjel. Den smukke, stadselige Fader var død! Tanken var knapt at fatte! Denne Fader havde været hans Ven, han holdt af ham; det var den Eneste, han nogentid havde holdt ordentlig af, alt andet havde været Rus, Forhexelse. Og nu var hans Ven død! Død? Kunde ikke engang spørge ham: „Hvad vil De mig?“ Græde kunde den bedrøvede Mand ikke. Han havde ikke været i Seng i tre Nætter; han laa paaklædt paa Sophaen, men den Smule Søvn, han fik, bragte blot onde Drømme, saa han tændte Lyset midt om Natten, for ikke at drømme saa ondt. Søvnløsheden og Mangelen paa Næring gjorde tilsidst alt uklart for ham; det var ofte Faderen, der spurgte: „Hvad vil De mig?“ og Else, der var død.

Den tredie Dags Aften laa han igjen paa Sophaen. Maanen skinnede saa klart ind til ham, at han kunde se hver Ting i Værelset, og dog havde han ikke seet en høi Skikkelse, før han for op ved at en mild Røst ved Siden af ham spurgte:

„Richard, er De vaagen?“

„Hvad vil De mig?“ spurgte han, og paa hans Ansigt flammede blot Vrede.

„Jeg vilde bede Dem komme tilbords,“ sagde Else med samme gode, varme Røst. „Vi ere Begge

saa bedrøvede over, at De ikke tillader os at dele Deres Sorg. Vi sørge ogsaa over hans Tab, især jeg. Han var jo ogsaa min Fader. Ingen ved, hvor god han har været mod mig, uden jeg selv."

Hun havde sagt saamange Ord for at give den syge Mand Tid til at fatte sig. At han var syg, vidste hun, thi uden Næring kan ingen kraftig Mand holde sig sund. Han maatte skaanes.

Han havde reist sig, og de stode Ansigt til Ansigt i Maaneskinnet. Han stirrede paa hende, som saa han ikke hende, et Menneske som ethvert andet, men en Aabenbaring, et deiligt Syn skimtet i Drømme, som pludselig har antaget Skikkelse, og nu staar der, der foran ham, som kan gribes, lever, aander — elsker!

For anden Gang gik en Anelse gjennem hende, som stod der høi og stille. I næste Sekund var den Vished. . . . . Men Øieblikket var stort, og de smaa Ting og de smaa Følelser høre ikke et saadant til.

„Richard," sagde hun fast, „Fader er død. Vi have ingen Fader mere. Jeg staar ganske alene. Ingen vil herefter spørge efter mig. Min Moder lever, men hun har givet sig ny Slægt, nye Pligter. Vil De være min Broder, Richard? Skulle vi To holde sammen, fordi vi mødes i trofast Kjærlighed til ham, der er borte? Vil De, Richard, eller skal jeg gaa ud af Deres Hus, en Fremmed som jeg kom?"

Hun havde aldrig før kaldt ham ved Navn. Han hørte blot dette sit Navn, han hørte Røsten, han hørte at hun kaldte ham Richard, andet havde han ikke hørt.

„Her er min Haand,“ blev hun ved, da hun intet Svar fik. „En Søsters Haand! Vil De unde mig den høie Glæde at have gjengjældt mod Sønnen, hvad Faderen gav mig? Husk, han var ogsaa min Fader.“

„Fader! talte De om Fader?“ spurgte han og for op som af en Drøm. „O, min herlige Fader!“ raabte han pludselig, som om han nu først erindrede, at han ingen Fader mere havde. „Fader, Fader, Fader!“ sagde han hen for sig, bestandig sagtere, og kastede sig saa ned i Sophaen med Hovedet skjult i Puden. Den hele stærke Skikkelse rystede. Han græd. Han kunde græde! . . . . . .

Else lod ham græde ud og tog saa hans Haand, som hun førte til sine vaade Øine. Han saa paa hende. Alt Dæmonisk var gleden af ham, som løftet af hans Skuldre af Englehænder.

„Forlad mig nu!“ sagde han, og den bævende Røst var mild. „De skal blive tilfreds med mig.“

„Tak!“ sagde hun. Hun saa ham endnu en Gang lige i Øinene. Det var Barneøine, der mødtes. Saa gik hun sagte sin Vei.

En halv Time efter bragte Pigen en Kop stærk Bouillon, som han begjærlig drak.

Nu var Hexeriet brudt; han klædte sig raskt paa, gik ind og var Resten af Aftenen mildere end Helene nogensinde havde seet ham, skjønt overordentlig bleg. Hans Ansigt saa indfaldent ud, og især saa forfærdelig forgræmmet, fandt hun.

Næste Dag meddelte han Else — Helene vidste det alt — sin Beslutning om et Aar at flytte til

Christiania, hvor han vilde leve af sine Midler, indtil han kunde skaffe sig Praxis. Med Sørgebrevet var fulgt Meddelelse om, at Faderen havde efterladt en ikke ubetydelig Formue. Hans Part var ikke meget stor, men Helene havde vist, hvor god Husholder hun var, og han mente at have Ret til at stole baade paa sig selv og hende. Det stod ham frit at forlade Finmarken endnu denne Sommer, men han vilde det ikke. Han havde levet der tre Aar nødtvungen; nu vilde han leve der et Aar frivillig. Han haabede det ikke skulde blive et spildt Aar.

Dagene gik nu for de to Damer stille, men let. Han var meget alvorlig, og meget bedrøvet, men skulde nu erfare, hvilken Lindring der for den sande Sorg indesluttes i selve de Forhold, mod hvilke han havde raset. Den bestandige Bevægelse, hvori han var tvungen til at være, daglig Fare og Anstrængelse afvendte Tankerne fra ham selv, og hvor han kom hen, fik han en Modtagelse, der begyndte at blive ham kjær; ikke at den smigrede hans Forfængelighed, thi forfængelig havde han aldrig været af sin Viden, aldrig af sin Virken, blot af sin Daarskab. En farlig Syg, som han havde taget hjem med sig til Pleie, da Stakkelen vilde omkomme i den mere end usle Omgivelse. hvori Doktoren fandt ham, viste ham en Taknemmelighed, der for første Gang gjorde ham godt; thi det var ikke første Gang han fik Taknemmeligheden, og heller ikke første Gang han fortjente den. Hverken af denne eller andre fattige Syge tog han Betaling; de Rige betalte ham saa godt, sagde han, at det vel var Me-

ningen at betale for de Fattige med. Naar en Syg ikke selv havde Raad til at betale Skydsen eller boede saaledes til, at Folkehjælp ikke var at erholde, var Doktoren ikke sen til at tage sin egen Huskarl til Skyds og faa en Mand tillaans hos Naboerne; thi villig til at hjælpe er Enhver der Nord. Var ingen at faa laant, betalte han En selv, thi hjælpes skulde den Syge. Og dette gjorde han ikke alene nu, da han havde bedre Raad; han gjorde det fra første Uge, han kom til Stedet, hvor just et saadant Tilfælde indtraf. Helene havde mærket, at han aldrig blev rasende over, hvad han kaldte deres Armod, uden naar den var ham til Hinder ligeoverfor sine Syge, og da det var hende, som modtog saagodtsom alle Penge — han havde leende sagt, at han frabad sig at være Forvalter over saadanne Smuler — havde hun i Stilhed indrettet sig en egen Skydskasse, og saa var hun altid den første til at skaffe Raad, naar hun saa det var hans Ønske. Et Menneskes Slyngelaar varer hos Nogle kort, hos Andre længe; hos Nogle gaar Slyngelen tvert igjennem, hos Andre hænger han løs i Huden, og kan da med et rystes af. Saa her. Raset mod Finmarken havde han egentlig ikke den sidste Vinter; han havde glemt det over andre Tanker. Men imidlertid var Finmarken umærkelig kommen til sin Ret. Natur og Klima hadede han, og maatte altid hade, thi hans hele Natur skreg derimod; men Karakterernes Dygtighed, hvad Magt der stak i de helstøbte Mennesker begyndte han helt vel at se; thi Dygtigheden og Magten stak ham vel selv i Blodet, blot

overgroet i den første Ungdom af store og smaa Daarskaber og i de sidste Aar af det, som var værre. Nu havde han istedetfor de smaa Interesser faaet de store, istedetfor Vanvidet noget, som endnu var Smerte, men Smerte dulmet af en Ting, han nu først lærte at kjende. Han kaldte den ikke Selvtilfredshed, men noget Saadant var det, og det er bedre at have Tingen end Navnet. Mod Else var han netop som hun ønskede det. Hvad det kostede ham, anede hun ikke. Hun kjendte ikke, vilde ikke kjende sin Magt. Den, som sig selv og maaske ogsaa ham ubevidst, hjalp ham bedst til at lodde sin egen Bund og kalde til Liv og Blomstren alt Dygtigt, der fandtes hos ham, var Helene. Ingen Anelse om, hvad der dæmonisk havde behersket hendes Mand, var gaaet gjennem hendes Sjel, og dog vidste hun, at han var opfyldt af Sorg, og ikke alene over Faderens Død. Aldrig havde hun været mere sky og tilbageholden i Yttringen af sin Kjærlighed; men naar han igjen blev mørk, var hun ikke mere som før taus og frygtsom, men forstod at kalde Else til sin Undsætning. En Mand kan beholde sin Sorg, om ogsaa to ædle Kvinder søge at lindre ham den, men Den er endnu ikke født, som ikke, om ogsaa blot for Øieblikket, føler Virkningen deraf. Og et godt Øieblik er altid en Vinding. Har man først havt det, vil det faa Søstre.

Om Elses Afreise blev der Tale strax efter Faderens Død. Der kom ogsaa med første Post Brev fra de to forældreløse Piger i Kjøbenhavn, der nu heftigt ønskede at komme hjem. Doktoren fik det

ordnet saaledes, at en ældre Dame, der var noget i Slægt med dem, skulde være hos de tre Forladte, da Huset ellers vilde være for ungt, mente han, hvortil Else gjorde store Øine. Hun fandt sig ganske vist ikke ung; hun havde jo været gift med Nils.

Aftenen før Elses Afreise var Præsten kommen for at sige hende Farvel. De to Mænd holdt sig den hele Aften mest sammen, og saaledes var det Else kjærest. Det vidste de vel ogsaa Begge. Siden det havde staaet i Doktorens Magt strax at forlade, hvad han før kaldte „Pinestedet", og han dog ikke havde gjort det, var han bleven et andet Menneske mod Alle, og især mod Præsten, hvis hele Værd han længe havde følt, men som han, behersket af den Mørkets Magt, som kaldes forbuden Kjærlighed, ofte havde ønsket at se ligge død for sine Fødder; thi hvad Ingen endnu havde udsagt, vidste han længst. Aldrig søgte Præsten Elses Selskab; intet i deres Væsen havde røbet for Doktoren, hvad der bevægede sig i de tause Hjerter; og dog vidste han saa bestemt, som han vidste at han selv led Helvedmarter, at de To elskede hinanden, og fra den Dag Præsten var bleven en fri Mand, havde han hadet ham. Nu var den dæmoniske Magt beseiret. I et Øieblik, han evig vilde mindes, var den gleden af ham som en Kappe falder af et Menneskes Skulder. Smerte var der endnu, men Smerte lader sig bære. Anger følte han endnu ikke, thi hvad han kaldte Ondt, havde han aldrig villet: hvad hans Digtersjel vilde, var Beskjæftigelse, Beruselse. Hvad andre Mennesker kalde Over-

drivelse, var hans dybeste Natur. Nu havde denne Overdrivelse pludselig taget Skikkelse af Virkelyst, først i Finmarken, som han vilde lære ordentlig at kjende, saa paa et Sted, der var ham kjært. Han skulde igjen leve med Ligemænd, med Overmænd i Viden og Erfaring. Han vilde arbeide paa at komme til Universitetet. Præsten, der hørte ham tale og saa ham tænke, var vis paa, at denne hans Naturs Skrankeløshed blot behøvede at reguleres af Livet selv og hans Virkelyst faa det rette Udløb, for at gjøre ham til en betydelig Mand. Han var endnu et godt Stykke fra de tredive Aar; men den erfarne Ven der havde seet bag Livets Coulisser, havde ofte tænkt paa, hvad der vel vilde været bleven af denne af sine Lidenskaber pidskede Mand, dersom han istedetfor at møde en Else havde mødt, ikke en slet Kvinde, — de ere sjeldne i Norges Land, — men en tankeløs, let bøielig. Blot Landets rene Sæder og vel ogsaa noget udødelig godt i den unge Mands phantastiske Sjeleliv havde da kunnet beskytte dem mod at styrte i alle Afgrunde.

Efter Aftensbordet blev Præsten alene med Else. Ingen af dem havde søgt dette Øieblik, og ingen havde forberedt det for dem; Doktoren var hos den syge Mand i Huset, og Helene var bleven kaldt ud. De To, der vare igjen i Stuen, saa paa hinanden. . . . . Saa gik de ud i Haven, uden at et Ord var vexlet. Derude i Husets Skygge, hvor Helene havde sine fattige Blomster, stod en Bænk mellem Lyng og Mos. Der satte de sig. Tale kunde han ikke strax; thi mæg-

tigt stormede det i hans før saa stille Bryst. Hun vidste, hvad der vilde komme, og sad ikke paa denne Bænk foran den mosede Klippe, hun var ikke i disse sorgvækkende Egne, men i et deiligt Underland, hvor Solen aldrig gaar ned. Et stille Drømmeri var i hendes Øie, i hendes Hjerte var Englesang.

„Har Karen sagt Dem," brød han endelig Tausheden, „hvad der er foregaaet mellem hende og mig? Ved De derom Andet end hvad Alle vide?"

„Med Ord er det mig ikke sagt," lød Elses sagte Svar, „men jeg ved det alligevel. Karens hele Væsen sagde mig, at en stor Kjærlighed er gaaet over hendes Liv."

„Har De ogsaa forstaaet, hvilken Stilling denne Kjærlighed har skabt mig?"

Hun saa op. Over hans blege Ansigt gik en sittrende Bevægelse.

„Jeg har forstaaet det, og jeg ærer Dem," lød hendes andet endnu sagtere Svar.

„Ligesiden Karens Bryllupsdag," blev han ved efter en Pause, „da hun sagde mig, hvad jeg blinde Mand aldrig havde vidst, har jeg været tilmode som en Forbryder. Det Forbudne var i min Tanke, længe før Karen gjorde mig fri. At hun vidste det, kan jeg ikke drage i Tvivl, heller ikke at det var derfor hun gjengav mig min Frihed."

Han taug igjen. „Ved De, hvorfor jeg, saalænge jeg har kjendt Dem, har været saa fredløs og dog saa overjordisk lykkelig?" spurgte han frygtsomt.

Hun saa paa ham, og et Ja, som Læherne maaske ikke udsagde, troede han at have hørt.

„Min Sjel var Deres, fra de første Ord vi vexlede. Og dog vover jeg ikke at spørge, om De kan tænke Dem at tilbringe Livet ved min Side i denne Ensomhed. Er Karen ulykkelig, skal hun idetmindste ikke se min Lykke!“

„De har Ret“, lød Elses nu faste Svar. „Ingen jordisk Lykke grundes paa Ruiner. Er Karen ulykkelig, ønske vi ikke engang at være lykkelige. Men jeg tror paa Karen. Hun vil seire i Livets Kamp. Hun ved, at hun ikke alene kjæmper for sin Lykke, men for Deres, hvilket for hende er tusinde Gange mere. Sjelen voxer med sin Skjebne. Karen vil seire.“

„Og dersom hun seirer?“ spurgte han, og hans alvorlige Øine hvilede paa hende, brændende og dog frygtsomt.

„Jeg vil blot, hvad De vil,“ svarede hun ømt og fast. „Kalder De mig, kommer jeg. Vil De være en ensom Mand, bliver jeg ogsaa ensom, hvor jeg er. Begge sammen eller Begge alene. Saaledes skal Livet finde os.“

Et Glædeslyn skjød ud af hans Øine. „Nu tror jeg, at jeg ikke skal straffes for hvad jeg forbrød!“ raabte han, og i Røsten var jublende Lykkesvished. „De, den Skyldfri, staar med Forbøn mellem mig og Himlen.“

Hun rødmede og Øiet havde en fugtig Glands. Hun var ikke saa vis paa at være uden Skyld; hun havde maaske syndet netop paa samme Maade, som han, lige fra hin første Samtale.

Aldrig har der maaske, under den blygraa Kuppel, som hin Dag hvælvede sig over de lykkelige To, været seet et saa glandsfuldt Ansigt som det, hvormed han greb hendes Haand, som han førte til sine Læber og saa hurtig slap. Det Høieste var bleven ham tildel. Nu kunde hans Skjebne herefter blive hvilken den vilde. I Livets Rosengaard havde han plukket det herligste.

Da de To kom ind igjen, var blot Helene i Stuen. En Time efter fulgte alle Præsten til Baaden. Han skulde til Annexet næste Morgen og kunde ikke være tilstede ved Elses Afreise. Da han roede bort, traadte Aftenstjernen fredelig frem som et udødeligt Haab.

Fem Aar er gaaet, og vi gjenfinde de to Venner i Christiania, hvorhen Præsten er kaldet som Storthingsmand og Doktoren har levet, siden vi forlod ham.

„Hvor et saadant Møde er herligt!“ raabte den Sidste. „Hvem af os troede, at der mellem vort Skilles og Mødes blot skulde ligge nogle Aar!“

„Ja, det mest Uventede, der kunde times mig, var at blive valgt til det ansvarsfulde Hverv, der nu paaligger mig. Jeg vilde ikke sige sandt, dersom jeg sagde, at jeg fra først af glædede mig derover. Jeg troede at kunne udrette noget, der jeg var, og her var det saare tvivlsomt; thi det politiske Liv kræver andre Studier, en anden Art Begavelse end min. Det var Else, der her som altid fandt den lyse Side. Hun sagde ikke just, at den, Gud giver et Embede, giver

han ogsaa Forstand; men hun sagde, at de, som havde valgt mig, hverken vare blinde eller enfoldige, og at de til at vælge just mig vel maatte have havt sine Grunde. Mine Vælgere vide, at jeg ikke alene elsker, men kjender vore strenge nordlige Egne og deres Behov. Herpaa have de bygget, og herpaa har jeg nu selv grundet min Virken."

„Jeg tror paa dig", faldt Doktoren ind. „Du vil kunne udrette Noget og er kommen Maalet nærmere end jeg. Jeg vil til Universitetet, som du ved, men det gaar langsomt i vort gode Land; dog har jeg lært noget Nord, saa er det Taalmodighed. Det falder mig nu ganske let at vente, og imidlertid arbeider jeg fremad med Lyst og Kraft. Jeg tillader ikke min Praxis at voxe mig over Hovedet, og kommer jeg engang til Universitetet, som jeg tror, skal det finde en forberedt Mand. Jeg har ogsaa et Par Gange været udenlands for at studere ved fremmede Universiteter. Arbeide er den eneste Kraft uden Fare for kogende Naturer."

„Skjønt du i de faa Breve, vi have vexlet, aldrig har nævnt dine private Forhold, har jeg det Indtryk, at du er lykkelig", sagde den Anden med dæmpet Røst, næsten frygtsomt.

Doktorens smukke Ansigt lyste. Han var nu fire og tredive Aar og i sin fuldeste Kraft, en stolt Skikkelse, med Mod og Aand straalende ud af de alvorlige Øine. Vilde en plastisk Kunstner fremstille den moderne Nordmand, fandtes der i Landet ingen bedre Model.

„Jeg er meget lykkelig", sagde han, og der var

ingen Bæven i Stemmen; men den kloge Mand, der iagttog ham og som havde læst mellem Linierne i hans Breve, der vare meget faa, vidste, at Kampen for at komme til Fred her havde været rasende, og maaske endnu ikke var ganske udkjæmpet. Kjærlighed er i Norden en forfærdelig Ting, naar den ikke falder paa den rette Gjenstand. Hjertet kan ikke løsrive sig og det kan ikke hengive sig; man begaar daglig en Voldsdaad, der ligner Mord, smerter som Mord, og hver ny Morgen er det, som man troede dræbt, lige levende, lige drillende, lige haanende, lige skrigende efter Lykke.

„Jeg vilde gaa strengt irette med mig selv, var jeg ikke lykkelig", tog han efter en Pause igjen Ordet. „Jeg har Alt, hvad dertil udfordres. Men hvad jeg er, skylder jeg Finmarken. Finmarken har for mig været Livets Høiskole, og ere tunge Spørgsmaal løste i mit Indre, saa var det der, jeg overhovedet lærte at spørge. At elske Norge har jeg ogsaa lært deroppe. De mange Syner af Strid og Seier, som de første elendige Aar, jeg var der, gik mig ubemærkede forbi, havde jeg opladt Øie for fra den Stund, jeg var der frivillig. Det var et godt Aar. Jeg begreb, under hvor vanskelige Kaar vort hele Folk lever, og var lykkelig ved at give min Skjærv til Nationens store Arbeide."

„Saa mødes vi ogsaa i det stærkeste Baand mellem Mænd: Kjærlighed til Fædrelandet", faldt Vennen ind med tindrende Blik. „Hvad Norge kræver af sine Børn er stor Dygtighed og endnu større Nøisomhed.

At være meget dygtig og meget nøisom er at elske Norge."

„En nøisom Mand bliver jeg aldrig!" raabte den Anden muntert, „men jeg skal dog vise, at Norge er mig kjært. Det interessanteste i vore Forhold er netop, at de udvikle os saa forskjelligt. Se dig om inden den samme Klasse Mennesker, og se, hvor lidet den Ene ligner den Anden. Hvor du mindst venter det, kan du finde raa Folk, men saa igjen ikke alene Dannelse, men dens ydre Former paa utrolige Steder; hos os gror om hinanden de simpleste Urter fra Kjøkkenhaven og Luxusvexter, ofte brillante. Hvor disse have faaet det fra, fatter Ingen. Og jeg mener, at Norge har Brug for alle sine brogede Børn. Betragt Landet selv. Det har nøgne Klipper og deilige Dale; noget nøgnere og noget deiligere findes maaske ikke paa Jorden. Hvo, som sidder paa Klippen, maa undvære, og stor er den" tilføiede han, og Ansigtet var pludselig mere end alvorligt, „der kan faa Vandstrømme til at springe ud af Klippen og finde Lykken paa forbandede Steder."

De taug Begge. Hver tænkte paa Sit. Derpaa fortsatte han igjen, og Tonen var atter næsten lystig.

„I Dalen lader der sig føre Herreliv med Videnskab og Kunst, Mennesker og Sol. Jeg er bleven en formelig Soldranker deroppe. Her har jeg igjen en ordentlig Sol og ikke en Theatersol som Eders."

Medens de talte saa, stak Helene Hovedet ind af Døren.

„Maa jeg komme ind?" spurgte hun.

Hun havde alt hilst paa den kjære Gjæst og havde saa sendt ham ind i Mandens Arbeidsværelse, for at de to Venner kunde gjenfinde hinanden i Ro.

Præsten greb den lille Haand og holdt den i sin, medens han med synlig Glæde betragtede hende. Alt, hvad Vennen ikke havde fortalt ham, thi Læberne i Norden tale ikke let om Hjertets dybeste Ting, fortalte dette glade Ansigt, som sikrede Vennen hans dybeste Agtelse. En Mand kan lide, en Mand kan have bittre Ting at udkjæmpe med sig selv og kan dog føre et stort Liv, være stærk og sund til sin offentlige Virken, mægtigt føle, at Individet og dets Smule Lykke er en ringe Ting; en Kvinde derimod har blot sit Hjerteliv, og her havde en barmhjertig Haand aftørret Taarerne. Og aldrig aftørres en Taare, uden at den, som gjorde det, føler Virkningen paa sig selv: en Mand, som med Alvor og fast Villie sætter sig det Maal, at hans Kone skal være lykkelig, bliver det ogsaa selv, om ikke paa hendes Maade; der drager noget ind i hans Sjel, som Ingen ved at sige hvad er, uden den, som har prøvet det, og som kaldes Fred. Og indre Fred skal der til for den, som skal virke stort udad.

Helene var lige smuk og lige bly, skjønt hun nu havde faaet Mod til at tale. Det var aabenbar Manden, der opmuntrede hende dertil, ved noget ganske særegent agtelsesfuldt i sit Væsen. Fremmede, der saa dem sammen, antog dem aldrig for Mand og Kone. De kunde ofte sidde og tale længe sammen, hvor mange Mennesker var tilstede. I Norden er man lidet vant til, at Ægtefolk bevare denne Art Interesse for

hinanden. De kunne jo tale sammen hjemme. Disse droges til hinanden ude og hjemme.

Helene havde saa sikkert haabet, at Else var fulgt med sin Mand. Hvor kjært og godt det end var at have ham næsten en hel Vinter, vilde det dog have været endnu herligere, om hun var fulgt med.

„Det har været Bestemmelsen," forklarede Præsten, „men Karen Yvoff var ikke frisk og —"

Doktoren faldt ind med Spørgsmaal: Hvad fattedes Karen? Dog vel intet af Betydning?

Det frygtede man ikke; men han havde dog været den Første til at foreslaa, at Else blev tilbage. Om nogle Maaneder saa han hende jo igjen. Han hjalp sig nok under nogle Maaneders strengt Arbeide og sammen med dyrebare Venner. Karen derimod trængte saa haardt til sin Veninde. Saa forskjellige de To vare, saa man dem aldrig gladere, end naar de vare sammen. Faderen havde bygget sin Yndling et Hus med Façade til alle fire Sider og Veranda rundt, for at Karen kunde være i Ly for Vinden, hvor hun end sad. Yvoff var lige elskværdig og en af de heldigste Polarfarere. Naar han kom hjem, paastod han, at han kom lige i Paradis.

„Er Karen forandret?" spurgte Helene med lidt usikker Røst.

„Forandret og uforandret," lød Svaret. „Det er den gamle trofaste Karen, men den fine Sjel har gjennemtrængt Formen, den svære Skikkelse er bleven slank, det gule Haar er tæmmet. Smuk er hun ikke,

men hendes Udseende er ikke almindeligt, jeg finder det interessant."

„Lige lystig haaber jeg hun er?" sagde Doktoren.

„Lystig?" gjentog Præsten langsomt. „Nei, ikke lystig; Manden har underlig nok faaet hendes glade Latter, som jeg saa vel husker fra hendes første Ungdom.

„Det er det samme, hvem der ler i et Ægteskab," sagde Doktoren. „Naar der blot er En, som ler, kan man være temmelig vis paa, at den Anden er lykkelig."

Helene saa taknemmeligt paa ham. Hun forstod at le, og det var Mandens Stolthed.

„Efter Else behøver jeg ikke at spørge," tog hun igjen Ordet. „Hendes Breve er næsten det samme som at leve med hende. Aldrig havde jeg troet, at Breve saaledes kunde erstatte os Fraværelsen. Jeg ser hende formelig leve."

Nu var det Raden til Præsten at slaa Øiet ned. Hans jordiske Lykke var skjær som en ung Piges Sind. De To talte saa lidet om sin Kjærlighed, men den strømmede over i al deres Livs Handlen; den var aldrig mere, aldrig mindre varm. Den var klar som Guds Sol og varmede som den. Den Ting at leve var for dem en evig Høitid, i gode Dage, i onde Dage: de havde jo hinanden.

Helene forlod Vennerne, der lovede at komme hastig efter, da Stegen snart vilde være paa Bordet.

„Efter hendes Befindende behöver jeg ikke at spørge," sagde Præsten smilende. „Hun ser jo ud, som om en Fe havde dyppet hende i Lykkens Vande."

„Den Fe er din Kone“, sagde den Anden med et vemodigt, godt Smil. „Ikke med Ord, men med sin høie Sjel har hun været min Opdrager.“

De saa hinanden i Øinene. Mere blev ikke sagt, men det var godt for dem Begge, at dette var sagt.

Kort efter sad de med Helene og endnu en liden Richard, saa der var Fire omkring det Bord, som man snart blev enig om skulde være Vennens, mens han var i Christiania; „Livet var for kort til ikke at nyde hinanden, mens man havde hinanden.“

Der var fem Aar mellem de to Venners Skilles og Mødes, og Præsten havde blot været gift i tre. Hvad var der passeret de andre to?

Den første Vinter, Karen var med sin Mand ved det hvide Hav og Else i Bergen, gik Livet Nord sin stille, faste Gang. Det var ikke saa ganske sikkert for, at Menigheden havde taget Forargelse af, at dens unge Præst, der havde været forlovet saa mangt et Aar, ikke var bleven gift med denne sin rette Kjæreste, og at denne havde ægtet en Anden. Det var ikke saa ganske sikkert, at det jo var Præsten, der fik Skylden; han havde ikke fundet hende god nok, han var for fin til hende, lidt storagtig, skjønt han ikke viste det. Det var hende, der havde slaaet op; men det var ham, der havde tvunget hende dertil. Skylden var hans. Præsten kjendte Menneskene for vel til ikke at vide, at dette blev sagt og troet, og da han havde en høiere Ære at vogte end sin egen, var

det, han mindst tænkte paa, at gifte sig. Han varetog sit Kald med Kraft og Iver og virkede saameget Godt og Nyttigt, at Tungerne snart bleve kjede af at bruge sig mod ham, og da saa henimod næste Høst Karen Yvoff kom med Mand, Svigermoder og to smaa Stedbørn, og der blev som nyt Liv paa Handelsstedet, forstummede de ganske. Skylden havde dog nok været hendes, som havde fundet Skipperen mere efter sit Sind end Præsten, og havde hun i det Stykke ikke handlet ganske som Ret var, saa kunde Ingen sige andet om hende end at hun nu var en ret Kone for sin Mand, som hun havde været en ret Datter for sine Forældre.

Faderen havde forlængesiden det nye Hus under Tag, men han vilde intet høre om at flytte ind mod Vintertid; næste St. Hans skulde det indvies, saa kunde Svigersønnen reise Dagen efter det store Gilde, det var jo hans gamle Maner. Saa boede Gamle og Unge sammen paa Handelsstedet, og Karen var om muligt endnu mere rund til at gjøre vel omkring sig end før. Al den Nød, hun lindrede, alt det Knækkede, hun fandt Støtte for, er blot kjendt der, hvor den store Hovedbog føres. Den gamle Finmarkskone, Yvoffs Moder, var bleven tyve Aar yngre af Glæde over at være hos sine Egne, som hun kaldte det, og hendes Russenorsk vakte Latter og Lystighed, blot hun lukkede Munden op.

Saa glad Jul, som den første Karen var hjemme som gift Kone, havde det gamle Handelssted aldrig seet. John og Maren vare nu hel staute Folk. John

for paa Bergen og hentede Varer i Svigerfaderens store Jægt. Benjamine, der gik til Konfirmation, var bleven en opskudt, vakker Ting at se paa, uden at have mistet sit Barnesind. To af Døttrene vare forlovede. Den Enes Bryllup skulde staa Trettendedag Jul, og hun skulde bort til et Handelssted endnu længere nord; den Anden blev hjemme Vinteren tilende, thi hun var forlovet med Doktorens Eftermand og skulde have Bryllup til St. Hans. Men saa svor Faderen, at han intet Gifteri mere vilde vide af, Maren Karen, Mette og Signe vare mere end nok; de Fire, der vare igjen, vilde han beholde for sig selv; blev han kjed af dem, skulde han sige fra. Den stille Kone lo saa smaat. Naar den Rette kom, mente hun, fik han Jaord strax.

Hun var nu i det Hele langt mindre streng. Det var Marens lyshaarede Gut, der havde smeltet Skorpen, og den blev aldrig mere lagt over det gode, trofaste Hjerte. Den, som næst efter Gutten fik hendes blideste Ansigt at se, var Iwans Moder, der var jævngammel med hende. De havde endogsaa en Jul seet hinanden dandse. Dengang vare de jo ikke overdrevent gamle, omkring de atten Aar; men underlig var dog den Tanke, at ogsaa de havde givet sig af med noget Saadant som at dandse. Heldigvis var Ingen tilstede til at vidne, at saa var. Men naar de Unge hver Aften i Julen, mens Kjæresterne vare tilstede, svingede sig hel lystigt, skottede de to gamle Koner til hinanden, og der krusede sig noget om den Mund, der et halvt Liv igjennem ikke havde leet.

Russe-Lena, som Ungdomsveninden kaldte hende, lo saa det skingrede. Det var nu hendes Vis; i Rusland gaar det ikke saa stille til som hos hendes Egne; men hun havde taget Skik med de Fremmede.

Karen var hjerteförnøiet over, at hendes to Søstre skulde faa noget Eget at virke for. Hun vidste, hvor godt det var for et Menneske, sagde hun til Signe, der skulde til Handelsstedet, og var den mindst henrykte; thi hendes Kjæreste var en simpel, jævn middelaldrende Enkemand, medens Mettes var en studeret Christianiafyr, som samtlige Søstre derfor fandt udmærket, skjønt han der, han kom fra, gjaldt for mindre heldig.

Men Karen selv? Var hun nu lykkelig? Ja ganske vist. I Forsagelsens rene Æther følte hun sig let og stærk. Sentimental Resignation var ligesaalidet kjendt af Karen, som af Sagaverdenens Kvinder. Hun var paa den Plads, hun selv havde valgt, og den var god. Iwan og hun gjorde alt hvad de kunde se hinanden ud af Øinene, og Enhver, der saa Karen med Mand og Børn og Slægt, kunde ikke drage hendes Lykke i Tvivl. Hvorfor tænkte da Præsten endnu ikke paa Bryllup for sig? Han troede ikke Karen ret. Det var ikke mere den svære Pige. Karen blev daglig tyndere, sagde Søstrene; Kinderne vare heller ikke mere saa røde, blot de forglemmigeiblaa Øine vare de samme og dog heller ikke de samme; de lyste endnu mere end før. At Karen ikke var let at udgrunde, det vidste Præsten jo fra gammel Tid, og paa Bryllup tænkte han ikke; han ligesom brændte sig

paa Tanken og skikkede den langt, langt bort til det Umuliges Land.

Vinteren var tilende, og det var næsten to Aar siden Karen stod Brud, da hun en Søndagmiddag traadte ind til Præsten i Sakristiet og spurgte, om hun kunde faa ham i Tale. Daab og Altergang vare endte, og han vilde netop gaa hjem. Hendes Folk vare allerede borte, hun havde ligeud sagt, at hun havde noget at tale med Præsten om, og saa vilde hun ro hjem i hans Baad; hun vilde derhos invitere ham til Middag.

„Hans Peter", sagde hun, da de havde taget Plads ved det lille Bord, der stod i Sakristiet, „jeg kommer nu til dig for at minde dig om dit gamle Løfte. Jeg har holdt mit og er en lykkelig Kone. Hvorfor vil du volde mig min eneste Sorg, den, at se dig gaa alene?"

„Fordi jeg ikke synes om dit Udseende, Karen", sagde han. „Hvorfor er du saa forandret, dersom du er lykkelig?"

„Ingen kan befale over sit Legeme, Hans Peter; man kan blot befale over sit Sindelag. Folk af mit Slags, der bære paa saa Mangt, som ikke kan komme frem, blive sjelden gamle. Jeg har ikke lovet dig at blive en gammel Kone, men godt har jeg det paa denne Jord. Der er Velsignelse i Alt, hvad jeg foretager. Der fattes mig blot Et; du ved, hvad det er. Forsøg det nu med dette Ene. Forsøg at give mig Else til dagligt Selskab og Exempel; maaske jeg da kan overleve Eder alle. Vil du, Hans Peter?"

Hun havde endnu ikke overbevist ham; men saa sagde hun:

„Vil du, at jeg til min Død skal bære paa den bittre Anger over at have vist dig mit hele Hjerte, istedetfor at det var min Mening at tilvende mig din Sjel, saaledes som jeg vilde eie den? Skal du lære mig, hvad Anger vil sige?“

Tre Maaneder efter var Præsten gift.

Den Dag, da Else grædende hang om Karens Hals, er siden bleven kaldt „Glædesdagen,“ og den skal altid feires.

Doktoren havde lidt efter lidt erfaret, hvad her er fortalt; men paa sine Spørgsmaal efter Karen havde han ikke faaet tilfredsstillende Svar. Han vilde ordentlig vide, hvad der fattedes hende.

„Intet Bestemt“, lød Præstens Svar dæmpet og bedrøvet, „men hverken Else eller jeg tror, at Karen bliver gammel. Selv vil hun gjerne blive mellem os, og skal hun leve, saa er det fordi hun ved ligesaa bestemt, som hun ved at Gud er i Himlen, at ingen af dem, hun kalder „sine Mennesker“, ret vil trøste sig, naar hun engang er borte. Folk af hendes Slags behøver maaske blot at vide dette for heller ikke at kunne dø før Tiden.“

Doktorens Ansigt var bleven alvorligt. „Døden er ingen følsom Herre“, sagde han, „og tager helst dem, der stampe imod. Naar Karen overhovedet har ladet sig mærke med, at der fattes hende Noget, saa er det, fordi det har været umuligt at skjule. Karen

er af dem, som kort før de drage det sidste Suk er istand til at sige: „Det er ingenting.“

Et Brev fra Else opskræmmede Alle. Karen var syg. Den nye Doktor vidste ikke med Bestemthed at sige, hvad der fattedes hende, men havde ikke villet fordølge for hendes Forældre, at der var Fare. Der havde været Tale om at faa hende til Christiania; men først maatte hun samle Kræfter efter det sidste Anfald. Else var overordentlig bekymret. Karen havde en Morgen sagt: „Hvorfor blev jeg ikke syg, mens Doktor Lassen var her? Han ser Folk tvert igjennem. Det Ry har han efterladt sig her.“

Samme Dags Aften bankedes der paa hos Præsten Det var Lassen, der kom for at spørge, om han vilde have Hilsener til Else. Han var paa Veien til Dampskibet, der om en halv Time afgik til Bergen. Derfra gik han videre til Finmarken. Han vilde se, hvorledes det var med Karen.

Maalløs trykkede Vennen hans Haand. Paa Veien til Dampskibet blev ikke mange Ord vexlede: det var tydeligt at se, at Lassen blot brændte efter at komme afsted. Først ombord, da det ringede tredie Gang, blev han rolig og kunde sige Vennen et varmt Farvel. Præsten sendte ingen Hilsen til Else: hvert af hans Aandedrag var en Hilsen til hende; men hans Tanke, hans bævende Frygt var idag helt hos Karen i Sygekammeret.

En Time efter sad Præsten og Helene ved Thebordet og talte om, hvorlangt den Reisende vel vilde komme, saalænge det endnu var Dag, naar han

kunde være i Bergen og naar han kunde være hos Karen.

Præsten havde Ret, da han sagde, at Ingen ret vilde trøste sig, naar Karen var borte: Fader, Mand, Ven, det var alt tre. Vilde Else trøste sig? Mandens Sorg og hendes kunde ikke skilles, det var den samme Ting. Karen var det varme Liv deroppe, uden hende blev der Vinter. Ogsaa de Andre vare betydelige Mennesker; men Ingens Magt strakte sig ligesom Karens til Alle. I lange Aar havde hun været som under en Troldom. Hun vilde helst gjøre sig usynlig, især for En. Hin Samtale Bryllupsdagen havde befriet hende. Og sjeldnere end Geniet, sjeldnere end en Digters synlige Værk er en Digtersjel, der har fundet Ro. En saadan er som Solskin for alt, hvad der kommer den nær.

Fjorten Dage gik. Og i disse fjorten Dage maatte der arbeides strengt i Komitteer. Ofte sad Præsten oppe til langt paa Nat. Saa kunde han, naar han endelig var færdig, gaa fredløs op og ned Resten af Natten. Der havde, siden han hjemførte Else, blot været én Skygge over deres Liv: Frygten for Karen; men dette havde de ikke ventet, dette Frygtelige, Pludselige! Han gik ofte ud sent om Aftenen og drev om i Gaderne. Hver sort Sky syntes ham et Sørgeflag. Døde Karen, hvad Andel havde han da selv i hendes Bortgang?

Saa kom et Telegram fra Doktoren til Helene:

„Karen er frelst. Else viger ikke fra hende. Faderen staar timevis udenfor. Alle hilse. Lassen.“

Karen havde været syg i hele tre Aar og baaret sine Lidelser, som saadanne ukjendte Livshelte bære dem. Lassen var kommen i Farens høieste Øieblik. De otte Dage, han var deroppe, var han hos Else, naar han ikke var hos Karen. Om Fortiden blev aldrig talt; men nu kunde de ikke være nok sammen, thi nu vandrede de ad samme høie Vei, han paa sin lette Maade, hun paa sin stille Maade.

Da Doktoren rakte Karen Haanden for at sige hende Farvel, sagde han med et smukt Smil:

„Har De tilgivet mig gammelt? Ere vi nu Venner?"

Hun saa paa ham med sine lysende Øine, der gav Svaret, før Munden sagde:

„Jeg har længe været Deres Ven, lige fra den Dag De tog den syge Mand i Huset til Dem. Nu er jeg lykkelig ved at skylde Dem Livet. Jeg vilde saa nødig dø. Jeg havde en Grund til brændende at ønske at leve. Nu har De hjulpet. Ser jeg Dem ikke mere med mine jordiske Øine, da Tak for Livets Gave!"

Else skrev til sin Mand de nærmere Omstændigheder ved Karens Sygdom og Frelse og talte saa om sin egen Lykke, som nu var fuldkommen. Han vidste selv, at Karen havde været hendes eneste virkelige Sorg; men paa Richard havde hun gjennem lange Tider ofte kunnet tænke sig ganske fredløs. Nu havde hun dem Begge for Tid og Evighed. „Der er et Ord hos Paulus, endte hun, som selv ikke Du ganske har bragt mig til at forstaa: „Værer altid glade!" Idag skimter jeg, at vi maaske altid kunne være glade. At magte Livet, at gaa gjennem det høistemt er noget

andet. Men være glad? Karen er altid glad. „Hvorledes kunne Saadanne være glade, der ere dømte til at lide, ikke en Dag, ikke et Aar, men altid — o, forfærdelige altid!“ — spurgte jeg hende en Aften under Sygdommen. „Det er deres Hemmelighed,“ svarede hun med et tindrende Blik, „maaske se de alt Guds Himmel aaben og sin Hvileplads beredt.“ — „Men Sorg og Synd“, blev jeg ved, „vor egen og Andres?“ — „Jeg bærer det altsammen til min Herre“, lød hendes Svar. „Synd er det Værste. Den kunde knuse mig. Men om Hjertet brast, lødLovsangen derfor lige høi. Et ved jeg: Mange ere ikke glade under Livsvandringen, som kunde være glade.“ — „Hvem mener du?“ spurgte jeg. — „De, som elske“, svarede hun fast. — „Har man En i Himlen og En paa Jorden, man kalder Sin, og et Hjerte, der formaar ganske at hengive sig, da faa Sorger og Smerter et andet Skjær — jeg taler blot om Kvinderne,“ føiede hun til, „Mændene har jeg seet for lidet i Folderne. Saalænge vi ere ganske unge, græde vi, som vi juble; de heftige Ting høre de Unge til. Men har en Kvinde bjerget sig over den første Ungdom og har saa En i Himlen og En paa Jorden, da siger hun til Livet: „Jeg er din Mester. De stærke Ting høre disse til.“

Karen skal leve og være lykkelig med Sine, men de sidste Toner fra hendes Læber ville hilse ham, Vennen fra Barndomsaarene. Den Ret har [illegible] tilkjøbt sig. Hun finder ikke, at det er li[illegible]

En Modedame.

Februars store Poem er for de Unge i alle Lande, der kalde sig civiliserede: Jeg dandser, jeg har dandset, jeg skal dandse. I Paris ender Poemet oftere end andetsteds som Tragedie. Den første Februarmaaned efter Krigen dandsedes ikke: det var god Tone at lade det være; ikke at der jo var mange, som baade kunde og vilde dandse, thi Paris kunde dandse paa Verdens Ruiner. Denne Februar dandses igjen. En af de Damer i den noble Faubourg, der ere over Loven, har aabnet sine Sale, og Exemplet er hurtig bleven fulgt.

En Aften flagre Kjoler og Tanker i et af disse smaa Paladser, som blöt Paris eier. En Dame, der ikke er ganske ung, men synes at have besluttet at være smuk *for ever*, sidder i en Salon Pompadour: Rosenbuketter paa sort Fløielsgrund. Hun reiser sig for hver Gang et nyt Navn meldes, indtil Tilstrømningen bliver for stor og hun tager fast Plads i Dørens N[illegible]. Tapeternes Roser og sorte Fløiel gjentager sig [illegible]alt: i Gardiner, i Dørforhæng, i Møbler. I Fø[illegible]ket, hvor[illegible]nem Sværmen passerer, bade

Orientens Blomster uden Duft sine store Purpurklokker i etruriske Vaser ved Siden af Blomster med Mais Duft: Violer og Sirener. Kvinder og Blomster rivalisere ikke i Friskhed, men i pralende Pomp. Violer findes blot i Vaserne.

Ballet begynder med en Polonaise gjennem Salene. Den er ikke endt, da en Dame, der ser ganske ung ud og dog ikke kan være det — thi denne sikkre Dristighed har den første Ungdom heldigvis ikke — ugeneert standser et Par og derved opholder den hele Polonaise-Række. Af de mest feirede Damers Nik og Smil, af Mændenes dybe, hyldende Hilsen, af noget Vist, der siger, at al Øieblikkets Interesse er hos den Nykomne, gjættes let, at man har for sig en Magt i den prægtige Sæbeboble, som kaldes Modeverdenen. Hun funkler af Diamanter, hun har dem overalt: i Haaret, paa Halsen, paa Armene, i Øinene. For den Scenes Glands, der omgiver hende, har hun ikke et Blik; hun har jo, siden hun blev født, ikke seet andet. Men hvorfor kommer hun iaften til Ballets Begyndelse? Hendes Sædvane er først at vise sig henimod Midnat. De sorte Stjerner fare hurtigt over Rækkerne: det er som de søge Nogen. Det er ikke uden Grund hun har standset Polonaisen, uden at ville tage Plads i dens Rækker.

Disse Sale vare vel et Blik værd. Pragtgemakker findes over den ganske Verden, og i saadanne havde den unge Marquise gjort sine første Skridt; men Rum med den kunstneriske Skjønhed, som disse, besidder selv Paris blot hos sine Udkaarede. I Rom

og Florents modtager den fyrstelige Værtinde i Sale opfyldte af Kunstværker; man gaar gjennem Gallerier, som den italienske Stormands fyrstelige Gjæstfrihed maaske samme Dag har aabnet for Fremmede; ved hvert Skridt standser man beundrende og spørger saa tilsidst, hvad der vel er skjønnest: Marmorværkerne under de høie forgyldte Hvælv eller Kvinderne, der bevæge sig mellem dem som levende Statuer. Alt er skjønt, stort, stivt, koldt. Hvor ganske anderledes disse Sale: smaa, varme, blomsterduftende, gratiøse, lynende af Tanker. Hist er Kunstværker, her er Kunsten i hver mindste Ting, den er i hver Krog; den er i Tæppet, dine Fødder træde paa, omkring dig, over dig, den er i hver Bugtning af Damernes lange Slæb, den er i hver Fold af deres Hjerter. Alt dette er yndigt at se paa og især eiendommeligt, aldrig før seet af den, som ikke netop kjender disse smaa Paladser mellem Gaardsrum og Have, der endnu ikke ganske ere forsvundne fra det moderne Paris, for at give Plads for de keiserlige Kaserner. Et Bal er i dem det Gratiøses Apotheose. Man er som i et Drivhus, hvori en Amatør har samlet blandt alle Verdens smukke Ting det Eiendommeligste, det som blot findes hos ham, som blot kan trives i hans kunstige Atmosphære. Her har Afrikas Sol farvet Fjedre og Blomster, og Salonnernes Sol, mere fortærende end den tropiske, udbrændt Hjerterne; her er af Ædelstene ligesaa mange Arter som af Tulipaner, og Fløiel og Silke have ligesaamange nye Farver som Tulipanerne nye Skatteringer. Er der nu sagt Alt om Eder,

yndige, fantasivækkende smaa Paladser? Nei, I ere dette og endnu noget mere: i det ene har en hidtil ubekjendt Mester*) lagt sit hele Geni, det gjaldt for ham *to be or not to be*; ved at skabe denne lille Feverden for en Modeskjønhed kunde han med et faa et Navn; i det andet har en Dame, der selv er et Geni, villet tale til En i Vrimlen. og Huset er blevet et eneste Poem. Ja, det noble Faubourgs smaa Paladser skjule ofte en Tanke, stundom en dæmonisk, som ingen kydsk Læbe tør forfølge videre. Og alt dette hundrede Gange gjentaget af Speil, hentede fra Venedigs gamle Paladser, plyndrede for Alt, undtagen for sin Poesi.

En Herre med et koldt, fornemt Udseende, hvis Alder er ubestemmelig, — thi naar han taler, er han ung, og naar han tier, er han næsten gammel, skjønt det smukke brune Haar benægter, at der over dette Hoved kan være gaaet mere end høist fyrgetyve Aar, — har en Tidlang staaet taus og indesluttet bag et Spillebord, hvor der spilles Lansquenet, det berygtede Hazardspil, der hver Festnat i Paris sluger hele Formuer. Han opskræmmes af Tanker, som ikke synes lyse, af Husets Frue, der pludselig viser sig i Døren.

„En Vis à vis til et overkomplet Par, mine Herrer."

Hun forsvinder igjen, vis paa at blive adlydt.

„Hurtig ind i Balsalen, Max," sagde en af de Spillende. „Du er uheldig iaften. Bliver du her endnu tyve Minutter, spiller du dine to Øine bort."

* Arkitekten gjør alt: bygger, dekorerer, møblerer, smykker, poetiserer, kort, Huset er hans Skabning.

„Jeg er den yngste,“ sukkede den Tiltalte, „og maa altsaa opoffre mig.“

Efter at have trukket Handskerne paa, for han med Haanden til sit Halstørklæde med en Mine, der bragte den forrige drillende Mund til at citere Joachim Murats Ord, da han endnu blot var General i Republikens Tjeneste: „I Slaget ved jeg, at jeg bærer min Kaarde saa godt som Nogen; i en Balsal er jeg i stadig Frygt for at der er noget iveien med min Halsklud.“

„Morer De Dem?“ spurgte en Bekjendt den tause Tilskuer af Spillet.

„Nei.“

Denne korte Vexlen af Fortrolighed førte til, at de sammen gik ind i Balsalen, hvor de ankom samtidig med den unge Spiller. Hvorfor vige ikke den tause Mands Blikke fra ham? Hvorfor viger Blodet fra hans Kinder, idet Husets Dame lægger Spillerens Haand, ikke i den Dandserindes, der sandsynligvis var ham bestemt, men i den dristige Skjønheds, der standsede Polonaisen? Hun har hidtil afslaaet at dandse og lader sig nu føre til Quadrillen, ubekymret om hvem hun derved krænker: hun er jo Loven.

Man gjør første Tur. „De gjør mig afsindig, Marquise,“ hviskes sagte, men vel forstaaet, efter endt Tur. „En hel Uge har Deres Dør været mig lukket, og nu denne uventede Gunst!“

Den Tiltalte ser et mørkt Ansigt tæt bag sig og siger hurtigt og høit:

„Deres Sidedame maa være en Romerinde, hun har hele den romerske Grandezza.“

„Paa Bal har jeg blot Øie for den Dame, jeg dandser med.“

„Det er et Held for Dem. Tiltaler De hende, falder Masken, og der er blot tilbage — en Kokkepige.“

Enhver har dandset sin Solo, de To ere saagodtsom alene. „De maa høre mig, Marquise,“ hvisker den unge Kavaller, en ungarsk Fyrstesøn, som Krigen har forjaget fra Paris, og en parfumeret Damebillet for et Par Maaneder siden kaldt tilbage. Hans Røst er dirrende; et Blik paa hans af vild Lidenskab pidskede Ansigt var nok til at kompromittere enhver Dame, der ikke selv var Loven. „Jeg har baaret Deres Forbud, ikke at tale om min Kjærlighed, med en Martyrs Mod, men hvorfor, hvorfor Forvisning, hvorfor denne nye Grusomhed?“

Paa et Bueslags Befaling adskilles de To; en Storm af Violiner forener dem igjen.

„Deres sidste Besøg mishagede mig. De ved, De tør ikke elske mig.“

„Hvorfor ikke? De er jo fri?“

„De glemmer Kjæden!“ raabte den utaalmodige *vis à vis*.

Kjæden er lykkelig udført og Parret gjenforenet paa samme Plads, hvor Samtalen begyndte. Den tause Herre staar igjen tæt ved dem.

„De har ikke været i Boulogneskoven de sidste Dage?“ siger den unge Kavaller efter et flygtigt Blik i Tilskuergruppen bag sig.

„Det er jo et Regnveir, saa Statuerne maa faa Rheumatisme.“

„De var heller ikke i Operaén igaar?“

„For mig gives blot en eneste mulig Musik.“

„Hvilken?“

„Mozarts.“

„Jeg offrer ogsaa lidt til Meyerbeer“ — sagte tilføies: „Naar, naar kan jeg se Dem?“

„Om en Time er jeg paa Operaballet. Kan De udfinde mig under Masken, tillader jeg Dem imorgen at ride ud med mig.“

Dandsen er endt og Marquisen tager uden videre den tause Mands Arm, som om den Ting faldt af sig selv, at han blot var her for hendes Skyld og til hendes Tjeneste. Det kan ikke være hendes Gemal; thi dertil bukkede han for dybt, og Brødre have ikke denne Courtoisie, som ingen Modedame endnu har formaaet at bibringe en Broder.

„Behager De at gaa til Spisesalen?“

„Nei, til min Vogn, jeg kjeder mig.“

Kort efter ruller Aftenens feirede Dronning vred og drømmende henad Gaderne, og den ordknappe Herre, der har ført en Ven til Ballet og for hans Skyld maa blive, følger med denne de Dandsendes Strøm til Spisesalen gjennem en Vestibule, hvor Gulv og Vægge ere af hvidt Marmor.

„En ny Paul Veronese maa have dækket dette Spisebord,“ sagde Vennen, en Sydamerikaner, der for første Gang var i Paris, indført i de aristokratiske Salonner af Vicomte de Sérizy, hvem Septemberre-

gjeringen havde tilbagekaldt fra hans amerikanske Gesandtskab.

Fire Kandelabrer i Form af Palmer bære hver tyve Voxlys, der kaste sit Skin over Bagværk af alle Arter, Frugter fra alle Lande og Vine fra alle Vinbjerge, og hurtige Tjenere fylde Kopper, hvis Hank er en Blomst, af Thekander, hvis Laag er en Frugt.

„Skjønt er det i Eders Sale," vedblev den Fremmede. „Men hvor kan her dandses, medens Enhver, som I selv siger, føler Efterdønningerne af Stormen? Hvor kan Nogen dandse i en saa undermineret Tid?"

Den Anden trak paa Skuldrene og sagde leende:

„Det er Europas Skyld, som igjen tilsender os sine Dandsere: hver Dag ankomme de i sorte Kjoler, i Uniformer og især i Kniplingskjoler. Lyt i Grupperne, og De vil høre, at der tales Russisk som paa Perspektive; visse ungarske Lyd ville minde Dem om Pesth, og engelske om Westend. Vi synde altsaa ikke alene."

„Voltaire har indført den Mode mellem Eder at le af Alt og gjøre store Ting smaa. Jeg spørger Dem for Alvor, hvad vil Paris med Frihed? Paris trænger blot til et respekteret Monarki, der alene giver den fornødne Ro til at leve og nyde. Paris er Fornøielsens Hovedstad, men Ingens Hjem. Her voxer Fornøielsen op af Jorden, som Ukrudt andetsteds."

„Paris er et Univers", sagde Vennen, og af den ironiske Tone var nu ikke Spor. „Her er Laster og her er Dyder. Her er Alt, endogsaa et Hjem. Intetsteds ere Kontrasterne dybere. I Fremmede tro, at

det franske Selskab er i en Opløsningstilstand, omtrent som Armeen ved Beresina, hvor al Disciplin ophørte. Lev mellem os en Tid, og da ville vi tales ved."

„Jeg tilstaar, at jeg endnu ikke ser Disciplinen."

„Fordi De blot ser vort ydre Liv og gaar ud fra, at Verdenslivet absolut maa være frivolt. Ethvert Liv er dog ikke andet end hvad man selv er. Vær vis paa, at der under disse Lysekroner findes ligesaameget Alvor som Tant: jeg kjender dem, der have Krepflor om Sjelen."

„Hvad ville de da her?"

„Nogle søge ny Lykke, Andre Glemsel og gaa, naar de se, at hvad de søge ikke findes i denne Urtegaard. Broget ser det vistnok ud i de fleste af disse Hjerter, men alle de Tankeorkaner, som her ikke kunne undgaaes, gjøre sin Virkning: hvo, som ikke knuses af dem, løftes, opdrages. Noget interessantere end Livet med disse findes ikke paa Jorden."

„Ja, I eftertragte fremfor alt det Interessante. Er Lykken der?"

„Lykken er, hvor Enhver finder den: Enhver maa søge den i sit Element, paa sin Vis. Den, som siger, at han har staaet ligeoverfor Idealet, taler om sit Ideal."

„Nu, ere vi i Vildfarelse om Eder og kjende vi lidet til Eders Idealer, hvis er saa Skylden? Eders Skribenters. Jeg ved ikke, hvad jeg mest hader, Eders moderne Theater eller den moderne Roman. Det er et smukt fornemt Selskab, vi der lære at kjende!"

Den Anden smilte haanligt.

„Disse Mennesker have aldrig levet i den Verden, de vove at skildre. Vil De vide, hvor den moderne Roman har sine Forbilleder, hvor dens Digter henter sine Inspirationer, da ledsag mig en Time til Operaballet. Det er en Kuriositet enhver Fremmed maa se. Min Vogn venter udenfor. Om ti Minutter ere vi der.“

Vennen gjorde i Vognen et Spørgsmaal om Operaballerne, som han ikke vidste om han skulde kalde berømte eller berygtede.“

„Forestil Dem,“ sagde den Anden, „et uhyre Rum i den Stad, som kaldtes Pompeji, en smykkket Festsal, bestemt til at modtage tre tusinde Patricier. Lad Verdens mest berømte Orchester udsende til disse Tusinder store Harmonimasser, og slaa saa tre Slag med Tryllestaven. Istedetfor de tre tusinde Patricier er Festsalen pludselig fyldt med ignoble Masser og Musikens Toner blandet med Hyl. Gjør dette Experiment, og De har vor Tids Operabal.“

Ballet, der først begynder Klokken tolv, var paa sit høieste, da de to Mænd traadte ind en Time efter Midnat. Den Fremmedes første Indtryk var Overraskelse over den skjønne Sal med det fremmede Præg, det næste og langt stærkere Forbauselse over, at Paris kan fremvise en saa hæslig Forsamling. Skjønt Vennen havde sagt ham, at Operaballerne vare deserterede af det gode Selskab, ja, at den Dame var fortabt, der vovede at vise sig der, havde han dog ikke ventet at se *la canaglia* i denne Skikkelse. En mylrende Masse Havmænd, dryppende af Skjæl; lange

Karle, klædte som Svøbelsebørn; falske uhyre Næser under frække Øine, uldhaarede Negre med deres *femelles*; den ene Amor nøgnere end den anden; Bacchus i Følge med Venus, begge gammelagtige og derfor dobbelt modbydelige; Polichinel i Snese Udgaver; unge Piger, forestillende Engle, med et Lag af Støv paa de forrevne Vinger; til en Forandring en dum Sphinx. Og alle disse Væsner i Dragter, der aabenbar vare leiede hos Marskandiseren og havde gjort Tjeneste mangt et Karnaval.

Salen var delt i flere Kvadriller og i hver et Snes Par. De to tause Tilskuere bleve opmærksomme paa en, hvori ganske smaa Damer, hvis hele Dragt bestod i en broderet Chemise, et kuløret Silkeskjørt, der rakte til Knæerne, og i Haaret en lang Guldkvast, dandsede med smaa Debardører i en liden Silkebuxe, Skjærf om Livet, oventil den bare Chemise og paa Hovedet en uhyre Paryk, og alle paa saa forbausende smaa Fødder, at Pariseren strax gjættede, at det var Baletten, der her morede sig paa egen Haand. Og ganske rigtig, det var den saakaldte „gamle Garde," hvoraf den ældste knapt tæller tyve Aar. Disse Væsner vare saa frække, at de stode nede paa Gulvet og skrege op til Herrer, der et Øieblik viste sig i en Loge, og under Dandsen var deres Vildskab saa stor, at de hoppede over hinandens Hoveder. Nogle af de smaa Synderinder vare nydelige. En liden Ting i høirødt Skjørt var klattret over Rækværket i en Loge og sad nu med Front til Publikum, der ikke undlod at beklappe hende. Hun var saa smuk og saa let og dun-

kede i Rækværkat med Fødder saa smaa, at Politiet, der gik omkring for at paase Overholdelsen af de drakoniske Love, det har givet, men aldrig faaet respekteret, glemte at gjøre sin Skyldighed og lod Personen husere.

Om Pariserens Mund krusede der sig et Smil, da han saa Vennen staa tabt i Beskuelsen af den larmende Ting.

„Min kjære Brutus," sagde han leende, „De afskyr jo Djævlen og alle hans Værker i Maskeradedragt. Er det blot i Theorien? Vil De kaste Dem i vore Lasters Styx?"

Vennen hyllede sig i hele sin kastilianske Stivhed; thi, skjønt født i Amerika, flød der rent spansk Blod i hans Aarer: Faderen var en Casa-Real og Moderen en Alba, og i disse Slægter har gjennem Seklerne aldrig en Spøg været hørt.

„Her er afskyeligt!" raabte han, da en af de smaa Krokodiller vendte sin Opmærksomhed til ham. „Lad os gaa herfra."

I Foyeen, hvor de nu traadte ind, gik det noget høitideligere til. Her dandses ikke, og kostbare Dragter blandede sig her med usle. To og to Damer, den ene i blaa, den anden i rosa Domino af svær Silke, eller Begge i sort Atlas, intriguerede Herrer, som aabenbar hørte til det høie Selskab.

„Her er man idetmindste i Eventyrets Verden," sagde Hr. de Casa Real, der igjen var lutter Øine.

Ordene vare neppe sagte, før en gul Domino, der forfulgtes af en Maske, sort som Marlboroughs

Page, søgte Frelse ved at gribe hans Ledsagers Arm. For at legitimere sig, tog hun Masken af og fremviste et Ansigt, som øiensynlig blev kjendt. Den overordentlige Bleghed, som denne Gjenkjendelse fremkaldte paa Vennens Ansigt, ubevægeligt og koldt som en Diplomats, sagde, at man her var mere end i Eventyrets Verden: her turde Dramaet begynde.

„Før mig til min Vogn!“ sagde Dominoen med et afskedigende Blik til den Fremmede, der diskret trak sig tilbage, men uddelte Albuestød til alle Sider, for paa Afstand at følge det bortilende Par, der forsvandt i Vrimlen. Hvad var dette? Hvem var hun? En Holdning som en Dronnings. „En Dame af Verden, der viste sig her, var fortabt,“ havde Vennen sagt. Han havde et Sekund seet den Forvovnes Ansigt. Den aristokratiske Skjønhed, der mindre bestaar i Trækkenes Renhed end i det Heles uforlignelige Gratie, Marmorpanden og især det stolte Blik tillod ingen Tvivl: dette var Damen af Verden. Kunde et saadant Væsen fortabes? I tyve Aar — han begyndte, da han var femten — havde han søgt et saadant Væsen og ikke fundet. Han kunde ikke faa af Tankerne den Maade, hvorpaa hun havde bemægtiget sig Vennen: den til stive Former vante Mand havde for første Gang seet denne seiersbevidste *disinvoltura*, for hvilken Italien eier Navnet, medens blot den fornemme Pariserinde eier Tingen.

De tre følgende Dage bragte ingen synlig Forandring i den unge Marquises Liv. Klokken ti stod hun op, drak en Kop lunken Kaffe, tog derpaa et

næsten koldt Bad og klædte sig saa langsomt paa. Det smukkeste Syn af hende havde man ved Frokostbordet mellem tolv og et, hvor en yndig liden Datter kom tilsyne, men ingen Gemal, thi hun har i tre Aar været Enke. En indre Uro synes de sidste Dage at have bemægtiget sig den unge Moder; den halve Time, Bertha har Ret til at tilbringe i Mamas Boudoir, er hver Dag bleven kortere. Mange Gange om Dagen har hun ringet og spurgt efter Breve. Ro, ydre Ro, er ellers Modedamens alleregentligste Særkjende. Intet tør forstyrre den Ligegyldighed, hvormed hun bærer alt: Navn, Talenter, Rigdom, Forgudelse. Klokken tre kjørte hun daglig ud og modtog saa Visitter i et Boudoir, hvor Hyrder af saxisk Porcelæn gaa til evige Brylluper med Buketter i Brystet og en Sølvlampe under Loftet kaster magiske Streiflys over et persisk Tæppe, blødt at træde paa som Mos. Klokken syv spiser hun til Middag, sjelden alene. Saa igjen Toilette, og fra ti til to holder Verden hende. Dette Pariserlivets Mazepparidt elsker hun. Hun har begyndt det med sin Gemal, ved hvis Side hun gik uden at tænke paa en saadan Ting som at lære ham at kjende. Skjønt jaloux som ti Othelloer, tillod han sin unge Gemalinde at føre dette Liv, der har krævet flere Offre end Afrikas Ørkener, og som hun aldrig fandt tomt, skjønt Diplomaterne sagde om hende, før hun havde fyldt atten Aar, at hun var aandfuld og fin nok til at narre en hel Kongres, og der gaves dem, som troede, at hun havde et Hjerte.

Det er den tredie Dags Aften efter Operaballet.

Hvorfor er den unge Dame mer end sædvanlig tankefuld, næsten alvorlig, næsten vemodig? Det er ikke hendes Modtagelsesaften, og da er enhver Pariserinde sikker paa at blive alene, dersom hun vil være alene, og det er denne Vished, der overhovedet gjør Pariserlivet muligt; ellers segnede alle af Træthed, der ikke ere fødte Gladiatorer. Iaften venter hun dog et Besøg. Vicomte de Sérizy, der forgjæves har søgt hende om Dagen, har i en Billet ladet spørge, om hun vil modtage ham efter ni. Hun har iført sig en simpel Kjole af hvid Silke og kaster nu et flygtigt Blik omkring i sit Boudoir, netop fyldt med friske Kameliaer. Hun tror at vide, hvad Vicomten vil; og halvt modstræbende har hun besluttet at ville det samme. Hun har kjedet sig de sidste Dage: al denne Hyldest har aldrig en ny Side. Han er for hende det Ny, thi han ligger ikke for hendes Fødder, skjønt han ikke har formaaet at skjule sin Kjærlighed for et Par saa erfarne Øine. Selv har hun skyet Kjærlighed, som man skyer Ulykken. At den kan findes i et ædelt Ægteskab, havde Ingen sagt hende, og hun gjøs for det Onde. Hun var opdraget i et Kloster og et godt, og kunde sine ti Bud uforvanskede. Hun har desuden seet Kvinder lige ved sin Side tabe sin høie Stilling for en almægtig Lidenskabs Skyld. Daarer vare de! Ogsaa andre af hendes gode Veninder vil Gjengjældelsen naa, thi hverken Navn eller Stilling beskytter, fra det Øieblik der bliver Skandal: det hele Aristokrati reiser sig ikke som i gamle Dage for at frelse Sine. Men moret sig har hun — blot ikke i de sidste

Dage. Alle tilladte og utilladte Extravagancer har hun begaaet. Hun er jo Loven. Ligesom i Eventyret om Blaaskjæg har hun aabnet alle forbudne Døre. Der var intet, som fristede hende bag de forbudne Døre. Ja, gabende og dog halv rørt har hun besluttet at indgaa det nye Ægteskab, der nu vil blive hende foreslaaet. Han har aldrig før forlangt at se hende alene, og han, den Høie, Herlige — i et svagt Øieblik kalder hun ham saa — kan blot ville ét. Hendes ydre Stilling vil blive uforandret; den hele Forskjel er, at hun ikke hver Dag vil være nødt til at lade sig fortælle, at hun er for meget Gudinde til at staa ubeskyttet. At hun er Gudinde vil man jo uforstyrret sige og bevise.

Hun vil ikke tilstaa sig det; men hvad der har draget hendes Tanker hen paa Muligheden af ny Ægtestand, er et Rygte, der samme Dag har naaet hende: den unge Fyrst Gortzka ægter en borgerlig, hæslig og ikke ganske ung Pige, der bringer ham en Medgift af tre Millioner. Og dette efter at han en hel Vinter i Petersburg og nu igjen i Paris har forfulgt hende med sin kompromitterende Hyldest! Det Ord Ægteskab har han aldrig nævnt: hun besidder jo ikke tre Millioner! Hun tilstaar sig endnu mindre, at dersom hun i Petersburg var saa ganske uden Barmhjertighed med den unge Fyrste, saa var det, fordi hun altid ventede paa, at en Anden skulde tilstaa en Kjærlighed, som hun læste i hans Ansigt, ligesom man læser i en Bog, men som han med en Jernvillie, der blot kan

maale sig med hendes, aldrig ved noget Kunstgreb er bleven lokket til at bekjende i Ord.

Endelig hører den Ventende Bevægelse i Forværelset. En gammel Tjener, der blot fattes et bredt Baand over Brystet og et Par Ordener, for at kunne tages for en Ambassadør, melder Vicomte de Sérizy. Marquisen spurgte sig, om det virkelig var hende, der følte sit Hjerte banke som en Skolepiges.

Vicomten tog Plads med fuldeste Ro, efter at have sagt et Par hilsende Ord. Denne Ro bragte Husets Dame til hurtig at hæve Hovedet og tilkaste ham et spørgende Blik. Han har alt været i to Minutter i hendes Boudoir og ligger endnu ikke for hendes Fødder!

Er Dagens eller rettere Aftenens sørgelige Nyhed naaet til Dem?" sagde den Ubegribelige, idet han fæstede sine dunkle, rolige Øine paa hende.

„En Nyhed? Hvilken? Jeg har spist til Middag i hellig Ensomhed."

Hans rynkede Bryn sagde, at hans Nyhed forlangte lidt mere Alvor.

„Den unge Fyrst Gortzka har for to Timer siden skudt sig en Kugle for Panden," sagde han langsomt og fast.

Marquisen for med Haanden til sin Pande og saa paa ham, som fattede hun ikke ret.

„Jeg kommer fra hans Bolig. Han har skudt sig i sit Sovekammer. Hans Tjener ilede til, da han hørte Skuddet. De tilkaldte Læger erklære, at han er død paa Stedet."

„Men hvorfor, hvorfor dette Forfærdelige?“ stammede Marquisen.

„Rygtet om hans Ægteskab vil have naaet Dem. Som De alt vil have gjættet, var det en Spekulation; men den, som han allerede ansaa for sin Svigerfader, var endnu bedre Spekulant og trak sig tilbage, da det viste sig, at den unge Fyrstes hele Formue var tabt i Spil, og at de Forhaabninger, han havde foregivet, da han anholdt om hans Datter, ikke alene vare fjerne og uvisse, men aldeles hule. Til sit Fædreland kunde han ikke vende tilbage, og i Paris havde han for nogle Dage siden stiftet en Æresgjæld, som en Kavallér maa betale eller forsvinde af Selskabet. Med det brudte Ægteskab tabte han sit sidste Haab. Han havde levet, som om han eiede Peru, og kunde nu blot frelses ved en kolossal Formue. Han har efterladt et Brev til sin ældre Broder.“

Død! forsvunden af denne Jord for altid! Døden er en frygtelig Herre, den kommer vækkende, manende. At sige, at Marquisen var rystet, er at sige for lidet. Og dette Menneske havde endnu for tre Dage siden vovet at tale til hende om sin Kjærlighed! Med sit Hjerte havde hun ikke hørt ham. men i to Aar havde han været paa hendes Vei; stundom havde han ved sin Voldsomhed beskjæftiget hendes Phantasi. Han var jo det bestandige Eventyr, og havde et andet Billede ikke altid gaaet ved Siden: alvorligt, dadlende, styrkende, vilde hun maaske i dette Øieblik have grædt alle sine Taarer ud, og ingen

Taarer vilde have kunnet vaske hende ren for den Plet at have elsket en Uværdig.

Endelig saa hun op. Der sad han saa stolt og stille, saa forunderlig stærk og samlet. Hos ham var Ro at finde. Hos ham var Tryghed. Døden var traadt hende nær. Hun var bange som et Barn i Mørke. Hos ham var det lyst. Hun følte Taknemmelighed for at han var der just nu, for hvad han bragte hende just nu.

Saa tog han Ordet:

„Da jeg anholdt hos Dem om denne Samtale, var det Frygtelige, der er hændt denne Aften ikke skeet. Jeg vil nu ikke opholde Dem. Jeg ærer Dem nok til at tro, at min Efterretning har rystet Dem. Har De Befalinger for Rom? Jeg reiser om to Dage."

„De reiser?" spurgte hun i en Forbauselse, hvis Lige hendes Liv ikke havde kjendt.

„Jeg reiser og er neppe i Frankrig før om et Aar."

I maalløs Forbauselse stirrede Marquisen paa ham. Den, som hun saa ganske troede Sin, kunde reise, forlade hende. Og hendes bebreidende Blik knuste ham ikke! To vaade Øine rørte ham ikke! Han lod sig hverken forvirre eller rokke.

Han sagde endnu nogle Ord; hun troede bagefter, at det havde været om Rom eller om et nyt Gesandtskab. Saa reiste han sig. Saa betragtede han hende endnu engang og bøiede sig saa til Afsked helt ned over hendes Haand, som han maaske holdt nogle Sekunder mere end nødvendigt, medens han saa paa hende

med en Mine, som et Menneskes, der ikke alene gaar nødig, men heller vilde dø end gaa og dog maa gaa.

Farvel? Var det ham, der havde sagt Farvel? Og til hende? Hun, som sad der alene i det yndige Boudoir, havde længe ingen andre Spørgsmaal, ingen klar Tanke. Den Ene, Slaven, død; den Anden, Mesteren, paa Reiser! Alt havde hun ventet, kun ikke dette. Den Døde var snart glemt, som havde han aldrig levet. Men den Levende! Dette vovede han at byde hende! Paa et lidet Sølvfad foran hende laa ankomne Breve og Visitkort. Mekanisk tog hun dem i Haanden for strax efter at kaste dem og briste i voldsom Graad. Og hvad der var det Værste: hun følte mere Smerte end sin retmæssige Indignation.

I en Forbauselse og Forvirring, hvorfor Sproget ikke har udfundet Ord, tilbragte Marquisen den følgende Time. Saalænge hun var sig bevidst, havde man sagt hende, at saaledes, som hun just var, var hun det Fuldkomne, Idealet. Gaves der da andre Idealer end Modens? I Samtaler med denne Gaadefulde var det stundom faldet hende ind; men ogsaa han lod sig beherske af hendes Luner, ogsaa for ham var hun Gudinde. For ikke at beherskes maatte han tage Flugten. Elskede hun ham? Nei. Hun havde beundret ham, omtrent som hun beundrede en stor Diamant.

Pludselig ringede hun, saa Klokkestrengen brast. Hun vil paa Bal. Hun vil hævne sig paa den hele Menneskeslægt! Den indtrædende Kammerpige fik mange og hurtige Befalinger: Hun skal øieblikkelig

gaa til Worth* — det er blot to Skridt. Worth skal selv komme. Worth skal medbringe en Baldragt, det Prægtigste, det Extravaganteste der findes i hans Salonner. Worth skal plyndre sit Drivhus. Hun vil have en Buket, hvis Lige ikke er seet. Hendes Ekvipage skal holde for Døren Klokken tolv.

Modens Orakel havde gjort sin Skyldighed: som et straalende og især et nyt Syn kom Marquisen længe efter Midnat paa Ballet hos den spanske Gesandt. Over Underkjolen af melkehvid Atlas bar hun en Overkjole, der synes vævet af Stjerneskin og Vandlillier; lige ned paa det lange tindrende Slæb følge Vandlillierne og Tusinder af lange fine Søgræs bevæge sig om den slanke Skikkelse, hvergang den gjør, om ogsaa blot den sagteste Bevægelse. Det lange Haar er udslaaet over Nakken; til eneste Smykke Vandlillier og langt Søgræs, der vikler sig om to hvide Arme.

Beundringen har ingen Ende. Aldrig har hendes Livvagt fulgt hende saa hundetro, saa taalmodig ladet sig mishandle. Men hvorfor morer den gamle Leg hende ikke? Uvilkaarlig søge hendes Øine i hver Krog; men nei, saadanne Jernmennesker have blot ét Ord. Intet Haab mere. Han er der ikke.

Den, som oprigtigst led under hendes sorte Lune, var Hr. de Casa-Real, som i Najaden havde gjenkjendt den gule Domino, hans Dages og Nætters Drøm, og ladet sig forestille af sin Gesandt. Modtagelsen havde været saa unaadig, at den høie, stolte Spanier, der

* Modeskrædderen.

saa ud som om hverken Keisere eller Konger kunde bringe ham til at blinke, havde staaet foran hende, som en ung Pige for en Tiger, indtil hun erindrede, at han var det Nye og følgelig blev Aftenens eneste Foretrukne.

Endelig er den traurige Balnat endt. Hun kom med et Haab, hun reiser uden Haab, og ingen Søvn falder paa de trætte Øine, efter at hun har vadet i Seng over Vandlillier, som trampes paa. Hun grunder og grunder, hvorfor han har gjort hende dette? Operaballet falder hende ind. Da han førte hende tilvogns, var han mere end sædvanlig mørk og taus. Nu, sin Frihed vil hun have! Hun vil være sin egen Despot; vil han være Despot, saa er det godt at han er borte! Men naar han var borte, vilde jo Paris synes hende at staa ganske øde! Hvad vilde han, da han bad hende om en Samtale, forinden . . . . . afskyelige Erindring! Kan hun da ikke blive det forhadte Billede kvit! Død! død! og han havde en Moder! Hun elskede ham maaske . . . . . Holde en Dydsprædiken for hende vilde han, frabede sig alle Operaballer og især alle Maskèr, sorte og hvide. Det er godt at han ikke kom tilorde. Saadant vil hun ikke taale. Utaalmodig vendte hun sig paa Leiet, og Morgensolen beskinnede to blege Kinder, paa hvilke der igjen hang et Par forræderske Taarer.

Hun var endnu ikke staaet op, da hun overraskedes af sin Tante, en af disse gamle Hertuginder, den fødte Intrigue, der tie, naar de tale, og tale, naar de tie, der se Verden, som om Ludvig den Fjortende ikke

var død, og have Priviligeum paa at bryde alle Forbud, gaa gjennem alle lukkede Døre.

Efter en meget larmende Indtrædelse saa hun skarpt paa Niecen.

„Min Gode, jeg finder dig selsomt forandret, siden jeg sidst saa dig. Hvad fattes dig?“

„Intet.“

„Hvorfor er du da saa bleg?“

„Finder De mig hæsligere?“

„Tvertimod.“

„Saa gratuleer mig.“

„Hvorfor denne Gestus à la Malibran over Panden?“

„Jeg forjager en Tanke.“

„Bliver du hjemme idag?“

„Ja.“

„Kjører du ud idag?“

„Ja.“

„Hun hører ikke paa mig! Hvad foretager du dig for Tiden?“

„Jeg dandser.“

„Og bagefter?“

„Ingenting.“

„Saa gift dig!“

„Med hvem?“

„Med En af Dusinet, Parbleu!“

„Ved Enden af et Aar kjede alle Mennesker mig!“

„Mangetak! Men staa nu hurtig op. Jeg har noget ikke at foreslaa, men at befale dig. Vicomte de Sérizy forlader Paris. Jeg har i et Aar skullet besøge hans Galleri. Ti Gange har jeg lovet ham at

komme og medbringe min smukke Niece. Det er nu den ellevte Time. Jeg misunder det Menneske sin Passion for at samle Billeder. Alle saadanne Passioner ere ellers for Gamle og ikke for Unge. Naar du bliver gammel, min Niece, raader jeg dig til at lægge dig til en Manie. Det er det samme hvilken Lidenskab et Menneske har, naar det blot er en Lidenskab. Jeg ser mig just om efter en. Hvad siger du, om jeg begynder at samle gamle Aviser? At pleie Hunde er godt nok, men min lille Lucifer bider, og naar de ikke bide, kjede de mig. Er din Eftermiddag fri?"

„Fuldkommen."

„Saa stoler jeg paa dig og afhenter dig Klokken tre. Lykkelige Vicomte!"

„Ledsager Feodora os?"

„Nei, hun maa først under Worths Behandling. Hun har jo levet i sit Kloster, som Nattergalen lever i Skoven."

Den Unge tilkastede den Gamle et Storinkvisitor-Blik. Ingen af disse kunde narre den Anden. De vare hinanden voxne. Marquisen havde ogsaa gaaet i den bedste Skole; thi ligesom den unge Søster nu havde hun levet under Hertugindens Tag, fra hun forlod Klostret til sin Bryllupsdag. Den gamle Dame havde smykket sit Hus og sit Liv med hendes unge Skjønhed, som hun nu vilde smykke det med Søsterens. Det skulde forhindres! Feodora var ren og skjær som Sneen, før den har naaet Jorden. Feodora skulde frelses!

Marquisen fornægtede i dette Øieblik uden at vide det, alle sine fordums Guder.

Den gamle Verdensdame havde imidlertid larmende gjort Forberedelser til sit Opbrud og bruste saa ud af Døren med et Haandkys til Niecen i Sengen og et fornøiet. „Altsaa til vi sees! Præcis tre er jeg hos dig!“

Vicomte de Sérizy var ingen Modeherre. Han havde forsmaaet at være det. Tidlig ansat i det diplomatiske Korps, havde han været som Gesandtskabs-Sekretær i Madrid og London, men overalt mere levet i Bøgernes og Ideernes Verden end i Modens. To Aars Gesandtskab i Amerika havde ikke mere gjort ham til Verdens Træl. Selsomt nok interesserede han overalt Damerne. Han lignede Byron, han havde sovet under Araberens Telt, han havde Venner, han havde især Fiender, han var *grand seigneur*, han gjaldt for at være af Granit, Egenskaber nok til at gjøgle omkring i Kvindehjerter.

Hans Bolig var en af disse smaa saakaldte *Garçonières*, der endnu mere udelukkende tilhøre Paris, end de smaa Paladser. Han var Kunstelsker og Samler, men for sig selv, ikke for Sværmen, og han maatte forskandse sig bag hele sin Unaaelighed, for ikke idelig at forstyrres. De to Damers Besøg kom ham ikke uventet. Hertuginden havde meldt ham det i en Billet. Om det var ham velkomment, er vanskeligere at sige. Paa hans kolde, lukkede Ansigt stod intet at læse, da han med fuldendt Courtoisie modtog dem ved Foden af sin Trappe. . For at komme til Galleriet

maatte de gjennem hans Arbeidsværelse. Det undgik ham ikke, at Marquisen kastede et hurtigt, spændt Blik omkring sig, idet de gik videre. For Billederne i Galleriet havde hun Øine, men ingen Tanker. Et Dameportræt af Albert Dürer lignede hende paafaldende, sagde den gamle Dame, som ikke vilde se, at Vicomten rødmede ved Bemærkningen; og strax efter var den gamle Macchiavel i Skjørter, der havde sine Grunde til pludselig at være Kunstelsker, fordybet i Beskuelsen af en Sebastien del Pombo, saa sjelden, at der har været gjort Reiser Verden rundt for at finde den frem.

„Jeg saa derinde i Deres Arbeidsværelse nogle Miniaturer," sagde Marquisen. „Er det mig tilladt at bese dem nærmere?"

„Det kan jo blot være mig en Ære," lød Svaret.

„Tør jeg være indiskret og bese Alt derinde?"

„Jeg indrømmer ubetinget Indiskretion."

„Ubetinget?"

„Ubetinget."

Den unge Dame tog Tilladelsen i videste Forstand. Uden at værdige Miniaturerne en Tanke, kastede hun et langt Blik omkring i det Rum, der nu snart skulde staa øde. Hun stirrede som om hun af Rummet vilde gjætte sig til dens Tanker og Liv, som her tilbragte sine ensomme Timer. I den stærkeste Belysning hang en Sisyphus af Salvator Rosa. Hovedet brænder, Brystet arbeider, hele hans Væsen spænder sig ud for at løfte disse Bjerge, der altid falder tilbage over hans Hoved. Hun vidste, at denne Oldti-

dens mørke Allegori, særlig tiltalte Vicomten, der havde nævnt dette Billede som det ypperste i sin Samling. Det fremstillede, havde han sagt, hvad det higende Menneske har at lide paa Jorden. Ærgjerrighed, Begjær, Kjærlighed vare ligesaa mange skarpe Stene, hvorimod det kjæmper ligesom Sisyphus, indtil Døden lægger det under den Sten, som ikke mere løftes. — Kjærlighed? havde hun studsende gjentaget. — „Den lægger de fleste under Stenen," lød hans Svar.

Fra Billedet falder hendes Øine paa hans Skrivebord. Som en Fugl styrter ned i sit Rede, var hun med et Spring i hans Lænestol. Foran hende paa Bordet ligge Dagens Aviser, Breve, forskjellige smaa Kunstsager, som hun foragtelig støder tilside. Et Par aabnede Breve værdiges et Blik, men et ganske flygtigt. Men hvad er dette? Friskt beskrevne Blade? Hun kjender denne Haand. Det er afskyeligt, at den skal formaa at bringe hendes Hjerte til at banke. Det synes at være noget, som ligner en Dagbog. Ja, ganske rigtig. Med Feberhast blader hun — han kan jo strax komme. Hendes Navn aldrig! Ikke paa nogen Side! „Koketteri — Modedame." Her er hendes Tur. Hun ikke læser, men farer med brændende Øine over det sidste Blad.

Der staar:

„Jeg har igjen tilbragt en Del af en Nat, som dog var søvnløs, med at fordybe mig i en af mine kjære Klassikere. Der har været gjort saameget Væsen af den nye Typus, Kristendommen har bragt af Kvinden. Jeg siger ikke, at hun i atten hundrede Aar ikke har

forandret sig, jeg ser blot ingen Grund til at juble over Forandringen. Hedenskabet havde to bestemt udprægede Karakterer: Familiemoderen og Courtisanen. Den Førstes Plads var saa underordnet, hun var saa ydmyget i Familien, i Samfundet, at Alt, som var skjønt og begavet, valgte Courtisanens Rolle; men denne gjorde hun idetmindste stor. Hun var Mændenes Lige i Aand, i Kundskab: Aspasia kunde testamentere Alcibiades et Bibliothek. Uden Indflydelse til det Gode havde hun, ligesom sit Forbillede Venus, de urene Ønskers Moder, Guders og Menneskers Tyran, en forfærdelig Indflydelse til det Onde. Vor Tid har ogsaa to Arter Kvinder: Husmoderen og Modedamen. Af den første er der tusinde Varieteter, alle mere eller mindre ufuldkomne; den anden driver det til Mesterskab i det miserableste af alle Genre, det saakaldte uskyldige Koketteri. Courtisanen besad med sine Laster dog en vis Storhed; hun vilde og hun kunde herske og var af Jern. Dette Væsen behager sig i sin Lidenhed. Hun gjør sig en Ære af ingen Kundskaber at besidde og siger uden at rødme, at hun ikke befatter sig med en saa besværlig Ting som at tænke. Hun dyrker blot sin Person og alt, hvad der kan give den Relief. „*Alt for sig*, *Intet for Andre*“ er hendes Devise. Altfor zart, altfor træt til at stige fire Trapper op for at besøge en Syg, er hun stærk indtil Forfærdelse, hvor det gjælder Fornøielsen, passioneret indtil Vanvid for alle Frivoliteter. Uden en Tanke for deres Kval, der have skjænket hende sin Sjel, lader hun sig bedøve af den grove Virak, Verden brænder for Sine,

og lever Livet hen uden en Tanke om dets Alvor. Hendes Lekture er frivol, hendes Dag er fyldt af de ynkeligste Bagateller, hendes Fremtidshaab at lære sin Ridehest at sætte over Barrierer. Hedningerne kaldte sin Species: „*et skjønt Onde*". Er vor „*et skjønt Gode?*" Øver hun en bedre Indflydelse? Nogle sige Ja. Jeg siger Nei. Hvor jeg ser hende elsket, øver hun en dæmonisk Indflydelse og gjør Mændene forrykte; hvor hun ikke er elsket. øver hun slet ingen Indflydelse. Jeg kjender begge Species. Jeg raaber: *retro Satanas!* Jeg forbander mine Øine og slider i mine Lænker, men hver Forbandelse snor dem blot fastere om mit Hjerte, ligesom enhver Bevægelse snor Slangen fastere om Laokoons Smerteslemmer."

En Time efter har Hertuginden kastet et adspredt Blik paa en Gerard Dow, en Rembrandt og hvad Vicomten forøvrigt standsede ved og særlig fremhævede, medens hendes Tanker idelig have søgt Svar paa de Spørgsmaal: „Hvad er der mellem min Niece og ham? Hvorfor forlader han Paris uden nyt Gesandtskab?" Mange Gange har hun seet sig om efter Niecen, og vant til i Alt at se Intrigue er hun vis paa, at her foregaar Noget. Men hvad? Hun brænder op af Nysgjerrighed. Tilsidst beundres et Par Vaser af antik Porphyr, og saa maa der tages Afsked. Man søger gjennem alle Gemakker. Ingen Niece. Man er saa vant til hendes Kapricer, at intet mere fra den Kant forundrer. Da Hertuginden førtes til sin Vogn af den meget alvorlige, meget blege Husherre, rullede

Vognén netop for Døren: Tjeneren forklarede, at den havde bragt Fru Marquisen hjem.

Vicomten fandt paa sit Skrivebord sin Dagbog opslaaet. Nedenunder paa sidste Blad stod det ene Ord: „Farvel".

Knurrende rullede den gamle Mystificerede gjennem Gaderne. Spildt Uleilighed! hun ved ingenting, har intet observeret, er netop i samme Uvidenhed som før. Sagen er, at hun vil have den ene Niece bort fra Paris, for at have fri Haand over den anden. Bliver der heller dennegang intet Ægteskab? Er Vicomten ogsaa forsmaaet, og kommer dette Vidunder af en Marquise ikke bort, som hun selv har formet og som nu lønner hende med sort Utaknemmelighed — hun tillader sig jo at have en egen Villie — er det at befrygte, at hun baade kan og vil kaste Stene i hendes Vei. Og det gjælder ikke Smaating. Hun har en forgjældet Søn, en Dandy af reneste Blod, der maa ægte en rig Arving, for naar Bourbonnerne komme tilbage — hvilket naturligvis vil ske om nogle Maaneder — at kunne indtage den høie Plads, der tilkommer ham, og fremfor alt ikke være nødt til at gjøre Afkald paa visse ligesaa elegante som ruinerende Lidenskaber, som det jo er en Moders Pligt at finde Midler til at tilfredsstille.

Næste Morgen vaagnede Marquisen forbauset over at have tilbragt en næsten taalelig Nat. Hun var falden isøvn med en Beslutning, hun nu strax vilde udføre. Hun ringede.

„Mademoiselle Bertha skal komme!" sagde hun til Kammerpigen, der strax viste sig.

„Mademoiselle Bertha har sin Pianotime, Fru Marquise; Professoren er netop ankommet.“

„Mademoiselle Bertha skal komme,“ gjentog Marquisen unaadigt.

Et Øieblik efter kom den lille Pige glædestraalende. Moderen reiser sig op og strækker Armen ud efter hende. I et Nu er den Lille oppe i Lænestolen, der staar ved Sengen, og strax efter er den lette Skikkelse halvt skjult i Leiets Batist og Kniplinger.

„Du er snart otte Aar, Bertha, og altsaa en stor Pige. Jeg har faaet Lyst til at spørge dig, om der gives et Sted, du foretrækker for Paris?“

„Ja, Brassac!“ raabte den leende Mund.

„Brassac var et lidet Kastel, Marquisen eiede i Bretagne; selv var hun en født Ducroc de Brassac.

„Skulle vi To indbilde os, at det er Foraar, og reise til Brassac endnu idag . . . strax?“

„Hvem skal da spille med mig, Mama?“

„Jeg.“

Bertha udstødte et Jubelraab, og det lille Ansigt forsvandt: det laa ved Moderens Bryst. Yndige Mødre virke paa Børn, selv uden at have dem meget om sig. De vise sig for dem til visse Tider af Dagen, som et Syn: Barnet ser dem aldrig uden smykkede, i en feagtig Omgivelse; Synet gjøgler om i det lille Hjerte, og den Kjærlighed, som blot den virkelige Moder fortjener, ydes ofte den mest brændende, som intet gjør for at erhverve den. Af den Retfærdighed, hvoraf der er saa lidet i det kultiverede Liv, synes der at være endnu mindre i Naturen.

Den unge Modedames frivillige Exil var til hendes egen Forbauselse ikke aldeles traurigt. Brassac, som Tanten kaldte et Opholdssted for Munke eller Falskmyntnere, var et gammelt Kastel med to plumpe Taarne, som ikke tilfredsstillede en eneste af den elegante Verdens Fordringer, og den romantiske Beliggenhed havde hidtil været den unge Borgfrue fuldkommen ligegyldig; det var knapt hun havde havt sin Fod i Parken, hvis hundredeaarige Træer hun for første Gang havde et Øie for, nu de stode der med de høie Kroner blottede. Ogsaa Solstraalerne, der sittrede paa Havet, og Bjergene, som endte i Himlen, troede hun ikke før at have seet. Hun kunde sidde timevis paa Terrassen og stirre ud over det blaa Hav eller nedad den Granitmasse, paa hvis Top Borgen laa, hvorover Slyngplanter hang som grønne Drapperier, broderede med Blomster. I Paris bildte man sig ind, at det var Vinter, og her blomstrede Mandeltræerne og sendte hende en Duftstrøm, og Alt, hvad der kunde skyde en Blomst, anstrængte sig for at gjøre dem det efter. Men naar Martsstormene holdt hende indespærret i de gammeldagse Rum, som hun ofte nysgjerrig betragtede, da hendes Grandtante, en berømt Skjønhed, der pludselig var forsvundet fra Hoffet, havde levet her til sin Død, havde hun for første Gang i sit Liv Tid til at tænke, og det behagede hende undertiden, det vil sige de Dage, hun ikke var vred paa Vicomten, og da maatte Pianoet undgjælde det. Hun ikke alene spillede brillant, men var gjennem og gjennem musikalsk; men naar hun var vred

og begyndte med at storme op og ned paa det stakkels taalmodige Instrument, kunde hun ende med Mozart eller Beethoven. Disse vare hendes eneste Fortrolige og ikke de sletteste, man kan have. Naar hun ikke var ved Pianoet og Bertha havde sine Timer — de to Guvernanter vare fulgte med — kastede hun sig paa Læsning; thi ved Brodérrammen fik hun ikke Ro for Tankerne, og den stod som oftest forladt. De første Dage havde hun ligesom brændt sig paa alt i Grandtantens Bibliothek, der bar en alvorlig Titel; thi han bebreidede hende jo sin Uvidenhed, og hun lod sig ikke tvinge. Hun havde hidtil læst hvad Nyt Dagen bragte, og hun havde ingen Indsigelse havt derimod. Nu mishagede det meste hende. Havde hun virkelig læst dette uden at oprøres? Selv den store Verdens Yndlingsdigter, Alfred de Musset, faldt i Unaade. Den glimrende Impertinence misundte hun ham endnu, og disse lette, legende, lynende Vers tilhørte blot ham. Men alt dette var det Ondes Lyrisme. Hvad hjalp den feagtige Skjønhed? Gift var det, om den end raktes i Diamantskaaler. Hun rødmede ved den blotte Tanke, at Vicomten havde læst dette. Hun havde begrebet, at der gives noget, der er skjønnere end Skjønheden.

Undertiden spurgte hun sig, hvorfor hun egentlig havde forladt Paris. Hint Blad i Dagbogen angik hende naturligvis ikke. Man reiser, fordi man reiser, som man elsker, fordi man elsker. Stundom kunde hun fare op af ubeleilige Drømme og ringede da hurtig efter Bertha; Bertha var altid hendes store Middel, Bertha blev hende hver Dag uundværligere; hun

tænkte endogsaa paa at sende den ene Guvernante bort, for at have hende mere for sig selv. Om man havde tilbudt den lille Pige Maane og Stjerner at lege med, vilde hun have foretrukket at sidde i Mamas Silkesopha, selv naar Mama læser. Hun leger aldrig med hende, fortæller hende aldrig, hvad ømme Mødre more Børn med, men hun tager hende ofte i sin Arm, og saa kunne de sidde længe uden at tale, og naar Mama saa ser paa hende, tindrer hendes Øine vaadt, og naar hun taler til Bertha, saa klinger det som Musik. Hun bruger altid andre Ord end Guvernanterne; naar Mama siger, at Bertha skal lære, lære meget, er det som Bertha faar Vinger og kunde flyvé, end sige lære, og naar Mama om Aftenen spiller og Bertha tør sidde paa den lille Tabouret, blive Øinene ikke tunge, skjønt det er længe efter hendes Sovetid. Den lille Pige bliver bleg, blot Guvernanterne nævne et Ord om at vende tilbage til Paris; her er hun jo hos Mama ofte den halve Dag. Bertha begynder at stave Italiensk, Moderen begynder at stave det evige Alphabet.

Med Vicomten vexledes nogle Breve. De bleve studerede, som var det sibyllinske Bøger. At han elskede hende, stod at læse mellem alle Linier, men om Ægteskab var ikke Tale. Hun svarede undertiden varmt, undertiden koldt. Bertha og Feodora var neutralt Terræn, og om dem talte hun oftest og helst.

„Jeg føler Samvittighedsnag over at have svigtet min unge Søster," skrev hun en Dag. „At hun har vanskelige Dage kan jeg ikke betvivle, thi Hertuginden er en Tornebusk. Jeg ser endnu de gule, haarde

Øine hvile paa mig i hin Tid, hun vilde tvinge mig til passiv Lydighed. Min Pande vænnede sig dog snart til Kuglerne — men Feodora, Barnet! Feodora er ikke et Væsen som andre. De har selv seet hende, saa De vil kunne lægge til, hvad der vil mangle i enhver Beskrivelse af hende; thi hendes Sødhed bestaar netop i at være det Ubeskrivelige. Ti Aar yngre end jeg, var hun Alle, selv sin Moder, uvelkommen og blev tidlig sendt i et Kloster, hvor hun har levet som Børn leve, der ikke ere elskede. At lege med smaa Stene i Klosterhaven og stirre op paa det blaa Firmament var hendes Fornøielser; en Stjerne var hendes første Ven. Saa gjorde en Altertavle, fremstillende Magdalena, der salver Frelserens Fødder, denne Frelser til hendes bedste og eneste Ven; hendes Barneønske var derfor ogsaa at blive hans Tjenerinde, ogsaa at salve de elskede Fødder og tørre dem med sit lange Haar. Dette Ønske er ikke ganske opgivet, og behandler man ikke min fine Blomst varsomt, vil den noble Faubourg en Dag høre, at en af dets rigeste Arvinger er gaaet i Kloster. Heldigvis er jeg ikke ganske uden Indflydelse; thi efter at vi i tolv Aar ikke havde seet hinanden, kastede Barnet ved vort første Møde ufortjent paa mig al den Kjærlighed, Ingen hidtil havde villet have."

Om sig selv tilføiede hun blot nogle spøgende Ord til Svar paa en Bemærkning af ham om hendes Landliv. Fremfor alt maatte han ikke tro, at han havde nogen Part deri. „Jeg agter endnu at forblive en Tid paa Brassac," endte hun. „Selv vore

bedste Venner kjedes saa snart ved vor Personlighed, at lidt Impromptu og Bizarreri tjener til at vække deres venskabelige Appetit."

Hun vidste ikke selv, men den, som som læste, vidste det desto bedre, at hun, naar hun talte om den unge Søster, ganske aflagde den spidse, pointerede, halv ironiske Tone, som selv han maaske ikke kunde sige sig ganske fri for; thi Vennen havde Ret, da han sagde, at Voltaire har indført i det franske Selskab den spøgende Tone, Ironien, i Tide og Utide.

Marquisen havde ogsaa skrevet flere Breve til Søsteren, og da der intet Svar kom, havde hun Hertuginden mistænkt for at have opsnappet og tilbageholdt dem. Endelig kom et Brev. Den unge Søster havde betroet Hr. de Casa-Real, at hun længselsfuldt og forgjæves ventede paa Brev fra Brassac, skjønt Søsteren havde lovet at skrive og holdt alle sine Løfter. Saa havde han sagt, at hun en Dag, hun kjørte alene i Messen, med sine egne Øine skulde se Tjeneren kaste hendes Brev i en Postkasse; der foregik saamange Ting i Paris, havde han tilføiet, som hun ikke behøvede at vide. Dette Raad havde hun nu fulgt. Brevet syntes en eneste Længsel efter Klostret og efter Søsteren, men saa man nøie til, stak der frem endnu et lidet fint Hjerteblad. Alt var Barnet fremmed og forbausende i den ny Verden. Et Bal formaaede hun ikke at sige hvad var; men Søsteren vidste det jo, og Synd var det ikke, ellers vilde det ikke være tilladt. Forunderlig deiligt var det, og saa igjen — slet ikke deiligt: Især var hendes Cousin Her-

tugen saa besynderlig. Hun var ganske bange for ham. Naar han saa paa hende, maatte hun tænke paa, hvad hun havde læst i Klostret: „Og han var en Engel, men han var fortabt.“ I Klostret var det dog nok bedst: der var saa lunt, der var saa tyst. Det var saa deiligt at tjene Jesus, men da maatte Søsteren ogsaa tjene ham. Hvor høit skulde de da synge de evige Lovsange og strø Roser for hans Alter! Hr. de Casa-Real var den Eneste, der vilde høre tale om hendes kjære Kloster. Han elskede ogsaa Jesus. Han spottede hende heller ikke som de andre; strax han traadte ind i en Balsal, følte hun sig saa beskyttet og tryg. Han dandsede ogsaa undertiden med hende — Tanten havde vel befalet ham det. Egentlig kunde det ikke kaldes Dands, han bevægede sig blot lidt i Takt; men havde Søsteren ikke seet Hr. de Casa-Real i en Balsal mellem Mange, vidste hun heller ikke, hvorledes en ung Konge saa ud. Hun havde endnu en visnet Rose fra sidste Bal.

Efter atter og atter at have læst dette Brev, gjorde Marquisen et Forsøg paa at bevæge Tanten til at sende Feodora til Brassac paa et kort Besøg. Hun fik strax Svaret. Det lød saa:

„Elskværdigste,

Din meget romantiske Caprice at forlade Paris midt i Sæsonen for at indespærre dig paa en gammel Spøgelseborg, har vakt en altfor ubehagelig og altfor fortjent Opsigt til, at jeg skulde ville forøge den ved at sende dig min Myndling. Jeg er virkelig forbauset over dig, min Gode! Feodora har desværre været altfor længe i sit Kloster, og du maa jo

selv have seet, at hun trænger til Politur og sandelig ikke til Romantik. Hendes Indtrædelse i Verden er dog løbet bedre af end jeg havde ventet. Heldigvis har hun et Profil, som ciseleret af Phidias, og du har igjen bragt Phidias i Mode, efter at Stumpnæsen har havt sin Tid; du har ogsaa søsterlig afgivet til hende en Part af den fløielsagtige Hvidhed, som synes at blive hvidere, jo flere Lys der tændes og jo flere Øine der beundrer den. Med sit Diadem af blonde Haar, sin ægte aristokratiske Skikkelse, som endnu ingen Ducroc de Brassac er født foruden, sine lange hvide Kjoler — Worth tillader ganske unge Piger ingen andre — og de nedslagne Øine er hun paa engang Prinsesse og Nonne. Nonnen ville vi faa Bugt med. Hvad dig selv angaar, min Superbe, har jeg et Parti for dig. Hr. de Casa-Real har ganske rigtig ladet sig forestille, og en eneste Samtale var nok for mig til at se, hvad han vilde; thi forelskede Folk ere diskrete, omtrent som et Kanonskud. Jeg har draget ham til Huset. Han spiller endeløse Partier Schak med Hertugen — for din Skyld; han courtiserer min Hund — for din Skyld; han dandser Kontradandse med Feodora — for din Skyld. For ramme Alvor: det er en Gemal for dig. Med ham vil du kunne spise op Peru, og du har Appetiten. Du har erklæret ingen Despot at ville ægte. Nu vel, her har du Slaven. Han er istand, siger jeg dig, til at stikke Ild paa et Hus for at koge dig et Æg, han er istand til at tjene Laban, han er istand til alle Feigheder. Deres gratiøse Majestæt behage altsaa at vende til-

bage til sit Rige! Den onde Verden udtyder desuden denne Fraværelse paa en Maade, min stolte Niece ikke kan være tjent med: der tales høit om en forsmaaet Kjærlighed; der nævnes endogsaa et Navn. Skulde min Niece have bygget denne Statue af Retfærdigheden et Tempel i sit Hjerte, saa bør idetmindste ikke Verden være hendes Fortrolige! . . ."

Den Læsende for iveiret som en saaret Panther, og Brevet blev aldrig læst tilende.

To Timer efter var Marquisen paa Veien til Paris med Bertha og de forbløffede Guvernanter, som i Glæden over at vende tilbage til det elskede Babylon gjerne efterlod paa Slottet alt, hvad der ikke i en Hast kunde tages med. Saisonen var endnu ikke tilende; det bliver mere og mere Mode at udstrække den til langt hen i Juni, for først at vende tilbage henimod Jul; den forbittrede Skjønhed kom altsaa endnu til rette Tid for at lære den onde Verden Respekt.

Selve Reisedagen viste hun sig ubuden ved en stor Rout hos en af Ministrene: hun vidste jo, at hendes Komme blot vilde være den behageligste af alle Overraskelser. Igjen har hun om sig en tilbedende Skare, der blot har feige Smil for hendes Impertinencer; thi et af de Orakelsprog, hun havde udkastet til den Verden, hun beherskede, et Orakelsprog, der vil overleve hende, var, at Mændene skal behandles som Hunde. Igjen klinger for hendes Øre alt, hvad der af Smiger findes i fransk Sprog. Hvor ønskede hun ikke at finde Klangen sød! Var den hende sød? Den første Aften, ja; den næste, nei. Saa snart ja og snart nei.

Saa maatte der stærkere Pirremidler til, og hun satte nu afsted gjennem Pariserlivet, som en ung Hest farer over Steppen uden Bidsel og Tøile. I de smaa Theatre, hvor den store Verden aldrig sætter sin Fod, kunde hun pludselig vise sig med en anden Modedame og et stort Følge af Herrer, for bagefter at soupere hos Tortoni, og ved de stiveste Minister-Modtagninger, hvor hun opfordredes til at synge, kunde det falde hende ind at synge Theresas* Viser. Pariserne have for deres Modedamers Capricer det samme Ord som for Drenges Kaadhed: *Gamineries*, og heri præsterede hun det Utrolige, vis paa at Alt klædte hende, og blot der var hendes Grændse. Spanieren fulgte hende som hendes Skygge, han vilde have fulgt hende til Underverdenen. Men naar Hertuginden havde sagt, at han var istand til at begaa alle Feigheder, tog hun høilig feil. En Dag maatte Marquisen have krænket ham, ikke i hans Forfængelighed — han besad ingen; ikke i hans Ære, — den havde han sat for høit til at naaes; men i noget, der var ham ukrænkelig helligt; thi de sorte Øine hvilede fra den Dag ofte paa hende med et smerteligt Spørgsmaal. Hun havde fortryllet ham, som det Nye; alle hendes Stier gik for ham over en ny Jord. Men det elskede Gamle, Kvindeidealet, som hans rene Ungdom havde søgt og ikke fundet? Var det denne Blændende? Forunderlig nok var Marquisen en Anden, hvor den unge Søster var tilstede: ingen fantastiske Dragter, bestemte til at tildrage sig alle Blikke, ingen

* Den frække, geniale Folkesangerinde.

Impertinencer, ingen Sammenstimlen omkring hende. At se dem sammen var et smukt Syn. Den Kjærlighed, der i disse Sale er saa sjelden, formaaede Barnet ikke at lægge Skjul paa og Verdensdamen ikke at tilbagevise. To sorte Øine vege ikke fra dem. Var Feodora borte, begyndte Marquisen igjen sit Stormløb mod alt, hvad der kaldes Sædvane.

En Dag, da hun med Livsfare havde tvunget sin Hest Favori til at sætte over en Barriere, — hun vidste vel, hvem der havde givet hende Ideen — overraskedes hun ved Hjemkomsten af at Feodora grædende faldt om hendes Hals. Hun havde været med i Cavalcaden og seet det græsselige Syn; hun havde troet aldrig mere at gjense Søsteren levende. I det forfærdelige Øieblik havde Hr. de Casa-Real grebet hendes Tøiler og støttet hende med sin Arm; uden ham var hun falden af Hesten.

Barnets Smerte gjorde mere Indtryk paa Marquisen end nogen Straffeprædiken, og fra samme Dag lukkedes hendes Dør for alle hendes Livegne, og med dem bortfaldt samtlige Extravagancer, som forunderlig nok ikke havde skadet hendes Rygte; thi Sandheden har en egen Magt, og ligesaa larmende og frivolt som hendes ydre Liv var, ligesaa strængt var det, som Ingen saa. Var hun ude, lo hun; var hun hjemme, græd hun, naar hun ikke var vred, og hvad hun mest harmedes over var, ikke hver Dag at være vred. Istedetfor den døde Max, var der paa hendes Vei en levende og en farlig — ikke Spanieren — vant til at suge Løveblod, havde saadant Lammeblod ingen

Smag. Var det maaske denne nye Max, den stolte Kastilianer ligesaalidt havde taalt, som Vennen den forrige? Den Behandling, den unge Berømte fik, — thi ingen ringere kunde gives Vicomten til Rival — blev nu for hver Dag koldere. Hun havde i sin Ensomhed seet Glimt af Sjelens Lykke, og den, en saadan Aabenbarelse blev tildel, er tabt for de slette Glæder. I Hr. de Casa-Real derimod begyndte hun at øine den stærke Støtte, Befrieren for En, der var hende dyrebar. Hun havde fundet Middel til daglig at vexle Biletter med Feodora, og alt, hvad Barnet ikke sagde og hun dog læste, havde gjort hende opmærksom. En Dag lod hun ham læse en Billet, hun netop havde modtaget, og hvori han var nævnt, og den flammende Rødme, der for over hans ædle Ansigt, sagde, at hun havde truffet det Rette. Det var intet Forræderi mod det unge Hjerte; hvad Barnet skrev, kunde Englene læse. Hun vilde ikke vide, om denne Mand et Øieblik havde elsket hende selv; hun vidste, at blot en gjensidig Kjærlighed kan leve. Men begyndte der i det mandige Hjerte at spire en Tilbøielighed til denne Psyche, der var hende selv med ti Aar mindre og uden en af de Mangler, Verden hænger om Sine, da var her den Frelse, Jesus sendte det fromme Barn, der ønskede at gjøre sig til Hans Tjenerinde og som midt i Verden kunde tjene Ham, som Han helst vil tjenes. Hvad giver Nonnen Jesus? Lys, Virak og Sange. Hvad giver den fromme Hustru Jesus? Alle deres Sjele, hun kalder Sine.

Men naar Verdenslivet ikke er en farlig Leg, da er det det døde Hav, og Marquisen begyndte igjen at tilbringe Aftenen alene med Bertha. I sine mange Skjærmydsler med Vicomten havde hun hørt ham sige, at naar Ægteskab ikke var Idealet, var det en lang, trættende Krig. Idealet? Ordet havde hun ofte hørt. Men Tingen? Hvor fandtes den? Hendes første Ægteskab havde idetmindste ikke været Idealet. Hun havde blot seet sin Gemal i Verden; naar han kom fra en Reise, lod han sig melde med Coureer. „Jeg kan gjøre Afkald paa Livets Lykke," havde Vicomten mere end en Gang sagt, „men ikke slaa af." Hvem vilde da, at han skulde slaa af? Han vilde sætte en Engels Taalmodighed paa Prøve! „Han vilde ingen Tyran give sig." Hvem vilde da være hans Tyran? „Jeg har seet nærved omtrent alt, hvad Menneskene eftertragte," skrev han i sit sidste Brev: „Talent, Navnkundighed, Rigdom, Byrd, og der gives blot to Ting, der er Livet værd: Kjærlighed og Arbeide." Og paa et andet Sted: „Ingen kan komme paa Høiden, som ikke tager Veien." Hun vilde jo ogsaa gjerne paa Høiden; men dersom det Menneske ikke kom tilbage, kunde jo Ingen forlange af hende, at hun skulde finde Veien alene.

Saa brogede vare hendes Tanker ofte og saadanne Monologer holdt hun, siddende ved sin Kamin, mod hvis Flammer hun beskyttede sig med en Vifte af indiske Fjedre. Hun havde indrettet sig et nyt Boudoir, som i sin originale og superbe Simpelhed var den rette Ramme for alle de nye Tanker.

Under en saadan Monolog overraskedes hun igjen af Hertuginden. Det gamle Ansigt, kruset som en Sø, var lagt i saa høitidelige Folder, og de gule Øine udtrykte saadanne Masser af Venskab, at hun strax saa, at det gjaldt noget Usædvanligt, maaske en Ulykke. Efter mange Omsvøb og efter tilstrækkelig at have forberedt det Store, som skulde komme, rykkede den kjærlige Slægtning ud med, at hun var Overbringer af et Ægteskabstilbud. Hr. de Casa-Real, Ridderen uden Frygt og Daddel, Millionæren, Adelsmanden, hvis Adelskab gik længer tilbage end Korstogene, lagde for hendes Fødder Fortid, Nutid, Fremtid, Kjærlighed, Plantager i Urverdenen, Slægt, Negre, Fædreland, kort, alt hvad en Dødelig kan give.

„Naade! Naade!“ lo Niecen. „Hvilket Niagara-Fald! Ridder, Millioner, Korstog, Urverden, Plantager, Negre! Vær stærkt, mit Hoved! Der hører noget til at fatte det Altsammen.“

„Intet Hverv kunde være behageligere, end at gjøre mig til Tolk for denne sande Adelsmands Ønsker.“

„Altsaa,“ vedblev den Lattermilde, „Hr. de Casa-Real gjør mig en saa stor Ære? Ei, ei! vil man se! Ja, nu erindrer jeg det: Excellents skrev, at han for min Skyld vilde tage Skarntyde. Det er altsaa mig, han anholder om? Det er virkelig Deres Excellences *gamin* af en Niece, der er den Lykkelige?“

„Du forbauser mig, min Gode! Et Tilbud, der overbringes af mig, skulde jeg antage hævet over enhver Tvivl.“

„Jeg tvivler heller ikke mere, men Hr. de Casa-Real er virkelig formeget Halvgud! Oprigtig talt, Excellents, Plantagerne i Urverdenen bringe mine Tænder til at klapre, og med Deres Tilladelse bevarer jeg helst min dyrebare Frihed.“

„Et dette et Afslag?“

„Jeg ved virkelig intet andet Navn derfor!“

Den gamle Dame blev purpurrød.

„Dette kan ikke være min Nieces Alvor!“ raabte hun med en Røst og et Ansigt, som øieblikkelig gjorde Niecen opmærksom; thi Røsten sittrede og Ansigtet var ondt.

„Jeg antager det er mit Alvor!“ lo hun; men denne gang var Latteren Maske, og hvo, der havde lyttet nøie, vilde ogsaa have hørt en Sittren i hendes Røst.

Hertuginden gjaldt for Godheden selv: hun forstod at sige Enhver, hvad denne gjerne hørte; hun var med i alle larmende Foranstaltninger for Fattige; hun understøttede gjerne en fornem Supplikant hos Gemalen, Minister under tre Regjeringer; hun havde for Enhver et Smil, som gjorde, at Enhver troede sig i hendes specielle Gunst, og hun lod Munden løbe i den elskværdigste Galop — hun talte altid om sin Naturlighed; — men bragte saasandt en pludselig Sindsbevægelse hende til at glemme den saa vel indøvede Rolle, retfærdiggjorde Udtrykket i hendes Ansigt fuldkommen det Navn, en af hendes gode Veninder havde givet hende: Madame Lucifera. Niecen saa ikke første Gang dette onde Ansigt, og idetsamme hun paany

saa det, vidste hun ogsaa, hvorfor Tanten vilde paatvinge hende netop denne Gemal: den erfarne Dame havde hos sin unge Myndling troet at opdage en spirende Tilbøielighed for Hr. de Casa-Real, som maaske var gjengjældt; Hr. de Casa-Real maatte altsaa fjernes, for at Myndlingen, Arvingen, kunde tilfalde hendes forvorpne Søn. Her gjaldt det at være paa sin Post.

„Jeg havde ventet noget mere Dekorum ved en saa vigtig Anledning," sagde den gamle Dame, øiensynlig formildet ved Niecens sidste Ord. „Verden har forkjælet dig, Bertha. Nu lide vi alle derunder."

„Jeg vil forbedre mig, Excellents!"

„Deri gjør du vel."

„Naar har min naadige Tante lovet at give Hr. de Casa-Real Svar?"

„Strax. Han venter i min Salon. Jeg lovede at sende ham for dine Fødder."

„Nu, saa lad ham komme! Jeg sværger," tilføiede hun med komisk opløftet Arm, „at opføre mig værdig den høie Skole, jeg er udgaaet fra."

„Du er uforbederlig, Bertha. Jeg gaar dog ud fra, at du er ude af Stand til at give en saadan Mand et Afslag?"

„Excellents taler Guld! Naar kan han være hos mig?"

„Inden en halv Time! Jeg kan altsaa stole paa dig?"

„Excellents kan dog ikke kræve af mig, at jeg skal vide, hvad jeg vil om en halv Time!"

„Du martrer mig med din Vildskab. Her er ikke Tale om Maskeradeløier.“

„Ikke? Søg og du vil paa Bunden af alle store Ting finde lidt Maskerade, siger en Vis, og har ingen Vis sagt det, burde han have sagt det.“

„Fremdeles!“

„Nu, saa behag at sende mig Vidunderet, saa ville vi se til, hvad vi kunne gjøre for det.“

Det kogte i den gamle Naade; men Niecen havde noget ved sig, hun blot kunde have faaet i hendes egen Skole: hun gled hende altid mellem Hænderne.

„Vil du høre et advarende Ord, Bertha?“

„Tillad at jeg hører det for Deres Fødder.“

Den Overgivne tog Plads paa Skammelen foran den Gamle og saa leende op til hende.

„Saa mærk dig Et: Vort Selskab ligger maaske hvert tyvende Aar en Modeskjønhed for Fode, men ve den, der vilde efterligne hende, og ve hende selv, dersom hun ikke ved at forsvinde itide.“

„Jeg komponerer just min Svanesang, Excellents. Jeg er træt af at gaa og vil flyve.“

„Nu, saa vil jeg ikke forlænge din Ridders Martyrium,“ sagde den misfornøiede Excellents og reiste sig . . . „Apropos, har Du hørt den store Nyhed?“

„En Nyhed? Hvilken?“

„Ih, det ser jo ud som om du intet ved! Vicomte de Sérizy mister rimeligvis sin hele Formue. Den staar i et Handelshus, der er truet af Fallit. Kan Huset ikke frelses, er han ruineret.“

Marquisen for med Haanden til sit Hjerte. Hun

vidste pludselig, at hun elskede denne Mand, rig eller fattig — helst fattig — hans Kjærlighed var jo evig Rigdom.

„Kan en Million frelse Huset?“ raabte hun.

Madame Lucifera saa paa hende med sit onde Blik. En Million var saagodtsom Marquisens hele Formue, Resten var Livrente; det var Feodora, der var den store Arving, da Grandtantens Formue var gaaet til hende. Hun vilde ikke forstaa og svarede derfor undvigende:

„En Million vil ikke blive Vicomten budt. Ingen har i vor miserable Tid Millioner at bortkaste. Den vilde desuden blot være en Draabe i Havet. Huset har søgt Frelse hos Regjeringen, og det er dette sidste Haab, der bringer Vicomten til Paris. Han ankommer iaften med Hurtigtog fra Lyon.“

„Til Paris! Han kommer til Paris!“

Udraabet havde været et Glædesskrig; men da de hvasse, gule Øine fæstedes paa hende, blev Ansigtet strax igjen ugjennemtrængeligt.

Da Tanten var borte, skrev hun i flyvende Hast nogle Linier og ringede derpaa heftigt.

„Pierre,“ sagde hun til den indtrædende gamle Kammertjener, „send mig Jaques! Lad imidlertid min hurtigste Hest sadle! Gaa! Dette Brev skal øieblikkelig bringes!“ blev hun ved til den unge Tjener, der kom forvirret og forbløffet; thi han var ikke vant til at modtage direkte Befalinger af sit Herskab. „Det er til Vicomte de Sérizy. Han ankommer Klokken sex med Hurtigtog fra Lyon. Klokken er endnu ikke

fem. De rider til Banegaarden, oppebier Toget og rækker Vicomten Brevet, idet han stiger ud af Kupeen. Har De forstaaet mig?"

„Fuldkommen, Fru Marquise."

Da Døren var lukket efter Tjeneren, saa hun paa Uhret. Selv om Vicomten kom lige fra Reisevognen, kunde han først være hos hende om to Timer — to Evigheder. Saa iførte hun sig igjen en simpel Kjole af hvid Silke. Saaledes havde han seet hende hin Aften, han havde forsmaaet hende. Havde hun nu bødet nok? Saa stillede hun sig i det aabne Vindu; thi Aftenen havde endnu Sol, og hendes lille Have laa i et Straalebad. En Svale svang sig op. Den flyver saa høit, fordi den hverken besværer sin Vinge med Skarn eller Guld. Saa drømte hun en vaagen, lysende Drøm om at flyve just saa: Han var jo nu fattig! En netop aabnet Magnolia sendte hende sin berusende Duft; selv var hun en Blomst, der brød sin Knop.

Tjeneren melder Hr. de Casa-Real.

Hun vendte sig hurtig om. Ham havde hun jo ganske glemt! Men han kunde komme! Just nu var han hende velkommen. Hun havde levet for stærkt den sidste Time. Havde Livet mange saadanne Timer, maatte det hurtig fortæres.

Hun reiste sig helt op af sin Lænestol, idet han traadte ind, og strakte begge Hænder ud mod ham. Drømmen var endt, og hun var igjen ved Øieblikket og dets Krav.

„Min Ven," sagde hun, „ville vi tale sammen som

to gode Mennesker? Ville vi kaste langt fra os al den Usandhed, der i vor Kaste gjælder for god Tone?"

„De har blot at befale," var hans frygtsomme Svar.

„Nu, saa spørger jeg Dem: har De opfordret Hertuginden til at anholde om min Haand, eller har Hertuginden opfordret Dem til at give hende Tilladelsen til at gjøre det?"

Han stammede. Han var ude af Stand til at forraade en Dame, selv om denne Dame havde været hans Dødsfiende.

„Den hele Sandhed!" sagde den Ubarmhjertige og saa ham lige ind i Øinene.

„Hertuginden har blot frembaaret mit længe nærede, men altid igjen som haabløst begravne Ønske," sagde han fremdeles undvigende.

„Der gives Øieblikke," tog hun igjen Ordet med et Alvor, han aldrig havde seet paa dette Ansigt, „hvor Diskretion kan fremkalde Ulykker og næsten bliver en Forbrydelse. Kan De fatte Tillid til mig? Er De istand til at tro, at jeg kan tie som en Mand?"

„Jeg tiltror Dem alle Dyder."

„Nu, saa tillad mig at fremsætte mine Gisninger. Farer jeg vild, saa fordrer jeg blot af Dem, at De standser mig."

Han bukkede taus.

„Hertuginden har ladet Dem kalde."

Han taug.

„Hertuginden har givet Dem at forstaa, at jeg

allerede ved vort første Møde paa Ballet hos den spanske Gesandt gjættede Deres Hensigter."

Han taug.

„Hertuginden har givet Dem at forstaa, at disse Hensigter og det Indtryk, De muligens havde gjort paa mig, var Skyld i, at jeg trak mig tilbage til Brassac, fast besluttet paa intet nyt Ægteskab at indgaa."

Han taug.

„Hertuginden har givet Dem at forstaa, at min Afsky for Ægtestanden blot var en forbigaaende Caprice, og at jeg derfor nu er i Paris."

Han taug.

„Hertuginden har sagt Dem" — her blev Stemmen mere høitidelig — „at min unge Søster har givet sin Cousin Hertugen sit Jaord."

„Hun elsker jo den Uværdige! Forlovelsen er alt deklareret," brast det ud af den hidtil stumme Mund.

Marquisen smilte. Hun saa med Henrykkelse, at hun ikke havde bedraget sig, og at hun havde for sig en Frier mod sin Villie. Blot ved at give denne Mand at forstaa, at han var bunden ved sin Ære, havde Hertuginden kunnet bevæge ham til at forlange hendes Haand. Han var sig jo bevidst strax paa hint første Bal at have ladet sig beruse af Vandlillier og at have gjort hende en Erklæring omtrent i hvert af sine Ord, ikke at tale om, hvad der var skeet siden.

„Min Søster elsker ikke Hertugen," sagde hun fast. „Forlovelsen er ikke deklareret og skal aldrig blive det."

„Guds hellige Moder være takket!“ raabte han af fuldeste Sjel. — Efter en Pause tilføiede han, maaske til Svar paa et Smil, der krusede sig om Marquisens Mund: „Hertugen eier min dybeste Foragt, og jeg imødesaa for Deres unge Søster en Jammer uden Ende.“

„Vær ganske rolig! kunde Feodora hade, vilde hun hade Hertugen. Og nu antager jeg, at vi to ikke ønske at ægte hinanden?“ tilføiede hun, og Skalken stak paany frem af de leende Øine, som dog strax igjen bleve alvorlige. „De maa ikke se saa bedrøvet paa mig, min Ven, og fremfor alt ikke tro Dem bundet ved Deres Ord. Endnu de bedrøvede Øine? De driver mig ud af alle mine Forskandsninger! Jeg kunde jo ikke ægte Dem, selv om De brændte for mig i den hedeste Elskov! Mændene ere alle Tyranner! Nu tyranniserer De mig ogsaa og tvinger mig til at sige Dem, at der er En, som behersker alle mine Tanker, En, som ogsaa er Dem kjær, men som endnu ikke ved, at han er min Herre og Tyran; idetmindste har han ingen Hertuginde sendt mig og heller ikke selv spurgt. Er De nu beroliget? Kan jeg nu tale med hendes Naade? Al Unaade paatager jeg mig.“

Flammende Erindring og dyb Vemod var i det Suk, hvormed han igjen bukkede taus, ude af Stand til at give et andet Svar. Det var ganske vist ikke uden rasende Kamp, han havde revet sit Hjerte løs fra denne Dalilah, og havde hun selv ikke ærlig lettet ham Kampen, vilde hun have kunnet fare hen over

hans Liv, lig Arabiens Samum, der fortørrer alt paa sin Vei.

„Endnu en sidste Bøn. Vil De ogsaa opfylde mig den?“

„Alt — Alt — til min Død!“

„Nu vel. Jeg er endnu ikke uden Uro for min unge Søster. Et halvt Hjerte tør ikke bydes hende; hun er desuden endnu for ung til at bindes, og jeg under hende hele Livets og Kjærlighedens Foraar. Det er muligt, at jeg igjen forlader Paris. Lover De mig at blive i Paris, naar Hertuginden er i Paris, og at følge hende, om hun skulde forlade Paris? Man fører i vore Dage ikke en ung Pige hemmelig til Alteret, og jeg har en Allieret i selve Fæstningen: den gamle Hertug. Ser De noget Mistænkeligt, saa vender De Dem direkte til ham. Tør jeg stole paa, at De altid vil holde Dem i min unge Søsters Nærhed, være hendes bestandig aarvaagne Skytsengel?“

„Er mit Æresord Dem nok?“

„Fuldkommen.“

„Saa giver jeg det herved.“

„Da er jeg rolig.“

Han bøiede taus et Knæ, som endnu aldrig havde været bøiet uden for Madonna.

Der hørtes Bevægelse i Forværelset. Hver Draabe Blod veg fra Marquisens Kinder.

Tjeneren melder Vicomte de Sérizy.

Marquisen maatte støtte sig til et Møbel, medens hun stum besvarede Vicomtens Hilsen.

De to Venner trykkede hinandens Hænder i Taus-

hed. Den Indtrædende havde med et eneste Blik seet, at her foregik noget Usædvanligt, og Vennen havde ogsaa blot behøvet et eneste Blik for at se, at det Usædvanlige nu først skulde begynde.

„Lykkelige Ven!“ sagde han, og paa hans smukke Ansigt stod alt at læse, kun ikke Misundelse.

Marquisen vidste siden ikke, med hvilke Ord hun havde afskediget ham, ikke engang om han havde taget Afsked; hun erindrede blot, at det havde ringet for hendes Øren som med tusinde Klokker, og at alle Klokketunger havde raabt: „Det er ham! Der staar han! Han forlader dig aldrig mere!“

Saa havde hun igjen gjort en Anstrengelse for at fatte sig, og stammende og bævende sagt ham, at hun havde bedet ham komme for at erfare, om det virkelig var en Ulykke, der havde ført ham til Paris, hvorpaa han havde svaret, at Ulykken ganske rigtig var rammet, men at han havde seet den komme og havde rustet sig til dens Modtagelse: han gik som Gesandt til Constantinopel.

Saa havde hun ringet efter Bertha, hvilket var hendes store Middel mod Sindsbevægelser, som hele hendes Liv havde været en Skole for at undertrykke, og som først Lykken skulde lære hende ikke at rødme over: de ere jo Viftet af Guden i os. Vicomten, hvis Hjerte vel ikke slog roligere, gav sig strax af med Barnet, der gjenkjendte ham og villig lod sig gribe.

„Bliver du nu hos os, eller skal du igjen reise fra os?“ spurgte den lille Pige, der i Petersburg

havde gynget paa hans Knæ, og i Paris kaldt ham sin *bon ami.*

„Det kommer ikke an paa mig, spørg hende!“ sagde han, og lagde den lille Piges Arm om Moderens Hals.

Med et Forsøg paa at synes rolig, der modsagdes af den hele tindrende, flammende Gestalt, fremstammede den saaledes Paakaldte: „Mændene ere feige! Bertha kjender Dem og ved, at De er istand til at forlade os.“

„Jeg er ikke længer feig, siden jeg vover at spørge Dem, om De vil ægte en Mand, der mindre end nogensinde kan slaa af.“

„Hvem forlanger da, at De skal slaa af?“ raabte hun næsten grædende. „Det er jo netop derfor . . . det er derfor . . .“

„Det er derfor? . . . Tal ud! Jeg venter med Bæven og Frygt.“

„Den nye Gesandt fatter langsomt! Er det en Diplomat?“

„Nei, Bertha, det er blot en Mand, der har elsket Dem i to lange, lange Aar.“

„Skal jeg i Constantinopel indespærres i mit private Harem?“

„Nei.“

„Skal jeg dømmes til fuldstændig Abdication?“

„Nei.“

„Skal jeg være en Anden end jeg er?“

„Nei.“

„Hvad da?“

„Blot give et helt Hjerte for et helt Hjerte.“

„Rom har gjort Dem stupid, Vicomte! Har De da endnu ikke fattet, at De er mig mere kjær end Rigdom og Mode og den hele Jord og — Resten?“

Med et Jubelraab var han for hendes Fødder.

„Endelig!“

„Er du nu min Papa?“ spurgte Bertha; thi hvor smaa franske Børn af Kvindekjønnet ere, forstaa de Ting, som Ingen har lært dem.

Fire Arme omslyngede det yndige Barn, hvis Øine ikke vare de mindst glædetindrende i Gruppen.

„Naar maa De være i Constantinopel?“ spurgte Marquisen, der fattede sig først.

„Om tre Maaneder.“

„Saa maa Feodora om tre Maaneder være formælet.“

„Feodora?“

„Det fortæller jeg Dem siden.“

„Hvis De ikke har andre Ønsker, gjør vi først en Reise til Italien; de to Guvernanter og min Hushovmester kunde i saa Fald føre Bertha til Brassac og senere til Constantinopel.“

„Men De er jo fattig?“

„Jeg arver min Onkel.“

Bang, Th. Landmålerliv i Finmarken. Med et farvetrykt Kart. 90 ß (= 3 Kron.); indb. 1 Spd. (= 4 Kron.)

(Collett, Camilla.) Sidste Blade. Erindringer og Bekjendelser. Første Række. 78 ß (= 2 Kroner 60 Øre.)

(—"—) Sidste Blade. Erindringer og Bekjendelser. Anden og tredie Række. 22 ß (= 2 Kron. 40 Øre.)

(Ny ill. Tidn.) „Ett af de vältaligaste indlägg i frågan om qvinnans ställning i samhället, som vi på lång tid läst! Den rikt begåfvade författarinnan, ser visserligen icke frågan från ljusaste synspunkt, men hon tränger desto djupare in i dess väsen - -. De med ovanlig genialitet framställda aforismerna låta oss her fornya bekantskapen med en penna, så fint skuren, som endast en qvinna kan skära den, så skarpt spetsad, at endast ett snille kan så behandla den, - - denna skrift intager en värdig plats i raden af de gode arbeten, hvilka den norska literaturen under de senaste årtionden skänkt oss."

(Samtiden.) „- - Det är många andre egenskaper som berättiga „Sidste Blade" til ett hedersrum i svenska boksamlinger, fina iagttagelser öfver många ting i lifvet och naturen, ett rent och ädelt sinnes återspegling af dess olikartede bilder, en enkel, okonstlad, genom sin redbara uppriktighet i høg grad tilltalande stil, och en bekantskap med främmande forhållanden som hos nordiska författarinnor är temligen sällsynt."

(Dagbladet.) „- - Vi maa være hende dobbelt taknemlig for de foreliggende direkte Meddelelser, gjennem hvilke den dybeste Grundtone i hendes Liv lyder klarere og stærkere end i noget af hendes tidligere Verker. Hun er en af de faa Kvinder her i Norden, som tale Frigjørelsens Sag, en af de faa, som have Overbevisning, Mod og Klarhed nok til at fortælle, hvordan Luften er i det Bur, som kaldes Kvinde."

(Folkets Avis.) „De sidste Blade" pleier at være visne, men det var Synd at sige, at dette er Tilfældet med disse Skitser*). De er saa friske, som om de var plukkede paa en Vaardag — endskjønt de har hele Høstens Farveskiftning. - - Vi har i lang Tid ikke seet noget belletristisk

* Sidste Blade. Første Række.

Arbeide fra Broderlandet, hvori der samtidig med det norske Storsyn og den norske Storstil aabenbarer sig en saadan Klarhed og Selvbegrændsning og en saadan Forening af dristig Fantasi, skarpt Vid og smagfuld Naturlighed."

—:— Erindringer og Bekjendelser. Sidste Blade. Fjerde og femte Række. 90 ß (= 3 Kr.); indb. 1 Spd.

Goethe. Faust, en Tragedie. Oversat (og ledsaget med Oplysninger) af Fr. Gjertsen. Med zylograferet Titelblade. 90 ß (= 3 Kroner); indb. i Originalbind med Goethes Portræt-Medaillon 1 Spd. 6 ß & 1 Spd. 24 ß.

Denne nøiagtige og smagfulde Gjengivelse af dette Hovedværk i alle Tiders dramatiske Literatur er overalt bleven hilset med Glæde, og har vundet saavel Pressens som kompetente Mænds enstemmig gunstige Dom.

Herre, Bernhard. En Jægers Erindringer. Tredie Oplag. 30 ß (= 1 Krone.) I press. Shirting 48 ß.

Disse livligt fortalte Billeder fra Jagtlivet indeholder tillige Skildringer af den norske Natur.

Lassen, H. Henrik Wergeland og hans Samtid. Indhold: Barndomsaar og første Indtryk. Ungdom og Galskab. „Skabelsen, Mennesket og Messias". Politiske Ideer. Norskhedsperioden. Dæmringsfejdens Ophav. Wergeland og Welhaven. Studenterforbundet „Vidar". „Norges Dæmring". Henrik Wergeland og „Folket", „Statsborgeren" og „Den Konstitutionelle". Campbellerfejden. Siful Sifadda. Afsluttende Udsigt over Wergelands Digterliv. Husligt Liv. Karl Johan. Sidste Dage. Aktstykker. 1 Spd. (= 4 Kr.) indb. 1 Spd. 36 ß

—:— Breve fra Henrik Wergeland. Indhold: Fra „Stella"-Perioden. Tidsrummet fra 1829—43. Fra Sygeleiet. Henvisninger. 50 ß (= 1 Kr. 67 Øre.)

Denne interessante Samling af Breve fra den geniale Digter kan betragtes som et Supplement til foranførte værdifulde biografisk-literaturhistoriske Skrift, i hvilket Udgiveren paa en træffende og underholdende Maade har fremstillet Wergelands offentlige Liv som et væsentligt Moment i det nye Norges Historie.

Smith, J. G. Billeder og Minder fra Sverige og Finland. 60 ß (= 2 Kron.); indb. i Originalbind 96 ß

FEB 2 0 1010